

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

Vinayapiṭake

Parivārapāli

1. Bhikkhuvibhaṅgo

Solasaṁmahāvāro

1. Katthapaññattivāro

1. Pārājikakaṇḍam

1. Yaṁ tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena paṭhamam pārājikam kattha paññattam, kam ārabbha, kismim vatthusmim? Atthi tattha paññatti, anupaññatti, anuppannapaññatti? Sabbatthapaññatti, padesapaññatti? Sādhāraṇapaññatti, asādhāraṇapaññatti? Ekatopaññatti, ubhatopaññatti? Pañcannam pātimokkhuddesānam katthogadham kattha pariyāpannam? Katamena uddesena uddesam āgacchat? Catunnam vipattīnam katamā vipatti? Sattannam āpattikkhandhānam katamo āpattikkhandho? Channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Catunnam adhikaraṇānam katamā adhikaraṇam? Sattannam samathānānam katihi samathehi sammati? Ko tattha vinayo, ko tattha abhivinayo? Kim tattha pātimokkham, kim tattha adhipātimokkham? Kā vipatti? Kā sampatti? Kā paṭipatti? Kati atthavase paṭicca bhagavatā paṭhamam pārājikam paññattam? Ke sikkhanti? Ke sikkhitasikkhā? Kattha ṭhitam? Ke dhārenti? Kassa vacanam? Kenābhatanti?

2. Yaṁ tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena paṭhamam pārājikam kattha paññattanti? Vesāliyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sudinnam kalandaputtam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sudinno kalandaputto purāṇadutiyikāya methunaṁ dhammaṁ paṭisevi, tasmiṁ vatthusmīti. Atthi tattha paññatti, anupaññatti, anuppannapaññattīti? Ekā paññatti, dve anupaññattiyo. Anuppannapaññatti tasmiṁ natthi. Sabbatthapaññatti, padesapaññattīti? Sabbatthapaññatti. Sādhāraṇapaññatti, asādhāraṇapaññattīti? Sādhāraṇapaññatti. Ekatopaññatti, ubhatopaññattīti? Ubhatopaññatti. Pañcannam pātimokkhuddesānam katthogadham kattha pariyāpannant? Nidānogadham, nidānapariyāpannam. Katamena uddesena uddesam āgacchatīti? Dutiyena uddesena uddesam āgacchati. Catunnam vipattīnam katamā vipattīti? Sīlavipatti. Sattannam āpattikkhandhānam katamo āpattikkhandhoti? Pārājikāpattikkhandho. Channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhātīti? Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato. Catunnam adhikaraṇānam katamā adhikaraṇanti? Āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānānam katihi samathehi sammatīti? Dvīhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca patiññātakaraṇena ca. Ko tattha vinayo, ko tattha abhivinayoti? Paññatti vinayo, vibhatti abhivinayo. Kim tattha pātimokkham, kim tattha adhipātimokkhanti? Paññatti pātimokkham, vibhatti adhipātimokkham. Kā vipattīti? Asaṁvaro vipatti. Kā sampattīti? Saṁvaro sampatti. Kā paṭipattīti? Na evarūpam karissāmīti yāvajīvam āpāṇakoṭikam samādāya sikkhati sikkhāpadesu. [a. ni. 10.31] Kati atthavase paṭicca bhagavatā paṭhamam pārājikam paññattanti? Dasa atthavase paṭicca bhagavatā paṭhamam pārājikam paññattam – saṅghasuṭṭhutāya, saṅghaphāsutāya, dummaṅkūnam puggalānam niggahāya, pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya, ditṭhadhammikānam āsavānam saṁvarāya, sampaṭayikānam āsavānam paṭighātāya, appasannānam pasādāya, pasannānam bhiyyobhāvāya, saddhammaṭṭhitiyā, vinayānuggahāya. Ke sikkhantīti? Sekkhā ca puthujjanakalyāṇakā ca sikkhanti. Ke sikkhitasikkhāti? Arahanto sikkhitasikkhā. Kattha ṭhitanti? Sikkhākāmesu ṭhitam. Ke dhārentīti? Yesam vattati te dhārenti. Kassa vacananti? Bhagavato vacanam arahato sammāsambuddhassa. Kenābhatanti? Paramparābhataṁ –

3. Upāli dāsako ceva, soṇako siggavo tathā;
 Moggaliputta [moggalīputta (syā.)] pañcamā, ete jambusirivhaye [jambusarivhaye (sārattha)].

Tato mahindo itṭhiyo [itṭhiyo (sī.)], uttiyo sambalo [utṭiyo sampalo (itipi)] tathā;
 Bhaddanāmo ca paṇḍito.

Ete nāgā mahāpaññā, jambudīpā idhāgatā;
 Vinayam te vācayimṣu, piṭakam tambapaññiyā.

Nikāye pañca vācesum, satta ceva pakaraṇe;
 Tato ariṭho medhāvī, tissadatto ca paṇḍito.

Visārado kālaśumano, thero ca dīghanāmako;
 Dīghasumano ca paṇḍito.

Punadeva [punareva (syā.)] kālaśumano, nāgatthero ca buddharakkhito;
 Tissatthero ca medhāvī, devatthero [revatthero (itipi)] ca paṇḍito.

Punadeva sumano medhāvī, vinaye ca visārado;
 Bahussuto cūlanāgo, gajova duppadhamṣiyo.

Dhammapālitanāmo ca, rohaṇe [rohaṇo (sī.)] sādhupūjito;
 Tassa sissō mahāpañño khemanāmo tipeṭako.

Dīpe tārakarājāva paññāya atirocatha;
 Upatisso ca medhāvī, phussadevo mahākathī.

Punadeva sumano medhāvī, pupphanāmo bahussuto;
 Mahākathī mahāsivo, piṭake sabbattha kovido.

Punadeva upāli medhāvī, vinaye ca visārado;
 Mahānāgo mahāpañño, saddhammavāṇsakovido.

Punadeva abhayo medhāvī, piṭake sabbattha kovido;
 Tissatthero ca medhāvī, vinaye ca visārado.

Tassa sissō mahāpañño, pupphanāmo bahussuto;
 Sāsanam anurakkhanto, jambudīpe patiṭhitō.

Cūlabhayo ca medhāvī, vinaye ca visārado;
 Tissatthero ca medhāvī, saddhammavāṇsakovido.

Cūladevo [phussadevo (sī.)] ca medhāvī, vinaye ca visārado;
 Sivatthero ca medhāvī, vinaye sabbattha kovido.

Ete nāgā mahāpaññā, vinayaññū maggakovidā;
 Vinayam dīpe pakāsesum, piṭakam tambapaññiyātī.

4. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena dutiyam pārājikam kattha

paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ārabbhāti? Dhaniyam kumbhakāraputtañ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Dhaniyo kumbhakāraputto rañño dārūni adinnam ādiyi, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuñthānānam katihi samuñthānehi samuñthātīti? Tīhi samuñthānehi samuñthātīti – siyā kāyato ca cittato ca samuñthātīti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuñthātīti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuñthātīti...pe....

5. Tatiyam pārājikam kattha paññattanti? Vesāliyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū aññamaññam jīvitā voropesum, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuñthānānam katihi samuñthānehi samuñthātīti? Tīhi samuñthānehi samuñthātīti – siyā kāyato ca cittato ca samuñthātīti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuñthātīti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuñthātīti...pe....

6. Catuttham pārājikam kattha paññattanti? Vesāliyam paññattam. Kam ārabbhāti? Vaggumudātīriye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Vaggumudātīriyā bhikkhū gihinam aññamaññassa uttarimanussadhammassa vaññam bhāsiñsu, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuñthānānam katihi samuñthānehi samuñthātīti? Tīhi samuñthānehi samuñthātīti – siyā kāyato ca cittato ca samuñthātīti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuñthātīti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuñthātīti...pe....

Cattāro pārājikā niññitā.

Tassuddānam –

Methunādinnādānañca, manussaviggahuttari;
Pārājikāni cattāri, chejjavatthū asamsayāti.

2. Sañghādisesakañdam

7. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena upakkamitvā asuciñ mocentassa sañghādiseso kattha paññatto? Kam ārabbha? Kismim vatthusmīti? Atthi tattha paññatti, anupaññatti, anuppannapaññatti? Sabbatthapaññatti, padesapaññatti? Sādhārañapaññatti, asādhārañapaññatti? Ekatopaññatti, ubhatopaññatti? Pañcannañ pātimokkhuddesānam katthogadham katha pariyāpannam? Katamena uddesena uddesam āgacchatīti? Catunnam vipattīnam katamā vipatti? Sattannam āpattikkhandhānam katamo āpattikkhandho? Channam āpattisamuñthānānam katihi samuñthānehi samuñthātīti? Catunnam adhikarañānam katamam adhikarañam? Sattannam samathānam katihi samathehi sammati? Ko tattha vinayo, ko tattha abhivinayo? Kim tattha pātimokkham, kim tattha adhipātimokkham? Kā vipatti, kā sampatti, kā pañipatti? Kati atthavase pañicca bhagavatā upakkamitvā asuciñ mocentassa sañghādiseso paññatto? Ke sikkhanti, ke sikkhitasikkhā? Kattha tħitam? Ke dhārenti? Kassa vacanam? Kenābhātanti?

8. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena upakkamitvā asuciñ mocentassa sañghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Āyasmantañ seyyasakam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā seyyasako hatthena upakkamitvā asuciñ mokesi, tasmim vatthusmīti. Atthi tattha paññatti, anupaññatti, anuppannapaññattīti? Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Anuppannapaññatti tasmim natthi. Sabbattha paññatti, padesapaññattīti? Sabbatthapaññatti? Sādhārañapaññatti, asādhārañapaññattīti? Asādhārañapaññatti. Ekatopaññatti, ubhatopaññattīti? Ekatopaññatti. Pañcannañ pātimokkhuddesānam katthogadham katha pariyāpannantīti? Nidānogadham nidānapariyāpannam. Katamena uddesena uddesam āgacchatīti? Tatiye uddesena uddesam āgacchatīti. Catunnam vipattīnam katamā vipattīti? Sīlavipatti. Sattannam āpattikkhandhānam katamo āpattikkhandhoti? Sañghādiseso āpattikkhandho. Channam āpattisamuñthānānam katihi samuñthānehi samuñthātīti? Ekena samuñthānenā samuñthātīti – kāyato ca cittato ca samuñthātīti, na vācato. Catunnam

adhikaraṇānam katamām adhikaraṇanti? Āpattādhikaraṇām. Sattannaṁ samathānam katihi samathehi sammatīti? Dvīhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca paññātakaraṇena ca. Ko tattha vinayo, ko tattha abhivinayoti? Paññatti vinayo, vibhatti abhivinayo. Kim tattha pātimokkham, kim tattha adhipātimokkhanti? Paññatti pātimokkham, vibhatti adhipātimokkham. Kā vipattīti? Asaṁvaro vipatti. Kā sampattīti? Saṁvaro sampatti. Kā paṭipattīti? Na evarūpām karissāmīti yāvajīvām āpānakotikām samādāya sikkhati sikkhāpadesu. [a. ni. 10.31] Kati athavase paṭicca bhagavatā upakkamitvā asuciṁ mocentassa saṅghādiseso paññattoti? Dasa athavase paṭicca bhagavatā upakkamitvā asuciṁ mocentassa saṅghādiseso paññatto – saṅghasuṭṭhutāya, saṅghaphāsutāya, dummaṅkūnam puggalānam niggahāya, pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya, diṭṭhadhammikānam āsavānam samvarāya, samparāyikānam āsavānam paṭighātāya, appasannānam pasādāya, pasannānam bhiyyobhāvāya, saddhammaṭhitiyā, vinayānuggahāya. Ke sikkhantīti? Sekkhā ca puthujjanakalyāṇakā ca sikkhanti. Ke sikkhitasikkhāti? Arahanto sikkhitasikkhā. Kattha ṭhitanti? Sikkhākāmesu ṭhitam. Ke dhārentīti? Yesam vattati, te dhārenti. Kassa vacananti? Bhagavato vacanām arahato sammāsambuddhassa. Kenābhatanti? Paramparābhataṁ –

Upāli dāsako ceva, soṇako siggavo tathā;
Moggaliputtaṇa pañcamā, ete jambusirivhaye.

Tato mahindo iṭṭiyō, uttiyo sambalo tathā;
Bhaddanāmo ca paṇḍito.

Ete nāgā mahāpaññā, jambudīpā idhāgatā;
Vinayam te vācayimṣu, piṭakām tambapaṇṇiyā.

Nikāye pañca vācesum, satta ceva pakaraṇe;
Tato ariṭṭho medhāvī, tissadatto ca paṇḍito.

Visārado kālaṣumano, thero ca dīghanāmako;
Dīghasumano ca paṇḍito.

Punadeva kālaṣumano, nāgatthero ca buddharakkhito;
Tissatthero ca medhāvī, devatthero ca paṇḍito.

Punadeva sumano medhāvī, vinaye ca visārado;
Bahussuto cūlanāgo, gajova duppadhamṣiyo.

Dhammapālitanāmo ca, rohaṇe sādhupūjito;
Tassa sissō mahāpañño, khemanāmo tipeṭako.

Dīpe tārakarājāva, paññāya atirocatha;
Upatisso ca medhāvī, phussadevo mahākathī.

Punadeva sumano medhāvī, pupphanāmo bahussuto;
Mahākathī mahāsivo, piṭake sabbattha kovido.

Punadeva upāli medhāvī, vinaye ca visārado;
Mahānāgo mahāpañño, saddhammavamsakovido.

Punadeva abhayo medhāvī, piṭake sabbattha kovido;
Tissatthero ca medhāvī, vinaye ca visārado.

Tassa sисо mahāpañño, pupphanāmo bahussuto;
Sāsanam anurakkhanto, jambudīpe patiñthito.

Cūlābhayo ca medhāvī, vinaye ca visārado;
Tissatthero ca medhāvī, saddhammavañsakovidō.

Cūladevo ca medhāvī, vinaye ca visārado;
Sivatthero ca medhāvī, vinaye sabbattha kovidō.

Ete nāgā mahāpaññā, vinayaññū maggakovido;
Vinayañ dīpe pakāsesum, piñkam tambapanñiyāti.

9. Yañ tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena mātugāmena saddhiñ kāyasamsaggam samāpajjantassa sañghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Āyasmantam udāyiñ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā udāyī mātugāmena saddhiñ kāyasamsaggam samāpajji, tasmiñ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuñthānānam ekena samuñthānena samuñthāti – kāyato ca cittato ca samuñthāti, na vācato...pe....

10. Mātugāmañ duñhullāhi vācāhi obhāsantassa sañghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Āyasmantam udāyiñ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā udāyī mātugāmañ duñhullāhi vācāhi obhāsi, tasmiñ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuñthānānam tīhi samuñthānehi samuñthāti – siyā kāyato ca cittato ca samuñthāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuñthāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuñthāti...pe....

11. Mātugāmassa santike attakāmapāricariyāya vañnam bhāsantassa sañghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Āyasmantam udāyiñ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā udāyī mātugāmassa santike attakāmapāricariyāya vañnam abhāsi, tasmiñ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuñthānānam tīhi samuñthānehi samuñthāti – siyā kāyato ca cittato ca samuñthāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuñthāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuñthāti...pe....

12. Sañcarittam samāpajjantassa sañghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Āyasmantam udāyiñ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā udāyī sañcarittam samāpajji, tasmiñ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuñthānānam chahi samuñthānehi samuñthāti – siyā kāyato samuñthāti, na vācato na cittato; siyā vācato samuñthāti, na kāyato na cittato; siyā kāyato ca vācato ca samuñthāti, na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuñthāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuñthāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuñthāti...pe....

13. Saññācikā kuñim kārāpentassa sañghādiseso kattha paññattoti? Ālaviyam paññatto. Kam ārabbhāti? Ālavake bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Ālavakā bhikkhū saññācikāya kuñyo kārāpesum, tasmiñ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuñthānānam chahi samuñthānehi samuñthāti...pe....

14. Mahallakam vihāram kārāpentassa sañghādiseso kattha paññattoti? Kosambiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Āyasmantam channam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā channo vihāravatthum sodhento aññataram cetiyarukkham chedāpesi, tasmiñ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuñthānānam chahi samuñthānehi samuñthāti...pe....

15. Bhikkhum amūlakena pārājikena dhammena anuddhamsentassa sañghādiseso kattha paññattoti? Rājagahe paññatto. Kam ārabbhāti? Mettiyabhūmajake bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Mettiyabhūmajakā bhikkhū āyasmantam dabbam mallaputtam amūlakena pārājikena dhammena

anuddhamsesum, tasmim vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

16. Bhikkhum aññabhāgīyassa adhikaraṇassa kiñci desam lesamattam upādāya pārājikena dhammena anuddhamsentassa saṅghādiseso kattha paññattoti? Rājagahe paññatto. Kam ārabbhāti? Mettiyabhūmajake bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Mettiyabhūmajakā bhikkhū āyasmantam dabbam mallaputtam aññabhāgīyassa adhikaraṇassa kiñci desam lesamattam upādāya pārājikena dhammena anuddhamsesum, tasmim vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

17. Saṅghabhedakassa bhikkhuno yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantassa saṅghādiseso kattha paññattoti? Rājagahe paññatto. Kam ārabbhāti? Devadattam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Devadatto samaggassa saṅghassa bhedāya parakkami, tasmim vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

18. Bhedānuvattakānam bhikkhūnaṁ yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantānam saṅghādiseso kattha paññattoti? Rājagahe paññatto. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū devadattassa saṅghabhedāya parakkamantassa anuvattakā ahesum vaggavādakā, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

19. Dubbacassa bhikkhuno yāvatatiyam samanubhāsanā na paṭinissajjantassa saṅghādiseso kattha paññattoti? Kosambiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Āyasmantam channam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā channo bhikkhūhi sahadhammikam vuccamāno attānam avacanīyam akāsi, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

20. Kuladūsakassa bhikkhuno yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantassa saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Assajipunabbasuke bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Assajipunabbasukā bhikkhū saṅghena pabbājanīyakammakatā bhikkhū chandagāmitā dosagāmitā mohagāmitā bhayagāmitā pāpesum, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Terasa saṅghādisesā niṭhitā.

Tassuddānam –

Vissaṭṭhi kāyasamsaggam, duṭṭhullam attakāmañca;
Sañcarittam kuṭī ceva, vihāro ca amūlakam.

Kiñcidesañca bhedo ca, tasveva [tatheva (ka.)] anuvattakā;
Dubbacām kuladūsañca, saṅghādisesā terasāti.

3. Aniyatakanḍam

21. Yaṁ tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena paṭhamo animyato kattha paññatto? Kam ārabbhā? Kismim vatthusmīti? Atthi tattha paññatti, anupaññatti, anuppannapaññatti, sabbatthapaññatti padesapaññatti, sādhāraṇapaññatti asādhāraṇapaññatti, ekatopaññatti ubhatopaññatti, pañcannam pātimokkhuddesānam katthogadham kattha pariyāpannam, katamena uddesena uddesam āgacchat, catunnam vipattinam katamā vipatti, sattannam āpattikkhandhānam katamo āpattikkhandho,

channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti, catunnam adhikaraṇānam katamaṇ adhikaraṇam, sattannam samathānānam katihi samathehi sammati, ko tattha vinayo, ko tattha abhivinayo, kiṁ tattha pātimokkham, kiṁ tattha adhipātimokkham, kā vipatti, kā sampatti, kā paṭipatti, kati atthavase paṭicca bhagavatā paṭhamo aniyato paññatto, ke sikkhanti, ke sikkhitasikkhā, kattha ṛhitam, ke dhārenti, kassa vacanam kenābhhatanti.

22. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena paṭhamo aniyato katha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabhbhāti? Āyasmantaṁ udāyiṁ ārabhbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā udāyi mātugāmena saddhiṁ eko ekāya raho paṭicchanne āsane alaṅkammaniye nisajjam kappesi, tasmiṁ vatthusmī. Atthi tattha paññatti, anupaññatti, anuppannapaññattīti? Ekā paññatti. Anupaññatti anuppannapaññatti tasmiṁ natthi. Sabbatthapaññatti, padesapaññattīti? Sabbatthapaññatti. Sādhāraṇapaññatti, asādhāraṇapaññattīti? Asādhāraṇapaññatti. Ekatopaññatti, ubhatopaññattīti? Ekatopaññatti. Pañcannam pātimokkhuddesānam katthogadham kattha pariyāpannanti? Nidānogadham nidānapariyāpannam. Katamena uddesena uddesam āgacchatīti? Catutthena uddesena uddesam āgacchatīti. Catunnam vipattīnam katamā vipattīti? Siyā sīlavipatti siyā ācāravipatti. Sattannam āpattikkhandhānam katamo āpattikkhandhoti? Siyā pārājikāpattikkhandho siyā saṅghādisesāpattikkhandho. Channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhātīti? Eke samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato. Catunnam adhikaraṇānam katamaṇ adhikaraṇanti? Āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānānam katihi samathehi sammattīti? Tīhi samathehi sammati – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca. Ko tattha vinayo, ko tattha abhivinayoti? Paññatti vinayo, vibhatti abhivinayo. Kim tattha pātimokkham, kiṁ tattha adhipātimokkham? Paññatti pātimokkham, vibhatti adhipātimokkham. Kā vipattīti? Asaṁvaro vipatti. Kā sampattīti? Saṁvaro sampatti. Kā paṭipattīti? Na evarūpaṁ karissāmīti yāvajīvam āpāṇakoṭikam samādāya sikkhati sikkhāpadesu. [a. ni. 10.31] Kati atthavase paṭicca bhagavatā paṭhamo aniyato paññattoti? Dasa atthavase paṭicca bhagavatā paṭhamo aniyato paññatto – saṅghasuṭṭhutāya, saṅghaphāsutāya, dummaṅkūnam puggalānam niggahāya, pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya, diṭṭhadhammikānam āsavānam saṁvarāya, samparāyikānam āsavānam paṭīghātāya, appasannānam pasādāya, pasannānam bhiyyobhāvāya, saddhammaṭṭhitiyā, vinayānuggahāya. Ke sikkhantīti? Sekkhā ca puthujjanakalyāṇakā ca sikkhanti. Ke sikkhitasikkhāti? Arahanto sikkhitasikkhā. Kattha ṛhitanti? Sikkhākāmesu ṛhitam. Ke dhārentīti? Yesam vattati te dhārenti. Kassa vacananti? Bhagavato vacanam arahato sammāsambuddhassa. Kenābhhatanti? Paramparābhataṁ –

Upāli dāsako ceva, soṇako siggavo tathā;
Moggaliputta pañcamā, ete jambusirivhaye.

Tato mahindo iṭṭiyo, uttiyo sambalo tathā;
Bhaddanāmo ca paṇḍito.

Ete nāgā mahāpaññā, jambudīpā idhāgatā;
Vinayam te vācayimṣu, piṭakam tambapañṇiyā.

Nikāye pañca vācesum, satta ceva pakaraṇe;
Tato ariṭṭho medhāvī, tissadatto ca paṇḍito.

Visārado kālaśumano, thero ca dīghanāmako;
Dīghasumano ca paṇḍito.

Punadeva kālaśumano, nāgatthero ca buddharakkhito;
Tissatthero ca medhāvī, devatthero ca paṇḍito.

Punadeva sumano medhāvī, vinaye ca visārado;
Bahussuto cūlanāgo, gajova duppadhamṣiyo.

Dhammapālitanāmo ca, rohaṇe sādhupūjito;
Tassa sissō mahāpañño, khemanāmo tipeṭako.

Dīpe tārakarājāva paññāya atirocatha;
Upatisso ca medhāvī, phussadevo mahākathī.

Punadeva sumano medhāvī, pupphanāmo bahussuto;
Mahākathī mahāsivo, piṭake sabbattha kovido.

Punadeva upāli medhāvī, vinaye ca visārado;
Mahānāgo mahāpañño, saddhammavāṁsakovido.

Punadeva abhayo medhāvī, piṭake sabbattha kovido;
Tissatthero ca medhāvī, vinaye ca visārado.

Tassa sissō mahāpañño, pupphanāmo bahussuto;
Sāsanām anurakkhanto, jambudīpe patiṭhitō.

Cūlabhayo ca medhāvī, vinaye ca visārado;
Tissatthero ca medhāvī, saddhammavāṁsakovido.

Cūladevo ca medhāvī, vinaye ca visārado;
Sivatthero ca medhāvī, vinaye sabbattha kovido.

Ete nāgā mahāpaññā, vinayaññū maggakovidā;
Vinayam dīpe pakāsesum, piṭakam tambapanṇiyāti.

23. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena dutiyo aniyato kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Āyasmantam udāyiṁ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā udāyī mātugāmena saddhim eko ekāya raho nisajjam kappesi, tasmim vatthusmī. Atthi tattha paññatti, anupaññatti anuppannappaññattī? Ekā paññatti. Anupaññatti anuppannappaññatti tasmim natthi. Sabbatthapaññatti, padesapaññattī? Sabbatthapaññatti. Sādhāraṇapaññatti asādhāraṇapaññattī? Asādhāraṇapaññatti. Ekatopaññatti ubhatopaññattī? Ekatopaññatti. Pañcannam pātimokkhuddesānam katthogadham kattha pariyāpannanti? Nidānogadham nidānapariyāpannam. Katamena uddesena uddesam āgacchatī? Catutthena uddesena uddesam āgacchati. Catunnam vipattinam katamā vipattī? Siyā sīlavipatti, siyā ācāravipatti. Sattannam āpattikkhandhānam katamo āpattikkhandhoti? Siyā saṅghādisesāpattikkhandho, siyā pācittiyāpattikkhandho. Channam āpattisamutthānānam katihī samutthānehi samutthātī? Tīhi samutthānehi samutthātī – siyā kāyato ca cittato ca samutthātī, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samutthātī, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samutthātī. Catunnam adhikaraṇānam katamā adhikarananti? Āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānānam katihī samathehi sammātī? Tīhi samathehi sammāti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca...pe....

Dve aniyatā niṭṭhitā.

Tassuddānam –

Alaṅkammaniyañceva, tatheva ca na heva kho;

Aniyatā supaññattā, buddhaseṭṭhena tādināti.

4. Nissaggyakaṇḍam

1. Kathinavaggo

24. Yaṁ tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena atirekacīvaraṁ dasāham atikkāmentassa nissaggyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Vesāliyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū atirekacīvaraṁ dhāresum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

25. Ekarattam ticīvarena vippavasantassa nissaggyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū bhikkhūnaṁ hatthe cīvaraṁ nikhipitvā santaruttarena janapadacārikam pakkamīsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

26. Akālacīvaraṁ paṭiggahetvā māsaṁ atikkāmentassa nissaggyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū akālacīvaraṁ paṭiggahetvā māsaṁ atikkāmesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

27. Aññātikāya bhikkhuniyā purāṇacīvaraṁ dhovāpentassa nissaggyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantam udāyiṁ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā udāyi aññātikāya bhikkhuniyā purāṇacīvaraṁ dhovāpesi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

28. Aññātikāya bhikkhuniyā hatthato cīvaraṁ paṭiggaṇhantassa nissaggyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantam udāyiṁ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā udāyi aññātikāya bhikkhuniyā hatthato cīvaraṁ patiggahesi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

29. Aññātakam gahapatim vā gahapatāniṁ vā cīvaraṁ viññāpentassa nissaggyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantam upanandaṁ sakyaputtaṁ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto aññātakam sethiputtam cīvaraṁ viññāpesi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

30. Aññātakam gahapatim vā gahapatāniṁ vā tatuttari cīvaraṁ viññāpentassa nissaggyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū na mattam jānitvā bahum cīvaraṁ viññāpesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

31. Pubbe appavāritassa aññātakam gahapatikam upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjantassa nissaggyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantam upanandaṁ sakyaputtaṁ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto pubbe appavārito aññātakam gahapatikam upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajji, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā

paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

32. Pubbe appavāritassa aññātakē gahapatike upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjantassa nissaggiyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ upanandaṁ sakyaputtam ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto pubbe appavārito aññātakē gahapatike upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajji, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

33. Atirekatikkhattum codanāya atirekachakkhattum thānena cīvaraṁ abhinippahādentassa nissaggiyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ upanandaṁ sakyaputtam ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto upāsakena – “aījanho, bhante, āgamehi”ti vuccamāno nāgamesi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Kathinavaggo pathamo.

2. Kosiyavaggo

34. Kosiyamissakaṁ santhataṁ kārāpentassa nissaggiyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Ālaviyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū kosiyakārake upasaṅkamitvā evamāhaṁsu “bahū, āvuso, kosakārake pacatha. Amhākampi dassatha. Mayampi icchāma kosiyamissakaṁ santhataṁ kātu”nti, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

35. Suddhakālakānām elakalomānaṁ santhataṁ kārāpentassa nissaggiyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Vesāliyaṁ paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū suddhakālakānām elakalomānaṁ santhataṁ kārāpesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

36. Anādiyitvā tulam odātānaṁ tulam gocariyānaṁ navam santhataṁ kārāpentassa nissaggiyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū thokaññeva odātam ante [odātānaṁ ante ante (sī.), odātānaṁ ante (syā.)] ādiyitvā tatheva suddhakālakānām elakalomānaṁ santhataṁ kārāpesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

37. Anuvassam santhataṁ kārāpentassa nissaggiyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū anuvassam santhataṁ kārāpesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

38. Anādiyitvā purāṇasanthatassa sāmantā sugatavidathim navam nisidanasanthataṁ kārāpentassa nissaggiyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū santhatāni ujjhitvā āraññikaṅgam piṇḍapātikangam paṁsukūlikangam samādiyim̄su, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

39. Elakalomāni patiggahetvā tiyojanam atikkāmentassa nissaggiyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññatarām bhikkhum ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Aññataro bhikkhu elakalomāni patiggahetvā tiyojanam atikkāmesi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

40. Aññātikāya bhikkhuniyā eļakalomāni dhovāpentassa nissaggyam pācittiyam kattha paññattanti? Sakkesu paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū aññātikāhi bhikkhunīhi eļakalomāni dhovāpesum, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

41. Rūpiyam paṭiggaṇhantassa nissaggyam pācittiyam kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ upanandam sakyaputtam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto rūpiyam paṭiggaḥesi, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

42. Nānappakārakam rūpiyasamvohāram samāpajjantassa nissaggyam pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū nānappakārakam rūpiyasamvohāram samāpajjimsu, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

43. Nānappakārakam kayavikkayam samāpajjantassa nissaggyam pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ upanandam sakyaputtam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto paribbājakena saddhim kayavikkayam samāpajji, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Kosiyavaggo dutiyo.

3. Pattavaggo

44. Atirekapattam dasāham atikkāmentassa nissaggyam pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū atirekapattam dhāresum, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

45. Ūnapañcabandhanena pattena aññam navam pattam cetāpentassa nissaggyam pācittiyam kattha paññattanti? Sakkesu paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū appamattakenapi bhinnena appamattakenapi khaṇḍena vilikhitamattenapi bahū patte viññāpesum, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

46. Bhesajjāni paṭiggahetvā sattāham atikkāmentassa nissaggyam pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū bhesajjāni paṭiggahetvā sattāham atikkāmesum, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti kathinake...pe....

47. Atirekamāse sese gimhāne vassikasāṭikacīvaraṁ pariyesantassa nissaggyam pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū atirekamāse sese gimhāne vassikasāṭikacīvaraṁ pariyesim̄su, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

48. Bhikkhussa sāmaṁ cīvaraṁ datvā kupitena anattamanena acchindantassa nissaggyam pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ upanandam sakyaputtam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto bhikkhussa sāmaṁ cīvaraṁ datvā kupo anattamano acchindi, tasmim vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam

tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

49. Sāmam suttam viññāpetvā tantavāyehi cīvaram vāyāpentassa nissaggiyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū sāmam suttam viññāpetvā tantavāyehi cīvaram vāyāpesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

50. Pubbe appavāritassa aññātakassa gahapatikassa tantavāye upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjantassa nissaggiyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantam upanandam sakyaputtam ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto pubbe appavārito aññātakassa gahapatikassa tantavāye upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajji, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

51. Accekacīvaraṁ paṭiggahetvā cīvarakālasamayaṁ atikkāmentassa nissaggiyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū accekacīvaraṁ paṭiggahetvā cīvarakālasamayaṁ atikkāmesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti kathinake...pe....

52. Tiṇṇam cīvarānam aññataram cīvaraṁ antaraghare nikhipitvā atirekachārattam vippavasantassa nissaggiyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū tiṇṇam cīvarānam aññataram cīvaraṁ antaraghare nikhipitvā atirekachārattam vippavasim̄su, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti kathinake...pe....

53. Jānam saṅghikam lābhām pariṇataṁ attano pariṇāmentassa nissaggiyam pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū jānam saṅghikam lābhām pariṇataṁ attano pariṇāmesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Pattavaggo tatiyo.

Tiṁsa nissaggiyā pācittiyaṁ niṭṭhitā.

Tassuddānam –

Dasekarattimāso ca, dhovanañca paṭiggaḥo;
Aññātaṁ tañca [aññātakañca (ka.)] uddissa, ubhinnam dūtakena ca.

Kosiyā suddhadvebhāgā, chabbassāni nisīdanam;
Dve ca lomāni uggañhe, ubho nānappakārakā.

Dve ca pattāni bhesajjam, vassikā dānapañcamam;
Sāmam vāyāpanacceko, sāsaṅkam saṅghikena cāti.

5. Pācittiyanḍam

1. Musāvādavaggo

54. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena sampajānamusāvāde

pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Hatthakam sakyaputtam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā hathako sakyaputto titthiyehi saddhiṁ sallapanto avajānitvā paṭijāni, paṭijānitvā avajāni, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

55. Omasavāde pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū pesalehi bhikkhūhi saddhiṁ bhaṇḍantā [bhaṇḍentā (ka,.)] pesale bhikkhū omasim̄su, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

56. Bhikkhupesuññe pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū bhikkhūnam bhaṇḍanajātānam kalahajātānam vivādāpannānam pesuñnam upasamharim̄su, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

57. Anupasampannam padaso dhammaṁ vācentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū upāsake padaso dhammaṁ vācesum, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā vācato samuṭṭhāti, na kāyato na cittato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato...pe....

58. Anupasampanna uttaridirattatirattam sahaseyyam kappentassa pācittiyam kattha paññattanti? Ālaviyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū anupasampanna sahaseyyam kappesum, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

59. Mātugāmena sahaseyyam kappentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ anuruddham ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā anuruddho mātugāmena sahaseyyam kappesi, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti elakalomake...pe....

60. Mātugāmassa uttarichappañcavācāhi dhammaṁ desentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ udāyim ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā udāyī mātugāmassa dhammaṁ desesi, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti, dve anupaññattiyo. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti padasodhamme...pe....

61. Anupasampanna uttarimanussadhammaṁ bhūtam ārocentassa pācittiyam kattha paññattanti? Vesāliyam paññattam. Kam ārabbhāti? Vaggumudatīriye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Vaggumudatīriyā bhikkhū gihinam aññamaññassa uttarimanussadhammassa vanṇam bhāsiṁsu, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā vācato samuṭṭhāti, na kāyato na cittato; siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato...pe....

62. Bhikkhussa duṭṭhullāpattim anupasampanna ārocentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū bhikkhussa duṭṭhullāpattim anupasampanna ārocesum, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

63. Pathavim khaṇantassa pācittiyam kattha paññattanti? Ālaviyam paññattam. Kam ārabbhāti?

Ālavake bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Ālavakā bhikkhū pathavīṁ khaṇīṁsu, tasmiṁ vatthusmīṁ. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Musāvādavaggo paṭhamo.

2. Bhūtagāmavaggo

64. Bhūtagāmapātabyatā pācittiyam kattha paññattanti? Ālaviyam paññattam. Kam ārabbhāti? Ālavake bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Ālavakā bhikkhū rukkham chindīṁsu, tasmiṁ vatthusmīṁ. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

65. Aññavādake vihesake pācittiyam kattha paññattanti? Kosambiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantam channam ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā channo saṅghamajjhe āpattiyā anuyuñjiyamāno aññenaaññam paṭicari, tasmiṁ vatthusmīṁ. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

66. Ujjhāpanake khiyyanake pācittiyam kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ārabbhāti? Mettiyabhūmajake bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Mettiyabhūmajakā bhikkhū āyasmantam dabbam mallaputtam bhikkhū ujjhāpesum, tasmiṁ vatthusmīṁ. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

67. Saṅghikam mañcam vā pīṭham vā bhisim vā koccham vā ajjhokāse santharitvā anuddharitvā anāpucchā pakkamantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū saṅghikam senāsanam ajjhokāse santharitvā anuddharitvā anāpucchā pakkamiṁsu, tasmiṁ vatthusmīṁ. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti kathinake...pe....

68. Saṅghike vihāre seyyam santharitvā anuddharitvā anāpucchā pakkamantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sattarasavaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sattarasavaggiyā bhikkhū saṅghike vihāre seyyam santharitvā anuddharitvā anāpucchā pakkamiṁsu, tasmiṁ vatthusmīṁ. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti kathinake...pe....

69. Saṅghike vihāre jānam pubbupagatam bhikkhum anupakhajja seyyam kappentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū there bhikkhū anupakhajja seyyam kappesum, tasmiṁ vatthusmīṁ. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

70. Bhikkhum kūpitenā anattamanena saṅghikā vihārā nikkaḍḍhantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū kūpitā anattamanā bhikkhū saṅghikā vihārā nikkaḍḍhiṁsu, tasmiṁ vatthusmīṁ. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

71. Saṅghike vihāre uparivehāsakuṭiyā āhaccapādakam mañcam vā pīṭham vā abhinisīdantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhum ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Aññataro bhikkhu saṅghike vihāre uparivehāsakuṭiyā āhaccapādakam mañcam sahasā abhinisīdi, tasmiṁ vatthusmīṁ. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

72. Dvattipariyāye adhiṭṭhahitvā tatuttari adhiṭṭhahantassa pācittiyam kattha paññattanti? Kosambiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ channam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā channo katapariyositam vihāram punappunam chādāpesi, punappunam limpāpesi, atibhāriko vihāro paripati, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

73. Jānam sappāṇakam udakam tiṇam vā mattikam vā siñcantassa pācittiyam kattha paññattanti? Ālaviyam paññattam. Kam ārabbhāti? Ālavake bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Ālavakā bhikkhū jānam sappāṇakam udakam tiṇampi mattikampi siñciṁsu, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Bhūtagāmavaggo dutiyo.

3. Ovādavaggo

74. Asammatena bhikkhuniyo ovadantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū asammata bhikkhuniyo ovadiṁsu, tasmiṁ vatthusmīti. Atthi tattha paññatti, anupaññatti, anuppannapaññattīti? Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Anuppannapaññattīti tasmiṁ natthi. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā vācato samuṭṭhāti, na kāyato na cittato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato...pe....

75. Atthaṅgate sūriye bhikkhuniyo ovadantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ cūḍapanthakam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā cūḍapanthako atthaṅgate sūriye bhikkhuniyo ovadi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti padasodhamme...pe....

76. Bhikkhunupassayam upasaṅkamitvā bhikkhuniyo ovadantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sakkesu paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū bhikkhunupassayam upasaṅkamitvā bhikkhuniyo ovadiṁsu, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti kathinake...pe....

77. “Āmisahetu bhikkhū bhikkhuniyo ovadantī”ti bhanantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū “āmisahetu bhikkhū bhikkhuniyo ovadantī”ti bhanīṁsu, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

78. Aññātikāya bhikkhuniyā cīvaraṁ dentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññatarām bhikkhuṁ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññataro bhikkhu aññātikāya bhikkhuniyā cīvaraṁ adāsi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

79. Aññātikāya bhikkhuniyā cīvaraṁ sibbentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ udāyiṁ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā udāyi aññātikāya bhikkhuniyā cīvaraṁ sibbesi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti ...pe....

80. Bhikkhuniyā saddhiṁ saṁvidhāya ekaddhānamaggam paṭipajjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū bhikkhunīhi saddhiṁ saṁvidhāya ekaddhānamaggam paṭipajjiṁsu,

tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

81. Bhikkhuniyā saddhim samvīdhāya ekam nāvam abhiruhantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū bhikkhunīhi saddhim samvīdhāya ekam nāvam abhiruhimśu, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

82. Jānam bhikkhuniparipācitam piṇḍapātam bhuñjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ārabbhāti? Devadattam ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Devadatto jānam bhikkhuniparipācitam piṇḍapātam bhuñji, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

83. Bhikkhuniyā saddhim eko ekāya raho nisajjam kappentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantam udāyim ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Āyasmā udāyī bhikkhuniyā saddhim eko ekāya raho nisajjam kappesi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Ovādavaggo tatiyo.

4. Bhojanavaggo

84. Tatuttari āvasathapiṇḍam bhuñjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū anuvasitvā anuvasitvā āvasathapiṇḍam bhuñjimśu, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti elakalomake...pe....

85. Gaṇabhojane pācittiyam kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ārabbhāti? Devadattam ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Devadatto sapariso kulesu viññāpetvā viññāpetvā bhuñji, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti, satta anupaññattiyo. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti elakalomake...pe....

86. Paramparabhojane pācittiyam kattha paññattanti? Vesāliyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū aññatra nimantitā aññatra bhuñjimśu, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti, catasso anupaññattiyo. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti kathinake...pe....

87. Dvattipattapūre pūve paṭiggahetvā tatuttari paṭigganhantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū na mattam jānitvā paṭiggahesum, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

88. Bhuttāvinā pavāritena anatirittam khādanīyam vā bhojanīyam vā bhuñjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū bhuttāvī pavāritā aññatra bhuñjimśu, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti kathinake...pe....

89. Bhikkhum bhuttāvīm pavāritam anatirittenā khādanīyena vā bhojanīyena vā abhihaṭṭhum pavārentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhum ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññataro bhikkhu bhikkhum bhuttāvīm pavāritam anatirittenā bhojanīyena abhihaṭṭhum pavāresi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

90. Vikāle khādanīyam vā bhojanīyam vā bhuñjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ārabbhāti? Sattarasavaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sattarasavaggiyā bhikkhū vikāle bhojanam bhuñjim̄su, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti elakalomake...pe....

91. Sannidhikārakam khādanīyam vā bhojanīyam vā bhuñjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ belaṭhasīsam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā belaṭhasīso sannidhikārakam bhojanam bhuñji, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti elakalomake...pe....

92. Pañṭabhojanāni attano athāya viññāpetvā bhuñjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū pañṭabhojanāni attano athāya viññāpetvā bhuñjim̄su, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

93. Adinnam mukhadvāram āhāram āharantassa pācittiyam kattha paññattanti? Vesāliyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhum ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññataro bhikkhu adinnam mukhadvāram āhāram āhari, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti elakalomake...pe....

Bhojanavaggo catuttho.

5. Acelakavaggo

94. Acelakassa vā paribbājakassa vā paribbājikāya vā sahatthā khādanīyam vā bhojanīyam vā dentassa pācittiyam kattha paññattanti? Vesāliyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ ānandam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā ānando aññatarissā paribbājikāya ekaṁ maññamāno dve pūve adāsi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti elakalomake...pe....

95. Bhikkhum “ehāvuso, gāmam vā nigamam vā piṇḍāya pavisissāmā”ti tassa dāpetvā vā adāpetvā vā uyyojentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ upanandam sakyaputtam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto bhikkhum “ehāvuso, gāmam piṇḍāya pavisissāmā”ti, tassa adāpetvā uyyojesi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

96. Sabhojane kule anupakhajja nisajjam kappentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ upanandam sakyaputtam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto sabhojane kule anupakhajja nisajjam kappesi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

97. Mātugāmena saddhim roho paticchanne āsane nisajjam kappentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ upanandam sakyaputtam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto mātugāmena saddhim roho paticchanne āsane

nisajjam kappesi, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

98. Mātugāmena saddhiṁ eko ekāya raho nisajjam kappentassa pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantam upanandam sakyaputtam ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto mātugāmena saddhiṁ eko ekāya raho nisajjam kappesi, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

99. Nimantitena sabhattena santam bhikkhum anāpucchā purebhattam pacchābhattam kulesu cārittam āpajjantassa pācittiyaṁ kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantam upanandam sakyaputtam ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto nimantito sabhutto samāno purebhattam pacchābhattam kulesu cārittam āpajji, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti, catasso anupaññattiyo. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti kathinake...pe....

100. Tatuttari bhesajjam viññāpentassa pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sakkesu paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū mahānāmena sakkena “ajjañho, bhante, āgamethā”ti vuccamānā nāgamesum, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

101. Uyyuttam senam dassanāya gacchantassa pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū uyyuttam senam dassanāya agamam̄su, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti elakalomake...pe....

102. Atirekatirattam senāya vasantassa pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū atirekatirattam senāya vasiṁsu, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti elakalomake...pe....

103. Uyyodhikam gacchantassa pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū uyyodhikam agamam̄su, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti elakalomake...pe....

Acelakavaggo pañcamo.

6. Surāpānavaggo

104. Surāmerayapāne pācittiyaṁ kattha paññattanti? Kosambiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantam sāgatam ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā sāgato majjam pivi, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

105. Aṅgulipatodake pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū bhikkhum aṅgulipatodakena hāsesum, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

106. Udake hasadhamme [hassadhamme (sī. syā.)] pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sattarasavaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sattarasavaggiyā

bhikkhū aciravatiyā nadiyā udate kīliṁsu, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

107. Anādariye pācittiyam kattha paññattanti? Kosambiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantam channam ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā channo anādariyam akāsi, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

108. Bhikkhum bhimṣāpentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū bhikkhum bhimṣāpesum, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

109. Jotim samādahitvā visibbentassa pācittiyam kattha paññattanti? Bhaggesu paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū rājānampi passitvā na mattam jānitvā nahāyimṣu, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti, cha anupaññattiyo. Sabbatthapaññatti, padesapaññattī? Padesapaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti elakalomake...pe....

110. Orenaddhamāsam nahāyatassa pācittiyam kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū rājānampi passitvā na mattam jānitvā nahāyimṣu, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti, cha anupaññattiyo. Sabbatthapaññatti, padesapaññattī? Padesapaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti elakalomake...pe....

111. Anādiyitvā tiṇam dubbaṇṇakaraṇānam aññataram dubbaṇṇakaraṇānam navam cīvaraṁ paribhuñjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū attano cīvaraṁ na sañjāniṁsu, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti elakalomake...pe....

112. Bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā sikkhamānāya vā sāmañerassa vā sāmañeriyā vā sāmam cīvaraṁ vikappetvā appaccuddhāraṇām paribhuñjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantam upanandam sakyaputtaṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto bhikkhussa sāmam cīvaraṁ vikappetvā appaccuddhāraṇām paribhuñji, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti kathinake...pe....

113. Bhikkhussa pattam vā cīvaraṁ vā nisidanaṁ vā sūcigharam vā kāyabandhanam vā apanidhentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū bhikkhūnaṁ pattampi cīvarampi apanidhesum, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Surāmerayavaggo chaṭṭho.

7. Sappāṇakavaggo

114. Sañcicca pāṇam jīvitā voropentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantam udāyiṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā udāyī sañcicca pāṇam jīvitā voropesi, tasmiṁ vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

115. Jānam sappāṇakam udakam paribhuñjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū jānam sappāṇakam udakam paribhuñjimṣu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

116. Jānam yathādhammam nihatādhikaraṇam puna kammāya ukkoṭentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū jānam yathādhammam nihatādhikaraṇam puna kammāya ukkoṭesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

117. Bhikkhussa jānam duṭṭhullam āpattim paṭicchādentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhum ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññataro bhikkhu bhikkhussa jānam duṭṭhullam āpattim paṭicchādesi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

118. Jānam ūnavīsativassam puggalam upasampādentassa pācittiyam kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū jānam ūnavīsativassam puggalam upasampādesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

119. Jānam theyyasatthena saddhim saṃvidhāya ekaddhānamaggam paṭipajjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhum ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññataro bhikkhu jānam theyyasatthena saddhim saṃvidhāya ekaddhānamaggam paṭipajji, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

120. Mātugāmena saddhim saṃvidhāya ekaddhānamaggam paṭipajjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhum ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññataro bhikkhu mātugāmena saddhim saṃvidhāya ekaddhānamaggam paṭipajji, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

121. Pāpikāya diṭṭhiyā yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Ariṭṭham bhikkhum gaddhabādhipubbam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Ariṭṭho bhikkhu gaddhabādhipubbo pāpikāya diṭṭhiyā yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajji, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti. Kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

122. Jānam tathāvādinā bhikkhunā [ariṭṭhena bhikkhunā (ka.)] akaṭānudhammena tam diṭṭhim appaṭinissaṭṭhena saddhim sambhuñjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū jānam tathāvādinā ariṭṭhena bhikkhunā akaṭānudhammena tam diṭṭhim appaṭinissaṭṭhena saddhim sambhuñjimṣu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

123. Jānam tathānāsitam samaṇuddesam upalāpentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū jānam tathānāsitam kaṇṭakam samaṇuddesam upalāpesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Sappāṇakavaggo sattamo.

8. Sahadhammikavaggo

124. Bhikkhūhi sahadhammikam vuccamānena “na tāvāhaṁ, āvuso, etasmīm sikkhāpade sikkhissāmi yāva na aññām bhikkhum byattam vinayadharam paripucchissāmī”ti bhanantassa pācittiyaṁ kattha paññattanti? Kosambiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantam channam ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Āyasmā channo bhikkhūhi sahadhammikam vuccamāno “na tāvāhaṁ, āvuso, etasmīm sikkhāpade sikkhissāmi yāva na aññām bhikkhum byattam vinayadharam paripucchissāmī”ti bhaṇi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti... pe....

125. Vinayaṁ vivaṇṇentassa pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū vinayaṁ vivaṇṇesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti... pe....

126. Mohanake pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū mohesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti... pe....

127. Bhikkhussa kūpitena anattamanena pahāraṁ dentassa pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū kūpitā anattamanā bhikkhūnam pahāraṁ adamsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato... pe....

128. Bhikkhussa kūpitena anattamanena talasattikam uggirantassa pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū kūpitā anattamanā bhikkhūnam talasattikam uggiriṁsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato... pe....

129. Bhikkhum amūlakena saṅghādisesena anuddhamsentassa pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū bhikkhum amūlakena saṅghādisesena anuddhamsesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti... pe....

130. Bhikkhussa sañcicca kukkuccam upadahantassa [uppādentassa (syā.)] pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū bhikkhūnam sañcicca kukkuccam upadahiṁsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti... pe....

131. Bhikkhūnam bhaṇḍanajātānam kalahajātānam vivādāpannānam upassutim [upassuti (?)] tiṭṭhantassa pācittiyaṁ kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū bhikkhūnam bhaṇḍanajātānam kalahajātānam vivādāpannānam upassutim tiṭṭhahiṁsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti... pe....

132. Dhammadikānam kammānam chandam datvā pacchā khīyanadhammam [khiyyadhammam (ka.)]

āpajjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū dhammikānam kammānam chandaṁ datvā pacchā khīyanadhammaṁ āpajjīmsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

133. Saṅghe vinicchayakathāya vattamānāya chandaṁ adatvā utthāyāsanā pakkamantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhum ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññataro bhikkhu saṅghe vinicchayakathāya vattamānāya chandaṁ adatvā utthāyāsanā pakkāmi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

134. Samagge saṅghena cīvaraṁ datvā pacchā khīyanadhammam āpajjantassa pācittiyam kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū samaggena saṅghena cīvaraṁ datvā pacchā khīyanadhammam āpajjīmsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

135. Jānam saṅghikam lābhām pariṇataṁ puggalassa pariṇāmentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū jānam saṅghikam lābhām pariṇataṁ puggalassa pariṇāmesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Sahadhammikavaggo atṭhamo.

9. Rājavaggo

136. Pubbe appaṭisaṁviditena rañño antepuram pavisantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ ānandam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā ānando pubbe appaṭisaṁvidito rañño antepuram pāvisi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti kathinake...pe....

137. Ratanam uggañhantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhum ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññataro bhikkhu ratanaṁ uggahesi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti, dve anupaññattiyo. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

138. Santam bhikkhum anāpucchā vikāle gāmaṁ pavisantassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū vikāle gāmaṁ pavisim̄su, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti, tisso anupaññattiyo. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti kathinake...pe....

139. Atṭhimayaṁ vā dantamayaṁ vā visāṇamayaṁ vā sūcigharam kārāpentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sakkesu paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū na mattam jānitvā bahū sūcighare viññāpesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

140. Pamāṇatikkantam mañcam vā pītham vā kārāpentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṁ upanandam sakyaputtam ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā upanando sakyaputto ucce mañce sayi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

141. Mañcam vā pīṭham vā tūlonaddham kārāpentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū mañcam vā pīṭham vā tūlonaddham kārāpesum, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

142. Pamāṇātikkantam nisīdanam kārāpentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū appamāṇikāni nisīdanāni dhāresum, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

143. Pamāṇātikkantam kaṇḍuppaṭicchādīm kārāpentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū appamāṇikāyo kaṇḍuppaṭicchādiyo dhāresum, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

144. Pamāṇātikkantam vassikasāṭikam kārāpentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū appamāṇikāyo vassikasāṭikāyo dhāresum, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

145. Sugatacīvaraappamāṇam cīvaraṇam kārāpentassa pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Āyasmantaṇam nandaṇ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Āyasmā nando sugatacīvaraappamāṇam cīvaraṇam dhāresi, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Rājavaggo navamo.

Dvenavuti pācittiyā niṭṭhitā.

Khuddakaṇ samattam.

Tassuddānam –

Musā omasapesuññam, padaseyyā ca itthiyā;
Aññatra viññunā bhūtā [desanārocanā ceva (sī. syā.)], duṭṭhullāpatti khaṇanā.

Bhūtam aññāya ujjhāyi [bhūtaññavādaujjhāyi (sī.)], mañco seyyo ca vuccati;
Pubbe nikkaḍḍhanāhacca, dvāraṇ sappānakena ca.

Asamatā atthaṅgate, upassayāmisena ca;
Dade sibbe vidhānena, nāvā bhuñjeyya ekato.

Piṇḍam gaṇam param pūvam, pavārito pavāritam;
Vikālam sannidhi khīram, dantaponena te dasa.

Acelakam uyyokhajja [acelakānupakhajja (ka.)], paṭicchannam rahena ca;
Nimantito paccayehi, senāvasanuyyodhikam.

Surā aṅguli hāso ca, anādariyañca bhimṣanam;
Joti nahāna dubbaṇṇam, sāmam apanidhena ca.

Sañciccuḍakakkammā ca, duṭṭhullamū ḫunavīsatī;
Theyya itthiava desam [ariṭṭhakam (vibhaṅge)], samvāse nāsitena ca.

Sahadhammikavilekhā, moho pahārenuggire;
Amūlakañca sañcicca, sossāmi khiyyapakkame.

Saṅghena cīvaraṇam datvā, pariṇāmeyya puggale;
Raññañca ratanaṇam santam, sūci mañco ca tūlikā;
Nisidanaṇam kañduccchādi, vassikā sugatena cāti.

Tesam vaggānaṇam uddānaṇam –

Musā bhūtā ca ovādo, bhojanācelakena ca;
Surā sappāṇakā dhammo, rājavaggena te navāti.

6. Pāṭidesanīyakanḍam

146. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena aññātikāya bhikkhuniyā antaragharam paviṭṭhāya hatthato khādanīyam vā bhojanīyam vā sahatthā paṭiggahetvā bhuñjantassa pāṭidesanīyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhum ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññataro bhikkhu aññātikāya bhikkhuniyā antaragharam paviṭṭhāya hatthato āmisam paṭiggahesi, tasmiṇ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

147. Bhikkhuniyā vosāsantiyā na nivāretvā bhuñjantassa pāṭidesanīyam kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū bhikkhuniyo vosāsantiyo na nivāresum, tasmiṇ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

148. Sekkhasammatesu kulesu khādanīyam vā bhojanīyam vā sahatthā paṭiggahetvā bhuñjantassa pāṭidesanīyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū na mattam jānitvā paṭiggahesum, tasmiṇ vatthusmīm. Ekā paññatti, dve anupaññattiyo. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

149. Āraññakesu senāsaneshu pubbe appaṭisaṇviditam khādanīyam vā bhojanīyam vā ajjhārāme sahatthā paṭiggahetvā bhuñjantassa pāṭidesanīyam kattha paññattanti? Sakkesu paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti. Sambahulā bhikkhū ārāme core paṭivasante nārocesum, tasmiṇ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Cattāro pāṭidesanīyā niṭṭhitā.

Tassuddānaṇam –

Aññātikāya vosāsam, sekkhaāraññakena ca;
Pāṭidesanīyā cattāro, sambuddhena pakāsiti.

7. Sekhiyakaṇḍam

1. Parimaṇḍalavaggo

150. Yaṁ tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena anādariyam paṭicca purato vā pacchato vā olamentena nivāsentassa dukkaṭam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū puratopi pacchatopi olamentā nivāsesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca purato vā pacchato vā olamentena pārupantassa dukkaṭam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū puratopi pacchatopi olamentā pārupimsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca kāyam vivaritvā antaraghare gacchantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca kāyam vivaritvā antaraghare nisīdantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca hattham vā pādam vā kīlāpentena antaraghare gacchantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca hattham vā pādam vā kīlāpentena antaraghare nisīdantassa dukkaṭam ...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca taham taham olokentena antaraghare gacchantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca taham taham olokentena antaraghare nisīdantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca ukhittakāya antaraghare gacchantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca ukhittakāya antaraghare nisīdantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Parimaṇḍalavaggo paṭhamo.

2. Ujjagghikavaggo

151. Anādariyam paṭicca ujjagghikāya antaraghare gacchantassa dukkaṭam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū mahāhasitam hasantā antaraghare gacchiṁsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Anādariyam paṭicca ujjagghikāya antaraghare nisīdantassa dukkaṭam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṃ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū mahāhasitam hasantā antaraghare nisīdimṣu, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Anādariyam paṭicca uccāsaddam mahāsaddam karontena antaraghare gacchantassa dukkaṭam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṃ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū uccāsaddam mahāsaddam karontā antaraghare gacchimṣu, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Anādariyam paṭicca uccāsaddam mahāsaddam karontena antaraghare nisīdantassa dukkaṭam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṃ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū uccāsaddam mahāsaddam karontā antaraghare nisīdimṣu, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Anādariyam paṭicca kāyappacālakam antaraghare gacchantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca kāyappacālakam antaraghare nisīdantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca bāhuppacālakam antaraghare gacchantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca bāhuppacālakam antaraghare nisīdantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca sīsappacālakam antaraghare gacchantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca sīsappacālakam antaraghare nisīdantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Ujjagghikavaggo dutiyo.

3. Kambhakatavaggo

152. Anādariyam paṭicca khambhakatena antaraghare gacchantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti. Kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca khambhakatena antaraghare nisīdantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca oguṇṭhitena antaraghare gacchantassa dukkaṭam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismiṃ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū sasīsam pārupitvā antaraghare gacchimṣu, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca oguṇhitena antaraghare nisīdantassa dukkaṭam kattha paññattanti? Sāvathiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū sasīsam pārupitvā antaraghare nisīdiṁsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca ukkuṭikāya antaraghare gacchantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca pallatthikāya [pallattikāya (ka.)] antaraghare nisīdantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca asakkaccam piṇḍapātam paṭiggaṇhantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca taham taham olokentena piṇḍapātam paṭiggaṇhantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca sūpaññeva bahum paṭiggaṇhantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca thūpikatam piṇḍapātam patiggaṇhantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Khambhakatavaggo tatiyo.

4. Piṇḍapātavaggo

153. Anādariyam paṭicca asakkaccam piṇḍapātam bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca taham taham olokentena piṇḍapātam bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca taham omasitvā piṇḍapātam bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca sūpaññeva bahum bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca thūpakato omadditvā piṇḍapātam bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca sūpam vā byañjanam vā odanena paṭicchādentassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca sūpam vā odanam vā agilāno attano athāya viññāpetvā bhuñjantassa dukkaṭam kattha paññattanti? Sāvathiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū sūpampi odanampi attano athāya viññāpetvā bhuñjiṁsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi

samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Anādariyam paṭicca ujjhānasāññinā paresam pattaṁ oloketassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca mahantam kabaṭam karontassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca dīgham ālopam karontassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Piṇḍapātavaggo catuttho.

5. Kabaṭavaggo

154. Anādariyam paṭicca anāhaṭe kabaṭe mukhadvāram vivarantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca bhuñjamānena sabbam hattham mukhe pakhipantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca sakabalaṇa mukhena byāharantassa dukkaṭam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū sakabalaṇa mukhena byāhariṁsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Anādariyam paṭicca piṇḍukkhepakam bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca kabaṭāvacchedakam bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca avagaṇḍakārakam bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca hatthaniddhunakam bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca sitthāvakārakam bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca jivhānicchārakam bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca capucapukārakam bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Kabaṭavaggo pañcamo.

6. Surusuruvaggo

155. Anādariyam paṭicca surusurukārakam bhuñjantassa dukkaṭam kattha paññattanti? Kosambiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabba. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū surusurukārakam khīram pivimsu, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca hatthanillehakam bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca pattanillehakam bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca oṭṭhanillehakam bhuñjantassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti. Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca sāmisena hatthena pāṇīyathālakam paṭiggaṇhantassa dukkaṭam kattha paññattanti? Bhaggesu paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabba. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū sāmisena hatthena pāṇīyathālakam paṭiggaṇhesum, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca sasitthakam pattadhovanam antaraghare chaḍḍentassa dukkaṭam kattha paññattanti? Bhaggesu paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabba. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū sasitthakam pattadhovanam antaraghare chaḍḍesum, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca chattapāṇissa dhammaṭ desentassa dukkaṭam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabba. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū chattapāṇissa dhammaṭ desesum, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupapaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato...pe....

Anādariyam paṭicca danḍapāṇissa dhammaṭ desentassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti, ekā anupapaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato...pe....

Anādariyam paṭicca satthapāṇissa dhammaṭ desentassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti, ekā anupapaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato...pe....

Surusuruvaggo chattho.

7. Pādukavaggo

156. Anādariyam paṭicca pādukārujhassa dhammaṭ desentassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti, ekā anupapaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – vācato ca cittato ca

samuṭṭhāti, na kāyato...pe....

Anādariyam paṭicca upāhanāruḥhassa dhammaṁ desentassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato...pe....

Anādariyam paṭicca yānagatassa dhammaṁ desentassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato...pe....

Anādariyam paṭicca sayanagatassa dhammaṁ desentassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato...pe....

Anādariyam paṭicca pallatthikāya nisinnassa dhammaṁ desentassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhāne samuṭṭhāti – vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato...pe....

Anādariyam paṭicca veṭhitasīsassa dhammaṁ desentassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato...pe....

Anādariyam paṭicca oguṇṭhitasīsassa dhammaṁ desentassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Anādariyam paṭicca chamāyam nisīditvā āsane nisinnassa dhammaṁ desentassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Anādariyam paṭicca nīce āsane nisīditvā ucce āsane nisinnassa dhammaṁ desentassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Anādariyam paṭicca pacchato gacchantena purato gacchantassa dhammaṁ desentassa dukkataṭam...pe... ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Anādariyam paṭicca uppathena gacchantena pathena gacchantassa dhammaṁ desentassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Anādariyam paṭicca thitena uccāram vā passāvam vā karontassa dukkaṭam...pe... ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhāne samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca harite uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karontassa dukkaṭam...pe... ekā

paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuñthānānam ekena samuñthānenā samuñthāti – kāyato ca cittato ca samuñthāti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karontassa dukkaṭam...pe... kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabba. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū udate uccārampi passāvampi kheṭampi akamsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuñthānānam ekena samuñthānenā samuñthāti – kāyato ca cittato ca samuñthāti, na vācato...pe....

Pādukavaggo sattamo.

Pañcasattati sekhiyā niṭhitā.

Tassuddānam –

Parimaṇḍalam paṭicchannam, susamvutokkhittacakkhu;
Ukkhittojjagghikā saddo, tayo ceva pacalanā.

Khambham oguṇthito cevukkuṭipallatthikāya ca;
Sakkaccaṁ pattasaññī ca, samasūpam samatittikam [[samatitthikam \(ka.\)](#)].

Sakkaccaṁ pattasaññī ca, sapadānam samasūpakaṁ;
Thūpakato paṭicchannam, viññattujjhānasaññinā.

Na mahantam maṇḍalam dvāram, sabbam hattham na byāhare;
Ukkhepo chedanā gaṇdo, dhunam sitthāvakārakam.

Jivhānicchārakañceva, capucapu surusuru;
Hattho patto ca oṭṭho ca, sāmisam sitthakena ca.

Chattapāṇissa saddhammam, na desenti tathāgatā;
Evameva daṇḍapāṇissa, satthaāvudhapāṇinam.

Pādukā upāhanā ceva, yānaseyyāgatassa ca;
Pallatthikā nisinnassa, veṭhitoguṇthitassa ca.

Chamā nīcāsane ṭhāne, pacchato uppathena ca;
Ṭhitakena na kātabbam, harite udakamhi cāti.

Tesam vaggānamuddānam –

Parimaṇḍalaujjagghi, khambham piṇḍam tatheva ca;
Kabalā surusuru ca, pādukena ca sattamāti.

Mahāvibhaṅge katthapaññattivāro niṭhitō.

2. Katāpattivāro

1. Pārājikakaṇḍam

157. Methunam dhammam paṭisevanto kati āpattiyo āpajjati? Methunam dhammam paṭisevanto tisso āpattiyo āpajjati. Akkhāyite sarīre methunam dhammam paṭisevati, āpatti pārājikassa; yebhuyyena khāyite sarīre methunam dhammam paṭisevati, āpatti thullaccayassa; vaṭṭakate [vivatākate (syā.)] mukhe acchupantam aṅgajātam paveseti, āpatti dukkaṭassa – methunam dhammam paṭisevanto imā tisso āpattiyo āpajjati.

158. Adinnam ādiyanto kati āpattiyo āpajjati? Adinnam ādiyanto tisso āpattiyo āpajjati. Pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam adinnam theyyasāñkhātam ādiyati, āpatti pārājikassa; atirekamāsakam vā ūnapañcamāsakam vā agghanakam adinnam theyyasāñkhātam ādiyati, āpatti thullaccayassa; māsakam vā ūnamāsakam vā agghanakam adinnam theyyasāñkhātam ādiyati, āpatti dukkaṭassa – adinnam ādiyanto imā tisso āpattiyo āpajjati.

159. Sañcicca manussaviggaham jīvitā voropento kati āpattiyo āpajjati? Sañcicca manussaviggaham jīvitā voropento tisso āpattiyo āpajjati. Manussam odissa opātam khaṇati “papatitvā marissati”ti, āpatti dukkaṭassa; papatite dukkhā vedanā uppajjati, āpatti thullaccayassa; marati, āpatti pārājikassa – sañcicca manussaviggaham jīvitā voropento imā tisso āpattiyo āpajjati.

160. Asantam abhūtam uttarimanussadhammam ullaپanto kati āpattiyo āpajjati? Asantam abhūtam uttarimanussadhammam ullaپanto tisso āpattiyo āpajjati. Pāpiccho icchāpakato asantam abhūtam uttarimanussadhammam ullaپati, āpatti pārājikassa; “yo te vihāre vasati, so bhikkhu arahā”ti bhaṇati, paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa; na paṭivijānantassa āpatti dukkaṭassa – asantam abhūtam uttarimanussadhammam ullaپanto imā tisso āpattiyo āpajjati.

Cattāro pārājikā niṭṭhitā.

2. Sañghādisesakaṇḍam

161. Upakkamitvā asuciṁ mocento tisso āpattiyo āpajjati. Ceteti upakkamati muccati, āpatti sañghādisesassa; ceteti upakkamati na muccati, āpatti thullaccayassa; payoge dukkaṭam.

Mātugāmena saddhim kāyasamsaggam samāpajjanto tisso āpattiyo āpajjati. Kāyena kāyam āmasati, āpatti sañghādisesassa; kāyena kāyapaṭibaddham āmasati, āpatti thullaccayassa; kāyapaṭibaddhena kāyapaṭibaddham āmasati, āpatti dukkaṭassa.

Mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhi obhāsento tisso āpattiyo āpajjati. Vaccamaggam passāvamaggam ādissa vaṇṇampi bhaṇati, avanṇampi bhaṇati, āpatti sañghādisesassa; vaccamaggam passāvamaggam ṭhapetvā adhakkhakam ubbhajāñumāṇḍalam ādissa vaṇṇampi bhaṇati avanṇampi bhaṇati, āpatti thullaccayassa; kāyapaṭibaddham ādissa vaṇṇampi bhaṇati avanṇampi bhaṇati, āpatti dukkaṭassa.

Attakāmapāricariyā vaṇṇam bhāsanto tisso āpattiyo āpajjati. Mātugāmassa santike attakāmapāricariyāya vaṇṇam bhāsati, āpatti sañghādisesassa; pañḍakassa santike attakāmapāricariyāya vaṇṇam bhāsati, āpatti thullaccayassa; tiracchānagatassa santike attakāmapāricariyāya vaṇṇam bhāsati, āpatti dukkaṭassa.

Sañcarittam samāpajjanto tisso āpattiyo āpajjati. Paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti sañghādisesassa; paṭiggaṇhāti vīmaṇsati na paccāharati, āpatti thullaccayassa; paṭiggaṇhāti na vīmaṇsati na paccāharati, āpatti dukkaṭassa.

Saññācikāya kuṭīm kārāpentō tisso āpattiyo āpajjati. Kārāpeti, payoge dukkaṭam; ekam piṇḍam anāgate, āpatti thullaccayassa; tasmiṁ piṇḍe āgate, āpatti sañghādisesassa.

Mahallakam vihāram kārāpento tisso āpattiyo āpajjati. Kārāpeti, payoge dukkaṭam; ekam piṇḍam anāgate, āpatti thullaccayassa; tasmiṁ piṇḍe āgate, āpatti saṅghādisesassa.

Bhikkhum amūlakena pārājikena dhammena anuddhamento tisso āpattiyo āpajjati. Anokāsam kārāpetvā cāvanādhippāyo vadeti, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa; okāsam kārāpetvā akkosādhippāyo vadeti, āpatti omasavādassa.

Bhikkhum aññabhāgīyassa adhikaraṇassa kiñci desam lesamattam upādāya pārājikena dhammena anuddhamento tisso āpattiyo āpajjati. Anokāsam kārāpetvā cāvanādhippāyo vadeti, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa; okāsam kārāpetvā akkosādhippāyo vadeti, āpatti omasavādassa.

Saṅghabhedako bhikkhu yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanto tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Bhedakānuvattakā bhikkhū yāvatatiyam samanubhāsanāya [samanubhāsiyamānā (syā.)] na paṭinissajjantā tisso āpattiyo āpajjanti. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Dubbaco bhikkhu yāvatatiyam samanubhāsanāya [samanubhāsiyamāno (syā.)] na paṭinissajjanto tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Kuladūsako bhikkhu yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanto tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Terasa saṅghādisesā niṭṭhitā.

3. Nissaggiyakaṇḍam

1. Kathinavaggo

162. Atirekacīvaraṁ dasāhaṁ atikkāmento ekam āpattim āpajjati. Nissaggiyam pācittiyam.

Ekarattam ticīvarena vippavasanto ekam āpattim āpajjati. Nissaggiyam pācittiyam.

Akālacīvaraṁ paṭiggahetvā māsaṁ atikkāmento ekam āpattim āpajjati. Nissaggiyam pācittiyam.

Aññātikāya bhikkhuniyā purāṇacīvaraṁ dhovāpento dve āpattiyo āpajjati. Dhovāpeti, payoge dukkaṭam; dhovāpite nissaggiyam pācittiyam.

Aññātakam gahapatim vā gahapatānim vā cīvaraṁ viññāpento dve āpattiyo āpajjati. Viññāpeti, payoge dukkaṭam; viññāpite nissaggiyam pācittiyam.

Aññātakam gahapatim vā gahapatānim vā tatuttari cīvaraṁ viññāpento dve āpattiyo āpajjati. Viññāpeti, payoge dukkaṭam; viññāpite nissaggiyam pācittiyam.

Pubbe appavārito aññātakam gahapatikam upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjanto dve āpattiyo

āpajjati. Vikappam āpajjati, payoge dukkaṭam; vikappam āpanne nissaggiyam pācittiyaṁ.

Pubbe appavārito aññātake gahapatike upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjanto dve āpattiyo āpajjati. Vikappam āpajjati, payoge dukkaṭam; vikappam āpanne nissaggiyam pācittiyaṁ.

Atirekatikkhattum codanāya atirekachakkhattum thānena cīvaraṁ abhinipphādento dve āpattiyo āpajjati. Abhinipphādeti, payoge dukkaṭam; abhinipphādite nissaggiyam pācittiyaṁ.

Kathinavaggo paṭhamo.

2. Kosiyavaggo

163. Kosiyamissakam santhataṁ kārāpento dve āpattiyo āpajjati. Kārāpeti, payoge dukkaṭam; kārāpite nissaggiyam pācittiyaṁ.

Suddhakālakānam elakalomānam santhataṁ kārāpento dve āpattiyo āpajjati. Kārāpeti, payoge dukkaṭam; kārāpite nissaggiyam pācittiyaṁ.

Anādiyitvā tulam odātānam tulam gocariyānam navam santhataṁ kārāpento dve āpattiyo āpajjati. Kārāpeti, payoge dukkaṭam; kārāpite nissaggiyam pācittiyaṁ.

Anuvassam santhataṁ kārāpento dve āpattiyo āpajjati. Kārāpeti, payoge dukkaṭam; kārāpite nissaggiyam pācittiyaṁ.

Anādiyitvā purānasanthatassa sāmantā sugatavidatthim navam nisīdanasanthataṁ kārāpento dve āpattiyo āpajjati. Kārāpeti, payoge dukkaṭam; kārāpite nissaggiyam pācittiyaṁ.

Elakalomāni paṭiggahetvā tiyojanam atikkāmento dve āpattiyo āpajjati. Paṭhamam pādaṁ tiyojanam atikkāmeti, āpatti dukkaṭassa; dutiyam pādaṁ atikkāmeti, nissaggiyam pācittiyaṁ.

Aññātikāya bhikkhuniyā elakalomāni dhovāpento dve āpattiyo āpajjati. Dhovāpeti, payoge dukkaṭam; dhovāpite nissaggiyam pācittiyaṁ.

Rūpiyam paṭiggaṇhanto dve āpattiyo āpajjati. Gaṇhāti, payoge dukkaṭam; gahite nissaggiyam pācittiyaṁ.

Nānappakārakam rūpiyasamvohāram samāpajjanto dve āpattiyo āpajjati. Samāpajjati, payoge dukkaṭam; samāpanne nissaggiyam pācittiyaṁ.

Nānappakārakam kayavikkayam samāpajjanto dve āpattiyo āpajjati. Samāpajjati, payoge dukkaṭam; samāpanne nissaggiyam pācittiyaṁ.

Kosiyavaggo dutiyo.

3. Pattavaggo

164. Atirekapattam dasāham atikkāmento ekam āpattim āpajjati. Nissaggiyam pācittiyaṁ.

Ūnapañcabandhanena pattena aññam navam pattam cetāpento dve āpattiyo āpajjati. Cetāpeti, payoge dukkaṭam; cetāpite nissaggiyam pācittiyaṁ.

Bhesajjāni paṭiggaheṭvā sattāhaṁ atikkāmento ekam āpattim āpajjati. Nissaggiyam pācittiyam.

Atirekamāse sese gimhāne vassikasāṭīkacīvaraṁ pariyesanto dve āpattiyo āpajjati. Pariyesati, payoge dukkaṭam; pariyyiṭṭhe nissaggiyam pācittiyam.

Bhikkhussa sāmam cīvaram datvā kupito anattamano acchindanto dve āpattiyo āpajjati. Acchindati, payoge dukkaṭam; acchinne nissaggiyam pācittiyam.

Sāmam suttam viññāpetvā tantavāyehi cīvaram vāyāpento dve āpattiyo āpajjati. Vāyāpeti, payoge dukkaṭam; vāyāpite nissaggiyam pācittiyam.

Pubbe appavārito aññātakassa gahapatikassa tantavāye upasaṅkamitvā cīvare vikappam āpajjanto dve āpattiyo āpajjati. Vikappam āpajjati, payoge dukkaṭam; vikappam āpanne nissaggiyam pācittiyam.

Accekaṭīvaram paṭiggaheṭvā cīvarakālasamayaṁ atikkāmento ekam āpattim āpajjati. Nissaggiyam pācittiyam.

Tiṇṇam cīvarānam aññataram cīvaram antaraghare nikhipitvā atirekachārattam vippavasanto ekam āpattim āpajjati. Nissaggiyam pācittiyam.

Jānam saṅghikam lābhām pariṇataṁ attano pariṇāmento dve āpattiyo āpajjati. Pariṇāmeti, payoge dukkaṭam; pariṇāmite nissaggiyam pācittiyam.

Pattavaggo tatiyo.

Tiṁsa nissaggiyā pācittiyā niṭṭhitā.

4. Pācittiyakaṇḍam

1. Musāvādavaggo

165. Sampajānamusāvādaṁ bhāsanto kati āpattiyo āpajjati? Sampajānamusāvādaṁ bhāsanto pañca āpattiyo āpajjati. Pāpiccho icchāpakato asantaṁ abhūtaṁ uttarimanussadhammaṁ ullaṭati, āpatti pārājikassa; bhikkhum amūlakena pārājikena dhammena anuddhamseti, āpatti saṅghādisesassa; “yo te vihāre vasati, so bhikkhu arahā”ti bhaṇati, paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa; na paṭivijānantassa āpatti dukkaṭassa; sampajānamusāvāde pācittiyam – sampajānamusāvādaṁ bhāsanto imā pañca āpattiyo āpajjati.

Omasanto dve āpattiyo āpajjati. Upasampannaṁ omasati, āpatti pācittiyassa; anupasampannaṁ omasati, āpatti dukkaṭassa.

Pesuññam upasam̄haranto dve āpattiyo āpajjati. Upasampannassa pesuññam upasam̄harati, āpatti pācittiyassa; anupasampannassa pesuññam upasam̄harati, āpatti dukkaṭassa.

Anupasampannaṁ padaso dhammaṁ vācento dve āpattiyo āpajjati. Vāceti, payoge dukkaṭam; pade pade āpatti pācittiyassa.

Anupasampanna uttaridirattatirattam sahaseyyam kappento dve āpattiyo āpajjati. Nipajjati, payoge dukkaṭam; nipanne āpatti pācittiyassa.

Mātugāmena sahaseyyam kappento dve āpattiyo āpajjati. Nipajjati, payoge dukkaṭam; nipanne āpatti pācittiyassa.

Mātugāmassa uttarichappañcavācāhi dhammam desento dve āpattiyo āpajjati. Deseti, payoge dukkaṭam; pade pade āpatti pācittiyassa.

Anupasampannassa uttarimanussadhammam bhūtam ārocento dve āpattiyo āpajjati. Āroceti, payoge dukkaṭam; ārocite āpatti pācittiyassa.

Bhikkhussa duṭṭhullam āpattim anupasampannassa ārocento dve āpattiyo āpajjati. Āroceti, payoge dukkaṭam; ārocite āpatti pācittiyassa.

Pathavim khaṇanto dve āpattiyo āpajjati. Khaṇati, payoge dukkaṭam; pahāre pahāre āpatti pācittiyassa.

Musāvādavaggo paṭhamo.

2. Bhūtagāmavaggo

166. Bhūtagāmaṁ pātentō dve āpattiyo āpajjati. Pāteti, payoge dukkaṭam; pahāre pahāre āpatti pācittiyassa.

Aññenaññam paṭicaranto dve āpattiyo āpajjati. Anāropite aññavādake aññenaññam paṭicarati, āpatti dukkaṭassa; āropite aññavādake aññenaññam paṭicarati, āpatti pācittiyassa.

Bhikkhum ujjhāpento dve āpattiyo āpajjati. Ujjhāpeti, payoge dukkaṭam; ujjhāpite āpatti pācittiyassa.

Saṅghikam mañcam vā pīṭham vā bhisiṁ vā kocchaṁ vā ajjhokāse santharitvā anuddharitvā anāpucchā pakkamanto dve āpattiyo āpajjati. Paṭhamam pādam ledḍupātam atikkāmeti, āpatti dukkaṭassa; dutiyam pādam atikkāmeti, āpatti pācittiyassa.

Saṅghike vihāre seyyam santharitvā anuddharitvā anāpucchā pakkamanto dve āpattiyo āpajjati. Paṭhamam pādam parikkhepam atikkāmeti, āpatti dukkaṭassa; dutiyam pādam atikkāmeti, āpatti pācittiyassa.

Saṅghike vihāre jānam pubbupagataṁ bhikkhum anupakhaja seyyam kappento dve āpattiyo āpajjati. Nipajjati, payoge dukkaṭam; nipanne āpatti pācittiyassa.

Bhikkhum kupito anattamano saṅghikā vihārā nikkaḍḍhento dve āpattiyo āpajjati. Nikkaḍḍhati, payoge dukkaṭam; nikkaḍḍhite āpatti pācittiyassa.

Saṅghike vihāre uparivehāsakuṭiyā āhaccapādakam mañcam vā pīṭham vā abhinisīdanto dve āpattiyo āpajjati. Abhinisīdati, payoge dukkaṭam; abhinisinne āpatti pācittiyassa.

Dvattipariyāye adhiṭṭhahitvā tatuttari adhiṭṭhahanto dve āpattiyo āpajjati. Adhiṭṭheti, payoge dukkaṭam; adhiṭṭhite āpatti pācittiyassa.

Jānam sappānakam udakam tiṇam vā mattikam vā siñcanto dve āpattiyo āpajjati. Siñcati, payoge dukkaṭam; siñcite āpatti pācittiyassa.

Bhūtagāmavaggo dutiyo.

3. Ovādavaggo

167. Asammato bhikkhuniyo ovadanto dve āpattiyo āpajjati. Ovadati, payoge dukkaṭam; ovadite āpatti pācittiyassa.

Atthaṅgate sūriye bhikkhuniyo ovadanto dve āpattiyo āpajjati. Ovadati, payoge dukkaṭam; ovadite āpatti pācittiyassa.

Bhikkhunupassayam upasaṅkamitvā bhikkhuniyo ovadanto dve āpattiyo āpajjati. Ovadati, payoge dukkaṭam; ovadite āpatti pācittiyassa.

“Āmisahetu bhikkhū bhikkhuniyo ovadantī”ti bhaṇanto dve āpattiyo āpajjati. Bhaṇati, payoge dukkaṭam; bhaṇite āpatti pācittiyassa.

Aññātikāya bhikkhuniyā cīvaraṁ dento dve āpattiyo āpajjati. Deti, payoge dukkaṭam; dinne āpatti pācittiyassa.

Aññātikā bhikkhuniyā cīvaraṁ sibbento dve āpattiyo āpajjati. Sibbeti, payoge dukkaṭam; ārāpathe ārāpathe āpatti pācittiyassa.

Bhikkhuniyā saddhiṁ samvidhāya ekaddhānamaggam paṭipajjanto dve āpattiyo āpajjati. Paṭipajjati, payoge dukkaṭam; paṭipanne āpatti pācittiyassa.

Bhikkhuniyā saddhiṁ samvidhāya ekaṁ nāvam abhiruhanto dve āpattiyo āpajjati. Abhiruhati, payoge dukkaṭam; abhiruļhe āpatti pācittiyassa.

Jānaṁ bhikkhuniparipācitam piṇḍapātaṁ bhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. “Bhuñjissāmī”ti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pācittiyassa.

Bhikkhuniyā saddhiṁ eko ekāya raho nisajjam kappento dve āpattiyo āpajjati. Nisīdati, payoge dukkaṭam; nisinne āpatti pācittiyassa.

Ovādavaggo tatiyo.

4. Bhojanavaggo

168. Tatuttari āvasathapiṇḍam bhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pācittiyassa.

Gaṇabhojanam bhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pācittiyassa.

Paramparabhojanam bhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pācittiyassa.

Dvattipattapūre pūve paṭiggaṇhetvā tatuttari paṭiggaṇhanto dve āpattiyo āpajjati. Gaṇhāti, payoge dukkaṭam; gahite āpatti pācittiyassa.

Bhuttāvī pavārito anatirittam khādanīyam vā bhojanīyam vā bhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pācittiyassa.

Bhikkhum bhuttāvīm pavāritam anatirittenā khādanīyena vā bhojanīyena vā abhihaṭṭhum pavārento dve āpattiyo āpajjati. Tassa vacanena khādissāmi bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; bhojanapariyosāne āpatti pācittiyassa.

Vikāle khādanīyam vā bhojanīyam vā bhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Khādissāmi bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pācittiyassa.

Sannidhikārakam khādanīyam vā bhojanīyam vā bhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Khādissāmi bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pācittiyassa.

Paṇītabhojanāni attano atthāya viññāpetvā bhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pācittiyassa.

Adinnam mukhadvāram āhāram āharanto dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pācittiyassa.

Bhojanavaggo catuttho.

5. Acelakavaggo

169. Acelakassa, vā paribbājakassa vā paribbājikāya vā sahatthā khādanīyam vā bhojanīyam vā dento dve āpattiyo āpajjati. Deti, payoge dukkaṭam; dinne āpatti pācittiyassa.

Bhikkhum – “ehāvuso, gāmam vā nigamam vā piṇḍāya pavisissāmā”ti tassa dāpetvā vā adāpetvā vā uyyojento dve āpattiyo āpajjati. Uyyojeti, payoge dukkaṭam; uyyojite āpatti pācittiyassa.

Sabhojane kule anupakhajja nisajjam kappento dve āpattiyo āpajjati. Nisīdati, payoge dukkaṭam; nisinne āpatti pācittiyassa.

Mātugāmena saddhim raho paṭicchanne āsane nisajjam kappento dve āpattiyo āpajjati. Nisīdati, payoge dukkaṭam; nisinne āpatti pācittiyassa.

Mātugāmena saddhim eko ekāya raho nisajjam kappento dve āpattiyo āpajjati. Nisīdati, payoge dukkaṭam; nisinne āpatti pācittiyassa.

Nimantito sabhatto samāno purebhattam pacchābhattam kulesu cārittam āpajjanto dve āpattiyo āpajjati. Paṭhamam pādam ummāram atikkāmeti, āpatti dukkaṭassa; dutiyam pādam atikkāmeti, āpatti pācittiyassa.

Tatuttari bhesajjam viññāpento dve āpattiyo āpajjati. Viññāpeti, payoge dukkaṭam; viññāpite āpatti pācittiyassa.

Uyyuttam senam dassanāya gacchanto dve āpattiyo āpajjati. Gacchatī, āpatti dukkaṭassa; yattha ṭhito passati, āpatti pācittiyassa.

Atirekatirattam senāya vasanto dve āpattiyo āpajjati. Vasati, payoge dukkaṭam; vasite āpatti pācittiyassa.

Uyyodhikam gacchanto dve āpattiyo āpajjati. Gacchatī, āpatti dukkaṭassa; yattha tħito passati, āpatti pācittiyassa.

Acelakavaggo pañcamo.

6. Surāmerayavaggo

170. Majjam pivanto dve āpattiyo āpajjati. ‘‘Pivissāmī’’ti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pācittiyassa.

Bhikkhum aṅgulipatodakena hāsento dve āpattiyo āpajjati. Hāseti, payoge dukkaṭam; hasite āpatti pācittiyassa.

Udake kīlanto dve āpattiyo āpajjati. Heṭṭhāgopphake udake kīlati, āpatti dukkaṭassa; uparigopphake kīlati, āpatti pācittiyassa.

Anādariyam karonto dve āpattiyo āpajjati. Karoti, payoge dukkaṭam; kate āpatti pācittiyassa.

Bhikkhum bhiṁsāpento dve āpattiyo āpajjati. Bhiṁsāpeti, payoge dukkaṭam; bhiṁsāpīte āpatti pācittiyassa.

Jotim samādahitvā visibbento dve āpattiyo āpajjati. Samādahati, payoge dukkaṭam; samādahite āpatti pācittiyassa.

Orenaddhamāsam nahāyanto dve āpattiyo āpajjati. Nahāyati, payoge dukkaṭam; nahānapariyosāne āpatti pācittiyassa.

Anādiyitvā tiṇam dubbaṇṇakaraṇānam aññataram dubbaṇṇakaraṇam navam cīvaraṁ paribhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Paribhuñjati, payoge dukkaṭam; paribhutte āpatti pācittiyassa.

Bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā sikkhamānāya vā sāmañerassā vā sāmañeriyā vā sāmam cīvaraṁ vikappetvā appaccuddhāraṇam paribhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Paribhuñjati, payoge dukkaṭam; paribhutte āpatti pācittiyassa.

Bhikkhussa pattam vā cīvaraṁ vā nisīdanam vā sūcigharam vā kāyabandhanam vā apanidhento dve āpattiyo āpajjati. Apanidheti, payoge dukkaṭam; apanidhite āpatti pācittiyassa.

Surāmerayavaggo chaṭṭho.

7. Sappāṇakavaggo

171. Sañcicca pāṇam jīvitā voropento kati āpattiyo āpajjati? Sañcicca pāṇam jīvitā voropento catasso āpattiyo āpajjati. Anodissa opātam khaṇati – ‘‘yo koci papativā marissatī’’ti, āpatti dukkaṭassa; manusso tasmiṁ papativā marati, āpatti pārājikassa; yakkho vā peto vā tiracchānagatamanussaviggaho vā tasmiṁ papativā marati, āpatti thullaccayassa; tiracchānagato tasmiṁ papativā marati, āpatti pācittiyassa – sañcicca pāṇam jīvitā voropento imā catasso āpattiyo āpajjati.

Jānam sappāṇakam udakam paribhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Paribhuñjati, payoge dukkaṭam; paribhutte āpatti pācittiyassa.

Jānam yathādhammaṁ nihatādhikaraṇam punakammāya ukkoṭento dve āpattiyo āpajjati. Ukkoṭeti, payoge dukkaṭam; ukkoṭite āpatti pācittiyassa.

Bhikkhussa jānam duṭṭhullam āpattim paṭicchādento ekam āpattim āpajjati. Pācittiyam.

Jānam ūnavīsativassam puggalam upasampādento dve āpattiyo āpajjati. Upasampādeti, payoge dukkaṭam; upasampādite āpatti pācittiyassa.

Jānam theyyasatthena saddhiṁ samvihāya ekaddhānamaggam paṭipajjanto dve āpattiyo āpajjati. Paṭipajjati, payoge dukkaṭam; paṭipanne āpatti pācittiyassa.

Mātugāmena saddhiṁ samvihāya ekaddhānamaggam paṭipajjanto dve āpattiyo āpajjati. Paṭipajjati, payoge dukkaṭam; paṭipanne āpatti pācittiyassa.

Pāpikāya diṭṭhiyā yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanto dve āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; kammavācāpariyosāne āpatti pācittiyassa.

Jānam tathāvādinā bhikkhunā akaṭānudhammena tam diṭṭhim appaṭinissaṭṭhena saddhiṁ sambhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Sambhuñjati, payoge dukkaṭam; sambhutte āpatti pācittiyassa.

Jānam tathānāsitaṁ samaṇuddesam upalāpento dve āpattiyo āpajjati. Upalāpeti, payoge dukkaṭam; upalāpite āpatti pācittiyassa.

Sappāṇakavaggo sattamo.

8. Sahadhammikavaggo

172. Bhikkhūhi sahadhammikam vuccamāno – “na tāvāham, āvuso, etasmim sikkhāpade sikkhissāmi yāva na aññam bhikkhum byattam vinayadharam paripucchissāmī”ti bhaṇto dve āpattiyo āpajjati. Bhaṇati, payoge dukkaṭam; bhaṇite āpatti pācittiyassa.

Vinayam vivāṇento dve āpattiyo āpajjati. Vivāṇeti, payoge dukkaṭam; vivāṇite āpatti pācittiyassa.

Mohento dve āpattiyo āpajjati. Anāropite mohe moheti, āpatti dukkaṭassa; āropite mohe moheti, āpatti pācittiyassa.

Bhikkhussa kupito anattamano pahāram dento dve āpattiyo āpajjati. Paharati, payoge dukkaṭam; dukkaṭam; uggitirite āpatti pācittiyassa.

Bhikkhum amūlakena saṅghādisesena anuddhamseto dve āpattiyo āpajjati. Anuddhamseti, payoge dukkaṭam; anuddhamsite āpatti pācittiyassa.

Bhikkhussa sañcicca kukuccam upadahanto dve āpattiyo āpajjati. Upadahati, payoge dukkaṭam; upadahite āpatti pācittiyassa.

Bhikkhūnam bhaṇḍanajātānam kalahajātānam vivādāpannānam upassutim tiṭṭhanto dve āpattiyo

āpajjati. “Sossāmī”ti gacchati, āpatti dukkaṭassa; yattha ṭhito suṇāti, āpatti pācittiyassa.

Dhammadikānam kammānam chandaṁ datvā pacchā khīyanadhammaṁ āpajjanto dve āpattiyo āpajjati. Khiyyati, payoge dukkaṭam; khiyyite āpatti pācittiyassa.

Saṅghe vinicchayakathāya vattamānāya chandaṁ adatvā utṭhāyāsanā pakkamanto dve āpattiyo āpajjati. Parisāya hatthapāsam vijahantassa āpatti dukkaṭassa; vijahite āpatti pācittiyassa.

Samaggena saṅghena cīvaraṁ datvā pacchā khīyanadhammaṁ āpajjanto dve āpattiyo āpajjati. Khiyyati, payoge dukkaṭam; khiyyite āpatti pācittiyassa.

Jānam saṅghikam lābhām pariṇataṁ puggalassa pariṇāmento dve āpattiyo āpajjati. Pariṇāmeti, payoge dukkaṭam; pariṇāmite āpatti pācittiyassa.

Sahadhammikavaggo atṭhamo.

9. Rājavaggo

173. Pubbe appaṭisaṁvidito rañño antepuram pavisanto dve āpattiyo āpajjati. Paṭhamam pādaṁ ummāram atikkāmeti, āpatti dukkaṭassa; dutiyam pādaṁ atikkāmeti, āpatti pācittiyassa.

Ratanam uggaṇhanto dve āpattiyo āpajjati. Gaṇhāti, payoge dukkaṭam; gahite āpatti pācittiyassa.

Santaṁ bhikkhum anāpucchā vikāle gāmaṁ pavisanto dve āpattiyo āpajjati. Paṭhamam pādaṁ parikkhepam atikkāmeti, āpatti dukkaṭassa; dutiyam pādaṁ atikkāmeti, āpatti pācittiyassa.

Aṭṭhimayam vā dantamayam vā visāṇamayam vā sūcigharam kārāpento dve āpattiyo āpajjati. Kārāpeti, payoge dukkaṭam; kārāpite āpatti pācittiyassa.

Pamāṇatikkantam mañcaṁ vā pīṭham vā kārāpento dve āpattiyo āpajjati. Kārāpeti, payoge dukkaṭam; kārāpite āpatti pācittiyassa.

Mañcaṁ vā pīṭham vā tūlonaddham kārāpento dve āpattiyo āpajjati. Kārāpeti, payoge dukkaṭam; kārāpite āpatti pācittiyassa.

Pamāṇatikkantam nisidanaṁ kārāpento dve āpattiyo āpajjati. Kārāpeti, payoge dukkaṭam; kārāpite āpatti pācittiyassa.

Pamāṇatikkantam vassikasāṭikam kārāpento dve āpattiyo āpajjati. Kārāpeti, payoge dukkaṭam; kārāpite āpatti pācittiyassa.

Cīvaraṁ kārāpento kati āpattiyo āpajjati? Sugatacīvarappamāṇam cīvaraṁ kārāpento dve āpattiyo āpajjati. Kārāpeti, payoge dukkaṭam; kārāpite āpatti pācittiyassa – sugatacīvarappamāṇam cīvaraṁ kārāpento imā dve āpattiyo āpajjati.

Rājavaggo navamo. Khuddakā niṭṭhitā.

5. Pāṭidesanīyakanḍam

174. Aññātikāya bhikkhuniyā antaragharam paviṭṭhāya hatthato khādanīyam vā bhojanīyam vā sahatthā paṭiggahetvā bhuñjanto kati āpattiyo āpajjati? Aññātikāya bhikkhuniyā antaragharam paviṭṭhāya hatthato khādanīyam vā bhojanīyam vā sahatthā paṭiggahetvā bhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa – aññātikāya bhikkhuniyā antaragharam paviṭṭhāya hatthato khādanīyam vā bhojanīyam vā sahatthā paṭiggahetvā bhuñjanto imā dve āpattiyo āpajjati.

Bhikkhuniyā vosāsantiyā na nivāretvā bhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa.

Sekkhasammatesu kulesu khādanīyam vā bhojanīyam vā sahatthā paṭiggahetvā bhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa.

Āraññakesu senāsaneshu pubbe appaṭisamviditam khādanīyam vā bhojanīyam vā ajjhārāme sahatthā paṭiggahetvā bhuñjanto kati āpattiyo āpajjati? Āraññakesu senāsaneshu pubbe appaṭisamviditam khādanīyam vā bhojanīyam vā ajjhārāme sahatthā paṭiggahetvā bhuñjanto dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa – āraññakesu senāsaneshu pubbe appaṭisamviditam khādanīyam vā bhojanīyam vā ajjhārāme sahatthā paṭiggahetvā bhuñjanto imā dve āpattiyo āpajjati.

Cattāro pāṭidesanīyā niṭhitā.

6. Sekhiyakanḍam

1. Parimaṇḍalavaggo

175. Anādariyam paṭicca purato vā pacchato vā olambento nivāsento kati āpattiyo āpajjati? Anādariyam paṭicca purato vā pacchato vā olambento nivāsento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam – anādariyam paṭicca purato vā pacchato vā olambento nivāsento imam ekam āpattim āpajjati.

...Anādariyam paṭicca purato vā pacchato vā olambento pārupanto ekam āpattim āpajjati.
Dukkaṭam....

...Anādariyam paticca kāyam vivaritvā antaraghare gacchanto ekam āpattim āpajjati. Dukkataṃ....

...Anādariyam paticca kāyam vivaritvā antaraghare nisīdanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paticca hattham vā pādaṃ vā kīlāpento antaraghare gacchanto ekam āpattim āpajjati.
Dukkaṭam....

...Anādariyam paticca hattham vā pādaṃ vā kīlāpento antaraghare nisīdanto ekam āpattim āpajjati.
Dukkaṭam....

...Anādariyam paticca taham taham olokento antaraghare gacchanto ekam āpattim āpajjati.
Dukkaṭam....

...Anādariyam paticca taham taham olokento antaraghare nisīdanto ekam āpattim āpajjati.

Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca ukkhittakāya antaraghare gacchanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca ukkhittakāya antaraghare nisīdanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

Parimaṇḍalavaggo paṭhamo.

2. Ujjagghikavaggo

176. ...Anādariyam paṭicca ujjagghikāya antaraghare gacchanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca ujjagghikāya antaraghare nisīdanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca uccāsaddam mahāsaddam karonto antaraghare gacchanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca uccāsaddam mahāsaddam karonto antaraghare nisīdanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca kāyappacālakam antaraghare gacchanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca kāyappacālakam antaraghare nisīdanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca bāhuppacālakam antaraghare gacchanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca bāhuppacālakam antaraghare nisīdanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca sīsappacālakam antaraghare gacchanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca sīsappacālakam antaraghare nisīdanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

Ujjagghikavaggo dutiyo.

3. Khambhakatavaggo

177. ...Anādariyam paṭicca khambhakato antaraghare gacchanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca khambhakato antaraghare nisīdanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca oguṇṭhito antaraghare gacchanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca oguṇṭhito antaraghare nisīdanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca ukkuṭikāya antaraghare gacchanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca pallaththikāya antaraghare nisīdanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca asakkaccam piṇḍapātam paṭiggaṇhanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca taham tahaṁ olokento piṇḍapātam paṭiggaṇhanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca sūpaññeva bahum paṭiggaṇhanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca thūpīkataṁ piṇḍapātam paṭiggaṇhanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

Khambhakatavaggo tatiyo.

4. Piṇḍapātavaggo

178. ...Anādariyam paṭicca asakkaccam piṇḍapātam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca taham tahaṁ olokento piṇḍapātam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca taham tahaṁ omasitvā piṇḍapātam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca sūpaññeva bahum bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca thūpakato omadditvā piṇḍapātam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca sūpam vā byañjanam vā odanena paṭicchādento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca sūpam vā odanam vā agilāno attano atthāya viññāpetvā bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca ujjhānasaññī paresam pattam olokento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca mahantam kabaṭam karonto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca dīgham ālopam karonto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

Piṇḍapātavaggo catuttho.

5. Kabaṭavaggo

179. ...Anādariyam paṭicca anāhaṭe kabaṭe mukhadvāram vivaranto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca bhuñjamāno sabbam hattham mukhe pakkhipanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca sakabaṭena mukhena byāharanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca piṇḍukkhepakam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca kabaṭāvacchedakam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca avagaṇḍakārakam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca hatthaniddhunakam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca sitthāvakārakam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca jivhānicchārakam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca capucapukārakam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

Kabaṭavaggo pañcamo.

6. Surusuruvaggo

180. ...Anādariyam paṭicca surusurukārakam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca hatthanillehakam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca pattanillehakam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca oṭṭhanillehakam bhuñjanto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca sāmisena hatthena pānīyathālakam paṭiggaṇhanto ekam āpattim āpajjati.
Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca sasithhakam pattadhovanam antaraghare chaḍḍento ekam āpattim āpajjati.
Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca chattapāṇissa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca daṇḍapāṇissa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca satthapāṇissa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca āvudhapāṇissa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

Surusuruvaggo chaṭṭho.

7. Pādukavaggo

181. ...Anādariyam paṭicca pādukāruṇhassa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca upāhanāruṇhassa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca yānagatassa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca sayanagatassa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca pallathikāya nisinnassa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca veṭhitasīsassa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca oguṇṭhitasīsassa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca chamāyam nisīditvā āsane nisinnassa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca nīce āsane nisīditvā ucce āsane nisinnassa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca ṭhito nisinnassa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paticca pacchato gacchanto purato gacchantassa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca uppathera gacchanto pathena gacchantassa dhammam desento ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca ṭhito uccāram vā passāvam vā karonto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

...Anādariyam paṭicca harite uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karonto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam....

Anādariyam paṭicca udake uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karonto kati āpattiyo āpajjati? Anādariyam paṭicca udake uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karonto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam – anādariyam paṭicca udake uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karonto imam ekam āpattim āpajjati.

Pādukavaggo sattamo.

Sekhiyā niṭṭhitā.

Katāpattivāro niṭṭhito dutiyo.

3. Vipattivāro

182. Methunam dhammam paṭisevantassa āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti? Methunam dhammam paṭisevantassa āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim...pe....

Anādariyam paṭicca udake uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karontassa āpatti catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajati? Anādariyam paṭicca udake uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karontassa āpatti catunnam vipattinam ekam vipattim bhajati – ācāravipattim.

Vipattivāro niṭṭhito tatiyo.

4. Saṅgahitavāro

183. Methunam dhammaṁ paṭisevantassa āpattiyo sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Methunam dhammaṁ paṭisevantassa āpattiyo sattannam āpattikkhandhānam tīhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena...pe....

Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheḷam vā karontassa āpatti sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheḷam vā karontassa āpatti sattannam āpattikkhandhānam ekena āpattikkhandhena saṅgahitā – dukkaṭāpattikkhandhena.

Saṅgahitavāro niṭṭhito catuttho.

5. Samuṭṭhānavāro

184. Methunam dhammaṁ paṭisevantassa āpattiyo channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti [samuṭṭhahanti (sī. syā.)]? Methunam dhammaṁ paṭisevantassa āpattiyo channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhanti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti, na vācato...pe....

Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheḷam vā karontassa āpatti channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheḷam vā karontassa āpatti channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato.

Samuṭṭhānavāro niṭṭhito pañcamo.

6. Adhikaraṇavāro

185. Methunam dhammaṁ paṭisevantassa āpattiyo catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Methunam dhammaṁ paṭisevantassa āpattiyo catunnam adhikaraṇānam āpattādhikaraṇam...pe....

Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheḷam vā karontassa āpatti catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheḷam vā karontassa āpatti catunnam adhikaraṇānam āpattādhikaraṇam.

Adhikaraṇavāro niṭṭhito chaṭṭho.

7. Samathavāro

186. Methunam dhammaṁ paṭisevantassa āpattiyo sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Methunam dhammaṁ paṭisevantassa āpattiyo sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca...pe....

Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheḷam vā karontassa āpatti sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheḷam vā karontassa āpatti sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca

paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

Samathavāro niṭhitō sattamo.

8. Samuccayavāro

187. Methunam dhammam paṭisevanto kati āpattiyo āpajjati? Methunam dhammam paṭisevanto tisso āpattiyo āpajjati. Akkhāyite sarīre methunam dhammam paṭisevati, āpatti pārājikassa; yebhuyyena khāyite sarīre methunam dhammam paṭisevati, āpatti thullaccayassa; vaṭṭakate mukhe accupantam aṅgajātam paveseti, āpatti dukkaṭassa – methunam dhammam paṭisevanto imā tisso āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti, sattannam āpattikkhandhānam katihī āpattikkhandhehi saṅgahitā, channam āpattisamuṭṭhānānam katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhanti, catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam, sattannam samathānam katihī samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam tīhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti, na vācato. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca...pe....

Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheḷam vā karonto kati āpattiyo āpajjati? Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheḷam vā karonto ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam – anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheḷam vā karonto imam ekam āpattim āpajjati.

Sā āpatti catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajati, sattannam āpattikkhandhānam katihī āpattikkhandhehi saṅgahitā, channam āpattisamuṭṭhānānam katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti, catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam, sattannam, samathānam katihī samathehi sammati? Sā āpatti catunnam vipattinam ekam vipattim bhajati – ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam ekena āpattikkhandhena saṅgahitā – dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammati – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

Samuccayavāro niṭhitō aṭṭhamo.

Ime aṭṭha vārā sajjhāyamaggena likhitā.

Tassuddānam –

Katthapaññatti kati ca, vipattisaṅgahena ca;
Samuṭṭhānādhikaraṇā samatho, samuccayena cāti.

1. Katthapaññattivāro

1. Pārājikakaṇḍam

188. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena methunam dhammam paṭisevanapaccayā pārājikam kattha paññattam, kam ārabba, kismim vatthusmim...pe... kenābhatanti?

Yam̄ tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena methunam̄ dhammam̄ paṭisevanapaccayā pārājikam̄ kattha paññattanti? Vesāliyam̄ paññattam̄. Kam̄ ārabbhāti? Sudinnam̄ kalandaputtam̄ ārabba. Kismim̄ vatthusmīti? Sudinno kalandaputto purāṇadutiyikāya methunam̄ dhammam̄ patisevi, tasmim̄ vatthusmīti. Atthi tattha paññatti, anupaññatti, anuppannappaññattīti? Ekā paññatti, dve anupaññattīyo. Anuppannappaññatti tasmim̄ natthi. Sabbattha paññatti, padesapaññattīti? Sabbatthapaññatti. Sādhāraṇapaññatti, asādhāraṇapaññattīti? Sādhāraṇapaññatti. Ekatopaññatti, ubhatopaññattīti? Ubhatopaññatti. Pañcannam̄ pātimokkhuddesānam̄ katthogadham̄ kattha pariyāppannanti? Nidānogadham̄ nidānapariyāppanna. Katamena uddesena uddesam̄ āgacchatīti? Dutiyena uddesena uddesam̄ āgacchati. Catunnam̄ vipattīnam̄ katamā vipattīti? Sīlavipatti. Sattannam̄ āpattikkhandhānam̄ katamo āpattikkhandhoti? Pārājikāpattikkhandho. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhātīti? Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato... pe... kenābhatanti? Paramparābhataṁ –

Upāli dāsako ceva, soṇako siggavo tathā;
Moggaliputta pañcamā, ete jambusirivhaye. ...pe...;

Ete nāgā mahāpaññā, vinayaññū maggakovidā;
Vinayam̄ dīpe pakāsesum̄, piṭakam̄ tambapañṇiyāti.

189. Yam̄ tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena adinnam̄ ādiyanapaccayā pārājikam̄ kattha paññattanti? Rājagahe paññattam̄. Kam̄ ārabbhāti? Dhaniyam̄ kumbhakāraputtam̄ ārabba. Kismim̄ vatthusmīti? Dhaniyo kumbhakāraputto rañño dārūni adinnam̄ ādiyi, tasmim̄ vatthusmīti. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti... pe....

190. Sañcicca manussaviggaham̄ jīvitā voropanapaccayā pārājikam̄ kattha paññattanti? Vesāliyam̄ paññattam̄. Kam̄ ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabba. Kismim̄ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū aññamaññam̄ jīvitā voropesum̄, tasmim̄ vatthusmīti. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti... pe....

191. Asantam̄ abhūtam̄ uttarimanussadhammaṁ ullapanapaccayā pārājikam̄ kattha paññattanti? Vesāliyam̄ paññattam̄. Kam̄ ārabbhāti? Vaggumudātīriye bhikkhū ārabba. Kismim̄ vatthusmīti? Vaggumudātīriyā bhikkhū gihīnam̄ aññamaññassa uttarimanussadhammassa vaṇṇam̄ bhāsiṁsu, tasmim̄ vatthusmīti. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti... pe....

Cattāro pārājikā niṭṭhitā.

2. Saṅghādisesakaṇḍādi

192. Yam̄ tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena upakkamitvāasuciṁ mocanapaccayā saṅghādiseso kattha paññatto, kam̄ ārabba, kismim̄ vatthusmīti... pe... kenābhatanti?

Yam̄ tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena upakkamitvā asuciṁ mocanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam̄ paññatto. Kam̄ ārabbhāti? Āyasmantam̄ seyyasakam̄ ārabba. Kismim̄ vatthusmīti? Āyasmā seyyasako upakkamitvā asuciṁ mōcesi, tasmim̄ vatthusmīti. Atthi tattha paññatti, anupaññatti, anuppannappaññattīti? Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Anuppannappaññatti tasmim̄ natthi. Sabbatthapaññatti, padesapaññattīti? Sabbatthapaññatti.

Sādhāraṇapāññatti, asādhāraṇapāññattī? Asādhāraṇapāññatti. Ekatopāññatti, ubhatopāññattī? Ekatopāññatti. Pañcannaṁ pātimokkhuddesānaṁ katthogadham kattha pariyāpannanti? Nidānogadham nidānapariyāpannaṁ. Katamena uddesena uddesam āgacchatī? Tatiyena uddesena uddesam āgacchatī. Catunnaṁ vipattīnaṁ katamā vipattī? Silavipatti. Sattannam āpattikkhandhānaṁ katamo āpattikkhandhoti? Saṅghādisesāpattikkhandho. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ katīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhātī? Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe... kenābhantī? Paramparābhataṁ –

Upāli dāsako ceva, sonako siggavo tathā;
Moggaliputta pañcamā, ete jambusirivhaye. ...pe...;

Ete nāgā mahāpaññā, vinayaññū maggakovidā;
Vinayam dīpe pakāsesum, piṭakam tambapanṇiyāti.

Mātugāmena saddhim kāyasamsaggam samāpajjanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Āyasmantam udāyim ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā udāyī mātugāmena saddhim kāyasamsaggam samāpajji, tasmiṁ vatthusmī. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Mātugāmaṁ duṭṭhullāhi vācāhi obhāsanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Āyasmantam udāyim ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā udāyī mātugāmaṁ duṭṭhullāhi vācāhi obhāsi, tasmiṁ vatthusmī. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Mātugāmassa santike attakāmapāricariyāya vaṇṇam bhāsanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Āyasmantam udāyim ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā udāyī mātugāmassa santike attakāmapāricariyāya vaṇṇam bhāsi, tasmiṁ vatthusmī. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Sañcarittam samāpajjanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Āyasmantam udāyim ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā udāyī sañcarittam samāpajji, tasmiṁ vatthusmī. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā vācato samuṭṭhāti, na kāyato na cittato; siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Saññācikāya kuṭīm kārāpanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Ālavayam paññatto. Kam ārabbhāti? Ālavake bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Ālavakā bhikkhū saññācikāya kuṭīyo kārāpesum, tasmiṁ vatthusmī. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Mahallakam vihāram kārāpanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Kosambiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Āyasmantam channam ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Āyasmā channo vihāravatthum sodhento aññataram cetiyarukkham chedāpesi, tasmiṁ vatthusmī. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Bhikkhuṁ amūlakena pārājikena dhammena anuddhamṣanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Rājagahe paññatto. Kam ārabbhāti? Mettiyabhūmajake bhikkhū ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Mettiyabhūmajakā bhikkhū āyasmantam dabbam mallaputtam amūlakena pārājikena dhammena anuddhamsesum, tasmiṁ vatthusmī. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ tīhi

samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Bhikkhum aññabhāgīyassa adhikaranassā kiñcidesam̄ lesamattam̄ upādāya pārājikena dhammena anuddham̄sanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Rājagahe paññatto. Kam̄ ārabbhāti? Mettiyabhūmajake bhikkhū ārabba. Kismiñ vatthusmīti? Mettiyabhūmajakā bhikkhū āyasmantam̄ dabbañ mallaputtam̄ aññabhāgīyassa adhikaranassā kiñci desam̄ lesamattam̄ upādāya pārājikena dhammena anuddham̄sesum̄, tasmiñ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Saṅghabhedakassa bhikkhuno yāvatatiyam̄ samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Rājagahe paññatto. Kam̄ ārabbhāti? Devadattam̄ ārabba. Kismiñ vatthusmīti? Devadatto samaggassa saṅghassa bhedāya parakkami, tasmiñ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Bhedakānuvattakānam̄ bhikkhūnam̄ yāvatatiyam̄ samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Rājagahe paññatto. Kam̄ ārabbhāti? Sambahule bhikkhū ārabba. Kismiñ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhū devadattassa saṅghabhedāya parakkamantassa anuvattakā ahesum̄ vaggavādakā, tasmiñ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ eke samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Dubbacassa bhikkhuno yāvatatiyam̄ samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Kosambyam̄ paññatto. Kam̄ ārabbhāti? Āyasmantam̄ channam̄ ārabba. Kismiñ vatthusmīti? Āyasmā channo bhikkhūhi sahadhammikañ vuccamāno attānam̄ avacanīyam̄ akāsi, tasmiñ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Kuladūsakassa bhikkhuno yāvatatiyam̄ samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam̄ paññatto. Kam̄ ārabbhāti? Assajipunabbasuke bhikkhū ārabba. Kismiñ vatthusmīti? Assajipunabbasukā bhikkhū saṅghena pabbājanīyakammakatā bhikkhū chandagāmitā dosagāmitā mohagāmitā bhayagāmitā pāpesum̄, tasmiñ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Anādariyam̄ paṭicca udate uccāram̄ vā passāvam̄ vā kheṭam̄ vā karaṇapaccayā dukkaṭam̄ kattha paññattanti? Sāvatthiyam̄ paññattam̄. Kam̄ ārabbhāti? Chabbaggiye bhikkhū ārabba. Kismiñ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhū udate uccārampi passāvampi kheṭampi akāmsu, tasmiñ vatthusmīti. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Katthapaññattivāro niṭṭhito paṭhamo.

2. Katāpattivāro

1. Pārājikakanḍam̄

193. Methunam̄ dhammam̄ paṭisevanapaccayā katī āpattiyo āpajjati? Methunam̄ dhammam̄ paṭisevanapaccayā catasso āpattiyo āpajjati – akkhāyite sarīre methunam̄ dhammam̄ paṭisevati, āpatti pārājikassa; yebhuyyena khāyite sarīre methunam̄ dhammam̄ paṭisevati, āpatti thullaccayassa; vaṭṭakate mukhe accupantañ aṅgajātam̄ paveseti, āpatti dukkaṭassa; jatumaṭṭhake pācittiyam̄ – methunam̄ dhammam̄ paṭisevanapaccayā imā catasso āpattiyo āpajjati.

Adinnam ādiyanapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Adinnam ādiyanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. Pañcamāsakam vā atirekapañcamāsakam vā agghanakam adinnam theyyasankhātam ādiyati, āpatti pārājikassa; atirekamāsakam vā ūnapañcamāsakam vā agghanakam adinnam theyyasankhātam ādiyati, āpatti thullaccayassa; māsakam vā ūnamāsakam vā agghanakam adinnam theyyasankhātam ādiyati, āpatti dukkaṭassa – adinnam ādiyanapaccayā imā tisso āpattiyo āpajjati.

Sañcicca manussaviggaham jīvitā voropanapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Sañcicca manussaviggaham jīvitā voropanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. Manussam odissa opātam khaṇati “papatitvā marissatī”ti, āpatti dukkaṭassa; papatite dukkhā vedanā uppajjati, āpatti thullaccayassa; marati, āpatti pārājikassa – sañcicca manussaviggaham jīvitā voropanapaccayā imā tisso āpattiyo āpajjati.

Asantam abhūtam uttarimanussadhammañ ullapanapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Asantam abhūtam uttarimanussadhammañ ullapanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati – pāpiccho icchāpakato asantam abhūtam uttarimanussadhammañ ullapati, āpatti pārājikassa, “yo te vihāre vasati so bhikkhu arahā”ti bhaṇati, paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa; na paṭivijānantassa āpatti dukkaṭassa – asantam abhūtam uttarimanussadhammañ ullapanapaccayā imā tisso āpattiyo āpajjati.

Cattāro pārājikā niṭṭhitā.

2. Saṅghādisesakaṇḍādi

194. Upakkamitvā asuciñ mocanapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Upakkamitvā asuciñ mocanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati – ceteti upakkamati muccati, āpatti saṅghādisesasssa; ceteti upakkamati na muccati, āpatti thullaccayassa; payoge dukkaṭam – upakkamitvā asuciñ mocanapaccayā imā tisso āpattiyo āpajjati.

Kāyasamṣaggam samāpajjanapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Kāyasamṣaggam samāpajjanapaccayā pañca āpattiyo āpajjati – avassutā bhikkhunī avassutassa purisapuggalassa adhakkhakam ubbhajānumaṇḍalam gahaṇam sādiyati, āpatti pārājikassa; bhikkhu kāyena kāyam āmasati, āpatti saṅghādisesasssa; kāyena kāyapaṭibaddham āmasati, āpatti thullaccayassa; kāyapaṭibaddhena kāyapaṭibaddham āmasati, āpatti dukkaṭassa; aṅgulipatodake pācittiyam – kāyasamṣaggam samāpajjanapaccayā imā pañca āpattiyo āpajjati.

Mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhi obhāsanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati – vaccamaggam passāvamaggam ādissa vaṇṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati, āpatti saṅghādisesasssa; vaccamaggam passāvamaggam ṭhapetvā adhakkhakam ubbhajānumaṇḍalam ādissa vaṇṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati, āpatti thullaccayassa; kāyapaṭibaddham ādissa vaṇṇampi bhaṇati avaṇṇampi bhaṇati, āpatti dukkaṭassa.

Attakāmapāricariyāya vaṇṇam bhāsanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati – mātugāmassa santike attakāmapāricariyāya vaṇṇam bhāsatī, āpatti saṅghādisesasssa; pañḍakassa santike attakāmapāricariyāya vaṇṇam bhāsatī, āpatti thullaccayassa; tiracchānagatassa santike attakāmapāricariyāya vaṇṇam bhāsatī, āpatti dukkaṭassa.

Sañcarittañ samāpajjanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati – paṭiggaṇhāti vīmaṇsati paccāharati, āpatti saṅghādisesasssa; paṭiggaṇhāti vīmaṇsati na paccāharati, āpatti thullaccayassa; paṭiggaṇhāti na vīmaṇsati na paccāharati, āpatti dukkaṭassa.

Saññācikāya kuṭīm kārāpanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati – kārāpeti, payoge dukkaṭam; ekam piṇḍam [ekapinđe (syā.)] anāgate āpatti thullaccayassa; tasmiñ piṇḍe āgate āpatti saṅghādisesasssa.

Mahallakam vihāram kārāpanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati – kārāpeti, payoge dukkaṭam; ekam piṇḍam anāgate, āpatti thullaccayassa; tasmiṁ piṇḍe āgate āpatti saṅghādisesassa.

Bhikkhum amūlakena pārājikena dhammena anuddhamṣanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati – anokāsam kārāpetvā cāvanādhippāyo vadeti, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa; okāsam kārāpetvā akkosādhippāyo vadeti, āpatti omasavādassa.

Bhikkhum aññabhāgīyassa adhikaranassa kiñci desam lesamattam upādāya pārājikena dhammena anuddhamṣanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati – anokāsam kārāpetvā cāvanādhippāyo vadeti, āpatti saṅghādisesena dukkaṭassa; okāsam kārāpetvā akkosādhippāyo vadeti, āpatti omasavādassa.

Saṅghabhedako bhikkhu yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati – ñattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Bhedakānuvattakā bhikkhū yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati – ñattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Dubbaco bhikkhu yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati – ñattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Kuladūsako bhikkhu yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati – ñattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa... pe....

Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam – anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā imam ekam āpattim āpajjati.

Katāpattivāro niṭṭhito dutiyo.

3. Vipattivāro

195. Methunam dhammaṁ paṭisevanapaccayā āpattiyo catunnam vipattīnam kati vipattiyo bhajanti? Methunam dhammaṁ paṭisevanapaccayā āpattiyo catunnam vipattīnam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim siyā ācāravipattim...pe....

Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā āpatti catunnam vipattīnam kati vipattiyo bhajati? Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā āpatti catunnam vipattīnam ekam vipattim bhajati – ācāravipattim.

Vipattivāro niṭṭhito tatiyo.

4. Saṅgahitavāro

196. Methunam dhammaṁ paṭisevanapaccayā āpattiyo sattannaṁ āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Methunam dhammaṁ paṭisevanapaccayā āpattiyo sattannaṁ āpattikkhandhānam catūhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā

thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena...pe....

Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā āpatti sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā āpatti sattannam āpattikkhandhānam ekena āpattikkhandhena saṅgahitā – dukkaṭāpattikkhandhena.

Saṅgahitavāro niṭṭhito catuttho.

5. Samuṭṭhānavāro

197. Methunam dhammam paṭisevanapaccayā āpattiyo channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Methunam dhammam paṭisevanapaccayā āpattiyo channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti, na vācato... pe....

Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā āpatti channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā āpatti channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato... pe....

Samuṭṭhānavāro niṭṭhito pañcamo.

6. Adhikaraṇavāro

198. Methunam dhammam paṭisevanapaccayā āpattiyo catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Methunam dhammam paṭisevanapaccayā āpattiyo catunnam adhikaraṇānam āpattādhikaraṇam...pe....

Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā āpatti catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā āpatti catunnam adhikaraṇānam āpattādhikaraṇam.

Adhikaraṇavāro niṭṭhito chaṭṭho.

7. Samathavāro

199. Methunam dhammam paṭisevanapaccayā āpattiyo sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Methunam dhammam paṭisevanapaccayā āpattiyo sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca; siyā sammukhāvinayena tiṇavatthārakena ca...pe....

Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā āpatti sattannam samathānam katihi samathehi sammati? Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā āpatti sattannam samathānam tīhi samathehi sammati – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena cāti.

Samathavāro niṭṭhito sattamo.

8. Samuccayavāro

200. Methunam dhammam paṭisevanapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Methunam dhammam paṭisevanapaccayā catasso āpattiyo āpajjati. Akkhāyite sarīre methunam dhammam paṭisevati, āpatti pārājikassa; yebhuyyena khāyite sarīre methunam dhammam paṭisevati, āpatti thullaccayassa; vaṭṭakate mukhe accupantam aṅgajātam paveseti, āpatti dukkaṭassa; jatumaṭṭhake pācittiyam – methunam dhammam paṭisevanapaccayā imā catasso āpattiyo āpajjati. Tā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti? Sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim siyā ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam catūhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti, na vācato. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānam, tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca, paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca...pe....

Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā ekam āpattim āpajjati. Dukkaṭam – anādariyam paṭicca udate uccāram vā passāvam vā kheṭam vā karaṇapaccayā imam ekam āpattim āpajjati. Sā āpatti catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajati? Sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhātā? Catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Sattannam samathānam katihi samathehi sammati? Sā āpatti catunnam vipattinam ekam vipattim bhajati – ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam ekena āpattikkhandhena saṅgahitā – dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhātā – kāyato ca cittato ca samuṭṭhātā, na vācato. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammati – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena cāti.

Samuccayavāro niṭṭhito atṭhamo.

Atṭhapaccayavārā niṭṭhitā.

Mahāvibhaṅge solasamahāvārā niṭṭhitā.

Bhikkhuvibhaṅgamahāvāro niṭṭhito.

Bhikkhunīvibhaṅgo

1. Katthapaññattivāro

1. Pārājikakaṇḍam

201. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena bhikkhunīnam pañcamam pārājikam kattha paññattam? Kam ārabba? Kismiṁ vatthusmiṁ? Atthi tattha paññatti, anupapaññatti, anuppannapaññatti? Sabbatthapaññatti, padesapaññatti? Sādhāraṇapaññatti, asādhāraṇapaññatti? Ekatopapaññatti, ubhatopapaññatti? Catunnam pātimokkhuddesānam katthogadham kattha pariyāpannam? Katamena uddesena uddesam āgacchat? Catunnam vipattinam katamā vipatti? Sattannam āpattikkhandhānam katamo āpattikkhandho? Channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhātā? Catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Sattannam samathānam katihi samathehi sammati? Ko tattha vinayo? Ko tattha abhivinayo? Kiṁ tattha pātimokkham? Kiṁ tattha adhipātimokkham? Kā vipatti? Kā sampatti? Kā patipatti? Kati atthavase paṭicca bhagavatā bhikkhunīnam pañcamam pārājikam paññattam? Kā sikkhanti? Kā sikkhitasikkhā? Kattha ṭhitam? Kā

dhārenti? Kassa vacanam? Kenābhatanti?

202. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena bhikkhunīnam pañcamam pārājikam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sundarīnandam bhikkhunim ārabba. Kismiṁ vatthusmīti? Sundarīnandā bhikkhunī avassutā avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam sādiyi, tasmiṁ vatthusmīti. Atthi tattha paññatti anupaññatti anuppannapaññattīti? Eka paññatti. Anupaññatti anuppannapaññatti tasmiṁ natthi. Sabbatthapaññatti, padesapaññattīti? Sabbatthapaññatti. Sādhāraṇapaññatti, asādhāraṇapaññattīti? Asādhāraṇapaññatti. Ekatopaññatti, ubhatopaññattīti? Ekatopaññatti. Catunnam pātimokkhuddesānam katthogadham kattha pariyāpannanti? Nidānogadham nidānapariyāpannam. Katamena uddesena uddesam āgacchatīti? Dutiyena uddesena uddesam āgacchati. Catunnam vipattīnam katamā vipattīti? Sīlavipatti. Sattannam āpattikkhandhānam katamo āpattikkhandhoti? Pārājikāpattikkhandho. Channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhātīti? Ekena samuṭṭhāne samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato. Catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇanti? Āpattādhikaraṇam? Sattannam samathānam katihi samathehi sammatīti? Dvīhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca. Ko tattha vinayo, ko tattha abhivinayoti? Paññatti vinayo, vibhatti abhivinayo. Kim tattha pātimokkham, kim tattha adhipātimokkhanti? Paññatti pātimokkham, vibhatti adhipātimokkham. Kā vipattīti? Asamvaro vipatti. Kā sampattīti? Samvaro sampatti. Kā paṭipattīti? Na evarūpaṁ karissāmīti yāvajīvam āpāṇakotikam samādāya sikkhati sikkhāpadesu. [a. ni. 10.31] Kati athavase paṭicca bhagavatā bhikkhunīnam pañcamam pārājikam paññattam – saṅghasuṭṭhutāya, saṅghaphāsutāya, dummaṅkūnam bhikkhunīnam niggahāya, pesalānam bhikkhunīnam phāsuvihārāya, dīṭṭhadhammikānam āsavānam samvarāya, samparāyikānam āsavānam paṭīghātāya, appasannānam pasādāya, pasannānam bhiyyobhāvāya, saddhammaṭṭhitīyā, vinayānuggahāya. Kā sikkhantīti? Sekkhā ca puthujjanakalyāṇikā ca sikkhanti. Kā sikkhitasikkhāti? Arahantiyo [arahantā (ka.)] sikkhitasikkhā. Kattha ṛhitanti? Sikkhākāmāsu ṛhitam. Kā dhārentīti? Yāsam vattati tā dhārenti. Kassa vacananti? Bhagavato vacanam arahato sammāsambuddhassa. Kenābhatanti? Paramparābhataṁ –

Upāli dāsako ceva, soṇako siggavo tathā;
Moggaliputtaṇa pañcamā, ete jambusirivhaye.

Tato mahindo itṭīyo, uttiyo sambalo tathā;
Bhaddanāmo ca paṇḍito.

Ete nāgā mahāpaññā, jambudīpā idhāgatā;
Vinayaṁ te vācayiṁsu, piṭakaṁ tambapaṇṇīyā.

Nikāye pañca vācesum, satta ceva pakaraṇe;
Tato ariṭṭho medhāvī, tissadatto ca paṇḍito.

Visārado kālaṣumano, thero ca dīghanāmako;
Dīghasumano ca paṇḍito.

Punadeva kālaṣumano, nāgatthero ca buddharakkhito;
Tissatthero ca medhāvī, devatthero ca paṇḍito.

Punadeva sumano medhāvī, vinaye ca visārado;
Bahussuto cūlanāgo, gajova duppadhaṁsiyo.

Dhammapālitanāmo ca, rohaṇe sādhupūjito;
Tassa sissō mahāpañño, khemanāmo tipeṭako.

Dīpe tārakarājāva paññāya atirocatha;
Upatisso ca medhāvī, phussadevo mahākathī.

Punadeva sumano medhāvī, pupphanāmo bahussuto;
Mahākathī mahāsivo, piṭake sabbattha kovido.

Punadeva upāli medhāvī, vinaye ca visārado;
Mahānāgo mahāpañño, saddhammavāmsakovido.

Punadeva abhayo medhāvī, piṭake sabbattha kovido;
Tissatthero ca medhāvī, vinaye ca visārado.

Tassa sисо mahāpañño, pupphanāmo bahussuto;
Sāsanam anurakkhanto, jambudīpe patiṭhitō.

Cūlābhayo ca medhāvī, vinaye ca visārado;
Tissatthero ca medhāvī, saddhammavāmsakovido.

Cūladevo ca medhāvī, vinaye ca visārado;
Sivatthero ca medhāvī, vinaye sabbattha kovido.

Ete nāgā mahāpaññā, vinayaññū maggakovidā;
Vinayam dīpe pakāsesum, piṭakam tambapanṇiyāti.

203. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena bhikkhunīnam chaṭṭham pārājikam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabhbhāti? Thullanandam bhikkhunim ārabba. Kismim vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī jānam pārājikam dhammam ajjhāpannam bhikkhunim nevattanā paṭicodesi gaṇassa ārocesi, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

204. Bhikkhunīnam sattamam pārājikam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabhbhāti? Thullanandam bhikkhunim ārabba. Kismim vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī samaggena saṅghena ukkhittam ariṭṭham bhikkhum gaddhabādhipubbam anuvatti, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

205. Bhikkhunīnam aṭṭhamam pārājikam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabhbhāti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo ārabba. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo aṭṭhamam vatthum paripūresum, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Aṭṭha pārājikā niṭṭhitā.

Tassuddānam –

Methunādinnādānañca, manussaviggahuttari;
Kāyasamāsaggam chādeti, ukkhittā aṭṭha vatthukā;
Paññāpesi mahāvīro, chejjavatthū asamāsayāti.

2. Saṅghādisesakaṇḍam

206. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ussayavādikāya bhikkhuniyā aḍḍam̄ karontiyā saṅghādiseso kattha paññatto? Kam̄ ārabbha? Kismim̄ vatthusmim̄...pe... kenābhatanti?

207. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ussayavādikāya bhikkhuniyā aḍḍam̄ karontiyā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam̄ paññatto. Kam̄ ārabbhāti? Thullanandam̄ bhikkhuniṁ ārabbha. Kismim̄ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī ussayavādikā vihari, tasmim̄ vatthusmim̄. Atthi tattha paññatti, anupaññatti, anuppannappaññattīti? Ekā paññatti. Anupaññatti anuppannappaññatti tasmim̄ natthi. Sabbathapaññatti, padesapaññattīti? Sabbathapaññatti. Sādhāraṇapaññatti, asādhāraṇapaññattīti? Asādhāraṇapaññatti. Ekatopaññatti, ubhatopaññattīti? Ekatopaññatti. Catunnam̄ pātimokkhuddesānam̄ katthogadham̄ kattha pariyāpannanti? Nidānogadham̄ nidānapariyāpannam̄. Katamena uddesena uddesam̄ āgacchatīti? Tatiyena uddesena uddesam̄ āgacchati. Catunnam̄ vipattīnam̄ katamā vipattīti? Sīlavipatti. Sattannam̄ āpattikkhandhānam̄ katamo āpattikkhandhoti? Saṅghādisesāpattikkhandho. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhātīti? Dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhātī – siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhātī, na cittato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhātī...pe... kenābhatanti? Paramparābhataṁ –

Upāli dāsako ceva, soṇako siggavo tathā;
Moggaliputtena pañcamā, ete jambusirivhaye. ...pe...;

Ete nāgā mahāpaññā, vinayaññū maggakovidā;
Vinayam̄ dīpe pakāsesum̄, piṭakam̄ tambapanīyāti.

208. Corim vuṭṭhāpentiyā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam̄ paññatto. Kam̄ ārabbhāti? Thullanandam̄ bhikkhuniṁ ārabbha. Kismim̄ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī corim vuṭṭhāpesi, tasmin̄ vatthusmim̄. Ekā paññatti. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhātī – siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhātī, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhātī...pe....

209. Ekāya gāmantaram̄ gacchantiyā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam̄ paññatto. Kam̄ ārabbhāti? Aññatarām̄ bhikkhuniṁ ārabbha. Kismim̄ vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī ekā gāmantaram̄ gacchi, tasmin̄ vatthusmim̄. Ekā paññatti, tisso anupaññattīyo. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ ekena samuṭṭhānena samuṭṭhātī – paṭhamapārājike...pe....

210. Samaggena saṅghena ukhittam̄ bhikkhuniṁ dhammena vinayena satthusāsanena anapaloketvā kārakasaṅgham̄ anaññāya gaṇassa chandam̄ osārentiyā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam̄ paññatto. Kam̄ ārabbhāti? Thullanandam̄ bhikkhuniṁ ārabbha. Kismim̄ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī samaggena saṅghena ukhittam̄ bhikkhuniṁ dhammena vinayena satthusāsanena anapaloketvā kārakasaṅgham̄ anaññāya gaṇassa chandam̄ osāresi, tasmin̄ vatthusmim̄. Ekā paññatti. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ ekena samuṭṭhānena samuṭṭhātī – dhuranikkhepe...pe....

211. Avassutāya bhikkhuniyā avassutassa purisapuggalassa hathato khādanīyam̄ vā bhojanīyam̄ vā sahatthā paṭiggahetvā bhuñjantiyā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam̄ paññatto. Kam̄ ārabbhāti? Sundarīnandam̄ bhikkhuniṁ ārabbha. Kismim̄ vatthusmīti? Sundarīnandā bhikkhunī avassutā avassutassa purisapuggalassa hathato āmisam̄ paṭiggahesi, tasmin̄ vatthusmim̄. Ekā paññatti. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ ekena samuṭṭhānena samuṭṭhātī – paṭhamapārājike...pe....

212. “Kim te, ayye, eso purisapuggalo karissati avassuto vā anavassuto vā, yato tvam̄ anavassutā! Ingha, ayye, yam te eso purisapuggalo deti khādanīyam̄ vā bhojanīyam̄ vā, tam̄ tvam̄ sahatthā paṭiggahetvā khāda vā bhuñja vā”ti uyyojentiyā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam̄ paññatto. Kam̄ arabbhāti? Aññatarām̄ bhikkhuniṁ ārabbha. Kismim̄ vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī – “kim te, ayye, eso purisapuggalo karissati avassuto vā anavassuto vā, yato tvam̄ anavassutā! Ingha, ayye, yam te

eso purisapuggalo deti khādanīyam vā bhojanīyam vā, tam tvam sahatthā paṭiggahetvā khāda vā bhuñja vā”ti uyyojesi, tasmim vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

213. Kupitāya anattamanāya bhikkhuniyā yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantiyā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Caṇḍakālim bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusminti? Caṇḍakālī bhikkhunī kupitā anattamanā evam avaca – “buddham paccācikkhāmi, dhammaṃ paccācikkhāmi, saṅgham paccācikkhāmi, sikkham paccācikkhāmi”ti, tasmim vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

214. Kismiñcideva adhikaraṇe paccākatāya bhikkhuniyā yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantiyā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Caṇḍakālim bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusminti? Caṇḍakālī bhikkhunī kismiñcideva adhikaraṇe paccākatā kupitā anattamanā evam avaca – “chandagāminiyo ca bhikkhuniyo, dosagāminiyo ca bhikkhuniyo, mohagāminiyo ca bhikkhuniyo, bhayagāminiyo ca bhikkhuniyo”ti, tasmim vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

215. Saṃsaṭṭhānam bhikkhunīnam yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantīnam saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusminti? Sambahulā bhikkhuniyo saṃsaṭṭhā vihariṃsu, tasmim vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

216. “Saṃsaṭṭhāva, ayye, tumhe viharatha. Mā tumhe nānā viharithā”ti uyyojetiyā yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantiyā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusminti? Thullanandā bhikkhunī – “saṃsaṭṭhāva ayye, tumhe viharatha, mā tumhe nānā viharithā”ti uyyojesi, tasmim vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Dasa saṅghādisesā niṭṭhitā.

Tassuddānam –

Ussayacori gāmantam, ukkittam khādanena ca;
Kim te kupitā kismiñci, saṃsaṭṭhā nāyate dasāti.

3. Nissaggiyakaṇḍam

217. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena pattasannicayam karontiyā nissaggiyam pācittiyanam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusminti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo pattasannicayam akāmṣu, tasmim vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – kathinake...pe....

Akālacīvaraṁ “kālacīvara”nti adhiṭṭhahitvā bhājāpentiyā nissaggiyam pācittiyanam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusminti? Thullanandā bhikkhunī akālacīvaraṁ “kālacīvara”nti adhiṭṭhahitvā bhājāpesi, tasmim vatthusmim. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Bhikkhuniyā saddhiṁ cīvaraṁ parivattetvā acchindantiyā nissaggiyam pācittiyanam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhunim ārabbha. Kismim

vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī bhikkhuniyā saddhiṁ cīvaraṁ parivattetvā acchindi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Aññam viññāpetvā aññam viññāpentiyā nissaggiyam pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī aññam viññāpetvā aññam viññāpesi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Aññam cetāpetvā aññam cetāpentiyā nissaggiyam pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī aññam cetāpetvā aññam cetāpesi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Aññadatthikena parikkhārena aññuddisikena saṅghikena aññam cetāpentiyā nissaggiyam pācittiyam kattham paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo aññadatthikena parikkhārena aññuddisikena saṅghikena saññācikena aññam cetāpesum, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Aññadatthikena parikkhārena aññuddisikena saṅghikena saññācikena aññam cetāpentiyā nissaggiyam pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo aññadatthikena parikkhārena aññuddisikena saṅghikena saññācikena aññam cetāpesum, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Aññadatthikena parikkhārena aññuddisikena mahājanikena aññam cetāpentiyā nissaggiyam pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo aññadatthikena parikkhārena aññuddisikena mahājanikena saññācikena aññam cetāpesum, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Aññadatthikena parikkhārena aññuddisikena mahājanikena saññācikena aññam cetāpentiyā nissaggiyam pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo aññadatthikena parikkhārena aññuddisikena mahājanikena saññācikena aññam cetāpesum, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Aññadatthikena parikkhārena aññuddisikena puggalikena saññācikena aññam cetāpentiyā nissaggiyam pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī aññadatthikena parikkhārena aññuddisikena puggalikena saññācikena aññam cetāpesi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Atirekacatukkam saparamam garupāvuraṇam cetāpentiyā nissaggiyam pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī rājānam kambalam viññāpesi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Atirekaadhdhateyyakam saparamam lahupāvuraṇam cetāpentiyā nissaggiyam pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismīm vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī rājānam khomam viññāpesi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti.

Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti ...pe....

Dvādasa nissaggiyā pācittiyā niṭhitā.

Tassuddānam –

Pattam akālam kālañca, parivatte ca viññāpe;
Cetāpetvā aññadatthi, saṅghikañca mahājanikam;
Saññācikā puggalikā, catukkamṣaddhateyyakāti.

4. Pācittiyakanḍam

1. Lasuṇavaggo

218. Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena lasuṇam khādantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandañc bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī na mattam jānitvā lasuṇam harāpesi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti elakalomake... pe....

Sambādhe lomam sañharāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggyā bhikkhuniyo sambādhe lomam sañharāpesum, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Talaghātake pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Dve bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Dve bhikkhuniyo talaghātakam akañsu, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – paṭhamapārājike...pe....

Jatumaṭṭhake pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī jatumaṭṭhakam ādiyi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – paṭhamapārājike...pe....

Atirekadvāngulapabbaparamam udakasuddhikam ādiyantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sakkesu paññattam. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī atigambhīram udakasuddhikam ādiyi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – paṭhamapārājike...pe....

Bhikkhussa bhuñjantassa pānīyena vā vidhūpanena vā upatiṭṭhantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī bhikkhussa bhuñjantassa pānīyena ca vidhūpanena ca upatiṭṭhi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Āmakadhaññam viññāpetvā bhuñjantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo āmakadhaññam viññāpetvā bhuñjimsu, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Uccāram vā passāvam vā saṅkāram vā vighāsam vā tirokuṭṭe [tirokuḍde (sī. syā.)] chaḍḍentiyā

pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññatarām bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī uccāram [[uccārampi passāvampi saṅkārampi vighāsampi \(ka.\)](#)] tirokuṭe chāḍdesi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhātī...pe....

Uccāram vā passāvam vā saṅkāram vā vighāsam vā harite chāḍdentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo uccārampi passāvampi saṅkārampi vighāsampi harite chāḍdesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhātī...pe....

Naccam vā gītam vā vāditam vā dassanāya gacchantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo naccampi gītampi vāditampi dassanāya agamamṣu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhātī – elakalomake...pe....

Lasuṇavaggo paṭhamo.

2. Rattandhakāravaggo

219. Rattandhakāre appadīpe purisena saddhim ekenekāya santiṭṭhantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññatarām bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī rattandhakāre appadīpe purisena saddhim ekenekā santiṭṭhi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhātī – theyyasatthake...pe....

Paṭicchanne okāse purisena saddhim ekenekāya santiṭṭhantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññatarām bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī paṭicchanne okāse purisena saddhim ekenekā santiṭṭhi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhātī – theyyasatthake...pe....

Ajjhokāse purisena saddhim ekenekāya santiṭṭhantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññatarām bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī ajjhokāse purisena saddhim ekenekā santiṭṭhi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhātī – theyyasatthake...pe....

Rathikā vā [[rathiyāya vā \(ka.\)](#)] byūhe vā siṅghātakē vā purisena saddhim ekenekāya santiṭṭhantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandām bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī rathikāyapi byūhepi siṅghātakēpi purisena saddhim ekenekā santiṭṭhi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhātī – theyyasatthake...pe....

Purebhattachām kulāni upasaṅkamitvā āsane nisīditvā sāmike anāpucchā pakkamantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññatarām bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī purebhattachām kulāni upasaṅkamitvā āsane nisīditvā sāmike anāpucchā pakkāmi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhātī – kathinake...pe....

Pacchābhattachām kulāni upasaṅkamitvā sāmike anāpucchā āsane abhinisīdantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandām bhikkhunim ārabbha. Kismim vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī pacchābhattachām kulāni upasaṅkamitvā sāmike anāpucchā āsane

abhinisīdi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – kathinake...pe....

Vikāle kulāni upasaṅkamitvā sāmike anāpucchā seyyam santharitvā vā santharāpetvā vā abhinisīdantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismīm vatthusmīnti? Sambahulā bhikkhuniyo vikāle kulāni upasaṅkamitvā sāmike anāpucchā seyyam santharitvā abhinisīdīmsu, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – kathinake...pe....

Duggahitena dūpadhāritena param ujjhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhuniyo ārabbha. Kismīm vatthusmīnti? Aññatarā bhikkhunī duggahitena dūpadhāritena param ujjhāpesi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Attānam vā param vā nirayena vā brahmaçariyena vā abhisapantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Caṇḍakālīm bhikkhuniyo ārabbha. Kismīm vatthusmīnti? Caṇḍakālī bhikkhunī attānampi parampi nirayenapi brahmaçariyenapi abhisapi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Attānam vadhitvā vadhitvā rodantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Caṇḍakālīm bhikkhuniyo ārabbha. Kismīm vatthusmīnti? Caṇḍakālī bhikkhunī attānām vadhitvā vadhitvā rodi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Rattandhakāravaggo dutiyo.

3. Nahānavaggo

220. Naggāya nahāyantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismīm vatthusmīnti? Sambahulā bhikkhuniyo naggā nahāyimśu, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Pamāṇatikkantam udakasātikam kārāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismīm vatthusmīnti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo appamāṇikāyo udakasātikāyo dhāresum, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Bhikkhuniyā cīvaraṁ visibbetvā vā visibbāpetvā vā neva sibbāpanāya ussukkaṁ karontiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniyo ārabbha. Kismīm vatthusmīnti? Thullanandā bhikkhunī bhikkhuniyā cīvaraṁ visibbāpetvā neva sibbesi na sibbāpanāya ussukkaṁ akāsi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Pañcāhikam saṅghāticāram atikkāmentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismīm vatthusmīnti? Sambahulā bhikkhuniyo bhikkhunīnaṁ hatthe cīvaraṁ nikkhipitvā santaruttarena janapadacārikam pakkamīmsu, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti kathinake...pe....

Cīvarasaṅkamanīyam dhārentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam

ārabbhāti? Aññatarām bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī aññatarāya bhikkhuniyā cīvaraṁ anāpucchā pārupi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – kathinake...pe....

Gaṇassa cīvaralābhām antarāyām karontiyā pācittiyām kattha paññattanti? Sāvatthiyām paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandām bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī gaṇassa cīvaralābhām antarāyām akāsi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Dhammikām cīvaravibhaṅgam paṭibāhantiyā pācittiyām kattha paññattanti. Sāvatthiyām paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandām bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī dhammikām cīvaravibhaṅgam patibāhi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Agārikassa vā paribbājakassa vā paribbājikāya vā samaṇacīvaraṁ dentiyā pācittiyām kattha paññattanti? Sāvatthiyām paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandām bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī agārikassa samaṇacīvaraṁ adāsi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Dubbalacīvaraṇapaccāsāya cīvarakālasamayaṁ atikkāmentiyā pācittiyām kattha paññattanti? Sāvatthiyām paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandām bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī dubbalacīvaraṇapaccāsāya cīvarakālasamayaṁ atikkāmesi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Dhammikām kathinuddhāram paṭibāhantiyā pācittiyām kattha paññattanti? Sāvatthiyām paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandām bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī dhammikām kathinuddhāram patibāhi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Nahānavaggo tatiyo.

4. Tuvaṭṭavaggo

221. Dvinnam bhikkhunīnam ekamañce tuvaṭṭentīnam pācittiyām kattha paññattanti? Sāvatthiyām paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo dve ekamañce tuvaṭṭesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – eļakalomake...pe....

Dvinnam bhikkhunīnam ekaṭharaṇapāvuraṇe tuvaṭṭentīnam pācittiyām kattha paññattanti? Sāvatthiyām paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo dve ekaṭharaṇapāvuraṇā tuvaṭṭesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – eļakalomake...pe....

Bhikkhuniyā sañcicca aphāsum karontiyā pācittiyām kattha paññattanti? Sāvatthiyām paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandām bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī bhikkhuniyā sañcicca aphāsum akāsi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānaṁ tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Dukkhitam sahajīvinim neva upaṭṭhenti� na upaṭṭhāpanāya ussukkam karontiyā pācittiyām kattha paññattanti? Sāvatthiyām paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandām bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī dukkhitam sahajīvinim neva upaṭṭhesi na upaṭṭhāpanāya ussukkam

akāsi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Bhikkhuniyā upassayam datvā kūpitāya anattamanāya nikkaḍḍhantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ḥarabbhāti? Thullanandam bhikkhunīm ḥarabbha. Kismīm vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī bhikkhuniyā upassayam datvā kūpitā anattamanā nikkaḍḍhi, tasminm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam thi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Samsaṭṭhāya bhikkhuniyā yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ḥarabbhāti? Caṇḍakālīm bhikkhunīm ḥarabbha. Kismīm vatthusmīti? Caṇḍakālī bhikkhunī samsaṭṭhā vihari, tasminm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Antoraṭṭhe sāsaṅkasammate sappaṭibhaye asatthikāya cārikam carantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ḥarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ḥarabbha. Kismīm vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo antoraṭṭhe sāsaṅkasammate sappaṭibhaye asatthikāyo cārikam carimṣu, tasminm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Tiroraṭṭhe sāsaṅkasammate sappaṭibhaye asatthikāya cārikam carantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ḥarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ḥarabbha. Kismīm vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo tiroraṭṭhe sāsaṅkasammate sappaṭibhaye asatthikāyo cārikam carimṣu, tasminm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Antovassam cārikam carantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ḥarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ḥarabbha. Kismīm vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo antovassam cārikam carimṣu, tasminm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Vassamvutṭhāya [vassamvutṭhāya (sī. syā.)] bhikkhuniyā cārikam na pakkamantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam ḥarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ḥarabbha. Kismīm vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo vassamvutṭhā cārikam na pakkamimṣu, tasminm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – paṭhamapārājike...pe....

Tuvaṭṭavaggo catuttho.

5. Cittāgāravaggo

222. Rājāgāram vā cittāgāram vā ārāmaṁ vā uyyānam vā pokkharaṇīm vā dassanāya gacchantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ḥarabbhāti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo ḥarabbha. Kismīm vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo rājāgārampi cittāgārampi dassanāya agamamimṣu, tasminm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Āsandim vā pallaṅkam vā paribhuñjantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ḥarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ḥarabbha. Kismīm vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo āsandimpi pallaṅkampi paribhuñjimṣu, tasminm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Suttam kantantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ḥarabbhāti?

Chabbaggiyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo suttam kantiṁsu, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Gihiveyyāvaccam karontiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo gihiveyyāvaccam akamṣu, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Bhikkhuniyā “ehāyye imam adhikaraṇam vūpasamehī”ti vuccamānāya “sādhū”ti paṭissuṇitvā neva vūpasamentiyā na vūpasamāya ussukkam karontiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī bhikkhuniyā – “ehāyye, imam adhikaraṇam vūpasamehī”ti vuccamānā “sādhū”ti paṭissuṇitvā neva vūpasamesi na vūpasamāya ussukkam akāsi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Agārikassa vā paribbājakassa vā paribbājikāya vā sahatthā khādanīyam vā bhojanīyam vā dentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī agārikassa sahatthā khādanīyampi bhojanīyampi adāsi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Āvasathacīvaraṁ anissajjītvā paribhuñjantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī āvasathacīvaraṁ anissajjītvā paribhuñji, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – kathinake...pe....

Āvasatham anissajjītvā cārikam pakkamantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī āvasatham anissajjītvā cārikam pakkāmi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – kathinake...pe....

Tiracchānavijjam pariyāpuṇantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo tiracchānavijjam pariyāpuṇiṁsu, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – padasodhamme...pe....

Tiracchānavijjam vācentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti. Chabbaggiyā bhikkhuniyo tiracchānavijjam vācesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – padasodhamme...pe....

Cittāgāravaggo pañcamo.

6. Ārāmavaggo

223. Jānam sabhikkhukam ārāmaṁ anāpucchā pavansiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo ārāmaṁ anāpucchā pavisiṁsu, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti, dve anupaññattiyo. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Bhikkhum akkosantiyā paribhāsantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Vesāliyam paññattam. Kam āarabbhāti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo āyasmantam upālim akkosiṁsu, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Caṇḍikatāya gaṇam paribhāsantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī caṇḍikatāya gaṇam paribhāsi, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Nimantitāya vā pavāritāya vā khādanīyam vā bhojanīyam vā aññatra bhuñjantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo bhuttāviniyo pavāritā aññatra bhuñjim̄su, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Kulam maccharāyantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Aññataram bhikkhuniṁ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī kulam maccharāyi, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Abhikkhuke āvāse vassam vasantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo abhikkhuke āvāse vassam vasim̄su, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – eļakalomake...pe....

Vassamvuṭṭhāya bhikkhuniyā ubhatosaṅghe tīhi thānehi na pavārentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo vassamvuṭṭhā bhikkhusaṅgham [bhikkhunisaṅghe (ka.)] na pavāresum, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Ovādāya vā samvāsāya vā na gacchantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sakkesu paññattam. Kam āarabbhāti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo ovādam na gacchiṁsu, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – paṭhamapārājike...pe....

Upasathampi na pucchantiyā ovādampi na yācantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo uposathampi na pucchiṁsu ovādampi na yācim̄su, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Pasākhe jātam gaṇḍam vā rudhitam [ruhitam (sī. syā.)] vā anapaloketvā saṅgham vā gaṇam vā purisena saddhiṁ ekenekāya bhedāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Aññataram bhikkhuniṁ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī pasākhe jātam gaṇḍam purisena saddhiṁ ekenekā bhedāpesi, tasmim vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – kathinake...pe....

Ārāmavaggo chattho.

7. Gabbhinīvaggo

224. Gabbhiniṁ vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam

āarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo gabbhinīm vuṭṭhāpesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Pāyantiṁ vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo pāyantiṁ vuṭṭhāpesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Dve vassāni chasu dhammesu asikkhitasikkham sikkhamānam vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo dve vassāni chasu dhammesu asikkhitasikkham sikkhamānam vuṭṭhāpesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Dve vassāni chasu dhammesu sikkhitasikkham sikkhamānam saṅghena asammataṁ vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo dve vassāni chasu dhammesu sikkhitasikkham sikkhamānam saṅghena asammataṁ vuṭṭhāpesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Ūnadvādasavassam gihigataṁ vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo ūnadvādasavassam gihigataṁ vuṭṭhāpesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Paripuṇṇadvādasavassam gihigataṁ dve vassāni chasu dhammesu asikkhitasikkham vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo paripuṇṇadvādasavassam gihigataṁ dve vassāni chasu dhammesu asikkhitasikkham vuṭṭhāpesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Paripuṇṇadvādasavassam gihigataṁ dve vassāni chasu dhammesu sikkhitasikkham saṅghena asammataṁ vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo paripuṇṇadvādasavassam gihigataṁ dve vassāni chasu dhammesu sikkhitasikkham saṅghena asammataṁ vuṭṭhāpesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Sahajīvinīm vuṭṭhāpetvā dve vassāni neva anuggaṇhantiyā na anuggaṇhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Thullanandām bhikkhunīm āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī sahajīvinīm vuṭṭhāpetvā dve vassāni neva anugghesi na anuggaṇhāpesi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Vuṭṭhāpitam pavattinīm dve vassāni nānubandhantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo vuṭṭhāpitam pavattinīm dve vassāni nānubandhiṁsu, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – paṭhamapārājike...pe....

Sahajīvinīm vuṭṭhāpetvā neva vūpakāsentiyā na vūpakāsāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti?

Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī sahajīvinīm vuṭṭhāpetvā neva vūpakāsesi na vūpakāsāpesi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Gabbhiniivaggo sattamo.

8. Kumāribhūtavaggo

225. Ūnavīsativassam kumāribhūtam vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo ūnavīsativassam kumāribhūtam vuṭṭhāpesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Paripuṇṇavīsativassam kumāribhūtam dve vassāni chasu dhammesu asikkhitasikkham vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo paripuṇṇavīsativassam kumāribhūtam dve vassāni chasu dhammesu asikkhitasikkham vuṭṭhāpesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Paripuṇṇavīsativassam kumāribhūtam dve vassāni chasu dhammesu sikkhitasikkham saṅghena asammataṁ vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo paripuṇṇavīsativassam kumāribhūtam dve vassāni chasu dhammesu sikkhitasikkham saṅghena asammataṁ vuṭṭhāpesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Ūnadvādasavassāya vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo ūnadvādasavassā vuṭṭhāpesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Paripuṇṇadvādasavassāya saṅghena asammata�a vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo paripuṇṇadvādasavassā saṅghena asammata vuṭṭhāpesum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – dutiyapārājike...pe....

“Alam tāva te, ayye, vuṭṭhāpitē”ti vuccamānāya “sādhū”ti paṭissuṇitvā pacchā khīyanadhammam āpajjantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Caṇḍakālīm bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Caṇḍakālī bhikkhunī “alam tāva te, ayye, vuṭṭhāpitē”ti vuccamānā “sādhū”ti paṭissuṇitvā pacchā khīyanadhammam āpajji, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Sikkhamānam – “sace me tvam, ayye, cīvaraṁ dassasi, evāham tam vuṭṭhāpessāmī”ti vatvā neva vuṭṭhāpentiyā na vuṭṭhāpanāya ussukkam karontiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī sikkhamānam – “sace me tvam, ayye, cīvaraṁ dassasi, evāham tam vuṭṭhāpessāmī”ti vatvā neva vuṭṭhāpesi na vuṭṭhāpanāya ussukkam akāsi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Sikkhamānam – “sace maraṁ tvam, ayye, dve vassāni anubandhissasi, evāham tam vuṭṭhāpessāmī”ti vatvā neva vuṭṭhāpentiyā na vuṭṭhāpanāya ussukkam karontiyā pācittiyam kattha paññattanti?

Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī sikkhamānam – “sace mama tvam, ayye, dve vassāni anubandhissasi, evāham tam vuṭṭhāpessāmī”ti vatvā neva vuṭṭhāpesi na vuṭṭhāpanāya ussukkam akāsi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Purisasamsaṭṭham kumārakasamsaṭṭham caṇḍim sokāvāsam sikkhamānam vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī purisasamsaṭṭham kumārakasamsaṭṭham caṇḍim sokāvāsam sikkhamānam vuṭṭhāpesi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Mātāpitūhi vā sāmikena vā ananuññātam sikkhamānam vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī mātāpitūhipi sāmikenāpi ananuññātam sikkhamānam vuṭṭhāpesi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā vācato samuṭṭhāti, na kāyato na cittato; siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Pārivāsikachandadānena sikkhamānam vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Rājagahe paññattam. Kam āarabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī pārivāsikachandadānena sikkhamānam vuṭṭhāpesi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Anuvassam vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo anuvassam vuṭṭhāpesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Ekaṁ vassam dve vuṭṭhāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo ekam vassam dve vuṭṭhāpesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Kumārībhūtavaggo atṭhamo.

9. Chattupāhanavaggo

226. Chattupāhanam dhārentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo chattupāhanam dhāresum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Yānena yāyantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo yānena yāyimṣu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Saṅghānim dhārentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Aññatarām bhikkhuniṁ āarabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī saṅghānim dhāresi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti –

elakalomake...pe....

Ithālaṅkāram dhārentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggyā bhikkhuniyo itthālaṅkāram dhāresum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Gandhavaṇṇakena nahāyantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggyā bhikkhuniyo gandhavaṇṇakena nahāyiṁsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Vāsitakena piññākena nahāyantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggyā bhikkhuniyo vāsitakena piññākena nahāyiṁsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Bhikkhuniyā ummaddāpentiyā parimaddāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo bhikkhuniyā ummaddāpesum parimaddāpesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Sikkhamānā ummaddāpentiyā parimaddāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo sikkhamānāya ummaddāpesum parimaddāpesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Sāmaṇeriyā ummaddāpentiyā parimaddāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo sāmaṇeriyā ummaddāpesum parimaddāpesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Gihiniyā ummaddāpentiyā parimaddāpentiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo gihiniyā ummaddāpesum parimaddāpesum, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – elakalomake...pe....

Bhikkhussa purato anāpucchā āsane nisīdantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo bhikkhussa purato anāpucchā āsane nisīdiṁsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – kathinake...pe....

Anokāsakataṁ bhikkhum pañham pucchantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Sambahulā bhikkhuniyo anokāsakataṁ bhikkhum pañham pucchiṁsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – padasodhamme...pe....

Asaṅkaccikāya [asaṅkacchikāya (syā.)] gāmam pavasantiyā pācittiyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Aññatarām bhikkhuniṁ ārabbha. Kismim vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī asaṅkaccikā gāmam pāvisi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā

kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe....

Chattupāhanavaggo navamo.

Navavaggakhuddakā niṭṭhitā.

Tassuddānam –

Lasunām saṁhare lomaṁ, talamaṭṭhañca suddhikam;

Bhuñjantāmakadhaññānam, dve vighāsenā dassanā.

Andhakāre paṭicchanne, ajjhokāse rathikāya ca;

Pure pacchā vikāle ca, duggahi niraye vadhi.

Naggodakā visibbetvā, pañcāhikam saṅkamanīyam;

Gaṇam vibhaṅgasamaṇam, dubbalam kathinena ca.

Ekamañcattharaṇena, sañcicca sahajīvinī;

Datvā saṁsaṭṭhaanto ca, tirovassam na pakkame.

Rājā āsandi suttañca, gihi vūpasamena ca;

Dade cīvarāvasatham, pariyüpuṇañca vācaye.

Ārāmakkosacaṇḍī ca, bhuñjeyya kulamaccharī;

Vāse pavāraṇovādaṁ, dve dhammā pasākhena ca.

Gabbhī pāyantī cha dhamme, asammatūnadadvādasa;

Paripuṇṇañca saṅghena, saha vuṭṭhā cha pañca ca.

Kumārī dve ca saṅghena, dvādasa sammatena ca;

Alam sace ca dvevassam, saṁsaṭṭhā sāmikena ca.

Pārivāsikānuvassam, duve vuṭṭhāpanena ca;

Chattayānena saṅghāṇī, itthālaṇkāravaṇṇake.

Piññākabhikkhunī ceva, sikkhā ca sāmañerikā;

Gihi bhikkhussa purato, anokāsam saṅkaccikāti.

Tesam vaggānam uddānam –

Lasuṇandhakārā nhānā, tuvaṭṭā cittagārakā;

Ārāmam gabbhinī ceva, kumārī chattupāhanāti.

5. Pāṭidesanīyakanḍam

227. Sappim viññāpetvā bhuñjantiyā pāṭidesanīyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kaṁ ārabbhāti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo ārabbhā. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo sappim viññāpetvā bhuñjīmsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupapaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Telam viññāpetvā bhuñjantiyā pāṭidesanīyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Chabbaggyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggyā bhikkhuniyo telam viññāpetvā bhuñjimsu, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Madhum viññāpetvā bhuñjantiyā pāṭidesanīyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Chabbaggyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggyā bhikkhuniyo madhum viññāpetvā bhuñjimsu, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Phāṇitam viññāpetvā bhuñjantiyā pāṭidesanīyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Chabbaggyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggyā bhikkhuniyo phāṇitam viññāpetvā bhuñjimsu, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Macchaṃ viññāpetvā bhuñjantiyā pāṭidesanīyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Chabbaggyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggyā bhikkhuniyo macchaṃ viññāpetvā bhuñjimsu, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Maṃsaṃ viññāpetvā bhuñjantiyā pāṭidesanīyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Chabbaggyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggyā bhikkhuniyo. Maṃsaṃ viññāpetvā bhuñjimsu, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Khīram viññāpetvā bhuñjantiyā pāṭidesanīyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Chabbaggyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggyā bhikkhuniyo khīram viññāpetvā bhuñjimsu, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Dadhim viññāpetvā bhuñjantiyā pāṭidesanīyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam āarabbhāti? Chabbaggyā bhikkhuniyo ārabbha. Kismim vatthusmīti? Chabbaggyā bhikkhuniyo dadhim viññāpetvā bhuñjimsu, tasmiṃ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Aṭṭha pāṭidesanīyā niṭṭhitā.

Tassuddānam –

Sappim telam madhuñceva, phāṇitam macchameva ca;
Maṃsaṃ khīram dadhiñcāpi, viññāpetvāna bhikkhunī;
Pāṭidesanīyā aṭṭha, sayam buddhena desitāti.

Ye sikkhāpadā bhikkhuvibhaṅge vitthāritā te saṃkhittā

Bhikkhunivibhaṅge.

Katthapaññattivāro niṭṭhito paṭhamo.

2. Katāpattivāro

1. Pārājikakaṇḍam

228. Avassutā bhikkhunī avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam sādiyantī kati āpattiyo āpajjati? Avassutā bhikkhunī avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam sādiyantī tisso āpattiyo āpajjati. Adhakkhakam ubbhajānūmaṇḍalam gahaṇam sādiyati, āpatti pārājikassa; ubbhakkhakam adhojānūmaṇḍalam gahaṇam sādiyati, āpatti thullaccayassa; kāyapaṭibaddham gahaṇam sādiyati, āpatti dukkaṭassa – avassutā bhikkhunī avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam sādiyantī imā tisso āpattiyo āpajjati.

Vajjappaṭicchādikā bhikkhunī vajjam paṭicchādentī kati āpattiyo āpajjati? Vajjappaṭicchādikā bhikkhunī vajjam paṭicchādentī tisso āpattiyo āpajjati. Jānam pārājikam dhammaṇ paṭicchādeti, āpatti pārājikassa; vematikā paṭicchādeti, āpatti thullaccayassa; ācāravipattim paṭicchādeti, āpatti dukkaṭassa – vajjappaṭicchādikā bhikkhunī vajjam paṭicchādentī imā tisso āpattiyo āpajjati.

Ukkhittānuvattikā bhikkhunī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantī kati āpattiyo āpajjati? Ukkhittānuvattikā bhikkhunī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantī tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti pārājikassa – ukkhittānuvattikā bhikkhunī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantī imā tisso āpattiyo āpajjati.

Aṭṭhamam vatthum paripūrentī kati āpattiyo āpajjati? Aṭṭhamam vatthum paripūrentī tisso āpattiyo āpajjati. Purisena – “itthannāmaṇ okāsam [itthannāmaṇ gahaṇam (sī.), itthannāmaṇ gabbham (syā.)] āgacchā”ti vuttā gacchatī, āpatti dukkaṭassa; purisassa hatthapāsam okkantamatte āpatti thullaccayassa; aṭṭhamam vatthum paripūreti, āpatti pārājikassa – aṭṭhamam vatthum paripūrentī imā tisso āpattiyo āpajjati.

Pārājikā niṭṭhitā.

2. Saṅghādisesakaṇḍam

229. Ussayavādikā bhikkhunī adḍam karontī tisso āpattiyo āpajjati. Ekassa āroceti, āpatti dukkaṭassa; dutiyassa āroceti, āpatti thullaccayassa; adḍapariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Corim vuṭṭhāpentī tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Ekā gāmantaram gacchantī tisso āpattiyo āpajjati. Gacchatī, āpatti dukkaṭassa; paṭhamam pādaṇ parikkhepam atikkāmeti, āpatti thullaccayassa; dutiyam pādaṇ atikkāmeti, āpatti saṅghādisesassa.

Samaggena saṅghena ukkhittam bhikkhuniṁ dhammena vinayena satthusāsanena anapaloketvā kārakasaṅgham anaññāya gaṇassa chandam osārentī tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Avassutā bhikkhunī avassutassa purisapuggalassa hatthato khādanīyam vā bhojanīyam vā sahatthā paṭiggaheṭvā bhuñjantī tisso āpattiyo āpajjati. “Khādissāmi bhuñjissāmī”ti paṭiggaṇhāti, āpatti thullaccayassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti saṅghādisesassa; udakadantaponam paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa.

“Kim te, ayye, eso purisapuggalo karissati avassuto vā anavassuto vā, yato tvam anavassutā! Ingha, ayye, yam te eso purisapuggalo deti khādanīyam vā bhojanīyam vā, tam tvam sahatthā

paṭiggahetvā khāda vā bhuñja vā”ti uyyojentī tisso āpattiyo āpajjati. Tassā vacanena khādissāmi bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti thullaccayassa; bhojanapariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Kupitā bhikkhunī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantī tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Kismiñcideva adhikaraṇe paccākatā bhikkhunī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantī tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Samsatthā bhikkhuniyo yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantiyo tisso āpattiyo āpajjanti. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

“Samsatthāva, ayye, tumhe viharatha. Mā tumhe nānā viharitthā”ti uyyojentī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantī tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Saṅghādisesā niṭṭhitā.

3. Nissaggiyakaṇḍam

230. Pattasannicayam karontī ekam āpattim āpajjati. Nissaggiyam pācittiyan.

Akālacīvaraṁ “kālacīvara”nti adhiṭṭhahitvā bhājāpentī dve āpattiyo āpajjati. Bhājāpeti, payoge dukkaṭam; bhājāpite nissaggiyam pācittiyan.

Bhikkhuniyā saddhim cīvaraṁ parivattetvā acchindantī dve āpattiyo āpajjati. Acchindati, payoge dukkaṭam; acchinne nissaggiyam pācittiyan.

Aññam viññāpetvā aññam viññāpentī dve āpattiyo āpajjati. Viññāpeti, payoge dukkaṭam; viññāpite nissaggiyam pācittiyan.

Aññam cetāpetvā aññam cetāpentī dve āpattiyo āpajjati. Cetāpeti, payoge dukkaṭam; cetāpite nissaggiyam pācittiyan.

Aññadatthikena parikkhārena aññuddisikena saṅghikena aññam cetāpentī dve āpattiyo āpajjati. Cetāpeti, payoge dukkaṭam; cetāpite nissaggiyam pācittiyan.

Aññadatthikena parikkhārena aññuddisikena mahājanikena aññam cetāpentī dve āpattiyo āpajjati. Cetāpeti, payoge dukkaṭam; cetāpite nissaggiyam pācittiyan.

Aññadatthikena parikkhārena aññuddisikena mahājanikena samyācikena aññam cetāpentī dve āpattiyo āpajjati. Cetāpeti, payoge dukkaṭam; cetāpite nissaggiyam pācittiyan.

Aññadatthikena parikkhārena aññuddisike puggalikena samyācikena aññam cetāpentī dve āpattiyo āpajjati. Cetāpeti, payoge dukkaṭam; cetāpite nissaggiyam pācittiyan.

Atirekacatukkamsaparamam̄ garupāvuraṇam̄ cetāpentī dve āpattiyo āpajjati. Cetāpeti, payoge dukkaṭam̄; cetāpite nissaggiyam̄ pācittiyam̄.

Atirekaadḍhateyyakamsaparamam̄ lahupāvuraṇam̄ cetāpentī dve āpattiyo āpajjati. Cetāpeti, payoge dukkaṭam̄; cetāpite nissaggiyam̄ pācittiyam̄.

Nissaggiyā pācittiyā niṭṭhitā.

4. Pācittiyakanḍam̄

1. Lasuṇavaggo

231. Lasuṇam̄ khādantī dve āpattiyo āpajjati. Khādissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pācittiyassa.

Sambādhe lomam̄ samḥarāpentī dve āpattiyo āpajjati. Samḥarāpeti, payoge dukkaṭam̄; samḥarāpīte āpatti pācittiyassa.

Talaghātakam̄ karontī dve āpattiyo āpajjati. Karoti, payoge dukkaṭam̄; kate āpatti pācittiyassa.

Jatumaṭṭhakam̄ ādiyatī dve āpattiyo āpajjati. Ādiyati, payoge dukkaṭam̄, ādinne āpatti pācittiyassa.

Atirekadvaṅgulapabbaparamam̄ udakasuddhikam̄ ādiyatī dve āpattiyo āpajjati. Ādiyati, payoge dukkaṭam̄; ādinne āpatti pācittiyassa.

Bhikkhussa bhuñjantassa pānīyena vā vidhūpanena vā upatiṭṭhantī dve āpattiyo āpajjati. Hatthapāse tiṭṭhati, āpatti pācittiyassa; hatthapāsam̄ vijahitvā tiṭṭhati, āpatti dukkaṭassa.

Āmakadhaññam̄ viññāpetvā bhuñjantī dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pācittiyassa.

Uccāram̄ vā passāvam̄ vā saṅkāram̄ vā vighāsam̄ vā tirokuṭṭe vā tiropākāre vā chaḍḍentī dve āpattiyo āpajjati. Chaḍḍeti, payoge dukkaṭam̄; chaḍḍite āpatti pācittiyassa.

Uccāram̄ vā passāvam̄ vā saṅkāram̄ vā vighāsam̄ vā harite chaḍḍentī dve āpattiyo āpajjati. Chaḍḍeti, payoge dukkaṭam̄; chaḍḍite āpatti pācittiyassa.

Naccam̄ vā gītam̄ vā vāditam̄ vā dassanāya gacchantī dve āpattiyo āpajjati. Gacchati, āpatti dukkaṭassa; yattha ṭhitā passati vā suṇāti vā, āpatti pācittiyassa.

Lasuṇavaggo paṭhamo.

2. Rattandhakāravaggo

232. Rattandhakāre appadīpe purisena saddhiṃ ekenekā santiṭṭhantī dve āpattiyo āpajjati. Hatthapāse tiṭṭhati, āpatti pācittiyassa; hatthapāsam̄ vijahitvā tiṭṭhati, āpatti dukkaṭassa.

Paṭicchanne okāse purisena saddhiṃ ekenekā santiṭṭhantī dve āpattiyo āpajjati. Hatthapāse tiṭṭhati, āpatti pācittiyassa; hatthapāsam̄ vijahitvā tiṭṭhati, āpatti dukkaṭassa.

Ajjhokāse purisena saddhim ekenekā santiṭhantī dve āpattiyo āpajjati. Hatthapāse tiṭhati, āpatti pācittiyassa; hatthapāsam vijahitvā tiṭhati, āpatti dukkaṭassa.

Rathikāya vā byūhe vā siṅghāṭake vā purisena saddhim ekenekā santiṭhantī dve āpattiyo āpajjati. Hatthapāse tiṭhati, āpatti pācittiyassa; hatthapāsam vijahitvā tiṭhati, āpatti dukkaṭassa.

Purebhattam kulāni upasaṅkamitvā āsane nisīdityā sāmike anāpucchā pakkamantī dve āpattiyo āpajjati. Paṭhamam pādam anovassakam atikkāmeti, āpatti dukkaṭassa; dutiyam pādam atikkāmeti, āpatti pācittiyassa.

Pacchābhettam kulāni upasaṅkamitvā sāmike anāpucchā āsane nisīdantī dve āpattiyo āpajjati. Nisīdati, payoge dukkaṭam; nisinne āpatti pācittiyassa.

Vikāle kulāni upasaṅkamitvā sāmike anāpucchā seyyam santharitvā vā santharāpetvā vā abhinisīdantī dve āpattiyo āpajjati. Abhinisīdati, payoge dukkaṭam; abhinisinne āpatti pācittiyassa.

Duggahitena dūpadhāritena param ujjhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Ujjhāpeti, payoge dukkaṭam; ujjhāpite āpatti pācittiyassa.

Attānam vā param vā nirayena vā brahmacariyena vā abhisapantī dve āpattiyo āpajjati. Abhisapati, payoge dukkaṭam; abhisapite āpatti pācittiyassa.

Attānam vadhitvā vadhitvā rodantī dve āpattiyo āpajjati. Vadhati rodati, āpatti pācittiyassa; vadhati na rodati, āpatti dukkaṭassa.

Rattandhakāravaggo dutiyo.

3. Nahānavaggo

233. Naggā nahāyantī dve āpattiyo āpajjati. Nahāyati, payoge dukkaṭam; nahānapariyosāne āpatti pācittiyassa.

Pamāṇatikkantam udakasāṭikam kārāpentī dve āpattiyo āpajjati. Kārāpeti, payoge dukkaṭam; kārāpīte, āpatti pācittiyassa.

Bhikkhuniyā cīvaraṁ visibbetvā vā visibbāpetvā vā neva sibbentī na sibbāpanāya ussukkaṁ karontī ekam āpattim āpajjati. Pācittiyam.

Pañcāhikam saṅghāṭicāram atikkāmentī ekam āpattim āpajjati. Pācittiyam. Cīvarasaṅkamanīyam dhārentī dve āpattiyo āpajjati. Dhāreti, payoge dukkaṭam; dhārite, āpatti pācittiyassa.

Gaṇassa cīvaralābhām antarāyam karontī dve āpattiyo āpajjati. Karoti, payoge dukkaṭam; kate, āpatti pācittiyassa.

Dhammadikam cīvaravibhaṅgam paṭibāhantī dve āpattiyo āpajjati. Paṭibāhati, payoge dukkaṭam; paṭibāhite, āpatti pācittiyassa.

Agārikassa vā paribbājakassa vā paribbājikāya vā samaṇacīvaraṁ dentī dve āpattiyo āpajjati. Deti, payoge dukkaṭam; dinne, āpatti pācittiyassa.

Dubbalacīvarapaccāsā cīvarakālasamayaṁ atikkāmentī dve āpattiyo āpajjati. Atikkāmeti, payoge dukkaṭam; atikkāmite, āpatti pācittiyassa.

Dhammadikām kathinuddhāram paṭibāhantī dve āpattiyo āpajjati. Paṭibāhati, payoge dukkaṭam; paṭibāhite, āpatti pācittiyassa.

Nahānavaggo tatiyo.

4. Tuvaṭṭavaggo

234. Dve bhikkhuniyo ekamañce tuvaṭṭentiyo dve āpattiyo āpajjanti. Nipajjanti, payoge dukkaṭam; nipaṇne, āpatti pācittiyassa.

Dve bhikkhuniyo ekattharanapāvuraṇā tuvaṭṭentiyo dve āpattiyo āpajjanti. Nipajjanti, payoge dukkaṭam; nipaṇne, āpatti pācittiyassa.

Bhikkhuniyā sañcicca aphāsum karontī dve āpattiyo āpajjati. Karoti, payoge dukkaṭam; kate, āpatti pācittiyassa.

Dukkhitam sahajīvinim neva upaṭṭhentī na upaṭṭhāpanāya ussukkam karontī ekam āpattim āpajjati. Pācittiyam.

Bhikkhuniyā upassayam datvā kupitā anattamanā nikkaḍḍhantī dve āpattiyo āpajjati. Nikkaḍḍhati, payoge dukkaṭam; nikkaḍḍhite, āpatti pācittiyassa.

Samṣaṭṭhā bhikkhunī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantī dve āpattiyo āpajjati. Ñattiyā dukkaṭam; kammavācāpariyosāne āpatti pācittiyassa.

Antoraṭṭhe sāsaṅkasammate sappaṭibhaye asatthikā cārikam carantī dve āpattiyo āpajjati. Paṭipajjati, payoge dukkaṭam; paṭipanne, āpatti pācittiyassa.

Tiroraṭṭhe sāsaṅkasammate sappaṭibhaye asatthikā cārikam carantī dve āpattiyo āpajjati. Paṭipajjati, payoge dukkaṭam; paṭipanne, āpatti pācittiyassa.

Antovassam cārikam carantī dve āpattiyo āpajjati. Paṭipajjati, payoge dukkaṭam; paṭipanne, āpatti pācittiyassa.

Vassamvuṭṭhā bhikkhunī cārikam na pakkamantī ekan āpattim āpajjati. Pācittiyam.

Tuvaṭṭavaggo catuttho.

5. Cittāgāravaggo

235. Rājāgāram vā cittāgāram vā ārāmaṁ vā uyyānaṁ vā pokkharaṇim vā dassanāya gacchantī dve āpattiyo āpajjati. Gacchatī, āpatti dukkaṭassa; yattha ṭhitā passati, āpatti pācittiyassa.

Āsandim vā pallaṅkam vā paribhuñjantī dve āpattiyo āpajjati. Paribhuñjati, payoge dukkaṭam; paribhutte, āpatti pācittiyassa.

Suttam kantantī dve āpattiyo āpajjati. Kantati, payoge dukkaṭam; ujjavujjave, āpatti pācittiyassa.

Gihiveyyāvaccam karontī dve āpattiyo āpajjati. Karoti, payoge dukkaṭam; kate, āpatti pācittiyassa.

Bhikkhuniyā – “ehāyye imam adhikaraṇam vūpasamehī”ti vuccamānā – “sādhū”ti paṭissuṇitvā neva vūpasamentī na vūpasamāya ussukkam karontī ekam āpattim āpajjati. Pācittiyam.

Agārikassa vā paribbājakassa vā paribbājikāya vā sahatthā khādanīyam vā bhojanīyam vā dentī dve āpattiyo āpajjati. Deti, payoge dukkaṭam; dinne, āpatti pācittiyassa.

Āvasathacīvaraṁ anissajjītvā paribhuñjantī dve āpattiyo āpajjati. Paribhuñjati, payoge dukkaṭam; paribhutte, āpatti pācittiyassa.

Āvasatham anissajjītvā cārikam pakkamantī dve āpattiyo āpajjati. Paṭhamam pādām parikkhepaṁ atikkāmeti, āpatti dukkaṭassa; dutiyam pādām atikkāmeti, āpatti pācittiyassa.

Tiracchānavijjam pariyāpuṇantī dve āpattiyo āpajjati. Pariyāpuṇāti, payoge dukkaṭam; pade pade āpatti pācittiyassa.

Tiracchānavijjam vācentī dve āpattiyo āpajjati. Vāceti, payoge dukkaṭam; pade pade āpatti pācittiyassa.

Cittāgāravaggo pañcamo.

6. Ārāmavaggo

236. Jānam sabhikkhukam ārāmam anāpucchā pavasantī dve āpattiyo āpajjati. Paṭhamam pādām parikkhepaṁ atikkāmeti, āpatti dukkaṭassa; dutiyam pādām atikkāmeti, āpatti pācittiyassa.

Bhikkhum akkosantī paribhāsatī dve āpattiyo āpajjati. Akkosati, payoge dukkaṭam; akkosite, āpatti pācittiyassa.

Caṇḍikatā gaṇam paribhāsatī dve āpattiyo āpajjati. Paribhāsatī, payoge dukkaṭam; paribhāsite, āpatti pācittiyassa.

Nimantitā vā pavāritā vā khādanīyam vā bhojanīyam vā bhuñjantī dve āpattiyo āpajjati. “Khādissāmi bhuñjissāmī”ti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pācittiyassa.

Kulam maccharāyatī dve āpattiyo āpajjati. Maccharāyati, payoge dukkaṭam; maccharite, āpatti pācittiyassa.

Abhikkhuke āvāse vassam vasantī dve āpattiyo āpajjati. “Vassam vasissāmī”ti senāsanam paññapeti pānīyam paribhojanīyam upaṭṭhapeti pariveṇam sammajjati, āpatti dukkaṭassa; saha aruṇuggamanā āpatti pācittiyassa.

Vassamvuṭṭhā bhikkhunī ubhatosaṅge tīhi ṭhānehi na pavārentī ekam āpattim āpajjati. Pācittiyam.

Ovādāya vā samvāsāya vā na gacchantī ekam āpattim āpajjati. Pācittiyam.

Upasathampi na pucchantī ovādampi na yācantī ekam āpattim āpajjati. Pācittiyam.

Pasākhe jātam gaṇḍam vā rudhitam vā anapaloketvā saṅgham vā gaṇam vā purisena saddhiṁ

ekenekā bhedāpentī dve āpattiyo āpajjati. Bhedāpeti, payoge dukkaṭam; bhinne, āpatti pācittiyassa.

Ārāmavaggo chaṭṭho.

7. Gabbhinīvaggo

237. Gabbhiniṁ vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpīte, āpatti pācittiyassa.

Pāyantiṁ vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpīte, āpatti pācittiyassa.

Dve vassāni chasu dhammesu asikkhitasikkham sikkhamānaṁ vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpīte, āpatti pācittiyassa.

Dve vassāni chasu dhammesu sikkhitasikkham sikkhamānaṁ saṅghena asammataṁ vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpīte, āpatti pācittiyassa.

Ūnadvādasavassam gihigataṁ vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpīte, āpatti pācittiyassa.

Paripuṇṇadvādasavassam gihigataṁ dve vassāni chasu dhammesu asikkhitasikkham vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpīte, āpatti pācittiyassa.

Paripuṇṇadvādasavassam gihigataṁ dve vassāni chasu dhammesu sikkhitasikkham saṅghena asammataṁ vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpīte, āpatti pācittiyassa.

Sahajīvinim vuṭṭhāpetvā dve vassāni neva anuggañhantī nānuggañhāpentī ekam āpattim āpajjati. Pācittiyam.

Vuṭṭhāpitam pavattinim dve vassāni nānubandhantī ekam āpattim āpajjati. Pācittiyam.

Sahajīvinim vuṭṭhāpetvā neva vūpakāsentī na vūpakāsāpentī ekam āpattim āpajjati. Pācittiyam.

Gabbhinīvaggo sattamo.

8. Kumāribhūtavaggo

238. Ūnavīsativassam kumāribhūtam vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpīte, āpatti pācittiyassa.

Paripuṇṇavīsativassam kumāribhūtam dve vassāni chasu dhammesu asikkhitasikkham vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpīte, āpatti pācittiyassa.

Paripuṇṇavīsativassam kumāribhūtam dve vassāni chasu dhammesu sikkhitasikkham saṅghena asammataṁ vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpīte, āpatti pācittiyassa.

Ūnadvādasavassā vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpīte, āpatti

pācittiyassa.

Paripuṇṇadvādasavassā saṅghena asammatā vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpite, āpatti pācittiyassa.

“Alam tāva te, ayye, vuṭṭhāpitena”ti vuccamānā “sādhū”ti paṭissuṇitvā pacchā khīyanadhammam āpajjantī dve āpattiyo āpajjati. Khiyyati, payoge dukkaṭam; khiyyite, āpatti pācittiyassa.

Sikkhamānam – “sace me tvam, ayye, cīvaram dassasi, evāham tam vuṭṭhāpessāmī”ti vatvā neva vuṭṭhāpentī na vuṭṭhāpanāya ussukkam karontī ekam āpattim āpajjati. Pācittiyam.

Sikkhamānam – “sace maṃ tvam, ayye, dve vassāni anubandhissasi, evāham tam vuṭṭhāpessāmī”ti vatvā neva vuṭṭhāpentī na vuṭṭhāpanāya ussukkam karontī ekam āpattim āpajjati. Pācittiyam.

Purisasamsaṭṭham kumārakasamsaṭṭham caṇḍim sokāvāsam sikkhamānam vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpite, āpatti pācittiyassa.

Mātāpitūhi vā sāmikena vā ananuññātam sikkhamānam vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpite, āpatti pācittiyassa.

Pārivāsikachandadāne sikkhamānam vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpite, āpatti pācittiyassa.

Anuvassam vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpite, āpatti pācittiyassa.

Ekam vassam dve vuṭṭhāpentī dve āpattiyo āpajjati. Vuṭṭhāpeti, payoge dukkaṭam; vuṭṭhāpite, āpatti pācittiyassa.

Kumārībhūtavaggo atṭhamo.

9. Chattupāhanavaggo

239. Chattupāhanam dhārentī dve āpattiyo āpajjati. Dhāreti, payoge dukkaṭam; dhārite, āpatti pācittiyassa.

Yānena yāyantī dve āpattiyo āpajjati. Yāyati, payoge dukkaṭam; yāyite, āpatti pācittiyassa.

Saṅghāṇīm dhārentī dve āpattiyo āpajjati. Dhāreti, payoge dukkaṭam; dhārite, āpatti pācittiyassa.

Itthālaṅkāram dhārentī dve āpattiyo āpajjati. Dhāreti, payoge dukkaṭam; dhārite, āpatti pācittiyassa.

Gandhavaṇṇakena nahāyantī dve āpattiyo āpajjati. Nahāyati, payoge dukkaṭam; nahānapariyosāne, āpatti pācittiyassa.

Vāsitakena piññākena nahāyantī dve āpattiyo āpajjati. Nahāyati, payoge dukkaṭam; nahānapariyosāne, āpatti pācittiyassa.

Bhikkhuniyā ummaddāpentī parimaddāpentī dve āpattiyo āpajjati. Ummaddāpeti, payoge dukkaṭam; ummaddite, āpatti pācittiyassa.

Sikkhamānāya ummaddāpentī parimaddāpentī dve āpattiyo āpajjati. Ummaddāpeti, payoge dukkaṭam; ummaddite, āpatti pācittiyassa.

Sāmaṇeriyā ummaddāpentī parimaddāpentī dve āpattiyo āpajjati. Ummaddāpeti, payoge dukkaṭam; ummaddite, āpatti pācittiyassa.

Gihiniyā ummaddāpentī parimaddāpentī dve āpattiyo āpajjati. Ummaddāpeti, payoge dukkaṭam; ummaddite, āpatti pācittiyassa.

Bhikkhussa purato anāpuccchā āsane nisīdantī dve āpattiyo āpajjati. Nisīdati, payoge dukkaṭam; nisinne, āpatti pācittiyassa.

Anokāsakataṁ bhikkhum pañham pucchantī dve āpattiyo āpajjati. Pucchatī, payoge dukkaṭam; pucchite, āpatti pācittiyassa.

Asaṅkaccikā gāmam pavasantī dve āpattiyo āpajjati. Paṭhamam pādaṁ parikkhepam atikkāmeti, āpatti dukkaṭassa; dutiyam pādaṁ atikkāmeti, āpatti pācittiyassa.

Chattupāhanavaggo navamo.

Khuddakam niṭhitam.

5. Pāṭidesanīyakanḍam

240. Sappiṁ viññāpetvā bhuñjantī dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa.

Telam viññāpetvā bhuñjantī dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa.

Madhum viññāpetvā bhuñjantī dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa.

Phāṇitam viññāpetvā bhuñjantī dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa.

Macchaṁ viññāpetvā bhuñjantī dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa.

Mamsam viññāpetvā bhuñjantī dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa.

Khīram viññāpetvā bhuñjantī dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa.

Dadhim viññāpetvā bhuñjantī dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa.

Aṭha pāṭidesanīyā niṭhitā.

Katāpattivāro niṭṭhito dutiyo.

3. Vipattivāro

241. Avassutā bhikkhuniyā avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam sādiyantiyā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti? Avassutāya bhikkhuniyā avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam sādiyantiyā āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim...pe....

Dadhim viññāpetvā bhuñjantiyā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti? Dadhim viññāpetvā bhuñjantiyā āpattiyo catunnam vipattinam ekaṁ vipattin bhajanti – ācāravipattim.

Vipattivāro niṭṭhito tatiyo.

4. Saṅgahavāro

242. Avassutā bhikkhuniyā avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam sādiyantiyā āpattiyo sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Avassutāya bhikkhuniyā avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam sādiyantiyā āpattiyo sattannam āpattikkhandhānam tīhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārajikāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena...pe....

Dadhim viññāpetvā bhuñjantiyā āpattiyo sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Dadhim viññāpetvā bhuñjantiyā āpattiyo sattannam āpattikkhandhānam dvīhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pāṭidesanīyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena.

Saṅgahavāro niṭṭhito catuttho.

5. Samuṭṭhānavāro

243. Avassutāya bhikkhuniyā avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam sādiyantiyā āpattiyo channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Avassutāya bhikkhuniyā avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam sādiyantiyā āpattiyo channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhanti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti, na vācato...pe....

Dadhim viññāpetvā bhuñjantiyā āpattiyo channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Dadhim viññāpetvā bhuñjantiyā āpattiyo channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti – siyā kāyato samuṭṭhanti, na vācato na cittato; siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhanti, na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti, na vācato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti.

Samuṭṭhānavāro niṭṭhito pañcamo.

6. Adhikaraṇavāro

244. Avassutā bhikkhuniyā avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam sādiyantiyā āpattiyo catunnam adhikaraṇānam katamām adhikaraṇām? Avassutāya bhikkhuniyā avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam sādiyantiyā āpattiyo catunnam adhikaraṇānam – āpattādhikaraṇām...pe....

Dadhim̄ viññāpetvā bhuñjantiyā āpattiyo catunnaṁ adhikaraṇānam̄ katamam̄ adhikaraṇām̄? Dadhim̄ viññāpetvā bhuñjantiyā āpattiyo catunnaṁ adhikaraṇānam̄ – āpattādhikaraṇām̄.

Adhikaraṇavāro niṭhitō chattho.

7. Samathavāro

245. Avassutāya bhikkhuniyā avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam̄ sādiyantiyā āpattiyo sattannam̄ samathānam̄ katihī samathehi sammanti? Avassutāya bhikkhuniyā avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam̄ sādiyantiyā āpattiyo sattannam̄ samathānam̄ tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca... pe....

Dadhim̄ viññāpetvā bhuñjantiyā āpattiyo sattannam̄ samathānam̄ katihī samathehi sammanti? Dadhim̄ viññāpetvā bhuñjantiyā āpattiyo sattannam̄ samathānam̄ tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

Samathavāro niṭhitō sattamo.

8. Samuccayavāro

246. Avassutā bhikkhunī avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam̄ sādiyantī kati āpattiyo āpajjati? Avassutā bhikkhunī avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam̄ sādiyantī tisso āpattiyo āpajjati. Adhakkhakam̄ ubbhajānumaṇḍalam̄ gahaṇam̄ sādiyati, āpatti pārājikassa; ubbhakkhakam̄ adhojānumaṇḍalam̄ gahaṇam̄ sādiyati, āpatti thullaccayassa; kāyapaṭibaddham̄ gahaṇam̄ sādiyati, āpatti dukkaṭassā – avassutā bhikkhunī avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam̄ sādiyantī imā tisso āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnaṁ vipattīnam̄ kati vipattiyo bhajanti? Sattannam̄ āpattikkhandhānam̄ katihī āpattikkhandhehi saṅgahitā? Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Catunnaṁ adhikaraṇānam̄ katamam̄ adhikaraṇām̄? Sattannam̄ samathānam̄ katihī samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnaṁ vipattīnam̄ dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim̄, siyā ācāravipattim̄. Sattannam̄ āpattikkhandhānam̄ tīhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ ekēna samuṭṭhānēna samuṭṭhanti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti, na vācato. Catunnaṁ adhikaraṇānam̄ āpattādhikaraṇām̄. Sattannam̄ samathānam̄ tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca...pe....

Dadhim̄ viññāpetvā bhuñjantī kati āpattiyo āpajjati? Dadhim̄ viññāpetvā bhuñjantī dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassā; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa – dadhim̄ viññāpetvā bhuñjantī imā dve āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnaṁ vipattīnam̄ kati vipattiyo bhajanti? Sattannam̄ āpattikkhandhānam̄ katihī āpattikkhandhehi saṅgahitā? Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Catunnaṁ adhikaraṇānam̄ katamam̄ adhikaraṇām̄? Sattannam̄ samathānam̄ katihī samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnaṁ vipattīnam̄ ekaṁ vipattim̄ bhajanti – ācāravipattim̄. Sattannam̄ āpattikkhandhānam̄ dvīhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pāṭidesanīyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam̄ āpattisamuṭṭhānānam̄ catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti – siyā kāyato samuṭṭhanti na vācato na cittato, siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhanti na cittato, siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti na vācato, siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti. Catunnaṁ adhikaraṇānam̄ – āpattādhikaraṇām̄. Sattannam̄ samathānam̄ tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca,

siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

Samuccayavāro niṭṭhito aṭṭhamo.

1. Katthapaññattivāro

1. Pārājikakaṇḍam

247. Yaṁ tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena kāyasamsaggam sādiyanapaccayā pārājikam kattha paññattam? Kam ārabbhā? Kismiṁ vatthusmiṁ...pe... kenābhatanti?

Yaṁ tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena kāyasamsaggam sādiyanapaccayā pārājikam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Sundarīnandam bhikkhuniṁ ārabbhā. Kismiṁ vatthusmīti? Sundarīnandā bhikkhunī avassutā avassutassa purisapuggalassa kāyasamsaggam sādiyi, tasmiṁ vatthusmīti. Atthi tattha paññatti, anupaññatti, anuppannapaññattīti? Ekā paññatti. Anupaññatti anuppannapaññatti tasmiṁ natthi. Sabbathapaññatti, padesapaññattīti? Sabbathapaññatti. Sādhāraṇapaññatti, asādhāraṇapaññattīti? Asādhāraṇapaññatti. Ekatopaññatti, ubhatopaññattīti? Ekatopaññatti. Catunnam pātimokkhuddesānam katthogadham kattha pariyāpannanti? Nidānogadham nidānapariyāpannam? Katamena uddesena uddesam āgacchatīti? Dutiyena uddesena uddesam āgacchati. Catunnam vipattīnam katamā vipattīti? Sīlavipatti. Sattannam āpattikkhandhānam katamo āpattikkhandhoti? Pārājikāpattikkhandho. Channam āpattisamuṭṭhānānam kathi samuṭṭhānehi samuṭṭhātīti? Ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato...pe... kenābhatanti? Paramparābhataṁ –

Upāli dāsako ceva, soṇako siggavo tathā;
Moggaliputta pañcamā, ete jambusirivhaye. ...pe...;

Ete nāgā mahāpaññā, vinayaññū maggakovidā;
Vinayam dīpe pakāsesum, piṭakam tambapanṇiyāti.

Vajjappaṭicchādanapaccayā pārājikam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbhā. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī jānam pārājikam dhammaṁ ajjhāpannam bhikkhuniṁ nevattanā paṭicodesi na gaṇassa ārocesi, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā pārājikam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbhā. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī samaggena saṅghena ukhittam ariṭṭham bhikkhum gaddhabādhipubbam anuvatti, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Aṭṭhamam vatthum paripūraṇapaccayā pārājikam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ārabbhāti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo ārabbhā. Kismiṁ vatthusmīti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo aṭṭhamam vatthum paripūresum, tasmiṁ vatthusmīti. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Pārājikā niṭṭhitā.

2. Saṅghādisesakaṇḍādi

248. Yaṁ tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ussayavādikāya bhikkhuniyā

adḍam karaṇapaccayā saṅghādiseso kattha paññatto? Kam ārabbha? Kismiṁ vatthusmiṁ...pe... kenābhatanti?

Yam tena bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena ussayavādikāya bhikkhuniyā adḍam karaṇapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī ussayavādikā vihari, tasmiṁ vatthusmiṁ. Atthi tattha paññatti, anupaññatti, anuppannappaññattīti? Ekā paññatti. Anupaññatti anuppannappaññatti tasmiṁ natthi. Sabbatthapaññatti, padesapaññattīti? Sabbatthapaññatti. Sādhāraṇapaññatti, asādhāraṇapaññattīti? Asādhāraṇapaññatti. Ekatopaññatti, ubhatopaññattīti? Ekatopaññatti. Catunnam pātimokkhuddesānam katthogadham kattha pariyāpannanti? Nidānogadham nidānapariyāpannam. Katamena uddesena uddesam āgacchatiti? Tatiyena uddesena uddesam āgacchatī. Catunnam vipattīnam katamā vipattīti? Silavipatti. Sattannam āpattikkhandhānam katamo āpattikkhandhoti? Saṅghādisēpattikkhandho. Channam āpattisamuṭṭhānānam katīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhātīti? Dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca vācato cittato ca samuṭṭhāti...pe... kenābhatanti? Paramparābhataṁ –

Upāli dāsako ceva, sonako siggavo tathā;
Moggaliputtena pañcamā, ete jambusirivhaye. ...pe...;

Ete nāgā mahāpaññā, vinayaññū maggakovidā;
Vinayam dīpe pakāsesum, piṭakam tambapanṇiyāti.

Corim vuṭṭhāpanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī corim vuṭṭhāpesi, tasmiṁ vatthusmiṁ. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam dvīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti...pe....

Ekā gāmantaram gamanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī ekā gāmantaram gacchi, tasmiṁ vatthusmiṁ. Ekā paññatti, tisso anupaññattīyo. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – paṭhamapārājike...pe....

Samaggēna saṅghēna ukhittam bhikkhuniṁ dhammena vinayēna satthusāsanēna anapaloketvā kārakasaṅgham anaññāya gaṇassa chandam osāranapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Thullanandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Thullanandā bhikkhunī samaggēna saṅghēna ukhittam bhikkhuniṁ dhammena vinayēna satthusāsanēna anapaloketvā kārakasaṅgham anaññāya gaṇassa chandam osāresi, tasmiṁ vatthusmiṁ. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Avassutāya bhikkhuniyā avassutassa purisapuggalassa hatthato khādanīyam vā bhojanīyam vā sahatthā paṭiggahetvā bhuñjanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Sundarīnandam bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Sundarīnandā bhikkhunī avassutā avassutassa purisapuggalassa hatthato āmisam paṭiggahesi, tasmiṁ vatthusmiṁ. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – paṭhamapārājike...pe....

“Kim te, ayye, eso purisapuggalo karissati avassuto vā anavassuto vā, yato tvam anavassutā! Ingha, ayye, Yam te eso purisapuggalo deti khādanīyam vā bhojanīyam vā tam tvam sahatthā paṭiggahetvā khāda vā bhuñja vā”ti uyyojanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ārabbhāti? Aññataram bhikkhuniṁ ārabbha. Kismiṁ vatthusmīti? Aññatarā bhikkhunī – “kim te, ayye, eso purisapuggalo karissati avassuto vā anavassuto vā, yato tvam anavassutā! Ingha, ayye, Yam te eso purisapuggalo deti khādanīyam vā bhojanīyam vā tam tvam sahatthā paṭiggahetvā

khāda vā bhuñja vā”ti uyyojesi, tasmīm vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Kupitāya anattamanāya bhikkhuniyā yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ḥarabbhāti? Caṇḍakāliṁ bhikkhunīm ḥarabbha. Kismīm vatthusmīnti? Caṇḍakālī bhikkhunī kūpitā anattamanā evam avaca – “buddham paccācikkhāmi, dhammam paccācikkhāmi, saṅgham paccācikkhāmi, sikkham paccācikkhāmi”ti, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Kismīncideva adhikaraṇe paccākatāya bhikkhuniyā yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ḥarabbhāti? Caṇḍakāliṁ bhikkhunīm ḥarabbha. Kismīm vatthusmīnti? Caṇḍakālī bhikkhunī kismīncideva adhikaraṇe paccākatā kūpitā anattamanā evam avaca – “chandagāminiyo ca bhikkhuniyo, dosagāminiyo ca bhikkhuniyo, mohagāminiyo ca bhikkhuniyo, bhayagāminiyo ca bhikkhuniyo”ti, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Saṃsaṭṭhānam bhikkhunīnam yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ḥarabbhāti? Sambahulā bhikkhuniyo ḥarabbha. Kismīm vatthusmīnti? Sambahulā bhikkhuniyo saṃsaṭṭhā vihariṣsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

“Saṃsaṭṭhā, ayye, tumhe viharatha. Mā tumhe nānā viharithā”ti uyyojentiyā yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā saṅghādiseso kattha paññattoti? Sāvatthiyam paññatto. Kam ḥarabbhāti? Thullanandam bhikkhunīm ḥarabbha. Kismīm vatthusmīnti? Thullanandā bhikkhunī – “saṃsaṭṭhāva ayye, tumhe viharatha. Mā tamhe nānā viharithā”ti uyyojesi, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – dhuranikkhepe...pe....

Dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā pātidesanīyam kattha paññattanti? Sāvatthiyam paññattam. Kam ḥarabbhāti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo ḥarabbha. Kismīm vatthusmīnti? Chabbaggiyā bhikkhuniyo dadhim viññāpetvā bhuñjimsu, tasmiṁ vatthusmīm. Ekā paññatti, ekā anupapaññatti. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Katthapaññattivāro niṭṭhito paṭhamo.

2. Katāpattivāro

1. Pārājikakaṇḍam

249. Kāyasamṣaggaṁ sādiyanapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Kāyasamṣaggaṁ sādiyanapaccayā pañca āpattiyo āpajjati. Avassutā bhikkhunī avassutassa purisapuggalassa adhakkhakam ubbhajānumaṇḍalam gahaṇam sādiyatī, āpatti pārājikassa; bhikkhu kāyena kāyam āmasati, āpatti saṅghādisesassa; kāyena kāyapaṭibaddham āmasati, āpatti thullaccayassa; kāyapaṭibaddhena kāyapaṭibaddham āmasati, āpatti dukkaṭassa; aṅgulipatodake pācittiyam – kāyasamṣaggam sādiyanapaccayā imā pañca āpattiyo āpajjati.

Vajjappaṭicchādanapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Vajjappaṭicchādanapaccayā catasso āpattiyo āpajjati. Bhikkhunī jānam pārājikam dhammaṁ [dhammaṁ ajjhāpannaṁ (syā.)] paṭicchādeti, āpatti pārājikassa; vematikā paṭicchādeti, āpatti thullaccayassa; bhikkhu saṅghādisesam paṭicchādeti, āpatti pācittiyassa; ācāravipattim paṭicchādeti, āpatti dukkaṭassa – vajjappaṭicchādanapaccayā imā catasso āpattiyo āpajjati.

Yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā pañca āpattiyo āpajjati. Ukkittānuvattikā bhikkhunī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjati, nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti pārājikassa; bhedakānuvattikā bhikkhunī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjati, āpatti saṅghādisesassa; pāpikāya diṭṭhiyā yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjati, āpatti pācittiyassa – yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā imā pañca āpattiyo āpajjati.

Aṭṭhamam vatthum paripūranapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Aṭṭhamam vatthum paripūraṇapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. Purisena – “itthannāmam okāsam āgacchā”ti vuttā gacchatī, āpatti dukkaṭassa; purisassa hatthapāsam okkantamatte āpatti thullaccayassa; aṭṭhamam vatthum paripūreti, āpatti pārājikassa – aṭṭhamam vatthum paripūraṇapaccayā imā tisso āpattiyo āpajjati.

Pārājikā niṭṭhitā.

2. Saṅghādisesakaṇḍādi

250. Ussayavādikā bhikkhunī adḍam karaṇapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. Ekassa āroceti, āpatti dukkaṭassa; dutiyassa āroceti, āpatti thullaccayassa; adḍapariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Corim vuṭṭhāpanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Ekā gāmantaram gamanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. Gacchatī, āpatti dukkaṭassa; paṭhamam pādaṁ parikkhepaṁ atikkāmeti, āpatti thullaccayassa; dutiyam pādaṁ atikkāmeti, āpatti saṅghādisesassa.

Samaggrena saṅghena ukhittam bhikkhuniṁ dhammena vinayena satthusāsanena anapaloketvā kārakasaṅgham anaññāya gaṇassa chandam osāraṇapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Avassutā bhikkhunī avassutassa purisapuggalassa hatthato khādanīyam vā bhojanīyam vā sahatthā paṭiggahetvā bhuñjanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. “Khādissāmi bhuñjissāmī”ti paṭiggaṇhāti, āpatti thullaccayassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti saṅghādisesassa; udakadantaponaṁ paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa.

“Kim te, ayye, eso purisapuggalo karissati avassuto vā anavassuto vā, yato tvam anavassutā! Ingha, ayye, yam te eso purisapuggalo deti khādanīyam vā bhojanīyam vā tam tvam sahatthā paṭiggahetvā khāda vā bhuñja vā”ti, uyyojanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. Tassā vacanena khādissāmi bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti thullaccayassa; bhojanapariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Kupitā bhikkhunī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Kismiñcideva adhikaraṇe paccākatā bhikkhunī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Saṃsaṭṭhā bhikkhunī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

“Samṣaṭṭhāva, ayye, tumhe viharatha, mā tumhe nānā viharitthā”ti uyyojentī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. Nattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti saṅghādisesassa.

Dasa saṅghādisesā niṭhitā...pe....

(Yathā heṭṭhā tathā vitthāretabbā paccayameva nānākaraṇam)

Dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa – dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā imā dve āpattiyo āpajjati.

Katāpattivāro niṭhito dutiyo.

3. Vipattivāro

251. Kāyasamsaggam sādiyanapaccayā āpattiyo catunnam vipattīnam kati vipattiyo bhajanti? Kāyasamsaggam sādiyanapaccayā āpattiyo catunnam vipattīnam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim...pe... dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā āpattiyo catunnam vipattīnam kati vipattiyo bhajanti? Dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā āpattiyo catunnam vipattīnam ekam vipattim bhajanti – ācāravipattim.

Vipattivāro niṭhito tatiyo.

4. Saṅgahavāro

252. Kāyasamsaggam sādiyanapaccayā āpattiyo sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Kāyasamsaggam sādiyanapaccayā āpattiyo sattannam āpattikkhandhānam pañcahi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā saṅghādisesāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena...pe....

Dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā āpattiyo sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā āpattiyo sattannam āpattikkhandhānam dvīhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pāṭidesanīyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena.

Saṅgahavāro niṭhito catuttho.

5. Samuṭṭhānavāro

253. Kāyasamsaggam sādiyanapaccayā āpattiyo channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Kāyasamsaggam sādiyanapaccayā āpattiyo channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti, na vācato...pe....

Dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā āpattiyo channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā āpattiyo channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti – siyā kāyato samuṭṭhanti, na vācato na cittato; siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhanti, na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti, na vācato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti.

Samuṭṭhānavāro niṭṭhito pañcamo.

6. Adhikaraṇavāro

254. Kāyasamsaggam sādiyanapaccayā āpattiyo catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Kāyasamsaggam sādiyanapaccayā āpattiyo catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam...pe....

Dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā āpattiyo catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā āpattiyo catunnam adhikaraṇānam – āpattādhikaraṇam.

Adhikaraṇavāro niṭṭhito chaṭṭho.

7. Samathavāro

255. Kāyasamsaggam sādiyanapaccayā āpattiyo sattannam samathānam katihī samathei sammanti? Kāyasamsaggam sādiyanapaccayā āpattiyo sattannam samathānam tīhi samathei sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca... pe....

Dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā āpattiyo sattannam samathānam katihī samathei sammanti? Dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā āpattiyo sattannam samathānam tīhi samathei sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

Samathavāro niṭṭhito sattamo.

8. Samuccayavāro

256. Kāyasamsaggam sādiyanapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Kāyasamsaggam sādiyanapaccayā pañca āpattiyo āpajjati. Avassutā bhikkhunī avassutassa purisapuggalassa adhakkham ubbhajānumaṇḍalam gahaṇam sādiyati, āpatti pārājikassa; bhikkhu kāyena kāyam āmasati, āpatti saṅghādisesassa; kāyena kāyapaṭibaddham āmasati, āpatti thullaccayassa; kāyapaṭibaddhena kāyapaṭibaddham āmasati, āpatti dukkaṭassa; aṅgulipatodake pācittiyam – kāyasamsaggam sādiyanapaccayā imā pañca āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti? Sattannam āpattikkhandhānam katihī āpattikkhandhehi saṅgahitā? Channam āpattisamuṭṭhānānam katihī samuṭṭhanti? Catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Sattannam samathānam katihī samathei sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam pañcahi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā saṅghādisesāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti, na vācato. Catunnam adhikaraṇānam āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānam tīhi samathei sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca...pe....

Dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā dve āpattiyo āpajjati. Bhuñjissāmīti paṭiggaṇhāti, āpatti dukkaṭassa; ajjhohāre ajjhohāre āpatti pāṭidesanīyassa – dadhim viññāpetvā bhuñjanapaccayā imā dve āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti? Sattannam āpattikkhandhānam katihī āpattikkhandhehi saṅgahitā? Channam āpattisamuṭṭhānānam katihī samuṭṭhānēhi samuṭṭhanti?

Catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattinam ekam vipattim bhajanti – ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam dvīhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pātidesanīyāpattikkhandhena, siyā dukkātāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti – siyā kāyato samuṭṭhanti, na vācato na cittato; siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhanti, na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti na vācato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena cāti.

Samuccayavāro niṭṭhito atṭhamo. [imassānantaram porāṇasīhalapotthake evampi §dissati – §“tesamuddānam – §kativāro ca vipattivāro ca, saṅgahavāro ca samuṭṭhānavāro. adhikaraṇavāro ca samathavāro ca, samuccayavāro ca ime satta vārā. ādito paññattivārena saha atṭhavārāti”iti.]

Aṭṭha paccayavārā niṭṭhitā.

Bhikkhunīvibhaṅge soṭasa mahāvārā niṭṭhitā.

Samuṭṭhānasīsasaṅkhepo

Samuṭṭhānassuddānam

257. Aniccā sabbe saṅkhārā, dukkhānattā ca saṅkhatā;
Nibbānañceva paññatti, anattā iti nicchayā.

Buddhacande anuppanne, buddhādicce anuggate;
Tesam sabhāgadhammānam, nāmamattam na nāyati.

Dukkaram vividham katvā, pūrayitvāna pāramī;
Uppajjanti mahāvīrā, cakkhubhūtā sabrahmake.

Te desayanti saddhammaṇam, dukkhahāniṇ sukhāvaham;
Aṅgīraso sakyamuni, sabbabhūtānukampako.

Sabbasattuttamo sīho, piṭake tīṇi desayi;
Suttantamabhidhammañca, vinayañca mahāguṇam.

Evaṇ nīyati saddhammo, vinayo yadi tiṭṭhati;
Ubhato ca vibhaṅgāni, khandhakā yā ca mātikā.

Mālā suttaguṇeneva, parivārena ganthitā;
Tasseva parivārassa, samuṭṭhānam niyato kataṇ.

Sambhedam nidānam caññaṇam, utte dissanti upari;
Tasmā sikkhe parivāram, dhammakāmo supesaloti.

Terasasamuṭṭhānam

Vibhaṅge dvīsu paññattam, uddisanti uposathe;
Pavakkhāmi samuṭṭhānam, yathāññāyam suṇātha me.

Pārājikam̄ yam̄ paṭhamam̄, dutiyañca tato param̄;
Sañcarittānubhāsanañca, atirekañca cīvaraṇam̄.

Lomāni padasodhammo, bhūtam̄ saṃvidhānena ca;
Theyyadesanacorī ca, ananuññatāya terasa.

Terasete samuṭṭhāna nayā, viññūhi cintitā.
Ekekasmim̄ samuṭṭhāne, sadisā idha dissare.

1. Paṭhamapārājikasamuṭṭhānam̄

- 258.** Methunam̄ sukkasam̄saggo, aniyatā paṭhamikā;
Pubbūpaparipācītā, raho bhikkhuniyā saha.

Sabhojane raho dve ca, aṅguli udake hasam̄;
Pahāre uggire ceva, tepaññāsā ca sekhiyā.

Adhakkhagāmāvassutā, talamaṭṭhañca suddhikā;
Vassam̄vuṭṭhā ca ovādam̄, nānubandhe pavattinim̄.

Chasattati ime sikkhā, kāyamānasikā katā;
Sabbe ekasamuṭṭhānā, paṭhamam̄ pārājikam̄ yathā.
Paṭhamapārājikasamuṭṭhānam̄ niṭhitam̄.

2. Dutiyapārājikasamuṭṭhānam̄

- 259.** Adinnaṇam viggahuttari, duṭṭhullā attakāminam̄;
Amūlā aññabhāgīyā, aniyatā dutiyikā.

Acchinde pariṇāmane, musā omasapesuṇā;
Duṭṭhullā pathavīkhanē, bhūtam̄ aññāya ujjhāpe.

Nikkadḍhanam̄ siñcanañca, āmisahetu bhuttāvī;
Ehi anādari bhimṣā, apanidhe ca jīvitam̄.

Jānam̄ sappāṇakam̄ kammaṇam̄, ūnasaṃvāsanāsanā;
Sahadhammikavilekhā, moho amūlakena ca.

Kukkuccam̄ dhammikam̄ cīvaraṇam̄, datvā [kukkuccam̄ dhammikam̄ cīvaraṇam̄ (sī.), kukkuccam̄ dhammikam̄ datvā (syā.)] pariṇāmeyya puggale;
Kim̄ te akālaṇ acchinde, duggahī nirayena ca.

Gaṇam̄ vibhaṅgam̄ dubbalam̄, kathināphāsupassayam̄;
Akkosacaṇḍī maccharī, gabbhinī ca pāyantiyā.

Dvevassam sikkhā saṅghena, tayo ceva gihīgatā;
Kumāribhūtā tisso ca, ūnadvādasasammatā.

Alam̄ tāva sokāvāsam̄, chandā anuvassā ca dve;
Sikkhāpadā sattatime, samuṭṭhānā tikā katā.

Kāyacittenā na vācā, vācācittam na kāyikam;
Tīhi dvārehi jāyanti, pārājikam dutiyam yathā.

Dutiyapārājikasamuṭṭhānam niṭṭhitam.

3. Sañcarittasamuṭṭhānam

- 260.** Sañcarī kuṭi vihāro, dhovanañca paṭiggaho;
Viññattuttari abhihaṭṭhum, ubhinnam dūtakena ca.

Kosiyā suddhadvebhāgā, chabbassāni nisīdanam;
Riñcanti rūpikā ceva, ubho nānappakārakā.

Ūnabandhanavassikā, suttam vikappanena ca;
Dvāradānasibbāni [dvāradānasibbinī (sī. syā.)] ca, pūvapaccayajoti ca.

Ratanam sūci mañco ca, tūlam nisīdanakaṇḍu ca;
Vassikā ca sugatena, viññatti aññam cetāpanā.

Dve saṅghikā mahājanikā, dve puggalalahukā garu;
Dve vighāsā sātiikā ca, samaṇacīvarena ca.

Samapaññāsime dhammā, chahi ṭhānehi jāyare;
Kāyato na vācācittā, vācato na kāyamanā.

Kāyavācā na ca cittā [na cittato (sī. syā.)], kāyacittā na vācikā [na vācato (sī. syā.)];
Vācācittā na kāyena, tīhi dvārehi [tīhi ṭhānehi (syā.)] jāyare.

Chasamuṭṭhānikā ete, sañcarittenā sādisā.

Sañcarittasamuṭṭhānam niṭṭhitam.

4. Samanubhāsanāsamuṭṭhānam

- 261.** Bhedānuvattadubbaca, dūsaduṭṭhulladiṭṭhi ca;
Chandam ujjagghikā dve ca, dve ca saddā na byāhare.

Chamā nīcāsane ṭhānam, pacchato uppathena ca;
Vajjānuvattigahaṇā, osāre paccācikkhanā.

Kismiṁ samṣaṭṭhā dve vadhi, visibbe dukkhitāya ca;
Puna samṣaṭṭhā na vūpasame, ārāmañca pavāraṇā.

Anvaddham [anvaddhamāsaṁ (sī. syā.)] saha jīviniṁ, dve cīvaraṁ anubandhanā;
Sattatiṁsa ime dhammā, kāyavācāya cittato.

Sabbe ekasamuṭṭhānā, samanubhāsanā yathā.

Samanubhāsanāsamuṭṭhānam niṭṭhitam.

5. Kathinasamuṭṭhānam

- 262.** Ubbhataṁ kathinaṁ tīṇi, paṭhamam̄ pattaḥesajjam̄;
Accekaṁ cāpi sāsaṅkaṁ, pakkamantena vā duve.

Upassayaṁ paramparā, anatirittam̄ nimantanā;
Vi kappaṁ rañño vikāle, vosāsāraññakena ca.

Ussayāsannicayañca, pure pacchā vikāle ca;
Pañcāhikā saṅkamanī, dvepi āvasathena ca.

Pasākhe āsane ceva, tiṁsa ekūnakā ime;
Kāyavācā na ca cittā [na cittato (syā.)], tīhi dvārehi jāyare.

Dvisamuṭṭhānikā sabbe, kathinena sahāsamā.

Kathinasamuṭṭhānam̄ niṭṭhitam̄.

6. Elakalomasamuṭṭhānam

- 263.** Elakalomā dve seyyā, āhacca piṇḍabhojanam̄;
Gaṇavikālasannidhi, dantaponena celakā.

Uyyuttaṁ senam̄ [uyyuttaṁ vase (syā.)] uyyodhi, surā orena nhāyanā;
Dubbanne dve desanikā, lasuṇupatiṭṭhe naccanā.

Nhānamattharaṇam̄ seyyā, antoraṭṭhe tathā bahi;
Antovassam̄ cittāgāraṇam̄, āsandi suttakantanā.

Veyyāvaccam̄ sahatthā ca, abhikkukāvāsenā ca;
Chattam̄ yānañca saṅghāṇim̄, alaṅkāram̄ gandhavāsitam̄.

Bhikkhunī sikkhamānā ca, sāmañerī gihiniyā;
Asaṁkaccikā āpatti, cattārīsā catuttari.

Kāyena na vācācittena, kāyacittena na vācato;
Dvisamuṭṭhānikā sabbe, samā elakalomikāti.

Elakalomasamuṭṭhānam̄ niṭṭhitam̄.

7. Padasodhammasamuṭṭhānam

- 264.** Padaññatra asammatā, tathā atthaṅgatena ca;
Tiracchānavijjā dve vuttā, anokāso [anokāse (sī. syā.)] ca pucchanā.

Satta sikkhāpadā ete, vācā na kāyacittato [kāyacittakā (ka.)];
Vācācittena jāyanti, na tu kāyena jāyare.

Dvisamuṭṭhānikā sabbe, padasodhammasadisā.

Padasodhammasamuṭṭhānam niṭṭhitam.

8. Addhānasamuṭṭhānam

- 265.** Addhānanāvam pañītam, mātugāmena saṃhare;
Dhaññam nimantitā ceva, attha ca pāti desanī.

Sikkhā pannarasa ete, kāyā na vācā na manā;
Kāyavācāhi jāyanti, na te cittena jāyare.

Kāyacittena jāyanti, na te jāyanti vācato;
Kāyavācāhi cittena, samuṭṭhānā catubbidhā.

Paññattā buddhaññena, addhānenā sahā samā [samānayā (syā.)].

Addhānasamuṭṭhānam niṭṭhitam.

9. Theyyasatthasamuṭṭhānam

- 266.** Theyyasattham upassuti, sūpaviññāpanena ca;
Rattichannañca okāsam, ete byūhena sattamā.

Kāyacittena jāyanti, na te jāyanti vācato;
Tīhi dvārehi jāyanti, dvisamuṭṭhānikā ime.

Theyyasatthasamuṭṭhānā, desitādiccabandhunā.

Theyyasatthasamuṭṭhānam niṭṭhitam.

10. Dhammadesanāsamuṭṭhānam

- 267.** Chattapāṇissa saddhammam, na desenti tathāgatā;
Evameva [tatheva (sī. syā.)] daṇḍapāṇissa, satthaāvudhapāṇinam.

Pādukupāhanā yānam, seyyapallatthikāya ca;
Veṭhitoguṇṭhito ceva, ekādasamanūnakā.

Vācācittena jāyanti, na te jāyanti kāyato;
Sabbe ekasamuṭṭhānā, samakā dhammadesane.

Dhammadesanāsamuṭṭhānam niṭṭhitam.

11. Bhūtārocanasamuṭṭhānam

- 268.** Bhūtam kāyena jāyati, na vācā na ca cittato;
Vācato ca samuṭṭhāti, na kāyā na ca cittato.

Kāyavācāya jāyati, na tu jāyati cittato;
Bhūtārocanakā nāma, tīhi ṭhānehi jāyati.

Bhūtārocanasamuṭṭhānam niṭṭhitam.

12. Corivuṭṭhāpanasamuṭṭhānam

- 269.** Corī vācāya cittena, na tam jāyati kāyato;
 Jāyati tīhi dvārehi, corivuṭṭhāpanam idam;
 Akataṁ dvisamuṭṭhānam, dhammarājena bhāsitam [thapitam (syā.)].

Corivuṭṭhāpanasamuṭṭhānam niṭṭhitam.

13. Ananuññātasamuṭṭhānam

- 270.** Ananuññātam vācāya, na kāyā na ca cittato;
 Jāyati kāyavācāya, na tam jāyati cittato.

Jāyati vācācittena, na tam jāyati kāyato;
 Jāyati tīhi dvārehi, akataṁ catuṭhānikam.

Ananuññātasamuṭṭhānam niṭṭhitam.

Samuṭṭhānañhi saṅkhepaṁ, dasa tīṇi sudesitam;
 Asammohakaram ṭhānam, nettidhammadānulomikam;
 Dhārayanto imam viññū, samuṭṭhāne na muyhatīti.

Samuṭṭhānasāsaṅkhepo niṭṭhito.

Antarapeyyālam

Katipucchāvāro

- 271.** Kati āpattiyo? Kati āpattikkhandhā? Kati vinītavatthūni? Kati agāravā? Kati gāravā? Kati vinītavatthūni? Kati vipattiyo? Kati āpattisamuṭṭhānā? Kati vivādamūlāni? Kati anuvādamūlāni? Kati sāraṇīyā dhammā? Kati bhedakaravatthūni? Kati adhikaraṇāni? Kati samathā?

Pañca āpattiyo. Pañca āpattikkhandhā. Pañca vinītavatthūni. Satta āpattiyo. Satta āpattikkhandhā. Satta vinītavatthūni. Cha agāravā. Cha gāravā. Cha vinītavatthūni. Catasso vipattiyo. Cha āpattisamuṭṭhānā. Cha vivādamūlāni. Cha anuvādamūlāni. Cha sāraṇīyā dhammā. Aṭṭhārasa bhedakaravatthūni. Cattāri adhikaraṇāni. Satta samathā.

Tattha katamā pañca āpattiyo? Pārājikāpatti, saṅghādisesāpatti, pācittiyāpatti, pāṭidesanīyāpatti, dukkaṭāpatti – imā pañca āpattiyo.

Tattha katame pañca āpattikkhandhā? Pārājikāpattikkhandho, saṅghādisesāpattikkhandho, pācittiyāpattikkhandho, pāṭidesanīyāpattikkhandho – ime pañca āpattikkhandhā.

Tattha katamāni pañca vinītavatthūni? Pañcahi āpattikkhandhehi ārati virati paṭivirati veramaṇī akiriyyā akaraṇam anajjhāpatti velāanatikkamo setughāto – imāni pañca vinītavatthūni.

Tattha katamā satta āpattiyo? Pārājikāpatti, saṅghādisesāpatti, thullaccayāpatti, pācittiyāpatti, pāṭidesanīyāpatti, dukkaṭāpatti, dubbhāsītāpatti – imā satta āpattiyo.

Tattha katame satta āpattikkhandhā? Pārājikāpattikkhandho, saṅghādisesāpattikkhandho, thullaccayāpattikkhandho, pācittiyāpattikkhandho, pāṭidesanīyāpattikkhandho, dukkaṭāpattikkhandho, dubbhāsitāpattikkhandho – ime satta āpattikkhandhā.

Tattha katamāni satta vinītavatthūni? Sattahi āpattikkhandhehi ārati virati paṭivirati veramaṇī akiriya akaraṇam anajjhāpatti velāanatikkamo setughāto – imāni satta vinītavatthūni.

Tattha katame cha agāravā? Buddhe agāravo, dhamme agāravo, saṅghe agāravo, sikkhāya agāravo, appamāde agāravo, paṭisandhāre agāravo – ime cha agāravā.

Tattha katame cha gāravā? Buddhe gāravo, dhamme gāravo, saṅghe gāravo, sikkhāya gāravo, appamāde gāravo, paṭisandhāre gāravo – ime cha gāravā.

Tattha katamāni cha vinītavatthūni? Chahi agāravehi ārati virati paṭivirati veramaṇī akiriya akaraṇam anajjhāpatti velāanatikkamo setughāto – imāni cha vinītavatthūni.

Tattha katamā catasso vipattiyo? Sīlavipatti, ācāravipatti, diṭṭhivipatti, ājīvavipatti – imā catasso vipattiyo.

Tattha katame cha āpattisamuṭṭhānā? Atthāpatti kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; atthāpatti vācato samuṭṭhāti, na kāyato na cittato; atthāpatti kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; atthāpatti kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; atthāpatti vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; atthāpatti kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti – ime cha āpattisamuṭṭhānā.

272. Tattha [cūlava. 216; a. ni. 6.36; ma. ni. 3.44; dī. ni. 3.325] katamāni cha vivādamūlāni? Idha bhikkhu kodhano hoti upanāhī. Yo so bhikkhu kodhano hoti upanāhī so sattharipi agāravo viharati appatisso, dhammepi agāravo viharati appatisso, saṅghepi agāravo viharati appatisso, sikkhāyapi na paripūrakārī hoti. Yo so bhikkhu satthari agāravo viharati appatisso, dhamme...pe... saṅghe...pe... sikkhāya na paripūrakārī, so saṅghe vivādām janeti. Yo hoti vivādo bahujanāhitāya bahujanāsukhāya bahuno janassa anathāya ahitāya dukkhāya devamanussānam. Evarūpam ce tumhe vivādamūlam ajjhattam vā bahiddhā vā samanupasseyyātha tatra tumhe tasseva pāpakassa vivādamūlassa pahānāya vāyameyyātha. Evarūpam ce tumhe vivādamūlam ajjhattam vā bahiddhā vā na samanupasseyyātha tatra tumhe tasseva pāpakassa vivādamūlassa āyatim anavassavāya paṭipajjeyyātha. Evametassa pāpakassa vivādamūlassa pahānām hoti. Evametassa pāpakassa vivādamūlassa āyatim anavassavo hoti.

[cūlava. 216] Puna caparam bhikkhu makkhī hoti paṭasī...pe... issukī hoti maccharī, saṭho hoti māyāvī, pāpiccho hoti micchādiṭṭhi, sandiṭṭhiparāmāsī hoti ādhānaggāhī duppaṭinissaggī. Yo so bhikkhu sandiṭṭhiparāmāsī hoti ādhānaggāhī duppaṭinissaggī so sattharipi agāravo viharati appatisso, dhammepi agāravo viharati appatisso, saṅghepi agāravo viharati appatisso, sikkhāyapi na paripūrakārī hoti. Yo so bhikkhu satthari agāravo viharati appatisso dhamme...pe... saṅghe...pe... sikkhāya na paripūrakārī, so saṅghe vivādām janeti. Yo so hoti vivādo bahujanāhitāya bahujanāsukhāya bahuno janassa anathāya ahitāya dukkhāya devamanussānam. Evarūpam ce tumhe vivādamūlam ajjhattam vā bahiddhā vā samanupasseyyātha tatra tumhe tasseva pāpakassa vivādamūlassa pahānāya vāyameyyātha. Evarūpam ce tumhe vivādamūlam ajjhattam vā bahiddhā vā na samanupasseyyātha tatra tumhe tasseva pāpakassa vivādamūlassa āyatim anavassavāya paṭipajjeyyātha. Evametassa pāpakassa vivādamūlassa pahānām hoti. Evametassa pāpakassa vivādamūlassa āyatim anavassavo hoti. Imāni cha vivādamūlāni.

273. [cūlava. 217] Tattha katamāni cha anuvādamūlāni? Idha bhikkhu kodhano hoti upanāhī. Yo so bhikkhu kodhano hoti upanāhī so sattharipi agāravo viharati appatisso, dhammepi agāravo viharati appatisso, saṅghepi agāravo viharati appatisso, sikkhāyapi na paripūrakārī hoti. Yo so bhikkhu satthari agāravo viharati appatisso dhamme...pe... saṅghe ...pe... sikkhāya na paripūrakārī so saṅghe anuvādām

janeti. Yo hoti anuvādo bahujanāhitāya bahujanāsukhāya bahuno janassa anatthāya ahitāya dukkhāya devamanussānam. Evarūpam ce tumhe anuvādamūlam ajjhattam vā bahiddhā vā samanupasseyyātha tatra tumhe tasseva pāpakassa anuvādamūlassa pahānāya vāyameyyātha. Evarūpam ce tumhe anuvādamūlam ajjhattam vā bahiddhā vā na samanupasseyyātha tatra tumhe tasseva pāpakassa anuvādamūlassa āyatim anavassavāya paṭipajjeyyātha. Evametassa pāpakassa anuvādamūlassa pahānam hoti. Evametassa pāpakassa anuvādamūlassa āyatim anavassavo hoti.

Puna caparam bhikkhu makkhī hoti palāsī...pe... issukī hoti maccharī, satho hoti māyāvī, pāpiccho hoti micchādītti, sandīṭhiparāmāsī hoti ādhānaggāhī dappaṭinissaggī. Yo so bhikkhu sandīṭhiparāmāsī hoti ādhānaggāhī dappaṭinissaggī so sattharipi agāravo viharati appatisso, dhammepi agāravo viharati appatisso, saṅghepi agāravo viharati appatisso, sikkhāyapi na paripūrakārī hoti. Yo bhikkhu satthari agāravo viharati appatisso dhamme...pe... saṅghe...pe... sikkhāya na paripūrakārī so saṅghe anuvādam janeti. Yoe hoti anuvādo bahujanāhitāya bahujanāsukhāya bahuno janassa anatthāya ahitāya dukkhāya devamanussānam. Evarūpam ce tumhe anuvādamūlam ajjhattam vā bahiddhā vā samanupasseyyātha tatra tumhe tasseva pāpakassa anuvādamūlassa pahānāya vāyameyyātha. Evarūpam ce tumhe anuvādamūlam ajjhattam vā bahiddhā vā na samanupasseyyātha tatra tumhe tasseva pāpakassa anuvādamūlassa āyatim anavassavāya paṭipajjeyyātha. Evametassa pāpakassa anuvādamūlassa pahānam hoti. Evametassa pāpakassa anuvādamūlassa āyatim anavassavo hoti. Imāni cha anuvādamūlāni.

274. [dī. ni. 3.324; a. ni. 6.11] Tattha katame cha sāraṇīyā dhammā? Idha bhikkhuno mettam kāyakammam paccupaṭhitam hoti sabrahmacārīsu āvi ceva raho ca. Ayampi dhammo sāraṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya samvattati.

Puna caparam bhikkhuno mettam vacīkammam paccupaṭhitam hoti sabrahmacārīsu āvi ceva raho ca. Ayampi dhammo sāraṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya samvattati.

Puna caparam bhikkhuno mettam manokammam paccupaṭhitam hoti sabrahmacārīsu āvi ceva raho ca. Ayampi dhammo sāraṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya samvattati.

Puna caparam bhikkhu ye te lābhā dhammikā dhammadaladdhā antamaso pattapariyāpannamattampi tathārūpehi lābhehi appativibhattabhogī hoti sīlavantehi sabrahmacārīhi sādhāraṇabhogī. Ayampi dhammo sāraṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya samvattati.

Puna caparam bhikkhu yāni tāni sīlāni akhaṇḍāni acchiddāni asabalāni akammāsāni bhujissāni viññupasatthāni aparāmaṭṭhāni samādhisamvattanikāni, tathārūpesu sīlesu sīlasāmaññagato viharati sabrahmacārīhi āvi ceva raho ca. Ayampi dhammo sāraṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya samvattati.

Puna caparam bhikkhu yāyam diṭṭhi ariyā niyyānikā niyyāti takkarassa sammā dukkhakkhayāya tathārūpāya diṭṭhiyā diṭṭhisāmaññagato viharati sabrahmacārīhi āvi ceva raho ca. Ayampi dhammo sāraṇīyo piyakaraṇo garukaraṇo saṅgahāya avivādāya sāmaggiyā ekībhāvāya samvattati. Ime cha sāraṇīyā dhammā.

275. Tattha katamāni aṭṭhārasa bhedakaravatthūni? Idha bhikkhu adhammam “dhammo”ti dīpeti, dhammam “adhammo”ti dīpeti, avinayam “vinayo”ti dīpeti, vinayam “avinayo”ti dīpeti, abhāsitam alapitam tathāgatena “bhāsitam lapitam tathāgatena”ti dīpeti, bhāsitam lapitam tathāgatena “abhāsitam alapitam tathāgatena”ti dīpeti, anāciṇṇam tathāgatena “āciṇṇam tathāgatena”ti dīpeti, āciṇṇam tathāgatena “anāciṇṇam tathāgatena”ti dīpeti, apaññattam tathāgatena “paññattam tathāgatena”ti dīpeti, paññattam tathāgatena “apaññattam tathāgatena”ti dīpeti, āpattim “anāpatti”ti dīpeti, anāpattim

“āpatti”ti dīpeti, lahukam āpattim “garukā āpatti”ti dīpeti, garukam āpattim “lahukā āpatti”ti dīpeti, sāvasesam āpattim “anavasesā āpatti”ti dīpeti, anavasesam āpattim “sāvasesā āpatti”ti dīpeti, duṭṭhullam āpattim “aduṭṭhullā āpatti”ti dīpeti, aduṭṭhullam āpattim “duṭṭhullā āpatti”ti dīpeti. Imāni atṭhārasa bhedakaravatthūni.

[cūlava. 215; pari. 340] Tattha katamāni cattāri adhikaraṇāni? Vivādādhikaraṇam, anuvādādhikaraṇam, āpattādhikaraṇam, kiccādhikaraṇam – imāni cattāri adhikaraṇāni.

Tattha katame satta samathā? Sammukhāvinayo, sativinayo, amūlhavinayo, paṭiññātakaraṇam, yebhuyyasikā, tassapāpiyasakiā, tiṇavatthārako – ime satta samathā.

Katipucchāvāro niṭṭhito.

Tassuddānam –

Āpatti āpattikkhandhā, vinītā sattadhā puna;
Vinītagāravā ceva, gāravā mūlameva ca.

Puna vinītā vipatti, samuṭṭhānā vivādanā;
Anuvādā sāraṇīyam, bhedādhikaraṇena ca.

Satteva samathā vuttā, padā sattarasā imeti.

1. Chaāpattisamuṭṭhānavāro

276. Paṭhamena āpattisamuṭṭhānenā pārājikam āpajjeyyāti? Na hīti vattabbam. Saṅghādisesam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Thullaccayam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Pācittiyam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Pāṭidesanīyam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Dukkaṭam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Dubbhāsitam āpajjeyyāti? Na hīti vattabbam.

Dutiyena āpattisamuṭṭhānenā pārājikam āpajjeyyāti? Na hīti vattabbam. Saṅghādisesam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Thullaccayam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Pācittiyam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Pāṭidesanīyam āpajjeyyāti? Na hīti vattabbam. Dukkaṭam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Dubbhāsitam āpajjeyyāti? Na hīti vattabbam.

Tatiyena āpattisamuṭṭhānenā pārājikam āpajjeyyāti? Na hīti vattabbam. Saṅghādisesam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Thullaccayam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Pācittiyam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Pāṭidesanīyam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Dukkaṭam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Dubbhāsitam āpajjeyyāti? Na hīti vattabbam.

Catuthe āpattisamuṭṭhānenā pārājikam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Saṅghādisesam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Thullaccayam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Pācittiyam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Pāṭidesanīyam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Dukkaṭam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Dubbhāsitam āpajjeyyāti? Na hīti vattabbam.

Pañcamena āpattisamuṭṭhānenā pārājikam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Saṅghādisesam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Thullaccayam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Pācittiyam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Pāṭidesanīyam āpajjeyyāti? Na hīti vattabbam. Dukkaṭam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Dubbhāsitam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam.

Chaṭṭhena āpattisamuṭṭhānena pārājikam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Saṅghādisesam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Thullaccayam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Pācittiyam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Pātidesanīyam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Dukkaṭam āpajjeyyāti? Siyāti vattabbam. Dubbhāsitam āpajjeyyāti? Na hīti vattabbam.

Chaāpattisamuṭṭhānavāro niṭṭhito paṭhamo.

2. Katāpattivāro

277. Paṭhamena āpattisamuṭṭhānena kati āpattiyo āpajjati? Paṭhamena āpattisamuṭṭhānena pañca āpattiyo āpajjati. Bhikkhu kappiyasaññī saññācikāya kuṭīm karoti adesitavatthukam pamāṇātikkantam sārambham aparikkamanam, payoge dukkaṭam; ekam piṇḍam anāgate āpatti thullaccayassa; tasmim piṇḍe āgate āpatti saṅghādisesassa; bhikkhu kappiyasaññī vikāle bhojanam bhuñjati, āpatti pācittiyassa; bhikkhu kappiyasaññī aññātikāya bhikkhuniyā antaragharam paviṭṭhāya hatthato khādanīyam vā bhojanīyam vā sahatthā paṭiggahetvā bhuñjati, āpatti pātidesanīyassa – paṭhamena āpattisamuṭṭhānena imā pañca āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti? Sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam pañcahi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā saṅghādisesāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā pātidesanīyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato samuṭṭhanti, na vācato na cittato. Catunnam adhikaraṇānam āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

278. Dutiyena āpattisamuṭṭhānena kati āpattiyo āpajjati? Dutiyena āpattisamuṭṭhānena catasso āpattiyo āpajjati – bhikkhu kappiyasaññī samādisati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukam pamāṇātikkantam sārambham aparikkamanam. Payoge dukkaṭam; ekam piṇḍam anāgate āpatti thullaccayassa; tasmim piṇḍe āgate āpatti saṅghādisesassa. Bhikkhu kappiyasaññī anupasampannam padaso dhammaṁ vāceti, āpatti pācittiyassa – dutiyena āpattisamuṭṭhānena imā catasso āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti...pe... sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam catūhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā saṅghādisesāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – vācato samuṭṭhanti, na kāyato na cittato. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

279. Tatiyena āpattisamuṭṭhānena kati āpattiyo āpajjati? Tatiyena āpattisamuṭṭhānena pañca āpattiyo āpajjati. Bhikkhu kappiyasaññī samvidahitvā kuṭīm karoti adesitavatthukam pamāṇātikkantam sārambham aparikkamanam. Payoge dukkaṭam; ekam piṇḍam anāgate āpatti thullaccayassa; tasmim piṇḍe āgate āpatti saṅghādisesassa. Bhikkhu kappiyasaññī paññabhojanāni attano atthāya viññāpetvā bhuñjati, āpatti pācittiyassa. Bhikkhu kappiyasaññī bhikkhuniyā vosāsantiyā na nivāretvā bhuñjati, āpatti pātidesanīyassa – tatiyena āpattisamuṭṭhānena imā pañca āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti...pe... sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam pañcahi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā saṅghādisesāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā pātidesanīyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato ca vācato ca samuṭṭhanti, na cittato. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

280. Catutthena āpattisamuṭṭhānena kati āpattiyo āpajjati? Catutthena āpattisamuṭṭhānena cha āpattiyo āpajjati – bhikkhu methunam dhammam paṭisevati, āpatti pārājikassa; bhikkhu akappiyasaññī saññācikāya kuṭīm karoti adesitavatthukam pamāṇātikkantam sārambham aparikkamanam, payoge dukkaṭam; ekam piṇḍam anāgate āpatti thullaccayassa; tasmim piṇḍe āgate āpatti saṅghādisesassa. Bhikkhu akappiyasaññī vikāle bhojanam bhuñjati, āpatti pācittiyassa. Bhikkhu akappiyasaññī aññātikāya bhikkhuniyā antaragharam paviṭṭhāya hatthato khādanīyam vā bhojanīyam vā sahatthā paṭiggahetvā bhuñjati, āpatti pātidesanīyassa. Catutthena āpattisamuṭṭhānena imā cha āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti...pe... sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam chahi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā saṅghādisesāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā pātidesanīyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti, na vācato. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

281. Pañcamena āpattisamuṭṭhānena kati āpattiyo āpajjati? Pañcamena āpattisamuṭṭhānena cha āpattiyo āpajjati. Bhikkhu pāpiccho icchāpakato asantam abhūtam uttarimanussadhammam ullapati, āpatti pārājikassa; bhikkhu akappiyasaññī samādisati – “kuṭīm me karothā”ti. Tassa kuṭīm karonti adesitavatthukam pamāṇātikkantam sārambham aparikkamanam. Payoge dukkaṭam; ekam piṇḍam anāgate āpatti thullaccayassa; tasmim piṇḍe āgate āpatti saṅghādisesassa. Bhikkhu akappiyasaññī anupasampannam padaso dhammam vāceti, āpatti pācittiyassa. Na khuṇsetukāmo na vambhetukāmo na mañkukattukāmo davakamyatā hīnena hīnam vadeti, āpatti dubbhāsitassa – pañcamena āpattisamuṭṭhānena imā cha āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti...pe... sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam chahi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā saṅghādisesāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena, siyā dubbhāsitāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – vācato ca cittato ca samuṭṭhanti, na kāyato. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

282. Chaṭṭhena āpattisamuṭṭhānena kati āpattiyo āpajjati? Chaṭṭhena āpattisamuṭṭhānena cha āpattiyo āpajjati – bhikkhu saṃvidahitvā bhaṇḍam avaharati, āpatti pārājikassa; bhikkhu akappiyasaññī saṃvidahitvā kuṭīm karoti adesitavatthukam pamāṇātikkantam sārambham aparikkamanam, payoge dukkaṭam; ekam piṇḍam anāgate āpatti thullaccayassa; tasmim piṇḍe āgate, āpatti saṅghādisesassa. Bhikkhu akappiyasaññī pañītabhojanāni attano athāya viññāpetvā bhuñjati, āpatti pācittiyassa. Bhikkhu akappiyasaññī bhikkhuniyā vosāsantiyā na nivāretvā bhuñjati, āpatti pātidesanīyassa – chaṭṭhena āpattisamuṭṭhānena imā cha āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti? Sattannam āpattikkhandhanam katihī āpattikkhandhehi saṅgahitā? Channam āpattisamuṭṭhānānam katihī āpattisamuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Sattannam samathānānam katihī samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhanam chahi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārajikāpattikkhandhena, siyā saṅghādisesāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā pāṭidesanīyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena cāti.

Channam āpattisamuṭṭhānānam

Katāpattivāro niṭṭhito dutiyo.

3. Āpattisamuṭṭhānagāthā

283. Samuṭṭhānā kāyikā anantadassinā;
Akkhātā lokahitenā vivekadassinā;
Āpattiyo tena samuṭṭhitā kati;
Pucchāmi tam brūhi vibhaṅgakovida.

Samuṭṭhānā kāyikā anantadassinā;
Akkhātā lokahitenā vivekadassinā;
Āpattiyo tena samuṭṭhitā pañca;
Etam te akkhāmi vibhaṅgakovida.

Samuṭṭhānā vācasikā anantadassinā;
Akkhātā lokahitenā vivekadassinā;
Āpattiyo tena samuṭṭhitā pañca;
Pucchāmi tam brūhi vibhaṅgakovida.

Samuṭṭhānā vācasikā anantadassinā;
Akkhātā lokahitenā vivekadassinā;
Āpattiyo tena samuṭṭhitā catasso;
Etam te akkhāmi vibhaṅgakovida.

Samuṭṭhānā kāyikā vācasikā anantadassinā;
Akkhātā lokahitenā vivekadassinā;
Āpattiyo tena samuṭṭhitā kati;
Pucchāmi tam brūhi vibhaṅgakovida.

Samuṭṭhānā kāyikā vācasikā anantadassinā;
Akkhātā lokahitenā vivekadassinā;
Āpattiyo tena samuṭṭhitā pañca;
Etam te akkhāmi vibhaṅgakovida.

Samuṭṭhānā kāyikā mānasikā anantadassinā;
Akkhātā lokahitenā vivekadassinā;
Āpattiyo tena samuṭṭhitā kati;
Pucchāmi tam brūhi vibhaṅgakovida.

Samuṭṭhānā kāyikā mānasikā anantadassinā;
 Akkhātā lokahitena vivekadassinā;
 Āpattiyo tena samuṭṭhitā cha;
 Etam te akkhāmi vibhaṅgakovida.

Samuṭṭhānā vācasikā mānasikā anantadassinā;
 Akkhātā lokahitena vivekadassinā;
 Āpattiyo tena samuṭṭhitā kati;
 Pucchāmi tam brūhi vibhaṅgakovida.

Samuṭṭhānā vācasikā mānasikā anantadassinā;
 Akkhātā lokahitena vivekadassinā;
 Āpattiyo tena samuṭṭhitā cha;
 Etam te akkhāmi vibhaṅgakovida.

Samuṭṭhānā kāyikā vācasikā mānasikā anantadassinā;
 Akkhātā lokahitena vivekadassinā;
 Āpattiyo tena samuṭṭhitā kati;
 Pucchāmi tam brūhi vibhaṅgakovida.

Samuṭṭhānā kāyikā vācasikā mānasikā anantadassinā;
 Akkhātā lokahitena vivekadassinā;
 Āpattiyo tena samuṭṭhitā cha;
 Etam te akkhāmi vibhaṅgakovidāti.

Āpattisamuṭṭhānagāthā niṭṭhitā tatiyā.

4. Vipattipaccayavāro

284. Sīlavipattipaccayā kati āpattiyo āpajjati? Sīlavipattipaccayā catasso āpattiyo āpajjati – bhikkhunī jānam pārājikam dhammam paṭicchādeti, āpatti pārājikassa; vematikā paṭicchādeti, āpatti thullaccayassa; bhikkhu saṅghādisesam paṭicchādeti, āpatti pācittiyassa; attano duṭṭhullam āpattim paṭicchādeti, āpatti dukkaṭassa – sīlavipattipaccayā imā catasso āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti...pe... sattannam samathānam katihu samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam catūhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇānam. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

285. Ācāravipattipaccayā kati āpattiyo āpajjati? Ācāravipattipaccayā ekaṁ āpattim āpajjati. Ācāravipattim paṭicchādeti, āpatti dukkaṭassa – ācāravipattipaccayā imam ekam āpattim āpajjati.

Sā āpatti catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajati ...pe... sattannam samathānam katihu samathehi sammati? Sā āpatti catunnam vipattinam ekam vipattim bhajati – ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam ekena āpattikkhandhena saṅgahitā – dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti. Catunnam adhikaraṇānam āpattādhikaraṇānam. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammati – siyā

sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

286. Diṭṭhivipattipaccayā kati āpattiyo āpajjati? Diṭṭhivipattipaccayā dve āpattiyo āpajjati. Pāpikāya diṭṭhiyā yāvatatiyā samanubhāsanāya na paṭinissajjati, nāttiyā dukkaṭam [nāttiyā dukkaṭam, dvīhi kammavācāhi dukkaṭā (syā. ka.)]; kammavācāpariyosāne āpatti pācittiyassa – diṭṭhivipattipaccayā imā dve āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattīnam kati vipattiyo bhajanti...pe... sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattīnam ekam vipattim bhajanti – acāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam dvīhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

287. Ājīvavipattipaccayā kati āpattiyo āpajjati? Ājīvavipattipaccayā cha āpattiyo āpajjati – ājīvahetu ājīvakāraṇā pāpiccho icchāpakato asantam abhūtam uttarimanussadhammam ullaṭati, āpatti pārājikassa; ājīvahetu ājīvakāraṇā sañcarittam samāpajjati, āpatti saṅghādisesassa; ājīvahetu ājīvakāraṇā “yo te vihāre vasati, so bhikkhu arahā”ti bhaṇati, paṭivijānantassa āpatti thullaccayassa; ājīvahetu ājīvakāraṇā bhikkhu paṇītabhojanāni attano atthāya viññāpetvā bhuñjati, āpatti pācittiyassa; ājīvahetu ājīvakāraṇā bhikkhunī paṇītabhojanāni attano atthāya viññāpetvā bhuñjati, āpatti pātidesanīyassa; ājīvahetu ājīvakāraṇā sūpam vā odanam vā agilāno attano atthāya viññāpetvā bhuñjati, āpatti dukkaṭassa – ājīvavipattipaccayā imā cha āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattīnam kati vipattiyo bhajanti...pe... sattannam samathānam katihi samathehi sammanti. Tā āpattiyo catunnam vipattīnam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā acāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam chahi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā saṅghādisesāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā pātidesanīyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti – siyā kāyato samuṭṭhanti, na vācato na cittato; siyā vācato samuṭṭhanti, na kāyato na cittato; siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhanti, na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhanti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

Vipattipaccayavāro niṭṭhito catuttho.

5. Adhikaraṇapaccayavāro

288. Vivādādhikaraṇapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Vivādādhikaraṇapaccayā dve āpattiyo āpajjati – upasampannam omasati, āpatti pācittiyassa; anupasampannam omasati, āpatti dukkaṭassa – vivādādhikaraṇapaccayā imā dve āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattīnam kati vipattiyo bhajanti...pe... sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattīnam ekam vipattim bhajanti – acāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam dvīhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhanti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca

tiṇavatthārakena ca.

289. Anuvādādhikaraṇapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Anuvādādhikaraṇapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. Bhikkhum amūlakena pārājikena dhammena anuddhamseti, āpatti saṅghādisesassa; amūlakena saṅghādisesena anuddhamseti, āpatti pācittiyassa; amūlikāya ācāravipattiyā anuddhamseti, āpatti dukkaṭassa – anuvādādhikaraṇapaccayā imā tisso āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti...pe... sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam tīhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā saṅghādisesāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhanti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇām. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

290. Āpattādhikaraṇapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Āpattādhikaraṇapaccayā catasso āpattiyo āpajjati. Bhikkhunī jānam pārājikam dhammaṁ paṭicchādeti, āpatti pārājikassa; vematikā paṭicchādeti, āpatti thullaccayassa; bhikkhu saṅghādisesam paṭicchādeti; āpatti pācittiyassa; ācāravipattim paṭicchādeti, āpatti dukkaṭassa – āpattādhikaraṇapaccayā imā catasso āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti...pe... sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam catūhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇām. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

291. Kiccādhikaraṇapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Kiccādhikaraṇapaccayā pañca āpattiyo āpajjati. Ukkhittānuvattikā bhikkhunī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjati, nāttiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti pārājikassa. Bhedakānuvattakā bhikkhū yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanti, āpatti saṅghādisesassa; pāpikāya diṭṭhiyā yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjati, āpatti pācittiyassa – kiccādhikaraṇapaccayā imā pañca āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti...pe... sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Tā āpattiyo catunnam vipattinam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim. Sattannam āpattikkhandhānam pañcahi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā saṅghādisesāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇām. Sattannam samathānam tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

Thapetvā satta āpattiyo satta āpattikkhandhe, avasesā āpattiyo catunnam vipattinam kati vipattiyo bhajanti? Sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Channam āpattisamuṭṭhānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇām? Sattannam samathānam katihi samathehi sammanti? Thapetvā satta āpattiyo satta āpattikkhandhe avasesā āpattiyo catunnam vipattinam na katamam vipattim bhajanti? Sattannam

āpattikkhandhānam na katamena āpattikkhandhena saṅgahitā. Channam āpattisamuṭṭhānānam na katamena āpattisamuṭṭhānena samuṭṭhanti. Catunnam adhikaraṇānam na katamām adhikaraṇām. Sattannam samathānam na katamena samathena sammanti. Tam kissa hetu? Ṭhapetvā satta āpattiyo satta āpattikkhandhe, natthaññā āpattiyo.

Adhikaraṇapaccayavāro niṭṭhito pañcamo.

Antarapeyyālam [anantaraapeyyālam (sī. syā.)] niṭṭhitam.

Tassuddānam –

Katipucchā samuṭṭhānā, katāpatti tatheva ca;
Samuṭṭhānā vipatti ca, tathādhikaraṇena cāti.

Samathabhedo

6. Adhikaraṇapariyāyavāro

292. Vivādādhikaraṇassa – kiṁ pubbaṅgamam? Katī ṭhānāni? Katī vatthūni? Katī bhūmiyo? Katī hetū? Katī mūlāni? Katihākārehi vivadati? Vivādādhikaraṇam katihi samathehi sammati?

Anuvādādhikaraṇassa – kiṁ pubbaṅgamam? Katī ṭhānāni? Katī vatthūni? Katī bhūmiyo? Katī hetū? Katī mūlāni? Katihākārehi anuvadati? Anuvādādhikaraṇam katihi samathehi sammati?

Āpattādhikaraṇassa – kiṁ pubbaṅgamam? Katī ṭhānāni? Katī vatthūni? Katī bhūmiyo? Katī hetū? Katī mūlāni? Katihākārehi āpattim āpajjati? Āpattādhikaraṇam katihi samathehi sammati?

Kiccādhikaraṇassa – kiṁ pubbaṅgamam? Katī ṭhānāni? Katī vatthūni? Katī bhūmiyo? Katī hetū? Katī mūlāni? Katihākārehi kiccaṁ jāyati? Kiccādhikaraṇam katihi samathehi sammati?

293. Vivādādhikaraṇassa kiṁ pubbaṅgamanti? Lobho pubbaṅgamo, doso pubbaṅgamo, moho pubbaṅgamo, alobho pubbaṅgamo, adoso pubbaṅgamo, amoho pubbaṅgamo. Katī ṭhānānīti? Aṭṭhārasa bhedakaravatthūni ṭhānāni. Katī vatthūnīti? Aṭṭhārasa bhedakaravatthūni. Katī bhūmiyoti? Aṭṭhārasa bhedakaravatthūni bhūmiyo. Katī hetūti? Nava hetū – tayo kusalahetū, tayo akusalahetū, tayo abyākatahetū. Katī mūlānīti? Dvādasa mūlāni. Katihākārehi vivadatīti? Dvīhākārehi vivadati – dhammadīṭṭhi vā adhammadīṭṭhi vā. [cūlava. 228] Vivādādhikaraṇam katihi samathehi sammatīti? Vivādādhikaraṇam dvīhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca yebhuyyasikāya ca.

294. Anuvādādhikaraṇassa kiṁ pubbaṅgamanti? Lobho pubbaṅgamo, doso pubbaṅgamo, moho pubbaṅgamo, alobho pubbaṅgamo, adoso pubbaṅgamo, amoho pubbaṅgamo. Katī ṭhānānīti? Catasso vipattiyo ṭhānāni. Katī vatthūnīti? Catasso vipattiyo vatthūni. Katī bhūmiyoti? Catasso vipattiyo bhūmiyo. Katī hetūti? Nava hetū – tayo kusalahetū, tayo akusalahetū, tayo abyākatahetū. Katī mūlānīti? Cuddasa mūlāni. Katihākārehi anuvadatīti? Dvīhākārehi anuvadati – vatthuto vā āpattito vā. [cūlava. 236] Anuvādādhikaraṇam katihi samathehi sammatīti? Anuvādādhikaraṇam catūhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasikāya ca.

295. Āpattādhikaraṇassa kiṁ pubbaṅgamanti? Lobho pubbaṅgamo, doso pubbaṅgamo, moho pubbaṅgamo, alobho pubbaṅgamo, adoso pubbaṅgamo, amoho pubbaṅgamo. Katī ṭhānānīti? Satta āpattikkhandhā ṭhānāni. Katī vatthūnīti? Satta āpattikkhandhā vatthūni. Katī bhūmiyoti? Satta āpattikkhandhā bhūmiyo. Katī hetūti? Cha hetū [kati hetūti nava hetū, tayo kusalahetū (sī. syā.)] – tayo akusalahetū, tayo abyākatahetū. Katī mūlānīti? Cha āpattisamuṭṭhānāni mūlāni. Katihākārehi āpattim

āpajjatīti? Chahākārehi āpattim āpajjati – alajjitā, aññānatā, kukuccapakatata, akappiye kappiyasaññitā, kappiye akappiyasaññitā, satisammosā. [cūlava. 239] Āpattādhikaraṇam katihu samathehi sammatīti? Āpattādhikaraṇam tīhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

296. Kiccādhikaraṇassa kiṃ pubbaṅgamanti? Lobho pubbaṅgamo, doso pubbaṅgamo, moho pubbaṅgamo, alobho pubbaṅgamo, adoso pubbaṅgamo, amoho pubbaṅgamo. Kati thānānīti? Cattāri kammāni thānāni. Kati vatthūnīti? Cattāri kammāni vatthūni. Kati bhūmiyoti? Cattāri kammāni bhūmiyo. Kati hetūti? Nava hetū – tayo kusalahetū, tayo akusalahetū, tayo abyākatahetū. Kati mūlānīti? Ekaṃ mūlam – saṅgho. Katihākārehi kiccam jāyatīti? Dvīhākārehi kiccam jāyati – nattito vā apalokanato vā. [cūlava. 242] Kiccādhikaraṇam katihu samathehi sammatīti? Kiccādhikaraṇam ekena samathena sammati – sammukhāvinayena.

Kati samathā? Satta samathā. Sammukhāvinayo, sativinayo, amūlhavinayo, paṭiññātakaraṇam, yebhuuyasikā, tassapāpiyasikā, tiṇavatthārako – ime satta samathā.

Siyā ime satta samathā dasa samathā honti, dasa samathā satta samathā honti vatthuvasena pariyyayena siyāti.

Kathañca siyā? Vivādādhikaraṇassa dve samathā, anuvādādhikaraṇassa cattāro samathā, āpattādhikaraṇassa tayo samathā, kiccādhikaraṇassa eko samatho. Evam̄ ime satta samathā dasa samathā honti, dasa samathā satta samathā honti vatthuvasena pariyyayena.

Pariyāyavāro niṭṭhito chaṭṭho.

7. Sādhāraṇavāro

297. Kati samathā vivādādhikaraṇassa sādhāraṇā? Kati samathā vivādādhikaraṇassa asādhāraṇā? Kati samathā anuvādādhikaraṇassa sādhāraṇā? Kati samathā anuvādādhikaraṇassa asādhāraṇā? Kati samathā āpattādhikaraṇassa sādhāraṇā? Kati samathā āpattādhikaraṇassa asādhāraṇā? Kati samathā kiccādhikaraṇassa sādhāraṇā? Kati samathā kiccādhikaraṇassa asādhāraṇā?

Dve samathā vivādādhikaraṇassa sādhāraṇā – sammukhāvinayo, yebhuuyasikā. Pañca samathā vivādādhikaraṇassa asādhāraṇā – sativinayo, amūlhavinayo, paṭiññātakaraṇam, tassapāpiyasikā, tiṇavatthārako.

Cattāro samathā anuvādādhikaraṇassa sādhāraṇā – sammukhāvinayo; sativinayo, amūlhavinayo, tassapāpiyasikā. Tayo samathā anuvādādhikaraṇassa asādhāraṇā – yebhuuyasikā, paṭiññātakaraṇam, tiṇavatthārako.

Tayo samathā āpattādhikaraṇassa sādhāraṇā – sammukhāvinayo, paṭiññātakaraṇam, tiṇavatthārako. Cattāro samathā āpattādhikaraṇassa asādhāraṇā – yebhuuyasikā, sativinayo, amūlhavinayo, tassapāpiyasikā.

Eko samatho kiccādhikaraṇassa sādhāraṇo – sammukhāvinayo. Cha samathā kiccādhikaraṇassa asādhāraṇā – yebhuuyasikā, sativinayo, amūlhavinayo, paṭiññātakaraṇam, tassapāpiyasikā, tiṇavatthārako.

Sādhāraṇavāro niṭṭhito sattamo.

8. Tabbhāgiyavāro

298. Kati samathā vivādādhikaraṇassa tabbhāgīyā? Kati samathā vivādādhikaraṇassa aññabhāgīyā? Kati samathā anuvādādhikaraṇassa tabbhāgīyā? Kati samathā anuvādādhikaraṇassa aññabhāgīyā? Kati samathā āpattādhikaraṇassa tabbhāgīyā? Kati samathā āpattādhikaraṇassa aññabhāgīyā? Kati samathā kiccādhikaraṇassa tabbhāgīyā? Kati samathā kiccādhikaraṇassa aññabhāgīyā?

Dve samathā vivādādhikaraṇassa tabbhāgīyā – sammukhāvinayo, yebhuuyasikā. Pañca samathā vivādādhikaraṇassa aññabhāgīyā – sativinayo, amūlhavinayo, paṭiññātakaraṇam, tassapāpiyasikā, tiṇavatthārako.

Cattāro samathā anuvādādhikaraṇassa tabbhāgīyā – sammukhāvinayo, sativinayo, amūlhavinayo, tassapāpiyasikā. Tayo samathā anuvādādhikaraṇassa aññabhāgīyā – yebhuuyasikā, paṭiññātakaraṇam, tiṇavatthārako.

Tayo samathā āpattādhikaraṇassa tabbhāgīyā – sammukhāvinayo, paṭiññātakaraṇam, tiṇavatthārako. Cattāro samathā āpattādhikaraṇassa aññabhāgīyā – yebhuuyasikā, sativinayo, amūlhavinayo, tassapāpiyasikā.

Eko samatho kiccādhikaraṇassa tabbhāgīyo – sammukhāvinayo. Cha samathā kiccādhikaraṇassa aññabhāgīyā – yebhuuyasikā, sativinayo, amūlhavinayo, paṭiññātakaraṇam, tassapāpiyasikā, tiṇavatthārako.

Tabbhāgīyavāro niṭṭhito aṭṭhamo.

9. Samathā samathassa sādhāraṇavāro

299. Samathā samathassa sādhāraṇā, samathā samathassa asādhāraṇā. Siyā samathā samathassa sādhāraṇā, siyā samathā samathassa asādhāraṇā.

Kathaṇ siyā samathā samathassa sādhāraṇā? Kathaṇ siyā samathā samathassa asādhāraṇā? Yebhuuyasikā sammukhāvinayassa sādhāraṇā, sativinayassa amūlhavinayassa paṭiññātakaraṇassa tassapāpiyasikāya tiṇavatthārakassa asādhāraṇā.

Sativinayo sammukhāvinayassa sādhāraṇo, amūlhavinayassa paṭiññātakaraṇassa tassapāpiyasikāya tiṇavatthārakassa yebhuuyasikāya asādhāraṇo.

Amūlhavinayo sammukhāvinayassa sādhāraṇo, paṭiññātakaraṇassa tassapāpiyasikāya tiṇavatthārakassa yebhuuyasikāya sativinayassa asādhāraṇo.

Paṭiññātakaraṇam sammukhāvinayassa sādhāraṇam, tassapāpiyasikāya tiṇavatthārakassa yebhuuyasikāya sativinayassa amūlhavinayassa asādhāraṇam.

Tassapāpiyasikā sammukhāvinayassa sādhāraṇā, tiṇavatthārakassa yebhuuyasikāya sativinayassa amūlhavinayassa paṭiññātakaraṇassa asādhāraṇā.

Tiṇavatthārako sammukhāvinayassa sādhāraṇo, yebhuuyasikāya sativinayassa amūlhavinayassa paṭiññātakaraṇassa tassapāpiyasikāya asādhāraṇo. Evam siyā samathā samathassa sādhāraṇā; evam siyā samathā samathassa asādhāraṇā.

Samathā samathassa sādhāraṇavāro niṭṭhito navamo.

10. Samathā samathassa tabbhāgiyavāro

300. Samathā samathassa tabbhāgiyā, samathā samathassa aññabhāgiyā. Siyā samathā samathassa tabbhāgiyā, siyā samathā samathassa aññabhāgiyā.

Katham siyā samathā samathassa tabbhāgiyā? Katham siyā samathā samathassa aññabhāgiyā? Yebhuuyasikā sammukhāvinayassa tabbhāgiyā, sativinayassa amūlhavinayassa paṭiññātakaraṇassa tassapāpiyasikāya tiṇavatthārakassa aññabhāgiyā.

Sativinayo sammukhāvinayassa tabbhāgiyo, amūlhavinayassa paṭiññātakaraṇassa tassapāpiyasikāya tiṇavatthārakassa yebhuuyasikāya aññabhāgiyo.

Amūlhavinayo sammukhāvinayassa tabbhāgiyo, paṭiññātakaraṇassa tassapāpiyasikāya tiṇavatthārakassa yebhuuyasikāya sativinayassa aññabhāgiyo.

Paṭiññātakaraṇam sammukhāvinayassa tabbhāgiyam, tassapāpiyasikāya tiṇavatthārakassa yebhuuyasikāya sativinayassa amūlhavinayassa aññabhāgiyam.

Tassapāpiyasikā sammukhāvinayassa tabbhāgiyā, tiṇavatthārakassa yebhuuyasikāya sativinayassa amūlhavinayassa paṭiññātakaraṇassa aññabhāgiyā.

Tiṇavatthārako sammukhāvinayassa tabbhāgiyo, yebhuuyasikāya sativinayassa amūlhavinayassa paṭiññātakaraṇassa tassapāpiyasikāya aññabhāgiyo. Evam siyā samathā samathassa tabbhāgiyā, evam siyā samathā samathassa aññabhāgiyā.

Samathā samathassa tabbhāgiyavāro niṭhitō dasamo.

11. Samathasammukhāvinayavāro

301. Samatho sammukhāvinayo, sammukhāvinayo samatho? Samatho yebhuuyasikā, yebhuuyasikā samatho? Samatho sativinayo, sativinayo samatho? Samatho amūlhavinayo, amūlhavinayo samatho? Samatho paṭiññātakaraṇam, paṭiññātakaraṇam samatho? Samatho tassapāpiyasikā, tassapāpiyasikā samatho? Samatho tiṇavatthārako, tiṇavatthārako samatho?

Yebhuuyasikā sativinayo amūlhavinayo paṭiññātakaraṇam tassapāpiyasikā tiṇavatthārako – ime samathā samathā, no sammukhāvinayo. Sammukhāvinayo samatho ceva sammukhāvinayo ca.

Sativinayo amūlhavinayo paṭiññātakaraṇam tassapāpiyasikā tiṇavatthārako sammukhāvinayo – ime samathā samathā, no yebhuuyasikā. Yebhuuyasikā samatho ceva yebhuuyasikā ca.

Amūlhavinayo paṭiññātakaraṇam tassapāpiyasikā tiṇavatthārako sammukhāvinayo yebhuuyasikā – ime samathā samathā, no sativinayo. Sativinayo samatho ceva sativinayo ca.

Paṭiññātakaraṇam tassapāpiyasikā tiṇavatthārako sammukhāvinayo yebhuuyasikā sativinayo – ime samathā samathā, no amūlhavinayo. Amūlhavinayo samatho ceva amūlhavinayo ca.

Tassapāpiyasikā tiṇavatthārako sammukhāvinayo yebhuuyasikā sativinayo amūlhavinayo – ime samathā samathā, no paṭiññātakaraṇam. Paṭiññātakaraṇam samatho ceva paṭiññātakaraṇañca.

Tiṇavatthārako sammukhāvinayo yebhuuyasikā sativinayo amūlhavinayo paṭiññātakaraṇam – ime

samathā samathā, no tassapāpiyasikā. Tassapāpiyasikā samatho ceva tassapāpiyasikā ca.

Sammukhāvinayo yebhuuyasikā sativinayo amūlhavinayo paṭiññātakaraṇam tassapāpiyasikā – ime samathā samathā, no tiṇavatthārako. Tiṇavatthārako samatho ceva tiṇavatthārako ca.

Samathasammukhāvinayavāro niṭṭhito ekādasamo.

12. Vinayavāro

302. Vinayo sammukhāvinayo, sammukhāvinayo vinayo? Vinayo yebhuuyasikā, yebhuuyasikā vinayo? Vinayo sativinayo, sativinayo vinayo? Vinayo amūlhavinayo, amūlhavinayo vinayo? Vinayo paṭiññātakaraṇam, paṭiññātakaraṇam vinayo? Vinayo tassapāpiyasikā, tassapāpiyasikā vinayo? Vinayo tiṇavatthārako, tiṇavatthārako vinayo?

Vinayo siyā sammukhāvinayo siyā na sammukhāvinayo. Sammukhāvinayo vinayo ceva sammukhāvinayo ca.

Vinayo siyā yebhuuyasikā, siyā na yebhuuyasikā. Yebhuuyasikā vinayo ceva yebhuuyasikā ca.

Vinayo siyā sativinayo, siyā na sativinayo. Sativinayo vinayo ceva sativinayo ca.

Vinayo siyā amūlhavinayo, siyā na amūlhavinayo. Amūlhavinayo vinayo ceva amūlhavinayo ca.

Vinayo siyā paṭiññātakaraṇam, siyā na paṭiññātakaraṇam. Paṭiññātakaraṇam vinayo ceva paṭiññātakaraṇañca.

Vinayo siyā tassapāpiyasikā, siyā na tassapāpiyasikā. Tassapāpiyasikā vinayo ceva tassapāpiyasikā ca.

Vinayo siyā tiṇavatthārako, siyā na tiṇavatthārako. Tiṇavatthārako vinayo ceva tiṇavatthārako ca.

Vinayavāro niṭṭhito dvādasamo.

13. Kusalavāro

303. Sammukhāvinayo kusalo akusalo abyākato? Yebhuuyasikā kusalā akusalā abyākatā? Sativinayo kusalo akusalo abyākato? Amūlhavinayo kusalo akusalo abyākato? Paṭiññātakaraṇam kusalam akusalam abyākataṁ? Tassapāpiyasikā kusalā akusalā abyākatā? Tiṇavatthārako kusalo akusalo abyākato?

Sammukhāvinayo siyā kusalo, siyā abyākato. Natthi sammukhāvinayo akusalo.

Yebhuuyasikā siyā kusalā, siyā akusalā, siyā abyākatā.

Sativinayo siyā kusalo, siyā akusalo, siyā abyākato.

Amūlhavinayo siyā kusalo, siyā akusalo, siyā abyākato.

Paṭiññātakaraṇam siyā kusalam, siyā akusalam, siyā abyākataṁ.

Tassapāpiyasikā siyā kusalā, siyā akusalā siyā abyākatā.

Tiṇavatthārako siyā kusalo, siyā akusalo, siyā abyākato.

Vivādādhikaraṇam kusalam akusalam abyākataṁ. Anuvādādhikaraṇam kusalam akusalam abyākataṁ. Āpattādhikaraṇam kusalam akusalam abyākataṁ. Kiccādhikaraṇam kusalam akusalam abyākataṁ.

Vivādādhikaraṇam siyā kusalam, siyā akusalam, siyā abyākataṁ.

Anuvādādhikaraṇam siyā kusalam, siyā akusalam, siyā abyākataṁ.

Āpattādhikaraṇam siyā akusalam, siyā abyākataṁ. Natthi āpattādhikaraṇam kusalam.

Kiccādhikaraṇam siyā kusalam, siyā akusalam, siyā abyākataṁ.

Kusalavāro niṭṭhito terasamo.

14. Yatthavāro, pucchāvāro

304. Yattha yebhuuyasikā labbhati, tattha sammukhāvinayo labbhati; yattha sammukhāvinayo labbhati, tattha yebhuuyasikā labbhati. Na tattha sativinayo labbhati, na tattha amūlhavinayo labbhati, na tattha paṭiññātakaraṇam labbhati, na tattha tassapāpiyasikā labbhati, na tattha tiṇavatthārako labbhati.

Yattha sativinayo labbhati, tattha sammukhāvinayo labbhati; yattha sammukhāvinayo labbhati, tattha sativinayo labbhati. Na tattha amūlhavinayo labbhati, na tattha paṭiññātakaraṇam labbhati, na tattha tassapāpiyasikā labbhati, na tattha tiṇavatthārako labbhati, na tattha yebhuuyasikā labbhati.

Yattha amūlhavinayo labbhati, tattha sammukhāvinayo labbhati; yattha sammukhāvinayo labbhati, tattha amūlhavinayo labbhati. Na tattha paṭiññātakaraṇam labbhati, na tattha tassapāpiyasikā labbhati, na tattha tiṇavatthārako labbhati, na tattha yebhuuyasikā labbhati, na tattha sativinayo labbhati.

Yattha paṭiññātakaraṇam labbhati, tattha sammukhāvinayo labbhati; yattha sammukhāvinayo labbhati, tattha paṭiññātakaraṇam labbhati. Na tattha tassapāpiyasikā labbhati, na tattha tiṇavatthārako labbhati, na tattha yebhuuyasikā labbhati, na tattha sativinayo labbhati.

Yattha tassapāpiyasikā labbhati, tattha sammukhāvinayo labbhati; yattha sammukhāvinayo labbhati, tattha tassapāpiyasikā labbhati. Na tattha tiṇavatthārako labbhati, na tattha yebhuuyasikā labbhati, na tattha sativinayo labbhati, na tattha amūlhavinayo labbhati, na tattha paṭiññātakaraṇam labbhati.

Yattha tiṇavatthārako labbhati, tattha sammukhāvinayo labbhati; yattha sammukhāvinayo labbhati, tattha tiṇavatthārako labbhati. Na tattha yebhuuyasikā labbhati, na tattha sativinayo labbhati, na tattha amūlhavinayo labbhati, na tattha paṭiññātakaraṇam labbhati, na tattha tassapāpiyasikā labbhati.

Yattha yebhuuyasikā tattha sammukhāvinayo; yattha sammukhāvinayo tattha yebhuuyasikā. Na tattha sativinayo, na tattha amūlhavinayo, na tattha paṭiññātakaraṇam, na tattha tassapāpiyasikā, na tattha tiṇavatthārako.

Yattha sativinayo tattha sammukhāvinayo; yattha sammukhāvinayo tattha sativinayo. Na tattha

amūlhavinayo, na tattha paṭiññātakaraṇam, na tattha tassapāpiyasikā, na tattha tiṇavatthārako, na tattha yebhuuyasikā. Sammukhāvinayaṁ kātuna mūlam...pe....

Yattha tiṇavatthārako tattha sammukhāvinayo; yattha sammukhāvinayo tattha tiṇavatthārako. Na tattha yebhuuyasikā, na tattha sativinayo, na tattha amūlhavinayo, na tattha paṭiññātakaraṇam, na tattha tassapāpiyasikā.

Cakkapeyyālam.

Yatthavāro niṭṭhito cuddasamo.

15. Samathavāro, vissajjanāvāro

305. Yasmīm samaye sammukhāvinayena ca yebhuuyasikāya ca adhikaraṇam vūpasammati, yattha yebhuuyasikā labbhati tattha sammukhāvinayo labbhati, yattha sammukhāvinayo labbhati tattha yebhuuyasikā labbhati. Na tattha sativinayo labbhati, na tattha amūlhavinayo labbhati, na tattha paṭiññātakaraṇam labbhati, na tattha tassapāpiyasikā labbhati, na tattha tiṇavatthārako labbhati.

Yasmīm samaye sammukhāvinayena ca sativinayena ca adhikaraṇam vūpasammati, yattha sativinayo labbhati tattha sammukhāvinayo labbhati, yattha sammukhāvinayo labbhati tattha sativinayo labbhati. Na tattha amūlhavinayo labbhati, na tattha paṭiññātakaraṇam labbhati, na tattha tassapāpiyasikā labbhati, na tattha tiṇavatthārako labbhati, na tattha yebhuuyasikā labbhati.

Yasmīm samaye sammukhāvinayena ca amūlhavinayena ca adhikaraṇam vūpasammati, yattha amūlhavinayo labbhati tattha sammukhāvinayo labbhati, yattha sammukhāvinayo labbhati tattha amūlhavinayo labbhati. Na tattha paṭiññātakaraṇam labbhati, na tattha tassapāpiyasikā labbhati, na tattha tiṇavatthārako labbhati, na tattha yebhuuyasikā labbhati, na tattha sativinayo labbhati.

Yasmīm samaye sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca adhikaraṇam vūpasammati, yattha paṭiññātakaraṇam labbhati tattha sammukhāvinayo labbhati, yattha sammukhāvinayo labbhati tattha paṭiññātakaraṇam labbhati. Na tattha tassapāpiyasikā labbhati, na tattha tiṇavatthārako labbhati, na tattha yebhuuyasikā labbhati, na tattha sativinayo labbhati, na tattha amūlhavinayo labbhati.

Yasmīm samaye sammukhāvinayena ca tassapāpiyasikāya ca adhikaraṇam vūpasammati, yattha tassapāpiyasikā labbhati tattha sammukhāvinayo labbhati, yattha sammukhāvinayo labbhati tattha tassapāpiyasikā labbhati. Na tattha tiṇavatthārako labbhati, na tattha yebhuuyasikā labbhati, na tattha sativinayo labbhati, na tattha amūlhavinayo labbhati, na tattha paṭiññātakaraṇam labbhati.

Yasmīm samaye sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca adhikaraṇam vūpasammati, yattha tiṇavatthārako labbhati tattha sammukhāvinayo labbhati, yattha sammukhāvinayo labbhati tattha tiṇavatthārako labbhati. Na tattha yebhuuyasikā labbhati, na tattha sativinayo labbhati, na tattha amūlhavinayo labbhati, na tattha paṭiññātakaraṇam labbhati, na tattha tassapāpiyasikā labbhati.

Samathavāro niṭṭhito pannarasamo.

16. Saṃsaṭṭhavāro

306. Adhikaraṇanti vā samathāti vā ime dhammā saṃsaṭṭhā udāhu visaṃsaṭṭhā? Labbhā ca panimesam dhammānaṇam vinibbhujitvā vinibbhujitvā [vinibbhujitvā vinibbhujitvā (ka.), tīkāyam ekapadameva dissati] nānākaraṇam paññāpetunti?

Adhikaraṇanti vā samathāti vā ime dhammā visamṣatthā, no samṣatthā. Labbhā ca panimesam dhammānam vinibbhujitvā vinibbhujitvā nānākaraṇam paññāpetunti. So – “mā heva”ntissa vacanīyo. Adhikaraṇanti vā samathāti vā ime dhammā samṣatthā, no visamṣatthā. No ca labbhā [na ca labbhā (ka.)] imesam dhammānam vinibbhujitvā vinibbhujitvā nānākaraṇam paññāpetum. Tam kissa hetu? Nanu vuttam bhagavatā – “cattārimāni, bhikkhave, adhikaraṇāni, satta samathā. Adhikaraṇā samathehi sammanti, samathā adhikaraṇehi sammanti. Evam, ime dhammā samsatthā no visamṣatthā; no ca labbhā imesam dhammānam vinibbhujitvā vinibbhujitvā nānākaraṇam paññāpetu”nti.

Samṣatthavāro niṭṭhito soḷasamo.

17. Sammativāro

307. Vivādādhikaraṇam katih samathehi sammati? Anuvādādhikaraṇam katih samathehi sammati? Āpattādhikaraṇam katih samathehi sammati? Kiccādhikaraṇam katih samathehi sammati?

[cūlava. 228, 236 ādayo] Vivādādhikaraṇam dvīhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca yebhuyyasikāya ca.

[cūlava. 228, 236 ādayo] Anuvādādhikaraṇam catūhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasikāya ca.

[cūlava. 239, 242 ādayo] Āpattādhikaraṇam tīhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tiṇavatthārakena ca.

[cūlava. 239, 242 ādayo] Kiccādhikaraṇam ekena samathena sammati – sammukhāvinayena.

Vivādādhikaraṇāñca anuvādādhikaraṇāñca katih samathehi sammanti? Vivādādhikaraṇāñca anuvādādhikaraṇāñca pañcahi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca yebhuyyasikāya ca sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasikāya ca.

Vivādādhikaraṇāñca āpattādhikaraṇāñca katih samathehi sammanti? Vivādādhikaraṇāñca āpattādhikaraṇāñca catūhi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca yebhuyyasikāya ca paṭiññātakaraṇena ca tiṇavatthārakena ca.

Vivādādhikaraṇāñca kiccādhikaraṇāñca katih samathehi sammanti? Vivādādhikaraṇāñca kiccādhikaraṇāñca dvīhi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca yebhuyyasikāya ca.

Anuvādādhikaraṇāñca āpattādhikaraṇāñca katih samathehi sammanti? Anuvādādhikaraṇāñca āpattādhikaraṇāñca chahi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca sativinayena ca amūlhavinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tassapāpiyasikāya ca tiṇavatthārakena ca.

Anuvādādhikaraṇāñca kiccādhikaraṇāñca katih samathehi sammanti? Anuvādādhikaraṇāñca kiccādhikaraṇāñca catūhi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasikāya ca.

Āpattādhikaraṇāñca kiccādhikaraṇāñca katih samathehi sammanti? Āpattādhikaraṇāñca kiccādhikaraṇāñca tīhi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tiṇavatthārakena ca.

Vivādādhikaraṇāñca anuvādādhikaraṇāñca āpattādhikaraṇāñca katih samathehi sammanti?

Vivādādhikaraṇañca anuvādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca sattahi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca yebhuuyasikāya ca sativinayena ca amūlhavinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tassapāpiyasikāya ca tiṇavatthārakena ca.

Vivādādhikaraṇañca anuvādādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca katihī samathehi sammanti? Vivādādhikaraṇañca anuvādādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca pañcahi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca yebhuuyasikāya ca sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasikāya ca.

Anuvādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca katihī samathehi sammanti? Anuvādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca chahi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca sativinayena ca amūlhavinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tassapāpiyasikāya ca tiṇavatthārakena ca.

Vivādādhikaraṇañca anuvādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca katihī samathehi sammanti? Vivādādhikaraṇañca anuvādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca sattahi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca yebhuuyasikāya ca sativinayena ca amūlhavinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tassapāpiyasikāya ca tiṇavatthārakena ca.

Sammativāro niṭṭhito sattarasamo.

18. Sammanti na sammantivāro

308. Vivādādhikaraṇam katihī samathehi sammati, katihī samathehi na sammati? Anuvādādhikaraṇam katihī samathehi sammati, katihī samathehi na sammati? Āpattādhikaraṇam katihī samathehi sammati, katihī samathehi na sammati? Kiccādhikaraṇam katihī samathehi sammati, katihī samathehi na sammati?

Vivādādhikaraṇam dvīhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca yebhuuyasikāya ca. Pañcahi samathehi na sammati – sativinayena ca amūlhavinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tassapāpiyasikāya ca tiṇavatthārakena ca.

Anuvādādhikaraṇam catūhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasikāya ca. Tīhi samathehi na sammati – yebhuuyasikāya ca paṭiññātakaraṇena ca tiṇavatthārakena ca.

[cūlava. 239] Āpattādhikaraṇam tīhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tiṇavatthārakena ca. Catūhi samathehi na sammati – yebhuuyasikāya ca sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasikāya ca.

Kiccādhikaraṇam ekena samathena sammati – sammukhāvinayena. Chahi samathehi na sammati – yebhuuyasikāya ca sativinayena ca amūlhavinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tassapāpiyasikāya ca tiṇavatthārakena ca.

Vivādādhikaraṇañca anuvādādhikaraṇañca katihī samathehi sammanti? Katihī samathehi na sammanti? Vivādādhikaraṇañca anuvādādhikaraṇañca pañcahi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca yebhuuyasikāya ca sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasikāya ca. Dvīhi samathehi na sammanti – paṭiññātakaraṇena ca tiṇavatthārakena ca.

Vivādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca katihī samathehi sammanti? Katihī samathehi na sammanti? Vivādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca catūhi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca yebhuuyasikāya ca paṭiññātakaraṇena ca tiṇavatthārakena ca. Tīhi samathehi na sammanti –

sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasikāya ca.

Vivādādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca katihī samathehi sammanti? Katihī samathehi na sammanti? Vivādādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca dvīhi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca yebhuuyasikāya ca. Pañcahi samathehi na sammanti – sativinayena ca amūlhavinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tassapāpiyasikāya ca tiṇavatthārakena ca.

Anuvādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca katihī samathehi sammanti? Katihī samathehi na sammanti? Anuvādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca chahi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca sativinayena ca amūlhavinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tassapāpiyasikāya ca tiṇavatthārakena ca. Ekena samathena na sammanti – yebhuuyasikāya.

Anuvādādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca katihī samathehi sammanti? Katihī samathehi na sammanti? Anuvādādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca catūhi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasikā ca. Tīhi samathehi na sammanti – yebhuuyasikāya ca paṭiññātakaraṇena ca tiṇavatthārakena ca.

Āpattādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca katihī samathehi sammanti? Katihī samathehi na sammanti? Āpattādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca tīhi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tiṇavatthārakena ca. Catūhi samathehi na sammanti – yebhuuyasikāya ca sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasikāya ca.

Vivādādhikaraṇañca anuvādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca katihī samathehi sammanti? Katihī samathehi na sammanti? Vivādādhikaraṇañca anuvādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca sattahi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca yebhuuyasikāya ca sativinayena ca amūlhavinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tassapāpiyasikāya ca tiṇavatthārakena ca.

Vivādādhikaraṇañca anuvādādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca katihī samathehi sammanti? Katihī samathehi na sammanti? Vivādādhikaraṇañca anuvādādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca pañcahi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca yebhuuyasikāya ca sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasikāya ca. Dvīhi samathehi na sammanti – paṭiññātakaraṇena ca tiṇavatthārakena ca.

Anuvādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca katihī samathehi sammanti? Katihī samathehi na sammanti? Anuvādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca chahi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca sativinayena ca amūlhavinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tassapāpiyasikāya ca tiṇavatthārakena ca. Ekena samathena na sammanti – yebhuuyasikāya.

Vivādādhikaraṇañca anuvādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca katihī samathehi sammanti? Katihī samathehi na sammanti? Vivādādhikaraṇañca anuvādādhikaraṇañca āpattādhikaraṇañca kiccādhikaraṇañca sattahi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca yebhuuyasikāya ca sativinayena ca amūlhavinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tassapāpiyasikāya ca tiṇavatthārakena ca.

Sammanti na sammantivāro niṭhitō atṭhārasamo.

19. Samathādhikaraṇavāro

309. Samathā samathehi sammanti? Samathā adhikaraṇehi sammanti? Adhikaraṇā samathehi sammanti? Adhikaraṇā adhikaraṇehi sammanti?

Siyā samathā samathehi sammanti, siyā samathā samathehi na sammanti. Siyā samathā

adhikaraṇehi sammanti, siyā samathā adhikaraṇehi na sammanti. Siyā adhikaraṇā samathehi sammanti, siyā adhikaraṇā samathehi na sammanti. Siyā adhikaraṇā adhikaraṇehi sammanti, siyā adhikaraṇā adhikaraṇehi na sammanti.

310. Katham siyā samathā samathehi sammanti, katham siyā samathā samathehi na sammanti? Yebhuyyasikā sammukhāvinayena sammati; sativinayena na sammati, amūlhavinayena na sammati, paṭiññātakaraṇena na sammati, tassapāpiyasikāya na sammati, tiṇavatthārakena na sammati.

Sativinayo sammukhāvinayena sammati; amūlhavinayena na sammati, paṭiññātakaraṇena na sammati, tassapāpiyasikāya na sammati, tiṇavatthārakena na sammati, yebhuyyasikāya na sammati.

Amūlhavinayayo sammukhāvinayena sammati; paṭiññātakaraṇena na sammati, tassapāpiyasikāya na sammati, tiṇavatthārakena na sammati, yebhuyyasikāya na sammati, sativinayena na sammati.

Patīññātakaraṇam sammukhāvinayena sammati; tassapāpiyasikāya na sammati, tiṇavatthārakena na sammati, yebhuyyasikāya na sammati, sativinayena na sammati, amūlhavinayena na sammati.

Tassapāpiyasikā sammukhāvinayena sammati; tiṇavatthārakena na sammati, yebhuyyasikāya na sammati, sativinayena na sammati, amūlhavinayena na sammati, paṭiññātakaraṇena na sammati.

Tiṇavatthārako sammukhāvinayena sammati; yebhuyyasikāya na sammati, sativinayena na sammati, amūlhavinayena na sammati, paṭiññātakaraṇena na sammati, tassapāpiyasikāya na sammati. Evam siyā samathā samathehi sammanti. Evam siyā samathā samathehi na sammanti.

311. Katham siyā samathā adhikaraṇehi sammanti, katham siyā samathā adhikaraṇehi na sammanti? Sammukhāvinayayo vivādādhikaraṇena na sammati, anuvādādhikaraṇena na sammati, āpattādhikaraṇena na sammati; kiccādhikaraṇena sammati.

Yebhuyyasikā vivādādhikaraṇena na sammati, anuvādādhikaraṇena na sammati, āpattādhikaraṇena na sammati; kiccādhikaraṇena sammati.

Sativinayayo vivādādhikaraṇena na sammati, anuvādādhikaraṇena na sammati, āpattādhikaraṇena na sammati; kiccādhikaraṇena sammati.

Amūlhavinayayo vivādādhikaraṇena na sammati, anuvādādhikaraṇena na sammati, āpattādhikaraṇena na sammati; kiccādhikaraṇena sammati.

Paṭiññātakaraṇam vivādādhikaraṇena na sammati, anuvādādhikaraṇena na sammati, āpattādhikaraṇena na sammati; kiccādhikaraṇena sammati.

Tassapāpiyasikā vivādādhikaraṇena na sammati, anuvādādhikaraṇena na sammati, āpattādhikaraṇena na sammati; kiccādhikaraṇena sammati.

Tiṇavatthārako vivādādhikaraṇena na sammati, anuvādādhikaraṇena na sammati, āpattādhikaraṇena na sammati; kiccādhikaraṇena sammati. Evam siyā samathā adhikaraṇehi sammanti. Evam siyā samathā adhikaraṇehi na sammanti.

312. Katham siyā adhikaraṇā samathehi sammanti, katham siyā adhikaraṇā samathehi na sammanti? Vivādādhikaraṇam sammukhāvinayena ca yebhuyyasikāya ca sammati; sativinayena ca amūlhavinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tassapāpiyasikāya ca tiṇavatthārakena ca na sammati.

Anuvādādhikaraṇam sammukhāvinayena ca sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasiकाया ca sammati; yebhuuyasikāya ca paṭiññātakaraṇena ca tiṇavatthārakena ca na sammati.

Āpattādhikaraṇam sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tiṇavatthārakena ca sammati; yebhuuyasikāya ca sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasiकाया ca na sammati.

Kiccādhikaraṇam sammukhāvinayena sammati; yebhuuyasikāya ca sativinayena ca amūlhavinayena ca paṭiññātakaraṇena ca tassapāpiyasiकाया tiṇavatthārakena ca na sammati. Evam siyā adhikaraṇā samathehi sammanti. Evam siyā adhikaraṇā samathehi na sammanti.

313. Katham siyā adhikaraṇā adhikaraṇehi sammanti? Katham siyā adhikaraṇā adhikaraṇehi na sammanti? Vivādādhikaraṇam vivādādhikaraṇena na sammati, anuvādādhikaraṇena na sammati, āpattādhikaraṇena na sammati; kiccādhikaraṇena sammati.

Anuvādādhikaraṇam vivādādhikaraṇena na sammati, anuvādādhikaraṇena na sammati, āpattādhikaraṇena na sammati; kiccādhikaraṇena sammati.

Āpattādhikaraṇam vivādādhikaraṇena na sammati, anuvādādhikaraṇena na sammati, āpattādhikaraṇena na sammati; kiccādhikaraṇena sammati.

Kiccādhikaraṇam vivādādhikaraṇena na sammati, anuvādādhikaraṇena na sammati, āpattādhikaraṇena na sammati; kiccādhikaraṇena sammati. Evam siyā adhikaraṇā adhikaraṇehi sammanti. Evam siyā adhikaraṇā adhikaraṇehi na sammanti.

Chāpi samathā cattāropi adhikaraṇā sammukhāvinayena sammanti; sammukhāvinayo na kenaci sammati.

Samathādhikaraṇavāro niṭṭhito ekūnavīsatimo.

20. Samuṭṭhāpanavāro

314. Vivādādhikaraṇam catunnaṁ adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam samuṭṭhāpeti? Vivādādhikaraṇam catunnaṁ adhikaraṇānam na katamam adhikaraṇam samuṭṭhāpeti; apica, vivādādhikaraṇapaccayā cattāro adhikaraṇā jāyanti. Yathā katham viya? [cūlava. 215; pari. 348 ādayo] Idha bhikkhū vivadanti – “dhammoti vā, adhammoti vā, vinayoti vā, avinayoti vā, abhāsitam alapitam tathāgatenāti vā, bhāsitam lapitam tathāgatenāti vā, anāciṇṇam tathāgatenāti vā, āciṇṇam tathāgatenāti vā, apaññattam tathāgatenāti vā, paññattam tathāgatenāti vā, āpattīti vā, anāpattīti vā, lahukā āpattīti vā, garukā āpattīti vā, sāvasesā āpattīti vā, anavasesā āpattīti vā, duṭṭhullā āpattīti vā aduṭṭhullā āpattīti vā”. Yam tattha bhaṇḍanam kalaho viggaho vivādo nānāvādo aññathāvādo vipaccatāya vohāro medhakaṁ [medhagam (ka.)], idam vuccati vivādādhikaraṇam. Vivādādhikaraṇe saṅgo vivadati. Vivādādhikaraṇam vivadamāno anuvadati. Anuvādādhikaraṇam anuvadamāno āpattim āpajjati āpattādhikaraṇam. Tāya āpattiyā saṅgo kammaṁ karoti kiccādhikaraṇam. Evam vivādādhikaraṇapaccayā cattāro adhikaraṇā jāyanti.

315. Anuvādādhikaraṇam catunnaṁ adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam samuṭṭhāpeti? Anuvādādhikaraṇam catunnaṁ adhikaraṇānam na katamam adhikaraṇam samuṭṭhāpeti; apica, anuvādādhikaraṇapaccayā cattāro adhikaraṇā jāyanti. Yathā katham viya? [cūlava. 215; pari. 348 ādayo] Idha bhikkhū bhikkhum anuvadanti sīlavipattiyā vā ācāravipattiyā vā diṭṭhivipattiyā vā ājīvavipattiyā vā. Yo tattha anuvādo anuvadanā anullapanā anubhaṇānā anusampavaṇkatā abbhussahanatā anubalappadānam, idam vuccati anuvādādhikaraṇam. Anuvādādhikaraṇe saṅgo vivadati. Vivādādhikaraṇam vivadamāno anuvadati. Anuvādādhikaraṇam anuvadamāno āpattim āpajjati

āpattādhikaraṇam. Tāya āpattiyā saṅgo kammaṁ karoti kiccādhikaraṇam. Evam anuvādādhikaraṇapaccayā cattāro adhikaraṇā jāyanti.

316. Āpattādhikaraṇam catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam samuṭṭhāpeti? Āpattādhikaraṇam catunnam adhikaraṇānam na katamam adhikaraṇam samuṭṭhāpeti; apica, āpattādhikaraṇapaccayā cattāro adhikaraṇā jāyanti. Yathā kathaṁ viya? Pañcapi āpattikkhandhā āpattādhikaraṇam, sattapi āpattikkhandhā āpattādhikaraṇam, idam vuccati āpattādhikaraṇam. Āpattādhikaraṇe saṅgo vivadati. Vivādādhikaraṇam vivadamāno anuvadati. Anuvādādhikaraṇam anuvadamāno āpattim āpajjati āpattādhikaraṇam. Tāya āpattiyā saṅgo kammaṁ karoti kiccādhikaraṇam. Evam āpattādhikaraṇapaccayā cattāro adhikaraṇā jāyanti.

317. Kiccādhikaraṇam catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam samuṭṭhāpeti? Kiccādhikaraṇam catunnam adhikaraṇānam na katamam adhikaraṇam samuṭṭhāpeti, apica kiccādhikaraṇapaccayā cattāro adhikaraṇā jāyanti. Yathā kathaṁ viya? Yā saṅghassa kiccatatā karaṇīyatā apalakanakammaṁ ñattikammaṁ ñattidutiyakammaṁ ñatticatutthakammaṁ, idam vuccati kiccādhikaraṇam. Kiccādhikaraṇe saṅgo vivadati. Vivādādhikaraṇam vivadamāno anuvadati. Anuvādādhikaraṇam anuvadamāno āpattim āpajjati āpattādhikaraṇam. Tāya āpattiyā saṅgo kammaṁ karoti kiccādhikaraṇam. Evam kiccādhikaraṇapaccayā cattāro adhikaraṇā jāyanti.

Samuṭṭhāpanavāro niṭṭhito vīsatimo.

21. Bhajativāro

318. Vivādādhikaraṇam catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam bhajati? Katamam adhikaraṇam upanissitam? Katamam adhikaraṇam pariyāpannam? Katamena adhikaraṇena saṅgahitam?

Anuvādādhikaraṇam catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam bhajati? Katamam adhikaraṇam upanissitam? Katamam adhikaraṇam pariyāpannam? Katamena adhikaraṇena saṅgahitam?

Āpattādhikaraṇam catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam bhajati? Katamam adhikaraṇam upanissitam? Katamam adhikaraṇam pariyāpannam? Katamena adhikaraṇena saṅgahitam?

Kiccādhikaraṇam catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam bhajati? Katamam adhikaraṇam upanissitam? Katamam adhikaraṇam pariyāpannam? Katamena adhikaraṇena saṅgahitam?

Vivādādhikaraṇam catunnam adhikaraṇānam vivādādhikaraṇam bhajati, vivādādhikaraṇam upanissitam, vivādādhikaraṇam pariyāpannam, vivādādhikaraṇena saṅgahitam.

Anuvādādhikaraṇam catunnam adhikaraṇānam anuvādādhikaraṇam bhajati, anuvādādhikaraṇam upanissitam, anuvādādhikaraṇam pariyāpannam, anuvādādhikaraṇena saṅgahitam.

Āpattādhikaraṇam catunnam adhikaraṇānam āpattādhikaraṇam bhajati, āpattādhikaraṇam upanissitam, āpattādhikaraṇam pariyāpannam, āpattādhikaraṇena saṅgahitam.

Kiccādhikaraṇam catunnam adhikaraṇānam kiccādhikaraṇam bhajati, kiccādhikaraṇam upanissitam, kiccādhikaraṇam pariyāpannam, kiccādhikaraṇena saṅgahitam.

319. Vivādādhikaraṇam sattannam samathānam kati samathe bhajati, kati samathe upanissitam, kati samathe pariyāpannam, katihi samathehi saṅgahitam, katihi samathehi sammati?

Anuvādādhikaraṇam sattannam samathānam kati samathe bhajati, kati samathe upanissitam, kati samathe pariyaṇpannam, katihi samathehi saṅgahitam, katihi samathehi sammati?

Āpattādhikaraṇam sattannam samathānam kati samathe bhajati, kati samathe upanissitam, kati samathe pariyaṇpannam, katihi samathehi saṅgahitam, katihi samathehi sammati?

Kiccādhikaraṇam sattannam samathānam kati samathe bhajati, kati samathe upanissitam, kati samathe pariyaṇpannam, katihi samathehi saṅgahitam, katihi samathehi sammati?

Vivādādhikaraṇam sattannam samathānam dve samathe bhajati, dve samathe upanissitam, dve samathe pariyaṇpannam, dvīhi samathehi saṅgahitam, dvīhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca yebhuyyasikāya ca.

Anuvādādhikaraṇam sattannam samathānam cattāro samathe bhajati, cattāro samathe upanissitam, cattāro samathe pariyaṇpannam, catūhi samathehi saṅgahitam, catūhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca sativinayena ca amūlhavinayena ca tassapāpiyasikāya ca.

Āpattādhikaraṇam sattannam samathānam tayo samathe bhajati, tayo samathe upanissitam, tayo samathe pariyaṇpannam, tīhi samathehi saṅgahitam tīhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena tiṇavatthārakena ca.

Kiccādhikaraṇam sattannam samathānam ekam samatham bhajati, ekam samatham upanissitam, ekam samatham pariyaṇpannam, ekena samathena saṅgahitam, ekena samathena sammati – sammukhāvinayenāti.

Bhajativāro niṭhitō ekavīsatimo.

Samathabhedo niṭhitō.

Tassuddānam –

Adhikaraṇam pariyaṇyam, sādhāraṇā ca bhāgīyā;
Samathā sādhāraṇikā, samathassa tabbhāgīyā.

Samathā sammukhā ceva, vinayena kusalena ca;
Yattha samathasamṣaṭṭhā, sammanti na sammanti ca.

Samathādhikaraṇāñceva, samuṭṭhānam bhajanti cāti.

Khandakapucchāvāro

- 320.** Upasampadanam pucchissam̄ sanidānam saniddesam̄;
Samukkaṭṭhapadānam kati āpattiyo;
Upasampadanam vissajjissam̄ sanidānam saniddesam̄;
Samukkaṭṭhapadānam dve āpattiyo.

Upasatham̄ pucchissam̄ sanidānam saniddesam̄;
Samukkaṭṭhapadānam kati āpattiyo;
Uposatham̄ vissajjissam̄ sanidānam saniddesam̄;
Samukkaṭṭhapadānam tisso āpattiyo.

Vassūpanāyikam pucchissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ kati āpattiyo;
 Vassūpanāyikam vissajjissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ ekā āpatti.

Pavāraṇam̄ pucchissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ kati āpattiyo;
 Pavāraṇam̄ vissajjissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ tisso āpattiyo.

Cammasaññuttam̄ pucchissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ kati āpattiyo;
 Cammasaññuttam̄ vissajjissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ tisso āpattiyo.

Bhesajjam̄ pucchissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ kati āpattiyo;
 Bhesajjam̄ vissajjissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ tisso āpattiyo.

Kathinakam̄ pucchissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ kati āpattiyo;
 Kathinakam̄ vissajjissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ natthi tattha āpatti [na katamā āpattiyo (ka.)].

Cīvaraśaññuttam̄ pucchissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ kati āpattiyo;
 Cīvaraśaññuttam̄ vissajjissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ tisso āpattiyo.

Campeyyakam̄ pucchissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ kati āpattiyo;
 Campeyyakam̄ vissajjissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ ekā āpatti.

Kosambakam̄ pucchissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ kati āpattiyo;
 Kosambakam̄ vissajjissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ ekā āpatti.

Kammakkhandhakam̄ pucchissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ kati āpattiyo;
 Kammakkhandhakam̄ vissajjissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ ekā āpatti.

Pārivāsikam̄ pucchissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ kati āpattiyo;
 Pārivāsikam̄ vissajjissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānam̄ ekā āpatti.

Samuccayam̄ pucchissam̄ sanidānam̄ saniddesam̄;

Samukkaṭṭhapadānaṁ kati āpattiyo;
 Samuccayaṁ vissajjissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ ekā āpatti.

Samathaṁ pucchissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ kati āpattiyo;
 Samathaṁ vissajjissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ dve āpattiyo.

Khuddakavatthukam̄ pucchissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ kati āpattiyo;
 Khuddakavatthukam̄ vissajjissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ tisso āpattiyo.

Senāsanam̄ pucchissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ kati āpattiyo;
 Senāsanam̄ vissajjissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ tisso āpattiyo.

Saṅghabhedam̄ pucchissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ kati āpattiyo;
 Saṅghabhedam̄ vissajjissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ dve āpattiyo.

Samācāram pucchissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ kati āpattiyo;
 Samācāram vissajjissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ ekā āpatti.

Thapanam̄ pucchissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ kati āpattiyo;
 Thapanam̄ vissajjissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ ekā āpatti.

Bhikkhunikkhandhakam̄ pucchissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ kati āpattiyo;
 Bhikkhunikkhandhakam̄ vissajjissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ dve āpattiyo.

Pañcasatikam̄ pucchissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ kati āpattiyo;
 Pañcasatikam̄ vissajjissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ natthi tattha āpatti.

Sattasatikam̄ pucchissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ kati āpattiyo;
 Sattasatikam̄ vissajjissam̄ sanidānaṁ saniddesam̄;
 Samukkaṭṭhapadānaṁ natthi tattha āpattī.

Kandhakapucchāvāro niṭṭhito paṭhamo.

Tassuddānam –

Upasampadūposatho, vassūpanāyikapavāraṇā;
Cammabhesajjakathinā, cīvaram campeyyakena ca.

Kosambakkhandhakaṁ kammaṁ, pārivāsisamuccayā;
Samathakhuddakā senā, saṅghabhedaṁ samācāro;
Thapanam bhikkhunikkhandhaṁ, pañcasattasatena cāti.

Ekuttarikanayo

1. Ekakavāro

321. Āpattikarā dhammā jānitabbā. Anāpattikarā dhammā jānitabbā. Āpatti jānitabbā. Anāpatti jānitabbā. Lahukā āpatti jānitabbā. Garukā āpatti jānitabbā. Sāvasesā āpatti jānitabbā. Anavasesā āpatti jānitabbā. Duṭṭhullā āpatti jānitabbā. Aduṭṭhullā āpatti jānitabbā. Sappaṭikammā āpatti jānitabbā. Appaṭikammā āpatti jānitabbā. Desanāgāminī āpatti jānitabbā. Adesanāgāminī āpatti jānitabbā. Antarāyikā āpatti jānitabbā. Anantarāyikā āpatti jānitabbā. Sāvajjapaññatti āpatti jānitabbā. Anavajjapaññatti āpatti jānitabbā. Kiriyato samuṭṭhitā āpatti jānitabbā. Akiriyato samuṭṭhitā āpatti jānitabbā. Kiriyākiriyato samuṭṭhitā āpatti jānitabbā. Pubbāpatti jānitabbā. Aparāpatti jānitabbā. Pubbāpattīnam antarāpatti jānitabbā. Aparāpattīnam antarāpatti jānitabbā. Desitā gaṇanūpagā āpatti jānitabbā. Desitā na gaṇanūpagā āpatti jānitabbā. Paññatti jānitabbā. Anupaññatti jānitabbā. Anuppannapaññatti jānitabbā. Sabbatthapaññatti jānitabbā. Padesapaññatti jānitabbā. Sādhāraṇapaññatti jānitabbā. Asādhāraṇapaññatti jānitabbā. Ekatopaññatti jānitabbā. Ubhatopaññatti jānitabbā. Thullavajjā āpatti jānitabbā. Athullavajjā āpatti jānitabbā. Gihipaṭisamuyuttā āpatti jānitabbā. Na gihipaṭisamuyuttā āpatti jānitabbā. Niyatā āpatti jānitabbā. Aniyatā āpatti jānitabbā. Ādikaro puggalo jānitabbo. Anādikaro puggalo jānitabbo. Adhiccaṭikiko puggalo jānitabbo. Abhiṇhāpattiko puggalo jānitabbo. Codako puggalo jānitabbo. Cuditako puggalo jānitabbo. Adhammacodako puggalo jānitabbo. Adhammacuditako puggalo jānitabbo. Dhammacodako puggalo jānitabbo. Dhammacuditako puggalo jānitabbo. Niyato puggalo jānitabbo. Aniyato puggalo jānitabbo. Abhabbāpattiko puggalo jānitabbo. Bhabbāpattiko puggalo jānitabbo. Ukkhittako puggalo jānitabbo. Anukkhittako puggalo jānitabbo. Nāsitako puggalo jānitabbo. Anāsitako puggalo jānitabbo. Samānasamvāsako puggalo jānitabbo. Asamānasamvāsako puggalo jānitabbo. Thapanam jānitabbanti.

Ekakam niṭṭhitam.

Tassuddānam –

Karā āpatti lahkā, sāvasesā ca duṭṭhullā;
Paṭikammadesanā ca, antarā vajjakiriyam.

Kiriyākiriyam pubbā, antarā gaṇanūpagā;
Paññatti anānuppanna, sabbasādhāraṇā ca ekato [paññattānuppannā sabbā, sādhāraṇā ca ekato (syā.)].

Thullagihiniyatā ca, ādi adhiccacodako;
Adhammadhammaniyato, abhabbokkhittanāsītā;
Samānam ṭhapanāñceva, uddānam ekake idanti.

2. Dukavāro

322. Atthāpatti saññā vimokkhā, atthāpatti no saññāvimokkhā. Atthāpatti laddhasamāpattikassa, atthāpatti na laddhasamāpattikassa. Atthāpatti saddhammapaṭisaññuttā, atthāpatti asaddhammapaṭisaññuttā. Atthāpatti saparikkhārapaṭisaññuttā, atthāpatti paraparikkhārapaṭisaññuttā. Atthāpatti sapuggalapaṭisaññuttā, atthāpatti parapuggalapaṭisaññuttā. Atthi saccam bhaṇtā garukam āpattim āpajjati, musā bhaṇtā lahukam. Atthi musā bhaṇtā garukam āpattim āpajjati, saccam bhaṇtā lahukam. Atthāpatti bhūmigato āpajjati, no vehāsagato. Atthāpatti vehāsagato āpajjati, no bhūmigato. Atthāpatti nikhamanto āpajjati, no pavisanto. Atthāpatti pavisanto āpajjati, no nikhamanto. Atthāpatti ādiyanto āpajjati, atthāpatti anādiyanto āpajjati. Atthāpatti samādiyanto āpajjati, atthāpatti na samādiyanto āpajjati. Atthāpatti karonto āpajjati, atthāpatti na karonto āpajjati. Atthāpatti dento āpajjati, atthāpatti na dento āpajjati. (Atthāpatti desento āpajjati, atthāpatti na desento āpajjati.) [C] (natthi katthaci) Atthāpatti paṭiggaṇhanto āpajjati, atthāpatti na paṭiggaṇhanto āpajjati. Atthāpatti paribhōgena āpajjati, atthāpatti na paribhōgena āpajjati. Atthāpatti rattim āpajjati, no divā. Atthāpatti divā āpajjati, no rattim. Atthāpatti aruṇugge āpajjati, atthāpatti na aruṇugge āpajjati. Atthāpatti chindanto āpajjati, atthāpatti na chindanto āpajjati. Atthāpatti chādento āpajjati, atthāpatti na chādento āpajjati. Atthāpatti dhārente āpajjati, atthāpatti na dhārente āpajjati.

Dve uposathā – cātuddasiko ca pannarasiko ca. Dve pavāraṇā – cātuddasikā ca pannarasikā ca. Dve kammāni – apalokanakammaṁ, ñattikammaṁ. Aparānīpi dve kammāni – ñattidutiyakammaṁ, ñatticatutthakammaṁ. Dve kammavatthūni – apalokanakammassa vatthu, ñattikammassa vatthu. Aparānīpi dve kammavatthūni – ñattidutiyakammassa vatthu, ñatticatutthakammassa vatthu. Dve kammadosā – apalokanakammassa doso, ñattikammassa doso. Aparepi dve kammadosā – ñattidutiyakammassa doso, ñatticatutthakammassa doso. Dve kammasampattiyo – apalokanakammassa sampatti, ñattikammassa sampatti. Aparāpi dve kammasampattiyo – ñattidutiyakammassa sampatti, ñatticatutthakammassa sampatti. Dve nānāsaṁvāsakabhūmiyo – attanā vā attanā nānāsaṁvāsakan karoti, samaggo vā nam saṅgho ukkhipati adassane vā appaṭikamme vā appaṭinissagge vā. Dve samānasaṁvāsakabhūmiyo – attanā vā attanā samānasaṁvāsakan karoti, samaggo vā nam saṅgho ukkhittam osāreti dassane vā paṭikamme vā paṭinissagge vā. Dve pārājikā – bhikkhūnañca bhikkhunīnañca. Dve saṅghādisesā, dve thullaccayā, dve pācittiyā, dve pātidesanīyā, dve dukkaṭā, dve dubbhāsitā – bhikkhūnañca bhikkhunīnañca. Satta āpattiyo, satta āpattikkhandhā. Dvīhākārehi saṅgho bhijjati – kammena vā salākaggāhena vā.

Dve puggalā na upasampādetabbā – addhānahīno, aṅgahīno. Aparepi dve puggalā na upasampādetabbā – vatthuvipanno, karaṇadukkaṭako. Aparepi dve puggalā na upasampādetabbā – aparipūro paripūro no ca yācati. Dvinnaṁ puggalānaṁ nissāya na vatthabbam – alajjissa ca bālassa ca. Dvinnaṁ puggalānaṁ nissayo na dātabbo – alajjissa ca lajjino ca na yācati. Dvinnaṁ puggalānaṁ nissayo dātabbo – bālassa ca lajjissa ca yācati. Dve puggalā abhabbā āpattim āpajjitum – buddhā ca pacceka-buddhā ca. Dve puggalā bhabbā, āpattim āpajjitum – bhikkhū ca bhikkhuniyo ca. Dve puggalā abhabbā sañcicca āpattim āpajjitum – bhikkhū ca bhikkhuniyo ca ariyapuggalā. Dve puggalā bhabbā sañcicca āpattim āpajjitum – bhikkhū ca bhikkhuniyo ca puthujjanā. Dve puggalā abhabbā sañcicca satisāram vatthum ajjhācaritum – bhikkhū ca bhikkhuniyo ca ariyapuggalā. Dve puggalā bhabbā sañcicca satisāram vatthum ajjhācaritum – bhikkhū ca bhikkhuniyo ca puthujjanā.

Dve paṭikkosā – kāyena vā paṭikkosati vācāya vā paṭikkosati. Dve nissāraṇā – atthi puggalo appatto nissāraṇam tam ce saṅgho nissāreti ekacco sunissārito, ekacco dunnissārito. Dve osāraṇā – atthi puggalo appatto osāraṇam tam ce saṅgho osāreti ekacco sosārito, ekacco dosārito. Dve paṭiññā – kāyena vā paṭijānāti vācāya vā paṭijānāti. Dve paṭiggahā – kāyena vā paṭiggaṇhāti kāyapaṭibaddhena vā paṭiggaṇhāti. Dve paṭikkhepā – kāyena vā paṭikkhipati vācāya vā paṭikkhipati. Dve upaghātikā – sikkhūpaghātikā ca bhogūpaghātikā ca. Dve codanā – kāyena vā codeti vācāya vā codeti. Dve kathinassa palibodhā – āvāsapalibodho ca cīvarapalibodho ca. Dve kathinassa apalibodhā – āvāsa-apalibodho ca cīvara-apalibodho ca. Dve cīvarāni – gahapatikañca paṁsukūlañca. Dve pattā – ayopatto mattikāpatto. Dve maṇḍalāni – tipumayaṁ, sīsamayaṁ. Dve pattassa adhiṭṭhanā – kāyena vā adhiṭṭheti vācāya vā

adhiṭṭheti. Dve cīvarassa adhiṭṭhānā – kāyena vā adhiṭṭheti vācāya vā adhiṭṭheti. Dve vikappanā – sammukhāvikappanā ca parammukhāvikappanā ca. Dve vinayā – bhikkhūnañca bhikkhunīnañca. Dve venayikā – paññattāñca paññattāñulomañca. Dve vinayassa sallekhañ – akappiye setughāto, kappiye mattakārītā. Dvīhākārehi āpattim āpajjati – kāyena vā āpajjati vācāya vā āpajjati. Dvīhākārehi āpattiyañ vutṭhāti – kāyena vā vutṭhāti vācāya vā vutṭhāti. Dve parivāsā – paṭicchannaparivāso, appaṭicchannaparivāso. Aparepi dve parivāsā – suddhantaparivāso samodhānaparivāso. Dve mānattā – paṭicchannamānattam, appaṭicchannamānattam. Aparepi dve mānattā – pakkhamānattam, samodhānamānattam. Dvinnañ puggalāñam raticchedo – pārivāsikassa ca mānattacārikassa ca. Dve anādariyāni – puggalāñadariyāñca dhammāñadariyāñca. Dve loñāni – jātimāñca kārimāñca [jātimayañca khārimayañca (syā.)]. Aparānipi dve loñāni – sāmuñdam kālaloñam. Aparānipi dve loñāni – sindhavam, ubbhidañ [ubbhiram (iti)]. Aparānipi dve loñāni – romakam, pakkālakam. Dve paribhogā – abbhantaraparibhogo ca bāhiraparibhogo ca. Dve akkosā – hīno ca akkosō ukkañtho ca akkosō. Dvīhākārehi pesuññam hoti – piyakamyassa vā bhedādhippāyassa vā. Dvīhākārehi gañabhojanam pasavati – nimantanato vā viññattito vā. Dve vassupāñayikā – purimikā, pacchimikā. Dve adhammikāni pātimokkhañthapanāni. Dve dhammikāni pātimokkhañthapanāni.

[a. ni. 2.99 ādayo] Dve puggalā bālā – yo ca anāgatañ bhārañ vahati, yo ca āgatañ bhārañ na vahati. Dve puggalā paññitā – yo ca anāgatañ bhārañ na vahati, yo ca āgatañ bhārañ vahati. Aparepi dve puggalā bālā – yo ca akappiye kappiyasaññī, yo ca kappiye akappiyasaññī. Dve puggalā paññitā – yo ca akappiye akappiyasaññī, yo ca kappiye kappiyasaññī. Aparepi dve puggalā bālā – yo ca anāpattiyā āpattisaññī, yo ca āpattiyā anāpattisaññī. Dve puggalā paññitā – yo ca āpattiyā āpattisaññī, yo ca anāpattiyā anāpattisaññī. Aparepi dve puggalā bālā – yo ca adhamme dhammasaññī, yo ca dhamme adhammasaññī. Dve puggalā paññitā – yo ca adhamme adhammasaññī, yo ca dhamme dhammasaññī. Aparepi dve puggalā bālā – yo ca avinaye vinayasaññī, yo ca vinaye avinayasaññī. Dve puggalā paññitā – yo ca avinaye avinayasaññī, yo ca vinaye vinayasaññī.

[a. ni. 2.109] Dvinnañ puggalāñam āsavā vaññhanti – yo ca na kukkuccāyitabbam kukkuccāyati, yo ca kukkuccāyitabbam kukkuccāyati. Dvinnañ puggalāñam āsavā na vaññhanti – yo ca kukkuccāyitabbam na kukkuccāyati, yo ca kukkuccāyitabbam kukkuccāyati. Aparesampi dvinnam puggalāñam āsavā vaññhanti – yo ca akappiye kappiyasaññī, yo ca kappiye akappiyasaññī. Dvinnañ puggalāñam āsavā na vaññhanti – yo ca akappiye akappiyasaññī, yo ca kappiye kappiyasaññī. Aparesampi dvinnam puggalāñam āsavā vaññhanti – yo ca anāpattiyā āpattisaññī, yo ca āpattiyā anāpattisaññī. Dvinnañ puggalāñam āsavā na vaññhanti – yo ca anāpattiyā anāpattisaññī, yo ca āpattiyā āpattisaññī. Aparesampi dvinnam puggalāñam āsavā vaññhanti – yo ca adhamme dhammasaññī, yo ca dhamme adhammasaññī. Dvinnañ puggalāñam āsavā na vaññhanti – yo ca adhamme adhammasaññī, yo ca dhamme dhammasaññī. Aparesampi dvinnam puggalāñam āsavā vaññhanti – yo ca avinaye vinayasaññī, yo ca vinaye avinayasaññī. Dvinnañ puggalāñam āsavā na vaññhanti – yo ca avinaye avinayasaññī, yo ca vinaye vinayasaññī.

Dukā niññhitā.

Tassuddānam –

Saññā laddhā ca saddhammā, parikkhārā ca puggalā;
Saccañ bhūmi nikkhamento, ādiyanto samādiyam.

Karonto dento gañhanto, paribhogena ratti ca;
Aruñāchindam chādento, dhārento ca uposathā.

Pavārañā kammāparā, vatthu aparā dosā ca;
Aparā dve ca sampatti, nānā samānameva ca.

Pārājisaṅghathullaccaya, pācitti pāṭidesanā;
Dukkaṭā dubbhāsitā ceva, satta āpattikkhandhā ca.

Bhijjati upasampadā, tatheva apare duve;
Na vatthabbam na dātabbam, abhabbābhabbameva ca.

Sañcicca satisārā ca, paṭikkosā nissāraṇā;
Osāraṇā paṭiññā ca, paṭiggahā paṭikkhipā.

Upaghāti codanā ca, kathinā ca duve tathā;
Cīvarā pattamaṇḍalā, adhiṭṭhānā tatheva dve.

Vikappanā ca vinayā, venayikā ca sallekhā;
Āpajjati ca vuṭṭhāti, parivāsāpare duve.

Dve mānattā apare ca, raticchedo anādari;
Dve loṇā tayo apare, paribhogakkosena ca.

Pesuñño ca gaṇāvassa, ṭhapanā bhārakappiyam;
Anāpatti adhammadhammā, vinaye āsave tathāti.

3. Tikavāro

323. Atthāpatti tiṭṭhante bhagavati āpajjati, no parinibbute; atthāpatti parinibbute bhagavati āpajjati, no tiṭṭhante; atthāpatti tiṭṭhanterpi bhagavati āpajjati parinibbutepi. Atthāpatti kāle āpajjati, no vikāle; atthāpatti vikāle āpajjati, no kāle; atthāpatti kāle ceva āpajjati vikāle ca. Atthāpatti rattim āpajjati, no divā; atthāpatti divā āpajjati, no rattim; atthāpatti rattīñceva āpajjati divā ca. Atthāpatti dasavasso āpajjati, no ūnadasavasso; atthāpatti ūnadasavasso āpajjati, no dasavasso; atthāpatti dasavasso ceva āpajjati ūnadasavasso ca. Atthāpatti pañcavasso āpajjati, no ūnapañcavasso; atthāpatti ūnapañcavasso āpajjati, no pañcavasso; atthāpatti pañcavasso ceva āpajjati ūnapañcavasso ca. Atthāpatti kusalacitto āpajjati; atthāpatti akusalacitto āpajjati; atthāpatti abyākatacitto āpajjati. Atthāpatti sukhavedanāsamaṅgī āpajjati; atthāpatti dukkhavedanāsamaṅgī āpajjati; atthāpatti adukkhamasukhavedanāsamaṅgī āpajjati. Tīni codanāvathūni – diṭṭhena, sutena, parisankāya. Tayo salākaggāhā – gulhako, vivaṭako [vivaṭtako (ka.)], sakannajappako. Tayo patikkhepā – mahicchatā, asantutṭhitā [asantutthatā (syā.)], asallekhatā. Tayo anuññātā – appicchatā, santutṭhitā, sallekhatā. Aparepi tayo paṭikkhepā – mahicchatā, asantutṭhitā, amattaññutā. Tayo anuññātā – appicchatā, santutṭhitā, mattaññutā. Tisso paññattiyo – paññatti, anupaññatti, anuppannappaññatti. Aparāpi tisso paññattiyo – sabbatthapaññatti, padesapaññatti, sādhāraṇapaññatti. Aparāpi tisso paññattiyo – asādhāraṇapaññatti, ekatopaññatti, ubhatopaññatti.

Atthāpatti bālo āpajjati, no pañđito; atthāpatti pañđito āpajjati, no bālo; atthāpatti bālo ceva āpajjati pañđito ca. Atthāpatti kāle āpajjati, no junhe; atthāpatti junhe āpajjati, no kāle; atthāpatti kāle ceva āpajjati junhe ca. Atthi kāle kappati, no junhe; atthi junhe kappati, no kāle; atthi kāle ceva kappati junhe ca. Atthāpatti hemante āpajjati, no gimhe no vassee; atthāpatti gimhe āpajjati, no hemante no vassee; atthāpatti vassee āpajjati, no hemante no gimhe. Atthāpatti saṅgho āpajjati, na gaṇo na puggalo; atthāpatti gaṇo āpajjati, na saṅgho na puggalo; atthāpatti puggalo āpajjati, na saṅgho na gaṇo. Atthi saṅghassa kappati, na gaṇassa na puggalassa; atthi gaṇassa kappati, na saṅghassa na puggalassa; atthi puggalassa kappati, na saṅghassa na gaṇassa. Tisso chādanā vatthum chādeti, no āpattim; āpattim chādeti, no vatthum; vatthūñceva chādeti āpattiñca. Tisso paṭicchādiyo – jantāgharapaṭicchādi, udakapaṭicchādi, vatthapaṭicchādi. [a. ni. 3.132] Tīni paṭicchannāni vahanti, no vivaṭāni – mātugāmo paṭicchanno vahati, no vivaṭo; brāhmaṇānam mantā paṭicchannā vahanti, no vivaṭā; micchādiṭṭhi paṭicchannā vahati, no vivaṭā. Tīni vivaṭāni virocanti, no paṭicchannāni – candamaṇḍalam vivaṭam virocati, no paṭicchannam;

sūriyamañḍalam vivaṭam virocati, no paṭicchannam; tathāgatappavedito dhammadvinayo vivaṭo virocati, no paṭicchanno. Tayo senāsanaggāhā – purimako, pacchimako, antarāmuttako. Atthāpatti gilāno āpajjati, no agilāno; atthāpatti agilāno āpajjati, no gilāno; atthāpatti gilāno ceva āpajjati agilāno ca.

Tīni adhammikāni pātimokkhāṭṭhapanāni. Tīni dhammikāni pātimokkhāṭṭhapanāni. Tayo parivāsā – paṭicchannaparivāso, appaṭicchannaparivāso, suddhantaparivāso. Tayo mānattā – paṭicchannamānattam, appaṭicchannamānattam, pakkhamānattam. Tayo pārivāsikassa bhikkhuno raticchedā – sahavāso, vippavāso, anārocanā. Atthāpatti anto āpajjati, no bahi; atthāpatti bahi āpajjati, no anto; atthāpatti anto ceva āpajjati bahi ca. Atthāpatti antosīmāya āpajjati, no bahisīmāya; atthāpatti bahisīmāya āpajjati, no antosīmāya; atthāpatti antosīmāya ceva āpajjati bahisīmāya ca. Tīhākārehi āpattim āpajjati – kāyena āpajjati, vācāya āpajjati, kāyena vācāya āpajjati. Aparehipi tīhākārehi āpattim āpajjati – saṅghamajjhē, gaṇamajjhē, puggalassa santike. Tīhākārehi āpattiyā vuṭṭhāti – kāyena vuṭṭhāti, vācāya vuṭṭhāti, kāyena vācāya vuṭṭhāti. Aparehipi tīhākārehi āpattiyā vuṭṭhāti – saṅghamajjhē, gaṇamajjhē, puggalassa santike. Tīni adhammikāni amūlhavinayassa dānāni. Tīni dhammikāni amūlhavinayassa dānāni.

[\[cūlava. 6\]](#) Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamāno saṅgo tajjanīyakammañ kareyya – bhaṇḍanakārako hoti kalahakārako vivādakārako bhassakārako saṅge adhikaraṇakārako, bālo hoti abyatto, āpattibahulo anapadāno gihisamṣaṭṭho viharati ananulomikehi gihisamṣaggehi. [\[cūlava. 15\]](#) Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamāno saṅgo niyassakammañ kareyya – bhaṇḍanakārako hoti...pe... saṅge adhikaraṇakārako, bālo hoti abyatto, āpattibahulo anapadāno gihisamṣaṭṭho viharati ananulomikehi gihisamṣaggehi. [\[cūlava. 27\]](#) Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamāno saṅgo pabbājanīyakammañ kareyya – bhaṇḍanakārako hoti...pe... saṅge adhikaraṇakārako, bālo hoti abyatto, āpattibahulo anapadāno kuladūkako hoti pāpasamācāro pāpasamācārā dissanti ceva suyyanti ca. Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamāno saṅgo paṭisāraṇīyakammañ kareyya – bhaṇḍanakārako hoti...pe... saṅge adhikaraṇakārako, bālo hoti abyatto, āpatti bahulo anapadāno gihī akkosati paribhāsatī. [\[cūlava. 50\]](#) Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamāno saṅgo āpattiyā adassane ukkhepanīyakammañ kareyya – bhaṇḍanakārako hoti...pe... saṅge adhikaraṇakārako, bālo hoti abyatto, āpattibahulo anapadāno āpattim āpajjivtā na icchatī āpattim passitum. [\[cūlava. 59\]](#) Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamāno saṅgo āpattiyā appatikamme ukkhepanīyakammañ kareyya – bhaṇḍanakārako hoti...pe... saṅge adhikaraṇakārako, bālo hoti abyatto, āpattibahulo anapadāno āpattim āpajjivtā na icchatī āpattim paṭikātum. [\[cūlava. 69\]](#) Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamāno saṅgo pāpikāya diṭṭhiyā appaṭinissagge ukkhepanīyakammañ kareyya – bhaṇḍanakārako hoti...pe... saṅge adhikaraṇakārako, bālo hoti abyatto, āpattibahulo anapadāno na icchatī pāpikām diṭṭhim paṭinissajjituṁ.

Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno ākaṅkhamāno saṅgo āgālħāya ceteyya – bhaṇḍanakārako hoti kalahakārako vivādakārako bhassakārako saṅge adhikaraṇakārako, bālo hoti abyatto āpattibahulo anapadāno, gihisamṣaṭṭho viharati ananulomikehi gihisamṣaggehi. Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammañ kātabbam – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Aparehipi tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammañ kātabbam – adhisile sīlavipanno hoti, ajjhācāre ācāravipanno hoti, atidiṭṭhiyā diṭṭhivipanno hoti. Aparehipi tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammañ kātabbam – kāyikena davena samannāgato hoti, vācasikena davena samannāgato hoti, kāyikavācasikena davena samannāgato hoti. Aparehipi tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammañ kātabbam – kāyikena anācārena samannāgato hoti, vācasikena anācārena samannāgato hoti, kāyikavācasikena anācārena samannāgato hoti. Aparehipi tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammañ kātabbam – kāyikena upaghātikena samannāgato hoti, vācasikena upaghātikena samannāgato hoti, kāyikavācasikena upaghātikena samannāgato hoti. Aparehipi tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammañ kātabbam – kāyikena micchājīvena samannāgato hoti, vācasikena micchājīvena samannāgato hoti, kāyikavācasikena micchājīvena samannāgato hoti. Aparehipi tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammañ kātabbam – āpattim āpanno kammakato upasampādeti, nissayam deti, sāmaṇeram upaṭṭhāpeti. Aparehipi tīhaṅgehi

samannāgatassa bhikkhuno kammañ kātabbam – yāya āpattiyā saṅghena kammañ katañ hoti tam āpattim āpajjati, aññam vā tādisikam, tato vā pāpiṭhataram. Aparehipi tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammañ kātabbam – buddhassa avaṇñam bhāsatī, dhammassa avaṇñam bhāsatī, saṅghassa avaṇñam bhāsatī.

Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno saṅghamajjhe uposatham ṛhapentassa – “alam, bhikkhu, mā bhañdanam mā kalaham mā viggaham mā vivāda”nti omadditvā saṅghena uposatho kātabbo – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno saṅghamajjhe pavāraṇam ṛhapentassa – “alam, bhikkhu, mā bhañdanam mā kalaham mā viggaham mā vivāda”nti omadditvā saṅghena pavāretabbam – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno na kāci saṅghasammuti dātabbā – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam [samgho na voharitabbo (syā.)] – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgato bhikkhu na kismim ci paccekaṭṭhāne ṛhapetabbo – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno nissāya na vatthabbam – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno nissayo na dātabbo – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno okāsakammañ kārāpentassa nālam okāsakammañ kātum – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno savacanīyam nādātabbam – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno vinayo na pucchitabbo – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgatena bhikkhunā vinayo na pucchitabbo – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno vinayo na vissajjetabbo – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgatena bhikkhunā vinayo na vissajjetabbo – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno anuyogo na dātabbo – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhim vinayo na sākacchitabbo [sākacchātabbo (ka.)] – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca. Tīhaṅgehi samannāgatena bhikkhunā na upasampādetabbam na nissayo dātabbo na sāmañero upaṭṭhāpetabbo – alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca.

Tayo uposathā – cātuddasiko, pannarasiko, sāmaggiuposatho. Aparepi tayo uposathā – saṅgheuposatho, gaṇeuposatho, puggaleuposatho. Aparepi tayo uposathā – puttuddesouposatho, pārisuddhiuposatho, adhiṭṭhānuposatho. Tisso pavāraṇā – cātuddasikā, pannarasikā, sāmaggipavāraṇā. Aparāpi tisso pavāraṇā – saṅghepavāraṇā, gaṇepavāraṇā, puggalepavāraṇā. Aparāpi tisso pavāraṇā – tevācikāpavāraṇā, dvevācikāpavāraṇā, samānavassikāpavāraṇā.

Tayo āpāyikā nerayikā – idamappahāya, yo ca abrahmacārī brahmacāripaṭiñño, yo ca suddham brahmacārīm parisuddhabrahmacariyam carantam amūlakena abrahmacariyena anuddhamseti, yo cāyam evamvādī evamdiṭṭhi [evamdiṭṭhi (sī.)] – “natthi kāmesu doso”ti so kāmesu pātabyatam āpajjati. [a. ni. 3.70] Tīni akusalamūlāni – lobho akusalamūlam, doso akusalamūlam, moho akusalamūlam. [a. ni. 3.70] Tīni kusalamūlāni – alobho kusalamūlam, adoso kusalamūlam, amoho kusalamūlam. Tīni duccaritāni – kāyaduccaritam, vacīduccaritam, manoduccaritam. Tīni sucaritāni – kāyasucaritam, vacīsucaritam, manusucaritam. Tayo atthavase paṭicca bhagavatā kulesu tikabhojanam paññattam – dummañkūnam puggalānam niggahāya, pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya, “mā pāpicchā pakkham nissāya saṅgam bhinneyu”nti kulānuddayatāya ca. [cūlava. 350] Tīhi asaddhammehi abhibhūto pariyādinnacitto devadatto āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho pāpicchatā pāpamittatā oramattakena visesādhigamena antarā vosānam āpādi. Tisso sammutiyo – dañḍasammuti, sikkāsammuti, dañḍasikkāsammuti. Tisso pādukā dhuvatṭhānikā asankamanīyā – vaccapādukā, passāvapādukā, ācamanapādukā. Tisso pādaghamṣaniyo – sakkharam, kathalā, samuddapheṇakoti.

Tīkam niṭṭhitam.

Tassuddānam –

Tiṭṭhante kāle rattiñca, dasa pañca kusalena;
Vedanā codanā vatthu, salākā dve paṭikkhipā.

Paññatti apare dve ca, bālo kāle ca kappati;
Hemante saṅgo saṅghassa, chādanā ca paṭicchādi.

Paṭicchannā vivaṭā ca, senāsanagilāyanā;
Pātimokkham parivāsam, mānattā pārivāsikā.

Anto anto ca sīmāya, āpajjati punāpare;
Vuṭṭhāti apare ceva, amūlhavinayā duve.

Tajjanīyā niyassā ca, pabbājapaṭisāraṇī;
Adassanā paṭikamme, anissagge ca diṭṭhiyā.

Āgālhapakkammādhisile, davānacāra ghātikā;
Ājīvāpannā tādisikā, avaṇṇuposathena ca.

Pavāraṇā sammuti ca, voḥārapaccekena ca;
Na vatthabbam na dātabbam, okāsam na kare tathā.

Na kare savacanīyam, na pucchitabbakā duve;
Na vissajje duve ceva, anuyogampi no dade.

Sākacchā upasampadā, nissayasāmaṇerā ca;
Uposathatikā tīṇi, pavāraṇatikā tayo.

Āpāyikā akusalā, kusalā caritā duve;
Tikabhojanasaddhamme, sammuti pādukena ca;
Pādaghaṇṣanikā ceva, uddānam tikake idanti.

4. Catukkavāro

324. Atthāpatti sakavācāya āpajjati, paravācāya vuṭṭhāti; atthāpatti paravācāya āpajjati, sakavācāya vuṭṭhāti; atthāpatti sakavācāya āpajjati, sakavācāya vuṭṭhāti; atthāpatti paravācāya āpajjati, paravācāya vuṭṭhāti. Atthāpatti kāyena āpajjati, vācāya vuṭṭhāti; atthāpatti vācāya āpajjati, kāyena vuṭṭhāti; atthāpatti kāyena āpajjati, kāyena vuṭṭhāti; atthāpatti vācāya āpajjati, vācāya vuṭṭhāti. Atthāpatti pasutto āpajjati, paṭibuddho vuṭṭhāti; atthāpatti paṭibuddho āpajjati, pasutto vuṭṭhāti; atthāpatti pasutto āpajjati, pasutto vuṭṭhāti; atthāpatti paṭibuddho āpajjati, paṭibuddho vuṭṭhāti. Atthāpatti acittako āpajjati, sacittako vuṭṭhāti; atthāpatti sacittako āpajjati, acittako vuṭṭhāti; atthāpatti acittako āpajjati, acittako vuṭṭhāti; atthāpatti sacittako āpajjati, sacittako vuṭṭhāti. Atthāpatti āpajjanto deseti; desento āpajjati; atthāpatti āpajjanto vuṭṭhāti; vuṭṭhahanto āpajjati. Atthāpatti kammena āpajjati, akammena vuṭṭhāti; atthāpatti akammena āpajjati, kammena vuṭṭhāti; atthāpatti kammena āpajjati, kammena vuṭṭhāti; atthāpatti akammena āpajjati, akammena vuṭṭhāti.

[a. ni. 4.250; dī. ni. 3.313; vibha. 939] Cattāro anariyavohārā – adiṭhe diṭṭhavāditā, assute sutavāditā, amute mutavāditā, aviññāte viññātavāditā. Cattāro ariyavohārā – adiṭhe adiṭṭhavāditā, assute assutavāditā, amute amutavāditā, aviññāte aviññātavāditā. Aparepi cattāro anariyavohārā – diṭṭhe adiṭṭhavāditā, sute assutavāditā, mute amutavāditā, viññāte aviññātavāditā. Cattāro ariyavohārā – diṭṭhe diṭṭhavāditā, sute sutavāditā, mute mutavāditā, viññāte viññātavāditā.

Cattāro pārājikā bhikkhūnam bhikkhunīhi sādhāraṇā; cattāro pārājikā bhikkhunīnam bhikkhūhi asādhāraṇā. Cattāro parikkhārā – atthi parikkhārō rakkhitabbo gopetabbo mamāyitabbo paribhuñjitabbo; atthi parikkhārō rakkhitabbo gopetabbo mamāyitabbo, na paribhuñjitabbo; atthi parikkhārō rakkhitabbo gopetabbo, na mamāyitabbo na paribhuñjitabbo; atthi parikkhārō na rakkhitabbo na gopetabbo, na mamāyitabbo na paribhuñjitabbo. Atthāpatti sammukhā āpajjati, parammukhā vuṭṭhāti; atthāpatti parammukhā āpajjati, sammukhā vuṭṭhāti; atthāpatti sammukhā āpajjati, parammukhā vuṭṭhāti; atthāpatti parammukhā āpajjati, parammukhā vuṭṭhāti. Atthāpatti ajānanto āpajjati, jānanto vuṭṭhāti; atthāpatti jānanto āpajjati, ajānanto vuṭṭhāti; atthāpatti ajānanto āpajjati, ajānanto vuṭṭhāti; atthāpatti jānanto āpajjati, jānanto vuṭṭhāti.

Catūhākārehi āpattim āpajjati – kāyena āpajjati, vācāya āpajjati, kāyena vācāya āpajjati, kammavācāya āpajjati. Aparehipi catūhākārehi āpattim āpajjati – saṅghamajjhē, gaṇamajjhē, puggalassa santike, lingapātubhāvena. Catūhākārehi āpattiyā vuṭṭhāti – kāyena vuṭṭhāti, vācāya vuṭṭhāti, kāyena vācāya vuṭṭhāti, kammavācāya vuṭṭhāti. Aparehipi catūhākārehi āpattiyā vuṭṭhāti – saṅghamajjhē, gaṇamajjhē, puggalassa santike, lingapātubhāvena. Saha paṭilābhena purimam jahati, pacchime patiṭṭhāti, viññattiyo paṭippassambhanti, paññattiyo nirujjhanti. Saha paṭilābhena pacchimam jahati, purime patiṭṭhāti, viññattiyo paṭippassambhanti, paññattiyo nirujjhanti. Catasso codanā – sīlavipattiyā codeti, ācāravipattiyā codeti, dīṭṭhivipattiyā codeti, ājīvavipattiyā codeti. Cattāro parivāsā – paṭicchannaparivāso, appaṭicchannaparivāso, suddhantaparivāso, samodhānaparivāso. Cattāro mānattā – paṭicchannamānattam, appaṭicchannamānattam, pakkhamānattam, samodhānamānattam. Cattāro mānattacārikassa bhikkhuno raticchedā – sahavāso, vippavāso, anārocanā, ūne gaṇe carati. Cattāro sāmukkamsā. Cattāro patiggahitaparibhogā – yāvakālikam, yāmakālikam, sattāhakālikam, yāvajīvikam. Cattāri mahāvikaṭāni – gūtho, muttaṭam, chārikā, mattikā. Cattāri kammāni – apalokanakammaṭam, ñattikammaṭam, ñattidutiyakammaṭam, ñatticatutthakammaṭam. Aparānipi cattāri kammāni – adhammena vaggakammaṭam, adhammena samaggakammaṭam, dhammena vaggakammaṭam, dhammena samaggakammaṭam. Catasso vipattiyo – sīlavipatti, ācāravipatti, dīṭṭhivipatti, ājīvavipatti. Cattāri adhikaraṇāni – vivādādhikaraṇam, anuvādādhikaraṇam, āpattādhikaraṇam, kiccādhikaraṇam. [a. ni. 4.211] Cattāro parisadūsanā – bhikkhu dussīlo pāpadhammo parisadūsano, bhikkhunī dussīlā pāpadhammā parisadūsanā, upāsako dussīlo pāpadhammo parisadūsano, upāsikā dussīlā pāpadhammā parisadūsanā. Cattāro parisasobhanā [parisasobhanā (syā. ka.)] – bhikkhu sīlavā kalyāṇadhammo parisasobhano, bhikkhunī sīlavatī kalyāṇadhammā parisasobhanā, upāsako sīlavā kalyāṇadhammo parisasobhano, upāsikā sīlavatī kalyāṇadhammā parisasobhanā.

Atthāpatti āgantuko āpajjati, no āvāsiko; atthāpatti āvāsiko āpajjati, no āgantuko; atthāpatti āgantuko ceva āpajjati āvāsiko ca atthāpatti neva āgantuko āpajjati, no āvāsiko. Atthāpatti gamiko āpajjati, no āvāsiko; atthāpatti āvāsiko āpajjati, no gamiko; atthāpatti gamiko ceva āpajjati āvāsiko ca; atthāpatti neva gamiko āpajjati no āvāsiko. Atthi vatthunānattatā no āpattinānattatā, atthi āpattinānattatā no vatthunānattatā, atthi vatthunānattatā ceva āpattinānattatā ca, atthi neva vatthunānattatā no āpattinānattatā. Atthi vatthusabhāgatā no āpattisabhāgatā, atthi āpattisabhāgatā no vatthusabhāgatā, atthi vatthusabhāgatā ceva āpattisabhāgatā ca atthi neva vatthusabhāgatā no āpattisabhāgatā. Atthāpatti upajjhāyo āpajjati no saddhivihāriko, atthāpatti saddhivihāriko āpajjati no upajjhāyo, atthāpatti upajjhāyo ceva āpajjati saddhivihāriko ca, atthāpatti neva upajjhāyo āpajjati no saddhivihāriko. Atthāpatti ācariyo āpajjati no antevāsiko, atthāpatti antevāsiko āpajjati no ācariyo, atthāpatti ācariyo ceva āpajjati antevāsiko ca, atthāpatti neva ācariyo āpajjati no antevāsiko. Cattāro paccayā anāpatti vassacchedassa – saṅgo vā bhinno hoti, saṅgam vā bhinditukāmā honti, jīvitantarāyo vā hoti, brahmacariyantarāyo vā hoti. Cattāri vacīduccaritāni – musāvādo, pisuṇā vācā, pharusā vācā, samphappalāpo. Cattāri vacīsucaritāni – saccavācā, apisuṇā vācā, sañhā vācā, mantā bhāsā. Atthi ādiyanto garukam āpattim āpajjati, payojento lahukam; atthi ādiyanto lahukam āpattim āpajjati, payojento garukam, atthi ādiyantopi payojentopi garukam āpattim āpajjati; atthi ādiyantopi payojentopi lahukam āpattim āpajjati.

Atthi puggalo abhivādanāraho, no paccuṭṭhānāraho; atthi puggalo paccuṭṭhānāraho, no abhivādanāraho; atthi puggalo abhivādanāraho ceva paccuṭṭhānāraho ca; atthi puggalo neva abhivādanāraho no paccuṭṭhānāraho. Atthi puggalo āsanāraho, no abhivādanāraho; atthi puggalo abhivādanāraho, no āsanāraho; atthi puggalo āsanāraho ceva abhivādanāraho ca; atthi puggalo neva āsanāraho no abhivādanāraho. Atthāpatti kāle āpajjati, no vikāle; atthāpatti vikāle āpajjati, no kāle; atthāpatti kāle ceva āpajjati vikāle ca; atthāpatti neva kāle āpajjati no vikāle. Atthi paṭiggahitam kāle kappati, no vikāle; atthi paṭiggahitam vikāle kappati, no kāle; atthi paṭiggahitam kāle ceva kappati vikāle ca; atthi paṭiggahitam neva kāle kappati no vikāle. Atthāpatti paccantimesu janapadesu āpajjati, no majjhimesu; atthāpatti majjhimesu janapadesu āpajjati, no paccantimesu; atthāpatti paccantimesu ceva janapadesu āpajjati majjhimesu ca; atthāpatti neva paccantimesu janapadesu āpajjati no majjhimesu. Atthi paccantimesu janapadesu kappati, no majjhimesu; atthi majjhimesu janapadesu kappati, no paccantimesu; atthi paccantimesu ceva janapadesu kappati majjhimesu ca; atthi neva paccantimesu janapadesu kappati no majjhimesu. Atthāpatti anto āpajjati, no bahi; atthāpatti bahi āpajjati, no anto; atthāpatti anto ceva āpajjati bahi ca; atthāpatti neva anto āpajjati no bahi. Atthāpatti antosīmāya āpajjati, no bahisīmāya; atthāpatti bahisīmāya āpajjati, no antosīmāya; atthāpatti antosīmāya ceva āpajjati bahisīmāya ca; atthāpatti neva antosīmāya āpajjati no bahisīmāya. Atthāpatti gāme āpajjati, no araññe; atthāpatti araññe āpajjati, no gāme; atthāpatti gāme ceva āpajjati araññe ca; atthāpatti neva gāme āpajjati no araññe.

Catasso codanā – vatthusandassanā, āpattisandassanā, samvāsapatiikkhepo, sāmīcipatiikkhepo. Cattāro pubbakiccā. Cattāro pattakallā. Cattāri anaññapācittiyāni. Catasso bhikkhusammutiyo. [a. ni. 4.17; vibha. 939; dī. ni. 3.311] Cattāri agatigamanāni – chandāgatim gacchatī, dosāgatim gacchatī, mohāgatim gacchatī, bhayāgatim gacchatī. Cattāri nāgatigamanāni – na chandāgatim gacchatī, na dosāgatim gacchatī, na mohāgatim gacchatī, na bhayāgatim gacchatī. Catūhaṅgehi samannāgato alajjī bhikkhu saṅgham bhindati – chandāgatim gacchanto, dosāgatim gacchanto, mohāgatim gacchanto, bhayāgatim gacchanto. Catūhaṅgehi samannāgato pesalo bhikkhu bhinnam saṅgham samaggam karoti – na chandāgatim gacchanto, na dosāgatim gacchanto, na mohāgatim gacchanto, na bhayāgatim gacchanto. Catūhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno vinayo na pucchitabbo – chandāgatim gacchatī, dosāgatim gacchatī, mohāgatim gacchatī, bhayāgatim gacchatī. Catūhaṅgehi samannāgatena bhikkhunā vinayo na pucchitabbo – chandāgatim gacchatī, dosāgatim gacchatī, mohāgatim gacchatī, bhayāgatim gacchatī. Catūhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno vinayo na vissajjetabbo – chandāgatim gacchatī, dosāgatim gacchatī, mohāgatim gacchatī, bhayāgatim gacchatī. Catūhaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno anuyogo na dātabbo – chandāgatim gacchatī, dosāgatim gacchatī, mohāgatim gacchatī, bhayāgatim gacchatī. Catūhaṅgehi samannāgate bhikkhunā saddhim vinayo na sākacchitabbo – chandāgatim gacchatī, dosāgatim gacchatī, mohāgatim gacchatī, bhayāgatim gacchatī. Atthāpatti gilāno āpajjati, no agilāno; atthāpatti agilāno āpajjati, no gilāno; atthāpatti gilāno ceva āpajjati agilāno ca; atthāpatti neva gilāno āpajjati no agilāno. Cattāri adhammikāni pātimokkhaṭṭhapanāni. Cattāri dhammikāni pātimokkhaṭṭhapanāni.

Catukkam niṭṭhitam.

Tassuddānam –

Sakavācāya kāyena, pasutto ca acittako;
Āpajjanto ca kammena, vohārā caturo tathā.

Bhikkhūnam bhikkhunīnañca, parikkhāro ca sammukhā;
Ajānakāye majjhe ca, vuṭṭhāti duvidhā tathā.

Paṭilābhena codanā, parivāsā ca vuccati;

Mānattacārikā cāpi, sāmukkaṃsā paṭiggahi.

Mahāvikaṭakammāni, puna kamme vipattiyo;
Adhikaraṇā dussilā ca, sobhanāgantukena ca.

Gamiko vatthunānattā, sabhāgupajjhāyena ca;
Ācariyo paccayā vā, duccaritam̄ sucaritam̄.

Ādiyanto puggalo ca, araho āsanena ca;
Kāle ca kappati ceva, paccantimesu kappati.

Anto anto ca sīmāya, gāme ca codanāya ca;
Pubbakiccaṃ pattakallaṃ, anaññā sammutiyo ca.

Agati nāgati ceva, alajjī pesalena ca;
Pucchitabbā duve ceva, vissajjeyyā tathā duve;
Anuyogo ca sākacchā, gilāno ṭhapanena cāti.

5. Pañcakavāro

325. Pañca āpattiyo. Pañca āpattikkhandhā. Pañca vinītavatthūni. Pañca kammāni ānantarikāni. Pañca puggalā niyatā. Pañca chedanakā āpattiyo. Pañcahākārehi āpattim̄ āpajjati. Pañca āpattiyo. Musāvādapaccayā pañcahākārehi kammam̄ na upeti – sayam̄ vā kammaṃ na karoti, param̄ vā na ajjheshati, chandam̄ vā pārisuddhim̄ vā na deti, kayiramāne kamme paṭikkosati, kate vā pana kamme adhammadiṭṭhi hoti. Pañcahākārehi kammam̄ upeti – sayam̄ vā kammaṃ karoti, param̄ vā ajjheshati, chandam̄ vā pārisuddhim̄ vā deti, kayiramāne kamme nappaṭikkosati, kate vā pana kamme dhammadīṭṭhi hoti. Pañca piṇḍapātikassa bhikkhuno kappanti – anāmantacāro, gaṇabhojanam̄, paramparabhojanam̄, anadhiṭṭhānam̄, avikappanā. [a. ni. 5.102] Pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ussañkitaparisāñkito hoti – pāpabhikkhupi akuppadhammopī vesiyāgocaro vā hoti, vidhavāgocaro vā hoti, thullakumārigocaro vā hoti, pañḍakagocaro vā hoti, bhikkhunigocaro vā hoti. Pañca telāni – tilatelaṃ, sāsapatelaṃ, madhukatelaṃ, eranḍakatelaṃ, vasātelām̄. Pañca vasāni – acchavasam̄, macchavasam̄, susukāvasam̄, sūkaravasam̄, gadrabhavasam̄. [a. ni. 5.130; dī. ni. 3.316] Pañca byasanāni – nītibyasanam̄, bhogabyasanam̄, rogabyasanam̄, sīlabyasanam̄, diṭṭhibyasanam̄. [a. ni. 5.130; dī. ni. 3.316] Pañca sampadā – nītisampadā, bhogasampadā, arogasampadā, sīlasampadā, diṭṭhisampadā. Pañca nissayapaṭipassaddhiyo upajjhāyamhā – upajjhāyo pakkanto vā hoti, vibbhanto vā, kālaṅkato vā, pakkhasaṅkanto vā, āṇattiyeva pañcamī. Pañca puggalā na upasampādetabbā – addhānahīno, aṅgahīno, vatthuvipanno, karaṇadukkaṭako, aparipūro. Pañca pañṣukūlāni – sosānikam̄, pāpaṇikam̄, undūrakkhāyikam̄, upacikakkhāyikam̄, aggidaḍḍham̄. Aparānipi pañca pañṣukūlāni – gokhāyikam̄, ajakkhāyikam̄, thūpacīvaraṃ, ābhisekikam̄, gatapaṭiyāgatam̄ [bhatapaṭiyābhataṃ (ka.)]. Pañca avahārā – theyyāvahāro, pasayhāvahāro, parikappāvahāro, paṭicchannāvahāro, kusāvahāro. Pañca mahācorā santo samvijjamānā lokasmīm̄. Pañca avissajjaniyāni. Pañca avebhaṅgiyāni. Pañcāpattiyo kāyato samuṭṭhanti, na vācato na cittato. Pañcāpattiyo kāyato ca vācato ca samuṭṭhanti, cittato. Pañcāpattiyo desanāgāminiyo. Pañca saṅghā. Pañca pātimokkhuddesā. Sabbapaccantimesu janapadesu vinayadharapañcamena gaṇena upasampādetabbam̄. Pañcānisamsā kathinatthāre. Pañca kammāni. Yāvatatiyake pañca āpattiyo. Pañcahākārehi adinnaṃ ādiyantassa āpatti pārājikassa. Pañcahākārehi adinnaṃ ādiyantassa āpatti thullaccayassa. Pañcahākārehi adinnaṃ ādiyantassa āpatti dukkaṭassa. Pañca akappiyāni na paribhuñjitabbāni – adinnañca hoti, aviditañca hoti, akappiyañca hoti, appatīggahitañca hoti, akatātirittañca hoti. Pañca kappiyāni paribhuñjitabbāni – dinnañca hoti, viditañca hoti, kappiyañca hoti, paṭīggahitañca hoti, katātirittañca hoti. Pañca dānāni apuññāni puññasammattāni lokasmīm̄ [lokassa (syā.)] – majjadānam̄, samajjadānam̄, itthidānam̄, usabhadānam̄, cittakammadānam̄. Pañca uppānā duppaṭīvinodayā [vinodiyā (syā.)] – uppanno rāgo duppaṭīvinodayo, uppanno doso duppaṭīvinodayo,

uppanno moho dappaṭivinodayo, uppannam paṭibhānam dappaṭivinodayam, uppannam gamiyacittam dappaṭivinodayam. Pañcānisamsā sammajjaniyā – sakacittam pasīdati, paracittam pasīdati, devatā attamanā honti, pāśādikasamvattanikakammaṁ upacinati, kāyassa bhedā param marañā sugatim saggam lokam upapajjati. Aparepi pañcānisamsā sammajjaniyā – sakacittam pasīdati, paracittam pasīdati, devatā attamanā honti, satthusāsanam kataṁ hoti, pacchimā janatā diṭṭhānugatim āpajjati.

Pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo “bālo” tveva saṅkham gacchati – attano bhāsapariyantam na uggañhāti, parassa bhāsapariyantam na uggañhāti, attano bhāsapariyantam na uggahetvā parassa bhāsapariyantam na uggahetvā adhammena kāreti appaṭiññāya. Pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo “paṇḍito” tveva saṅkham gacchati – attano bhāsapariyantam uggañhāti, parassa bhāsapariyantam uggañhāti, attano bhāsapariyantam uggahetvā parassa bhāsapariyantam uggahetvā dhammena kāreti paṭiññāya. Aparehipi pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo bālo tveva saṅkham gacchati – āpattim na jānāti, āpattiyā mūlam na jānāti, āpattisamudayam na jānāti, āpattinirodham na jānāti, āpattinirodhagāminim paṭipadam na jānāti. Pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo paṇḍito tveva saṅkham gacchati – āpattim jānāti, āpattiyā mūlam jānāti, āpattisamudayam jānāti, āpattinirodham jānāti, āpattinirodhagāminim paṭipadam jānāti. Aparehipi pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo bālo tveva saṅkham gacchati – adhikaraṇam na jānāti, adhikaraṇassa mūlam na jānāti, adhikaraṇasamudayam na jānāti, adhikaraṇanirodhagāminim paṭipadam na jānāti. Pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo paṇḍito tveva saṅkham gacchati – adhikaraṇam jānāti, adhikaraṇassa mūlam jānāti, adhikaraṇasamudayam jānāti, adhikaraṇanirodhagāminim paṭipadam jānāti. Aparehipi pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo bālo tveva saṅkham gacchati – vatthum na jānāti, nidānam na jānāti, paññattim na jānāti, anupaññatti na jānāti, anusandhivacanapatham na jānāti. Pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo paṇḍito tveva saṅkham gacchati – vatthum jānāti, nidānam jānāti, paññattim jānāti, anupaññatti jānāti, anusandhivacanapatham jānāti. Aparehipi pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo bālo tveva saṅkham gacchati – nattim na jānāti, nattiyā karaṇam na jānāti, na pubbakusalo hoti, na aparakusalo hoti, akālaññū ca hoti. Pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo paṇḍito tveva saṅkham gacchati – nattim jānāti, nattiyā karaṇam jānāti, pubbakusalo hoti, aparakusalo hoti, kālaññū ca hoti. Aparehipi pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo bālo tveva saṅkham gacchati – āpattānāpattim na jānāti, lahukagarukam āpattim na jānāti, sāvasesānavasesam āpattim na jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam āpattim na jānāti, ācariyaparamparā kho panassa na suggahitā hoti na sumanasikatā na sūpadhāritā. Pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo paṇḍitotveva saṅkham gacchati – āpattānāpattim jānāti, lahukagarukam āpattim jānāti, sāvasesānavasesam āpattim jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam āpattim jānāti, ācariyaparamparā kho panassa suggahitā hoti sumanasikatā sūpadhāritā. Aparehipi pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo bālo tveva saṅkham gacchati – āpattānāpattim na jānāti, lahukagarukam āpattim na jānāti, sāvasesānavasesam āpattim na jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam āpattim na jānāti, ubhayāni kho panassa pātimokkhāni na vitthārena svāgatāni honti na suvibhattāni na suppavattīni na suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso. Pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo paṇḍito tveva saṅkham gacchati – āpattānāpattim jānāti, lahukagarukam āpattim jānāti, sāvasesānavasesam āpattim jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam āpattim jānāti, ubhayāni kho panassa pātimokkhāni vitthārena svāgatāni honti suvibhattāni suppavattīni suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso. Aparehipi pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo bālo tveva saṅkham gacchati – āpattānāpattim na jānāti, lahukagarukam āpattim na jānāti, sāvasesānavasesam āpattim na jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam āpattim na jānāti, adhikaraṇe ca na vinicchayakusalo hoti. Pañcahaṅgehi samannāgato vinayadharo paṇḍito tveva saṅkham gacchati – āpattānāpattim jānāti, lahukagarukam āpattim jānāti, sāvasesānavasesam āpattim jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam āpattim jānāti, adhikaraṇe ca vinicchayakusalo hoti.

[a. ni. 5.181; pari. 443] Pañca āraññikā – mandattā momūhattā āraññiko hoti, pāpiccho icchāpakato āraññiko hoti, ummādā cittakkhepā āraññiko hoti, vaṇṇitam buddhehi buddhasāvakehīti āraññiko hoti, api ca appicchaññeva nissāya santuṭṭhiññeva nissāya sallekhaññeva nissāya pavivekaññeva nissāya

idamatthitaññeva [idamatthitaññeva (sī. syā.)] nissāya āraññiko hoti. Pañca piñḍapātikā...pe... pañca pamsukūlikā...pe... pañca rukkhamūlikā...pe... pañca sosānikā...pe... pañca abbhokāsikā...pe... pañca tecīvarikā...pe... pañca sapadānacārikā...pe... pañca nesajjikā...pe... pañca yathāsanthatikā...pe... pañca ekāsanikā...pe... pañca khalupacchābhattikā...pe... pañca pattapiñḍikā – mandattā momūhattā pattapiñḍiko hoti, pāpiccho icchāpakato pattapiñḍiko hoti, ummādā cittakkhepā pattapiñḍiko hoti, vaṇṇitam buddhehi buddhasāvakehīti pattapiñḍiko hoti, api ca appicchaññeva nissāya santuṭṭhiññeva nissāya sallekhaññeva nissāya pavivekaññeva nissāya idamatthitaññeva nissāya pattapiñḍiko hoti.

[pari. 417] Pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā nānissitena vatthabbam – uposatham na jānāti, uposathakammañ na jānāti, pātimokkhām na jānāti, pātimokkhuddesam na jānāti, ūnapañcavasso hoti. Pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā anissitena vatthabbam – uposatham jānāti, uposathakammañ jānāti, pātimokkhām jānāti, pātimokkhuddesam jānāti, pañcavasso vā hoti atirekapañcavasso vā. Aparehipi pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā nānissitena vatthabbam – pavāraṇam na jānāti, pavāraṇākammañ na jānāti, pātimokkhām na jānāti, pātimokkhuddesam na jānāti, ūnapañcavasso hoti. Pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā anissitena vatthabbam – pavāraṇam jānāti, pavāraṇākammam jānāti, pātimokkhām jānāti, pātimokkhuddesam jānāti, pañcavasso vā hoti atirekapañcavasso vā. Aparehipi pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā nānissitena vatthabbam – āpattānāpattiñ na jānāti, lahukagarukam āpattiñ na jānāti, sāvasesānavasesam āpattiñ na jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam āpattiñ na jānāti, ūnapañcavasso hoti. Pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā anissitena vatthabbam – āpattānāpattiñ jānāti, lahukagarukam āpattiñ jānāti, sāvasesānavasesam āpattiñ jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam āpattiñ jānāti, pañcavasso vā hoti atirekapañcavasso vā. Pañcahaṅgehi samannāgatāya bhikkhuniyā nānissitāya vatthabbam – uposatham na jānāti, uposathakammañ na jānāti, pātimokkhām na jānāti, pātimokkhuddesam na jānāti, ūnapañcavassā hoti. Pañcahaṅgehi samannāgatāya bhikkhuniyā anissitāya vatthabbam – uposatham jānāti, uposathakammañ jānāti, pātimokkhuddesam jānāti, pañcavassā vā hoti atirekapañcavassā vā. Aparehipi pañcahaṅgehi samannāgatāya bhikkhuniyā nānissitāya vatthabbam – pavāraṇam na jānāti, pavāraṇākammañ na jānāti, pātimokkhām na jānāti, pātimokkhuddesam na jānāti, ūnapañcavassā hoti. Pañcahaṅgehi samannāgatāya bhikkhuniyā anissitāya vatthabbam – pavāraṇam jānāti, pavāraṇākammam jānāti, pātimokkhām jānāti, pātimokkhuddesam jānāti, pañcavassā vā hoti atirekapañcavassā vā. Aparehipi pañcahaṅgehi samannāgatāya bhikkhuniyā nānissitāya vatthabbam – āpattānāpattiñ na jānāti, lahukagarukam āpattiñ na jānāti, sāvasesānavasesam āpattiñ na jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam āpattiñ na jānāti, ūnapañcavassā hoti. Pañcahaṅgehi samannāgatāya bhikkhuniyā anissitāya vatthabbam – āpattānāpattiñ jānāti, lahukagarukam āpattiñ jānāti, sāvasesānavasesam āpattiñ jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam āpattiñ jānāti, pañcavassā vā hoti atirekapañcavassā vā.

Pañca ādīnavā apāsādike – attāpi attānaṁ upavadati, anuviccapi viññū garahanti, pāpako kittisaddo abbhuggacchatī, sammūlho kālam karoti, kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatiñ vinipātam nirayañ upapajjati. Pañcānisamsā pāsādike – attāpi attānaṁ na upavadati, anuviccapi viññū pasāmsanti, kalyāṇo kittisaddo abbhuggacchatī, asammūlho kālam karoti, kāyassa bhedā param maraṇā sugatiñ saggam lokam upapajjati. Aparepi pañca ādīnavā apāsādike – appasannā na pasīdanti, pasannānam ekaccānaṁ aññathattam hoti, satthusāsanam akataṁ hoti, pacchimā janatā diṭṭhānugatiñ nāpajjati, cittamassa na pasīdati. Pañcānisamsā pāsādike – appasannā pasīdanti, pasannānam bhiyyobhāvāya hoti, satthusāsanam kataṁ hoti, pacchimā janatā diṭṭhānugatiñ āpajjati, cittamassa pasīdati. Pañca ādīnavā kulūpake – anāmantacāre āpajjati, raho nisajjāya āpajjati, paṭicchanne āsane āpajjati, mātugāmassa uttarichappañcavācāhi dhammañ desento āpajjati, kāmasaṅkappabahulo ca viharati. Pañca ādīnavā kulūpakkassa bhikkhuno – ativelam kulesu saṃsaṭṭhassa viharato mātugāmassa abhiñhadassanam, dassane sati saṃsaggo, saṃsagge sati viśsāso, viśsāse sati otāro, otīṇacittassetam bhikkhuno pāṭikaṅkham anabhirato vā brahmacariyam carissati aññataram vā saṃkiliṭṭham āpattiñ āpajjissati sikkham vā paccakkhāya hīnāyāvattissati.

[pāci. 92] Pañca bījajātāni – mūlabījam, khandhabījam, phalubījam, aggabījam, bījabījaññeva [bījabījameva (ka.)] pañcamam. Pañcahi samañakappehi phalam paribhuñjitabbam – aggiparijitam, satthaparijitaññam, nakhaparijitaññam, abījam, nibbattabījaññeva [nibbaññabījaññeva (sī.), nibbaññabījaññeva (syā.), nippaññabījaññeva (ka.)] pañcamam. Pañca visuddhiyo – nidānam uddisitvā avasesam sutena sāvetabbam, ayam pañhamā visuddhi; nidānam uddisitvā cattāri pārājikāni uddisitvā avasesam sutena sāvetabbam, ayam dutiyā visuddhi; nidānam uddisitvā cattāri pārājikāni uddisitvā terasa saṅghādisese uddisitvā avasesam sutena sāvetabbam, ayam tatiyā visuddhi; nidānam uddisitvā cattāri pārājikāni uddisitvā terasa saṅghādisese uddisitvā dve aniyate uddisitvā avasesam sutena sāvetabbam, ayam catutthā visuddhi; vitthāreneva pañcamī. Aparāpi pañca visuddhiyo – suttuddeso, pārisuddhiuposatho, adhiññānuposatho, pavārañā, sāmaggīuposathoyeva pañcamo. Pañcānisamsā vinayadhare – attano sīlakkhandho sugutto hoti surakkhito, kukkuccapakatānam pañisaranānam hoti, visārado saṅghamajjhō voharati, paccatthike sahadhammena suniggahitam nigganhāti, saddhammaññithiyā pañipanno hoti. Pañca adhammikāni pātimokkhāññapanāni. Pañca dhammikāni pātimokkhāññapanānīti.

Pañcakam niññhitam.

Tassuddānam –

Āpatti āpattikkhandhā, vinītānantarena ca;
Puggalā chedanā ceva, āpajjati ca paccayā.

Na upeti upeti ca, kappantusañkitelañca;
Vasam byasanā sampadā, passaddhi puggalena ca.

Sosānikam khāyitañca, theyyam coro ca vuccati;
Avissajji avebhañgi, kāyato kāyavācato.

Desanā saṅgham uddesam, paccantikathinena ca;
Kammāni yāvatatiyam, pārājithulladukkaṭam.

Akappiyam kappiyañca, apuññaduvinodayā;
Sammajjanī apare ca, bhāsam āpattimeva ca.

Adhikaraṇam vatthu ñatti, āpattā ubhayāni ca;
Lahukaññhamakā ete, kañhasukkā vijānatha.

Araññam piññapātañca, pañsurukkhasusānikā;
Abbhokāso cīvarañca, sapadāno nisajjiko.

Santhati khalu pacchāpi, pattapiññikameva ca;
Uposathaññam pavāraññam, āpattānāpattipi ca.

Kañhasukkapadā ete, bhikkhunīñampi te tathā;
Apāsādikapāsādi, tatheva apare duve.

Kulūpake ativelam, bījam samañakappi ca;
Visuddhi apare ceva, vinayādhammikena ca;
Dhammikā ca tathā vuttā, niññhitā suddhipañcakāti.

6. Chakkavāro

326. [dī. ni. 3.324] Cha agāravā. Cha gāravā. Cha vinītavatthūni. Cha sāmīciyo. Cha āpattisamuṭṭhānā. Chacchedanakā āpattiyo. Chahākārehi āpattim āpajjati. Chānisamsā vinayadhare. Cha paramāni. Chārattam tīcīvarena vippavasitabbam. Cha cīvarāni. Cha rajañāni. Cha āpattiyo kāyato ca cittato ca samuṭṭhanti na vācato. Cha āpattiyo vācato ca cittato ca samuṭṭhanti na kāyato. Cha āpattiyo kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti. Cha kammāni. Cha vivādamūlāni. Cha anuvādamūlāni. Cha sāraṇīyā dhammā dīghaso. Cha vidatthiyo, sugatavidatthiyā, tiriyaṁ cha vidatthiyo. Cha nissayaṭippassaddhiyo ācariyamhā. Cha nahāne anupaññattiyo – vippakatacīvaraṁ ādāya pakkamati, vippakatacīvaraṁ samādāya pakkamati.

[mahāva. 85 ādayo] Chahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbam nissayo dātabbo sāmanero upaṭṭhāpetabbo – asekkhena sīlakkhandhena samannāgato hoti, asekkhena samādhikkhandhena samannāgato hoti, asekkhena paññakkhandhena samannāgato hoti, asekkhena vimuttikkhandhena samannāgato hoti, dasavasso vā hoti atirekadasavasso vā.

Aparehipi chahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbam nissayo dātabbo sāmanero upaṭṭhāpetabbo – attanā asekkhena sīlakkhandhe samannāgato hoti, param asekkhe sīlakkhandhe samādapetā; attanā asekkhena samādhikkhandhena samannāgato hoti, param asekkhe samādhikkhandhe samādapetā; attanā asekkhena paññakkhandhena samannāgato hoti, param asekkhe paññakkhandhe samādapetā; attanā asekkhena vimuttikkhandhena samannāgato hoti, param asekkhe vimuttikkhandhe samādapetā; attanā asekkhena vimuttiñāṇadassanakkhandhena samannāgato hoti, param asekkhe vimuttiñāṇadassanakkhandhe samādapetā; dasavasso vā hoti atirekadasavasso vā.

Aparehipi chahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbam nissayo dātabbo sāmanero upaṭṭhāpetabbo – saddho hoti, hirimā hoti, ottappī hoti, āraddhavīriyo hoti, upaṭṭhitassati hoti, dasavasso vā hoti atirekadasavasso vā.

Aparehipi chahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbam nissayo dātabbo sāmanero upaṭṭhāpetabbo – na adhisile sīlavipanno hoti, na ajjhācāre ācāravipanno hoti, na atidiṭṭhiyā diṭṭhivipanno hoti, bahussuto hoti, paññavā hoti, dasavasso vā hoti atirekadasavasso vā.

Aparehipi chahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbam nissayo dātabbo sāmanero upaṭṭhāpetabbo – paṭibalo hoti antevāsim vā saddhivihāriṁ vā gilānam upaṭṭhāpetum vā, anabhirataṁ vūpakāsetum vā vūpakāsāpetum vā **[anabhiratiṁ (ka.)]**, uppānam kukkuccam dhammadto vinodetum **[vinodetum vā vinodāpetum vā (syā.) mahāva. 85]**, āpattim jānāti, āpattivuṭṭhānam jānāti, dasavasso vā hoti atirekadasavasso vā.

Aparehipi chahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbam nissayo dātabbo sāmanero upaṭṭhāpetabbo – paṭibalo hoti antevāsim vā saddhivihāriṁ vā ābhisaṁcārikāya sikkhāya sikkhāpetum, ādibrahmacāriyakāya sikkhāya vinetuṁ, abhidhamme vinetuṁ, abhivinaye vinetuṁ, uppānam diṭṭhigataṁ dhammadto vivecetuṁ, dasavasso vā hoti atirekadasavasso vā.

Aparehipi chahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbam nissayo dātabbo sāmanero upaṭṭhāpetabbo – āpattim jānāti, anāpattim jānāti, lahukam āpattim jānāti, garukam āpattim jānāti, ubhayāni kho panassa pātimokkhāni vitthārena svāgaṭāni honti suvibhattāni suppavattīni suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso, dasavasso vā hoti atirekadasavasso vā.

Cha adhammikāni pātimokkhaṭṭhapanāni, cha dhammikāni pātimokkhaṭṭhapanānīti.

Chakkam niṭṭhitam.

Tassuddānam –

Agāravā gāravā ca, vinītā sāmīcipi ca;
Samuṭṭhānā chedanā ceva, ākārānisamṣena ca.

Paramāni ca chārattam, cīvaraṇa rajaṇāni ca;
Kāyato cittato cāpi, vācato cittatopi ca.

Kāyavācācittato ca, kammavivādameva ca;
Anuvādā dīghaso ca, tiriyaṇ nissayena ca.

Anupaññatti ādāya, samādāya tatheva ca;
Asekhe samādapetā, saddho adhisilena ca;
Gilānābhisaṁacārī, āpattādhammadhammikāti.

7. Sattakavāro

327. Sattāpattiyo. Sattāpattikkhandhā. Satta vinītavatthūni. Satta sāmīciyo. Satta adhammikā paṭiññātakaraṇā. Satta dharmikā paṭiññātakaraṇā. Sattannam anāpatti sattahakaraṇiyena gantum. Sattānisamṣā vinayadhare. Satta paramāni. Sattame aruṇuggamane nissaggiyaṇ hoti. Satta samathā. Satta kammāni. Satta āmakadhaññāni. Tiriyaṇ sattantarā. Gaṇabhojane satta anupaññattiyo. Bhesajjāni paṭiggahetvā sattāhaparamam sannidhikārakam paribhuñjtabbāni. Katacīvaraṇ ādāya pakkamati. Katacīvaraṇ samādāya pakkamati. Bhikkhussa na hoti āpatti daṭṭhabbā. Bhikkhussa hoti āpatti daṭṭhabbā. Bhikkhussa hoti āpatti daṭṭhabbā [paṭikātabbā (sabbatha) aṭṭhakathā ca campeyyakkhandake adhammakkāmādikathā ca oloketabbā]. Satta adhammikāni pātimokkhāṭṭhapanāni. Satta dharmmikāni pātimokkhāṭṭhapanāni.

[a. ni. 7.75] Sattahaṅgehi samannāgato bhikkhu vinayadharo hoti – āpattim jānāti, anāpattim jānāti, lahukam āpattim jānāti, garukam āpattim jānāti, sīlavā hoti, pātimokkhasaṇvarasamvuto viharati ācāragocarasampanno aṇumattesu vajjesu bhayaḍassāvī samādāya sikkhati sikkhāpadesu, catunnam jhānānam ābhicetasikānam diṭṭhadhammasukhavihārānam nikāmalābhī hoti akicchālābhī akasirālābhī, āsavānañca khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati.

Aparehipi sattahaṅgehi samannāgato bhikkhu vinayadharo hoti – āpattim jānāti, anāpattim jānāti, lahukam āpattim jānāti, garukam āpattim jānāti, bahussuto hoti sutadharo sutasannicayo ye te dharmā ādikalyāṇā majjhēkalyāṇā pariyosānakalyāṇā sāttham sabyañjanam kevalaparipuṇṇam parisuddham brahmacariyam abhivadanti tathārūpassa dharmā bahussutā honti dhātā [dhātā (sī. syā.)] vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā, catunnam jhānānam ābhicetasikānam diṭṭhadhammasukhavihārānam nikāmalābhī hoti akicchālābhī akasirālābhī, āsavānañca khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati.

Aparehipi sattahaṅgehi samannāgato bhikkhu vinayadharo hoti – āpattim jānāti, anāpattim jānāti, lahukam āpattim jānāti, garukam āpattim jānāti, ubhayāni kho panassa pātimokkhāni vitthārena svāgatāni honti suvibhattāni suppavattīni suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso, catunnam jhānānam ābhicetasikānam diṭṭhadhammasukhavihārānam nikāmalābhī hoti akicchālābhī akasirālābhī, āsavānañca khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati.

Aparehipi sattahaṅgehi samannāgato bhikkhu vinayadharo hoti – āpattim jānāti; anāpattim jānāti; lahukam āpattim jānāti; garukam āpattim jānāti; anekavihitam pubbenivāsam anussarati, seyyathidam –

ekampi jātim dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsampi jātiyo tiṁsampi jātiyo cattālīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi saṁvatṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi saṁvatṭavivaṭṭakappe – “amutrāsim evamñāmo evam̄gotto evam̄vaṇṇo evamāhāro evam̄sukhadukkhappaṭisaṁvedī evamāyupariyanto, so tato cuto amutra udapādīm; tatrāpiṁ evamñāmo evam̄gotto evam̄vaṇṇo evamāhāro evam̄sukhadukkhappaṭisaṁvedī evamāyupariyanto, so tato cuto idhūpapanno”ti iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati; dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena [atikkantamānussakena (ka.)] satte passati cavamāne upapajjamāne hīne pañīte suvanne dubbañne, sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti – “ime vata bhonto sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchādiṭṭhikā micchādiṭṭhikammasamādānā, te kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatīm vinipātam nirayaṁ upapannā, ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikammasamādānā, te kāyassa bhedā param maraṇā sugatīm saggam lokam upapannā”ti iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne pañīte suvanne dubbañne sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti; āsavānañca khayā anāsavam cetovimuttīm paññāvimuttīm diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati.

Sattahaṅgehi samannāgato vinayadharo sobhati – āpattīm jānāti, anāpattīm jānāti, lahukam āpattīm jānāti, garukam āpattīm jānāti, sīlavā hoti...pe... samādāya sikkhati sikkhāpadesu, catunnam jhānānam ābhicetasikānam diṭṭhadhammasukhavihārānam nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī, āsavānañca khayā anāsavam cetovimuttīm paññāvimuttīm diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati.

Aparehipi sattahaṅgehi samannāgato vinayadharo. Sobhati – āpattīm jānāti, anāpattīm jānāti, lahukam āpattīm jānāti, garukam āpattīm jānāti, bahussuto hoti...pe... diṭṭhiyā suppatividhō catunnam jhānānam ābhicetasikānam diṭṭhadhammasukhavihārānam nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī, āsavānañca khayā anāsavam cetovimuttīm paññāvimuttīm diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati.

Aparehipi sattahaṅgehi samannāgato vinayadharo sobhati – āpattīm jānāti, anāpattīm jānāti, lahukam āpattīm jānāti; garukam āpattīm jānāti; ubhayāni kho panassa pātimokkhāni vitthārena svāgatāni honti suvibhattāni suppavattīni suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso, catunnam jhānānam ābhicetasikānam diṭṭhadhammasukhavihārānam nikāmalābhī hoti akicchalābhī akasiralābhī, āsavānañca khayā anāsavam cetovimuttīm paññāvimuttīm diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati.

Aparehipi sattahaṅgehi samannāgato vinayadharo sobhati – āpattīm jānāti; anāpattīm jānāti; lahukam āpattīm jānāti; garukam āpattīm jānāti; anekavihitam pubbenivāsam anussarati, seyyathidam – ekampi jātim dvepi jātiyo...pe... iti sākāram sauddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati, dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne pañīte suvanne dubbañne sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti...pe... iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne pañīte suvanne dubbañne sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti; āsavānañca khayā anāsavam cetovimuttīm paññāvimuttīm diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati.

[dī. ni. 3.330] Satta asaddhammā – assaddho hoti, ahiriko hoti, anottappī hoti, appassuto hoti, kusīto hoti, muṭṭhassati hoti, duppañño hoti.

[dī. ni. 3.330] Satta saddhammā – saddho hoti, hirimā hoti, ottappī hoti, bahussuto hoti, āraddhavīriyo hoti, upaṭṭhitassati hoti, paññavā hotīti.

Sattakam niṭhitam.

Tassuddānam –

Āpatti āpattikkhandhā, vinītā sāmīcīpi ca;
Adhammikā dhammikā ca, anāpatti ca sattāham.

Ānisamsā paramāni, aruṇasamathena ca;
Kammā āmakadhaññā ca, tiriyam gaṇabhojane.

Sattāhaparamam ādāya, samādāya tatheva ca;
Na hoti hoti hoti ca, adhammā dhammikāni ca.

Caturo vinayadharā, catubhikkhū ca sobhane;
Satta ceva asaddhammā, satta saddhammā desitāti.

8. Aṭṭhakavāro

328. Aṭṭhānisamse sampassamānena na so bhikkhu āpattiyā adassane ukkhipitabbo. Aṭṭhānisamse sampassamānena paresampi saddhāya sā āpatti desetabbā. Aṭṭha yāvatatiyakā. Aṭṭhahākārehi kulāni dūseti. Aṭṭha mātikā cīvarassa uppādāya. Aṭṭha mātikā kathinassa ubbhārāya. Aṭṭha pānāni. [cūlava. 348; a. ni. 8.7] Aṭṭhahi asaddhammehi abhibhūto pariyādinnacitto devadatto āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Aṭṭha lokadhammā. Aṭṭha garudhammā. Aṭṭha pāṭidesanīyā. Aṭṭhaṅgiko musāvādo. Aṭṭha uposathaṅgāni. Aṭṭha dūteyyaṅgāni. Aṭṭha titthiyavattāni. Aṭṭha acchariyā abbhutadhammā mahāsamudde. Aṭṭha acchariyā abbhutadhammā imasmiṁ dhammadvinaye. Aṭṭha anatirittā. Aṭṭha atirittā. Aṭṭhame aruṇuggamane nissaggyam hoti. Aṭṭha pārājikā. Aṭṭhamam vatthum paripūrentī nāsetabbā. Aṭṭhamam vatthum paripūrentiyā desitāpi adesitā hoti. Aṭṭhavācikā upasampadā. Aṭṭhannam pacuṭṭhātabbam. Aṭṭhannam āsanam dātabbam. Upāsikā aṭṭha varāni yācati. Aṭṭhahaṅgehi samannāgato bhikkhu bhikkhunovādako sammannitabbo [sammanitabbo (ka.)]. Aṭṭhānisamsā vinayadhare. Aṭṭha paramāni. Tassapāpiyasakiakammakatena bhikkhunā aṭṭhasu dhammesu sammā vattitabbam. Aṭṭha adhammikāni pātimokkhāṭṭhapanāni aṭṭha dharmikāni pātimokkhāṭṭhapanānīti.

Aṭṭhakam niṭhitam.

Tassuddānam –

Na so bhikkhu paresampi, yāvatatiyadūsanā;
Mātikā kathinubbhārā, pānā abhibhūtena ca.

Lokadhammā garudhammā, pāṭidesanīyā musā;
Uposathā ca dūtaṅgā, titthiyā samuddepi ca.

Abbhutā anatirittam, atirittam nissaggyam;
Pārājikaṭṭhamam vatthu, adesitūpasampadā.

Paccuṭṭhānāsanañceva, varam ovādakena ca;
Ānisamsā paramāni, aṭṭhadhammesu vattanā;
Adhammikā dharmikā ca, aṭṭhakā suppakāsitāti.

9. Navakavāro

329. Nava āghātavatthūni. Nava āghātapaṭivinayā. Nava vinītavatthūni. Nava paṭhamāpattikā. Navahi saṅgo bhijjati. Nava pañṭabhojanāni. Navamaṇsehi dukkaṭam. Nava pātimokkhuddesā. Nava paramāni. Nava taṇhāmūlakā dhammā. Nava vidhamānā. Nava cīvarāni adhiṭṭhātabbāni. Nava cīvarāni na vikappetabbāni. Dīghaso nava vidatthiyo sugatavidatthiyā. Nava adhammikāni dānāni. Nava adhammikā paṭiggahā. Nava adhammikā paribhogā – tīṇi dhammikāni dānāni, tayo dhammikā paṭiggahā, tayo dhammikā paribhogā. Nava adhammikā saññattiyo [paññattiyo (sabbatha) aṭṭhakathā ca samathakkhandhake kanhapakkhanavakañca oloketabbam]. Nava dhammikā saññattiyo. Adhammakanme dve navakāni. Dhammakanme dve navakāni. Nava adhammikāni pātimokkhaṭṭhapanāni. Nava dhammikāni pātimokkhaṭṭhapanānīti.

Navakam niṭṭhitam.

Tassuddānam –

Āghātavatthuvinayā, vinītā paṭhamena ca;
Bhijjati ca pañṭañca, maṇsuddesaparamāni ca.

Taṇhā mānā adhiṭṭhānā, vikappe ca vidatthiyo;
Dānā paṭiggahā bhogā, tividhā puna dhammikā.

Adhammadhammasaññatti, duve dve navakāni ca;
Pātimokkhaṭṭhapanāni, adhammadhammikāni cāti.

10. Dasakavāro

330. Dasa āghātavatthūni. Dasa āghātapaṭivinayā. Dasa vinītavatthūni. Dasavatthukā micchādiṭṭhi. Dasavatthukā sammādiṭṭhi. Dasa antaggāhikā diṭṭhi. Dasa micchattā. Dasa sammattā. Dasa akusalakammapathā. Dasa kusalakammapathā. Dasa adhammikā salākaggāhā. Dasa dhammikā salākaggāhā. Sāmañerānam dasa sikkhāpadāni. Dasahaṅgehi samannāgato sāmañero nāsetabbo.

Dasahaṅgehi samannāgato vinayadharo bālo tveva saṅkham gacchatī – attano bhāsapariyantam na uggañhāti, parassa bhāsapariyantam na uggañhāti, attano bhāsapariyantam anuggahetvā parassa bhāsapariyantam anuggahetvā adhammena kāreti, appatiññāya āpattim na jānāti, āpattiyā mūlam na jānāti, āpattisamudayam na jānāti, āpattinirodham na jānāti, āpattinirodhagāminim paṭipadam na jānāti.

Dasahaṅgehi samannāgato vinayadharo paṇḍito tveva saṅkham gacchatī – attano bhāsapariyantam uggañhāti, parassa bhāsapariyantam uggañhāti, attano bhāsapariyantam uggañhāti, attano bhāsapariyantam uggahetvā parassa bhāsapariyantam uggahetvā dhammena kāreti, paṭiññāya āpattim jānāti, āpattiyā mūlam jānāti, āpattisamudayam jānāti, āpattinirodham jānāti, āpattinirodhagāminim paṭipadam jānāti.

Aparehipi dasahaṅgehi samannāgato vinayadharo bālo tveva saṅkham gacchatī – adhikaraṇam na jānāti, adhikaraṇassa mūlam na jānāti, adhikaraṇasamudayam na jānāti, adhikaraṇanirodham na jānāti, adhikaraṇanirodhagāminim paṭipadam na jānāti, vatthum na jānāti, nidānam [uddānam (ka.)] na jānāti, paññattim na jānāti, anupaññattim na jānāti, anusandhivacanapathaṁ na jānāti.

Dasahaṅgehi samannāgato vinayadharo paṇḍito tveva saṅkham gacchatī – adhikaraṇam jānāti, adhikaraṇassa mūlam jānāti, adhikaraṇasamudayam jānāti, adhikaraṇanirodham jānāti, adhikaraṇanirodhagāminim paṭipadam jānāti, vatthum jānāti, nidānam jānāti, paññattim jānāti, anupaññattim jānāti, anusandhivacanapathaṁ jānāti.

Aparehipi dasahaṅgehi samannāgato vinayadharo bālo tveva saṅkham gacchatī – ñattim na jānāti,

ñattiyā karaṇam na jānāti, na pubbakusalo hoti, na aparakusalo hoti, akālaññū ca hoti, āpattānāpattiṁ na jānāti, lahukagarukam̄ āpattiṁ na jānāti, sāvasesānavasesam̄ āpattiṁ na jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam̄ āpattiṁ na jānāti, ācariyaparamparā kho panassa na suggahitā hoti na sumanasikatā na sūpadhāritā.

Dasahaṅgehi samannāgato vinayadharo paṇḍito tveva saṅkham̄ gacchatī – ñattim̄ jānāti, ñattiyā karaṇam̄ jānāti, pubbakusalo hoti, aparakusalo hoti, kālaññū ca hoti, āpattānāpattiṁ jānāti, lahukagarukam̄ āpattiṁ jānāti, sāvasesānavasesam̄ āpattiṁ jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam̄ āpattiṁ jānāti, ācariyaparamparā kho panassa suggahitā hoti sumanasikatā sūpadhāritā.

Aparehipi dasahaṅgehi samannāgato vinayadharo bālo tveva saṅkham̄ gacchatī – āpattānāpattiṁ na jānāti, lahukagarukam̄ āpattiṁ na jānāti, sāvasesānavasesam̄ āpattiṁ na jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam̄ āpattiṁ na jānāti, ubhayāni kho panassa pātimokkhāni vitthārena na svāgaṭāni honti na suvibhattāni na suppavattīni na suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso, āpattānāpattiṁ na jānāti, lahukagarukam̄ āpattiṁ na jānāti, sāvasesānavasesam̄ āpattiṁ na jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam̄ āpattiṁ na jānāti, adhikarane ca na vinicchayakusalo hoti.

Dasahaṅgehi samannāgato vinayadharo paṇḍito tveva saṅkham̄ gacchatī – āpattānāpattiṁ jānāti, lahukagarukam̄ āpattiṁ jānāti, sāvasesānavasesam̄ āpattiṁ jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam̄ āpattiṁ jānāti, ubhayāni kho panassa pātimokkhāni vitthārena svāgaṭāni honti suvibhattāni suppavattīni suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso, āpattānāpattiṁ jānāti, lahukagarukam̄ āpattiṁ jānāti, sāvasesānavasesam̄ āpattiṁ jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam̄ āpattiṁ jānāti, adhikarane ca vinicchayakusalo hoti.

[a. ni. 10.33] Dasahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo. Dasa atthavase paṭicca tathāgatena sāvakānam̄ sikkhāpadam̄ paññattam̄. Dasa ādīnavā rājantepurappavesane. Dasa dānavatthūni. Dasa ratanāni. Dasavaggo bhikkhusaṅgho. Dasavaggene gaṇena upasampādetabbam̄. Dasa pañṣukūlāni. Dasa cīvaradhāraṇā [cīvaradhāraṇāni (syā.)]. Dasāhaparamam̄ atirekacīvaraṁ dhāretabbam̄. Dasa sukkāni. Dasa itthiyo. Dasa bhariyāyo. Vesāliyā dasa vatthūni dīpentī. Dasa puggalā avandiyā. Dasa akkosavatthūni. Dasahākārehi pesuññam̄ upasampharati. Dasa senāsanāni. Dasa varāni yāciṁsu. Dasa adhammikāni pātimokkhaṭṭhapanāni. Dasa dhammikāni pātimokkhaṭṭhapanāni. Dasānisamsā yāguyā. Dasa mañṣā akappiyā. Dasa paramāni. Dasavassena bhikkhunā byattena paṭibalena pabbājetabbam̄ upasampādetabbam̄ nissayo dātabbo sāmañero upaṭṭhāpetabbo. Dasavassāya bhikkhuniyā byattāya paṭibalāya pabbājetabbam̄ upasampādetabbam̄ nissayo dātabbo sāmañerī upaṭṭhāpetabbā. Dasavassāya bhikkhuniyā byattāya paṭibalāya vuṭṭhāpanasammuti sāditabbā. Dasavassāya gihigatāya sikkhā dātabbāti.

Dasakam̄ niṭṭhitam̄.

Tassuddānam̄ –

Āghātaṁ vinayam̄ vatthu, micchā sammā ca antagā;
Micchattā ceva sammattā, akusalā kusalāpi ca.

Salākā adhammā dhammā, sāmañerā ca nāsanā;
Bhāsādhikaraṇañceva, ñattilahukameva ca.

Lahukā garukā ete, kaṇhasukkā vijānatha;
Ubbāhikā ca sikkhā ca, antepure ca vatthūni.

Ratanam dasavaggo ca, tatheva upasampadā;
Pañṣukūladhāraṇā ca, dasāhasukkaitthiyo.

Bhariyā dasa vatthūni, avandiyakkosena ca;
Pesuññañceva senāni, varāni ca adhammikā.

Dhammadikā yāgumamṣā ca, paramā bhikkhu bhikkhunī;
Vuṭṭhāpanā gihigatā, dasakā suppakāsitāti.

11. Ekādasakavāro

331. Ekāda puggalā anupasampannā na upasampādetabbā, upasampannā nāsetabbā. Ekādasa pādukā akappiyā. Ekādasa pattā akappiyā. Ekādasa cīvarāni akappiyāni. Ekādasa yāvatatiyakā. Bhikkhunīnam ekādasa antarāyikā dhammā pucchitabbā. Ekādasa cīvarāni adhiṭṭhātabbāni. Ekādasa cīvarāni na vikappetabbāni. Ekādase aruṇugamane nissaggyam hoti. Ekādasa gaṇṭhikā kappiyā. Ekādasa vidhā [vīthā (syā.)] kappiyā. Ekādasa pathavī akappiyā. Ekādasa pathavī kappiyā. Ekādasa nissayapaṭipassaddhiyo. Ekādasa puggalā avandiyā. Ekādasa paramāni. Ekādasa varāni yāciṁsu. Ekādasa sīmādosā. Akkosakaparibhāsake puggale ekādasādīnavā pāṭikaṅkhā. [a. ni. 11.15; mi. pa. 4.4.6] Mettāya cetovimuttiyā āsevitāya bhāvitāya bahulīkatāya yānīkatāya vatthukatāya anuṭṭhitāya paricitāya susamāraddhāya ekādasānisaṁsā pāṭikaṅkhā. Sukham supati, sukham paṭibujjhati, na pāpakaṁ supinam passati, manussānaṁ piyo hoti, amanussānaṁ piyo hoti, devatā rakkhanti, nāssa aggi vā visam vā sattham vā kamati, tuvaṭṭam cittam samādhiyati, mukhavaṇṇo vippasīdati, asammūlho kālaṅkaroti, uttari appaṭivijjhanto brahmañlokūpago hoti – mettāya cetovimuttiyā āsevitāya bhāvitāya bahulīkatāya yānīkatāya vatthukatāya anuṭṭhitāya paricitāya susamāraddhāya ime ekādasānisaṁsā pāṭikaṅkhāti.

Ekādasakam niṭṭhitam.

Tassuddānam –

Nāsetabbā pādukā ca, pattā ca cīvarāni ca;
Tatiyā pucchitabbā ca, adhiṭṭhānavikappanā.

Aruṇā gaṇṭhikā vidhā, akappiyā ca kappiyam;
Nissayāvandiyā ceva, paramāni varāni ca;
Sīmādosā ca akkosā, mettāyekādasā katāti.

Ekuttarikanayo.

Tassuddānam –

Ekakā ca dukā ceva, tikā ca catupañcakā;
Chasattatthanavakā ca, dasa ekādasāni ca.

Hitāya sabbasattānam, nātadhammena tādinā;
Ekuttarikā vimalā, mahāvīrena desitāti.

Ekuttarikanayo niṭṭhito.

Uposathādipucchāvissajjanā

Ādimajjhantapucchanam

332. Uposathakammassa ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānam? Pavāraṇākammassa ko ādi, kim

majjhe, kim pariyośānam? Tājjanīyakammassa ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānam?
 Niyassakammassa...pe... pabbājanīyakammassa...pe... paṭisāraṇīyakammassa...pe...
 ukkhepanīyakammassa...pe... parivāsadānassa...pe... mūlāyapaṭikassanāya...pe... mānattadānassa...
 pe... abbhānassa...pe... upasampadākammassa ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānam?
 Tājjanīyakammassa paṭippassaddhiyā ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānam? Niyassakammassa
 paṭippassaddhiyā ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānam? Pabbājanīyakammassa paṭippassaddhiyā ko ādi,
 kim majjhe, kim pariyośānam? Paṭisāraṇīyakammassa paṭippassaddhiyā ko ādi, kim majjhe, kim
 pariyośānam? Ukkhepanīyakammassa paṭippassaddhiyā ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānam?
 Sativinayassa ko ādi, kim majje, kim pariyośānam? Amūlhavinayassa ko ādi, kim majjhe, kim
 pariyośānam? Tassapāpiyasiκāya ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānam? Tiṇavatthārakassa ko ādi, kim
 majjhe, kim pariyośānam? Bhikkhunovādakasammutiyā ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānam?
 Ticīvarena avippavāsasammutiyā ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānam? Santhatasammutiyā ko ādi, kim
 majjhe, kim pariyośānam? Rūpiyachadḍakasammutiyā ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānam?
 Sātiyaggāhāpakasammutiyō ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānam? Pattaggāhāpakasammutiyā ko ādi,
 kim majjhe, kim pariyośānam? Daṇḍasammutiyā ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānam?
 Sikkāsammutiyā ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānam? Daṇḍasikkāsammutiyā ko ādi, kim majjhe, kim
 pariyośānam?

Ādimajjhantavissajjanā

333. Uposathakammassa ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānanti? Uposathakammassa sāmaggī ādi,
 kiriyā majjhe, niṭṭhānam pariyośānam.

Pavāraṇākammassa ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānanti? Pavāraṇākammassa sāmaggī ādi, kiriyā
 majjhe, niṭṭhānam pariyośānam.

Tājjanīyakammassa ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānanti? Tājjanīyakammassa vatthu ca puggalo
 ca ādi, ñatti majjhe, kammavācā pariyośānam.

Niyassakammassa...pe... pabbājanīyakammassa...pe... paṭisāraṇīyakammassa...pe...
 ukkhepanīyakammassa...pe... parivāsadānassa...pe... mūlāyapaṭikassanāya...pe... mānattadānassa...
 pe... abbhānassa ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānanti? Abbhānassa vatthu ca puggalo ca ādi, ñatti
 majjhe, kammavācā pariyośānam.

Upasampadākammassa ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānanti? Upasampadākammassa puggalo ādi,
 ñatti majjhe, kammavācā pariyośānam.

Tājjanīyakammassa paṭippassaddhiyā ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānanti? Tājjanīyakammassa
 paṭippassaddhiyā sammāvattanā ādi, ñatti majjhe, kammavācā pariyośānam.

Niyassakammassa...pe... pabbājanīyakammassa...pe... paṭisāraṇīyakammassa...pe...
 ukkhepanīyakammassa paṭippassaddhiyā ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānanti?
 Ukkhepanīyakammassa paṭippassaddhiyā sammāvattanā ādi, ñatti majjhe, kammavācā pariyośānam.

Sativinayassa ko ādi, kim majjhe, kim pariyośānanti? Sativinayassa vatthu ca puggalo ca ādi, ñatti
 majjhe, kammavācā pariyośānam.

Amūlhavinayassa ...pe... tassapāpiyasiκāya...pe... tiṇavatthārakassa...pe...
 bhikkhunovādakasammutiyā...pe... ticīvarena avippavāsasammutiyā...pe... santhatasammutiyā...pe...
 rūpiyachadḍakasammutiyā...pe... sātiyaggāhāpakasammutiyā...pe... pattaggāhāpakasammutiyā...pe...
 daṇḍasammutiyā...pe... sikkāsammutiyā...pe... daṇḍasikkāsammutiyā ko ādi, kim majjhe, kim

pariyosānanti? Dañḍasikkāsammutiyā vatthu ca puggalo ca ādi, ñatti majjhe, kammavācā pariyosānam.

Upasathādipucchāvissajjanā niṭhitā.

Atthavasapakaraṇam

334. [a. ni. 10.334; pari. 22] Dasa athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam – saṅghasuṭṭhutāya, saṅghaphāsutāya, dummaṅkūnam puggalānam niggahāya, pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya, diṭṭhadhammikānam āsavānam samvarāya, samparāyikānam āsavānam paṭighātāya, appasannānam pasādāya, pasannānam bhiyyobhāvāya, saddhammaṭhitiyā vinayānuggahāya.

Yam saṅghasuṭṭhu tam saṅghaphāsu. Yam saṅghaphāsu tam dummaṅkūnam puggalānam niggahāya. Yam dummaṅkūnam puggalānam niggahāya tam pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya. Yam pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya tam diṭṭhadhammikānam āsavānam samvarāya. Yam diṭṭhadhammikānam āsavānam samvarāya tam samparāyikānam āsavānam paṭighātāya. Yam samparāyikānam āsavānam paṭighātāya tam appasannānam pasādāya. Yam appasannānam pasādāya tam pasannānam bhiyyobhāvāya. Yam pasannānam bhiyyobhāvāya tam saddhammaṭhitiyā. Yam saddhammaṭhitiyā tam vinayānuggahāya.

Yam saṅghasuṭṭhu tam saṅghaphāsu. Yam saṅghasuṭṭhu tam dummaṅkūnam puggalānam niggahāya. Yam saṅghasuṭṭhu tam pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya. Yam saṅghasuṭṭhu tam diṭṭhadhammikānam āsavānam samvarāya. Yam saṅghasuṭṭhu tam samparāyikānam āsavānam paṭighātāya. Yam saṅghasuṭṭhu tam appasannānam pasādāya. Yam saṅghasuṭṭhu tam pasannānam bhiyyobhāvāya. Yam saṅghasuṭṭhu tam saddhammaṭhitiyā. Yam saṅghasuṭṭhu tam vinayānuggahāya.

Yam saṅghaphāsu tam dummaṅkūnam puggalānam niggahāya. Yam saṅghaphāsu tam pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya. Yam saṅghaphāsu tam diṭṭhadhammikānam āsavānam samvarāya. Yam saṅghaphāsu tam samparāyikānam āsavānam paṭighātāya. Yam saṅghaphāsu tam appasannānam pasādāya. Yam saṅghaphāsu tam pasannānam bhiyyobhāvāya. Yam saṅghaphāsu tam saddhammaṭhitiyā. Yam saṅghaphāsu tam vinayānuggahāya. Yam saṅghaphāsu tam saṅghasuṭṭhu.

Yam dummaṅkūnam puggalānam niggahāya... pe... Yam pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya... Yam diṭṭhadhammikānam āsavānam samvarāya... Yam samparāyikānam āsavānam paṭighātāya... Yam appasannānam pasādāya... Yam pasannānam bhiyyobhāvāya... Yam saddhammaṭhitiyā... Yam vinayānuggahāya tam saṅghasuṭṭhu. Yam vinayānuggahāya tam saṅghaphāsu. Yam vinayānuggahāya tam dummaṅkūnam puggalānam niggahāya. Yam vinayānuggahāya tam pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya. Yam vinayānuggahāya tam diṭṭhadhammikānam āsavānam samvarāya. Yam vinayānuggahāya tam samparāyikānam āsavānam paṭighātāya. Yam vinayānuggahāya tam appasannānam pasādāya. Yam vinayānuggahāya tam pasannānam bhiyyobhāvāya. Yam vinayānuggahāya tam saddhammaṭhitiyāti.

Atthasataṁ dhammasataṁ, dve ca niruttisatāni;
Cattāri ñāṇasatāni, athavase pakaraṇeti.

Atthavasapakaraṇam niṭhitam.

Mahāvaggo niṭhitoto.

Tassuddānam –

Paṭhamam aṭṭhapucchāyam, paccayesu punaṭṭha ca;
Bhikkhūnam soṭasa ete, bhikkhunīnañca soṭasa.

Peyyālaantarā bhedā, ekuttarikameva ca;
Pavāraṇatthavasikā, mahāvaggassa saṅgahoti.

Atthavasapakaraṇam niṭṭhitam.

Gāthāsaṅgaṇikam

1. Sattanagaresu paññattasikkhāpadam

- 335.** Ekaṁsam cīvaraṁ katvā, paggaṇhitvāna añjaliṁ;
Āsīsamānarūpova [āsim̄samānarūpova (sī. syā.)], kissa tvam idha māgato.

Dvīsu vinayesu ye paññattā;
Uddesam āgacchanti uposathesu;
Kati te sikkhāpadā honti;
Katisu nagaresu paññattā.

Bhaddako te ummaṅgo, yoniso paripucchasi;
Taggha te ahamakkhissam, yathāsi kusalo tathā.

Dvīsu vinayesu ye paññattā;
Uddesam āgacchanti uposathesu;
Aḍḍhuḍḍhasatāni te honti;
Sattasu nagaresu paññattā.

Katamesu sattasu nagaresu paññattā;
Ingha me tvam byākara nam [ingha me tam byākara (ka.)];
Tam vacanapatham [tava vacanapatham (syā.)] nisāmayitvā;
Paṭipajjema hitāya no siyā.

Vesāliyam rājagahe, sāvatthiyañca ālaviyam;
Kosambyiñca sakkesu, bhaggesu ceva paññattā.

Kati vesāliyam paññattā, kati rājagahe katā;
Sāvatthiyañam kati honti, kati ālaviyam katā.

Kati kosambiyam paññattā, kati sakkesu vuccanti;
Kati bhaggesu paññattā, tam me akkhāhi pucchito.

Dasa vesāliyam paññattā, ekavīsa rājagahe katā;
Chaūna tīṇisatāni, sabbe sāvatthiyañam katā.

Cha ālaviyam paññattā, aṭṭha kosambiyam katā;
Aṭṭha sakkesu vuccanti, tayo bhaggesu paññattā.

Ye vesāliyam paññattā, te suṇohi yathātatham [yathākatham (sī. syā. evamuparipi)];
Methunaviggahuttari, atirekañca kālakam.

Bhūtam paramparabhattam, dantaponena [dantapoṇena (ka.)] acelako;
Bhikkhunīsu ca akkoso, dasete vesāliyam katā.

Ye rājagahe paññattā, te suṇohi yathātatham;
Adinnādānam rājagahe, dve anuddhamśanā dvepi ca bhedā.

Antaravāsakam rūpiyam suttam, ujjhāpanena ca pācitapiṇḍam;
Gaṇabhojanam vikale ca, cārittam nahānam ūnavīsatī.

Cīvaraṁ datvā vosāsanti, ete rājagahe katā;
Giraggacariyā tattheva, chandadānena ekavīsatī.

Ye sāvatthiyam paññattā, te suṇohi yathātatham;
Pārājikāni cattāri, saṅghādisesā bhavanti soḷasa.

Aniyatā ca dve honti, nissaggiyā catuvīsatī;
Chapaññāsasatañceva, khuddakāni pavuccanti.

Dasayeva ca gārayhā, dvesattati ca sekhiyā;
Chaūna tīṇisatāni, sabbe sāvatthiyam katā.

Ye ālaviyam paññattā, te suṇohi yathātatham;
Kuṭikosiyaseyyā ca, khaṇane gaccha devate;
Sappāṇakañca siñcanti, cha ete ālaviyam katā.

Ye kosambiyam paññattā, te suṇohi yathātatham;
Mahāvihāro dovacassam, aññam dvāram surāya ca;
Anādariyam sahadhammo, payopānena atṭhamam.

Ye sakkesu paññattā, te suṇohi yathātatham;
Eḷakalomāni patto ca, ovādo ceva bhesajjam.

Sūci āraññiko ceva, atṭhete [cha ete (sabbattha)] kāpilavathhave;
Udakasuddhiyā ovādo, bhikkhunīsu pavuccanti.

Ye bhaggesu paññattā, te suṇohi yathātatham;
Samādahitvā visibbenti, sāmisena sasitthakam.

Pārājikāni cattāri, saṅghādisesāni bhavanti;
Satta ca nissaggiyāni, aṭṭha dvattiṁsa khuddakā.

Dve gārayhā tayo sekkhā, chappaññāsa sikkhāpadā;
Chasu nagaresu paññattā, buddhenādiccabandhunā.

Chaūna tīṇisatāni, sabbe sāvatthiyam katā;
Kāruṇikena buddhena, gotamena yasassinā.

2. Catuvipattim

336. Yam tam [yam yam (ka.)] pucchimha akittayi no;

Tam tam byākataṁ anaññathā;
 Aññam tam pucchāmi tadiñgha brūhi;
 Garuka lahukañcāpi sāvasesaṁ;
 Anavasesaṁ duṭṭhullañca aduṭṭhullam;
 Ye ca yāvatatiyakā.

Sādhāraṇam asādhāraṇam;
 Vibhattiyo ca [vipattiyo ca (sī. syā.)] yehi samathehi sammanti;
 Sabbānipetāni viyākarohi;
 Handa vākyam suñoma te.

Ekatimsā ye garukā, aṭṭhettha anavasesā;
 Ye garukā te duṭṭhullā, ye duṭṭhullā sā sīlavipatti;
 Pārājikam saṅghādiseso, “sīlavipatti”ti vuccati.

Thullaccayam pācittiyā, pāṭidesanīyam dukkaṭam;
 Dubbhāsitam yo cāyam, akkosati hasādhippāyo;
 Ayaṁ sā ācāravipattisammata.

Viparītadīṭhim gaṇhanti, asaddhammehi purakkhatā;
 Abbhācikkhanti sambuddham, duppaññā mohapārutā;
 Ayaṁ sā diṭṭhivipattisammata.

Ājīvahetu ājīvakāraṇā pāpiccho icchāpakato asantam abhūtam uttarimanussadhammam ullapati, ājīvahetu ājīvakāraṇā sañcarittam samāpajjati, ājīvahetu ājīvakāraṇā – “yo te vihāre vasati, so bhikkhu arahā”ti bhaṇati, ājīvahetu ājīvakāraṇā bhikkhu pañītabhojanāni attano atthāya viññāpetvā bhuñjati, ājīvahetu ājīvakāraṇā bhikkhunī pañītabhojanāni attano atthāya viññāpetvā bhuñjati, ājīvahetu ājīvakāraṇā sūpam vā odanam vā agilāno attano atthāya viññāpetvā bhuñjati. Ayam sā ājīvavipatti sammatā.

Ekādasa yāvatatiyakā, te suñohi yathātatham;
 Ukkhittānuvattikā, aṭṭha yāvatatiyakā;
 Ariṭṭho caṇḍakālī ca, ime te yāvatatiyakā.

3. Chedanakādi

337. Kati chedanakāni? Kati bhedanakāni? Kati uddālanakāni? Kati anaññapācittiyāni? Kati bhikkhusammutiyo? Kati sāmīciyo? Kati paramāni?

Kati jānanti paññattā, buddhenādiccabandhunā.

Cha chedanakāni. Ekaṁ bhedanakām. Ekaṁ uddālanakām. Cattāri anaññapācittiyāni. Catasso bhikkhusammutiyo. Satta sāmīciyo. Cuddasa paramāni.

Sodasa [solasa (sī. syā.) aṭṭhakathā oloketabbā] jānanti paññattā, buddhenādiccabandhunā.

4. Asādhāraṇādi

338. Vīsam dve satāni bhikkhūnam sikkhāpadāni;
 Uddesam āgacchanti uposathesu;
 Tīni satāni cattāri bhikkhunīnam sikkhāpadāni;

Uddesam āgacchanti uposathesu.

Chacattārīsa bhikkhūnam, bhikkhunīhi asādhāraṇā;
Satam tiṁsā ca bhikkhunīnam, bhikkhūhi asādhāraṇā.

Satam sattati chacceva, ubhinnam asādhāraṇā;
Satam sattati cattāri, ubhinnam samasikkhatā.

Vīsam dve satāni bhikkhūnam sikkhāpadāni;
Uddesam āgacchanti uposathesu;
Te suṇohi yathātatham.

Pārājikāni cattāri, saṅghādisesāni bhavanti terasa;
Aniyatā dve honti.

Nissaggiyāni tiṁseva, dvenavuti ca khuddakā;
Cattāro pāṭidesanīyā, pañcasattati sekhiyā.

Vīsam dve satāni cime honti bhikkhūnam sikkhāpadāni;
Uddesam āgacchanti uposathesu.

Tīni satāni cattāri, bhikkhunīnam sikkhāpadāni;
Uddesam āgacchanti uposathesu, te suṇohi yathātatham.

Pārājikāni aṭṭha, saṅghādisesāni bhavanti sattarasa;
Nissaggiyāni tiṁseva, satam saṭṭhi cha ceva khuddakāni pavuccanti.

Aṭṭha pāṭidesanīyā, pañcasattati sekhiyā;
Tīni satāni cattāri cime honti bhikkhunīnam sikkhāpadāni;
Uddesam āgacchanti uposathesu.

Chacattārīsa bhikkhūnam, bhikkhunīhi asādhāraṇā;
Te suṇohi yathātatham.

Saṅghādisesā, dve aniyatehi aṭṭha;
Nissaggiyāni dvādasa, tehi te honti vīsatī.

Dvevīsatī khuddakā, caturo pāṭidesanīyā;
Chacattārīsa cime honti, bhikkhūnam bhikkhunīhi asādhāraṇā.

Satam tiṁsā ca bhikkhunīnam, bhikkhūhi asādhāraṇā;
Te suṇohi yathātatham.

Pārājikāni cattāri, saṅghamhā dasa nissare;
Nissaggiyāni dvādasa, channavuti ca khuddakā;
Aṭṭha pāṭidesanīyā.

Satam tiṁsā cime honti bhikkhunīnam, bhikkhūhi asādhāraṇā;
Satam sattati chacceva, ubhinnam asādhāraṇā;
Te suṇohi yathātatham.

Pārājikāni cattāri, saṅghādisesāni bhavanti soḷasa;
 Aniyatā dve honti, nissaggiyāni catuvīsatī;
 Satam̄ aṭṭhārasā ceva, khuddakāni pavuccanti;
 Dvādasa pāṭidesanīyā.

Satam̄ sattati chaccevime honti, ubhinnam asādhāraṇā;
 Satam̄ sattati cattāri, ubhinnam samasikkhatā;
 Te suṇohi yathātatham̄.

Pārājikāni cattāri, saṅghādisesāni bhavanti satta;
 Nissaggiyāni aṭṭhārasa, samasattati khuddakā;
 Pañcasattati sekhiyāni.

Satam̄ sattati cattāri cime honti, ubhinnam samasikkhatā;
 Aṭṭhe pārājikā ye durāsadā, tālavatthusamūpamā.

Panḍupalāso puthusilā, sīsacchinnova so naro;
 Tālova matthakacchinno, avirulhī bhavanti te.

Tevīsati saṅghādisesā, dve aniyatā;
 Dve cattārīsa nissaggiyā;
 Aṭṭhāsītisataṁ pācittiyā, dvādasa pāṭidesanīyā.

Pañcasattati sekhiyā, tīhi samathehi sammanti;
 Sammukhā ca paṭīññāya, tiṇavatthārakena ca.

Dve uposathā dve pavāraṇā;
 Cattāri kammāni jinena desitā;
 Pañceva uddesā caturo bhavanti;
 Anaññathā āpattikkhandhā ca bhavanti satta.

Adhikaraṇāni cattāri sattahi samathehi sammanti;
 Dvīhi catūhi tīhi kiccam̄ ekena sammati.

5. Pārājikādiāpatti

339. ‘Pārājika’nti yam̄ vuttam̄, tam̄ suṇohi yathātatham̄;
 Cuto paraddho bhaṭṭho ca, saddhammā hi niraṅkato;
 Saṃvāsopi tahiṁ natthi, tenetam̄ iti vuccati.

‘Saṅghādiseso’ti yam̄ vuttam̄, tam̄ suṇohi yathātatham̄;
 Saṅghova deti parivāsam̄, mūlāya paṭikassati;
 Mānattam̄ deti abbheti, tenetam̄ iti vuccati.

‘Aniyato’ti yam̄ vuttam̄, tam̄ suṇohi yathātatham̄;
 Aniyato na niyato, anekam̄sikatam̄ padam̄;
 Tiṇṇamaññataram̄ thānam̄, ‘aniyato’ti pavuccati.

‘Thullaccaya’nti yam̄ vuttam̄, tam̄ suṇohi yathātatham̄;
 Ekassa mūle yo deseti, yo ca tam̄ paṭiganhati;
 Accayo tena samo natthi, tenetam̄ iti vuccati.

‘Nissaggiya’nti yam vuttam, tam suñohi yathātatham;
Saṅghamajjhе gañamajjhе, ekasseva ca ekato;
Nissajjītvāna deseti, tenetam iti vuccati.

‘Pācittiya’nti yam vuttam, tam suñohi yathātatham;
Pāteti kusalaṁ dhammaṁ, ariyamaggam aparajjhati;
Cittasaṁmohanaṭṭhānam, tenetam iti vuccati.

‘Pāṭidesanīya’nti yam vuttam, tam suñohi yathātatham;
Bhikkhu aññātako santo, kicchā laddhāya bhojanam;
Sāmam gahetvā bhuñjeyya, ‘gārayha’nti pavuccati.

Nimantanāsu bhuñjantā chandāya, vosāsati tattha bhikkhuniṁ;
Anivāretvā tahiṁ bhuñje, gārayhanti pavuccati.

Saddhācittam kulaṁ gantvā, appabhogam anāliyam [[anāliyam \(sī. syā.\)](#)];
Agilāno tahiṁ bhuñje, gārayhanti pavuccati.

Yo ce araññe viharanto, sāsankē sabhayānake;
Aviditaṁ tahiṁ bhuñje, gārayhanti pavuccati.

Bhikkhunī aññātikā santā, yam paresam mamāyitam;
Sappi telam madhum phāṇitaṁ, macchamamsam atho khīram;
Dadhiṁ sayam viññāpeyya bhikkhunī, gārayhapattā sugatassa sāsane.

‘Dukkaṭa’nti yam vuttam, tam suñohi yathātatham;
Aparaddham viraddhañca, khalitam yañca dukkaṭam.

Yam manusso kare pāpam, āvi vā yadi vā raho;
‘Dukkaṭa’nti pavedenti, tenetam iti vuccati.

‘Dubbhāsita’nti yam vuttam, tam suñohi yathātatham;
Dubbhāsitam durābhāṭṭham, samkiliṭṭhañca yam padam;
Yañca viññū garahanti, tenetam iti vuccati.

‘Sekhiya’nti yam vuttam, tam suñohi yathātatham;
Sekkhassa sikkhamānassa, ujumaggānusārino.

Ādi cetam carañañca, mukham saññamasamvaro;
Sikkhā etādisī natthi, tenetam iti vuccati.

[\[udā. 45 udānepi\]](#) Channamativassati, vivaṭam nātivassati;
Tasmā channam vivaretha, evam tam nātivassati.

Gati migānam pavanam, ākāso pakkhinam gati;
Vibhavo gati dhammānam, nibbānam arahato gatīti.

Gāthāsaṅgaṇikam.

Tassuddānam –

Sattanagaresu paññattā, vipatti caturopi ca;
 Bhikkhūnam bhikkhunīnañca, sādhāraṇā asādhāraṇā;
 Sāsanam anuggahāya, gāthāsaṅgaṇikam idanti.

Gāthāsaṅgaṇikam niṭhitam.

Adhikaraṇabhedo

1. Ukkotanabhedādi

340. [cūlava. 215; pari. 275] Cattāri adhikaraṇāni. Vivādādhikaraṇam, anuvādādhikaraṇam, āpattādhikaraṇam, kiccādhikaraṇam – imāni cattāri adhikaraṇāni.

Imesam catunnam adhikaraṇānam kati ukkoṭā? Imesam catunnam adhikaraṇānam dasa ukkoṭā. Vivādādhikaraṇassa dve ukkoṭā, anuvādādhikaraṇassa cattāro ukkoṭā, āpattādhikaraṇassa tayo ukkoṭā, kiccādhikaraṇassa eko ukkoṭo – imesam catunnam adhikaraṇānam ime dasa ukkoṭā.

Vivādādhikaraṇam ukkoṭento kati samathe ukkoṭeti? Anuvādādhikaraṇam ukkoṭento kati samathe ukkoṭeti? Āpattādhikaraṇam ukkoṭento kati samathe ukkoṭeti? Kiccādhikaraṇam ukkoṭento kati samathe ukkoṭeti?

Vivādādhikaraṇam ukkoṭento dve samathe ukkoṭeti. Anuvādādhikaraṇam ukkoṭento cattāro samathe ukkoṭeti. Āpattādhikaraṇam ukkoṭento tayo samathe ukkoṭeti. Kiccādhikaraṇam ukkoṭento ekam samatham ukkoṭeti.

341. Kati ukkoṭā? Katihākārehi ukkoṭanam pasavati? Katihāngehi samannāgato puggalo adhikaraṇam ukkoṭeti? Kati puggalā adhikaraṇam ukkoṭentā āpattim āpajjanti?

Dvādasa ukkoṭā. Dasahākārehi ukkoṭanam pasavati. Catūhaṅgehi samannāgato puggalo adhikaraṇam ukkoṭeti. Cattāro puggalā adhikaraṇam ukkoṭentā āpattim āpajjanti?

Katame dvādasa ukkoṭā? Akataṁ kammaṁ, dukkaṭaṁ kammaṁ, puna kātabbaṁ kammaṁ, anihataṁ, dunnihataṁ, puna nihanitabbam, avinicchitam, duvinicchitam, puna vinicchitabbam, avūpasantam, duvūpasantam, puna vūpasametabbanti – ime dvādasa ukkoṭā.

Katamehi dasahākārehi ukkoṭanam pasavati? Tattha jātakam adhikaraṇam ukkoṭeti, tattha jātakam vūpasantam adhikaraṇam ukkoṭeti, antarāmagge adhikaraṇam ukkoṭeti, antarāmagge vūpasantam adhikaraṇam ukkoṭeti, tattha gataṁ adhikaraṇam ukkoṭeti, tattha gataṁ vūpasantam adhikaraṇam ukkoṭeti, sativinayam ukkoṭeti, amūlhavinayam ukkoṭeti, tassapāpiyasakiṁ ukkoṭeti, tiṇavatthārakam ukkoṭeti – imehi dasahākārehi ukkoṭanam pasavati.

Katamehi catūhaṅgehi samannāgato puggalo adhikaraṇam ukkoṭeti? Chandāgatim gacchanto adhikaraṇam ukkoṭeti, dosāgatim gacchanto adhikaraṇam ukkoṭeti, mohāgatim gacchanto adhikaraṇam ukkoṭeti, bhayāgatim gacchanto adhikaraṇam ukkoṭeti – imehi catūhaṅgehi samannāgato puggalo adhikaraṇam ukkoṭeti.

Katame cattāro puggalā adhikaraṇam ukkoṭentā āpattim āpajjanti? Tadahupasampanno ukkoṭeti ukkoṭanakam pācittiyanam, āgantuko ukkoṭeti ukkoṭanakam pācittiyanam, kārako ukkoṭeti ukkoṭanakam pācittiyanam, chandadāyako ukkoṭeti ukkoṭanakam pācittiyanam – ime cattāro puggalā adhikaraṇam ukkoṭentā āpattim āpajjanti.

2. Adhikaraṇanidānādi

342. Vivādādhikaraṇam kiṁnidānam, kiṁsamudayam, kiṁjātikam, kiṁpabhavam, kiṁsambharam, kiṁsamuṭṭhānam? Anuvādādhikaraṇam kiṁnidānam, kiṁsamudayam, kiṁjātikam, kiṁpabhavam, kiṁsambharam, kiṁsamuṭṭhānam? Āpattādhikaraṇam kiṁnidānam, kiṁsamudayam, kiṁjātikam, kiṁpabhavam, kiṁsambharam, kiṁsamuṭṭhānam? Kiccādhikaraṇam kiṁnidānam, kiṁsamudayam, kiṁjātikam, kiṁpabhavam, kiṁsambharam, kiṁsamuṭṭhānam?

Vivādādhikaraṇam vivādanidānam vivādasamudayam vivādajātikam vivādapabhavam vivādasambharam vivādasamuṭṭhānam. Anuvādādhikaraṇam anuvādanidānam anuvādasamudayam anuvādajātikam anuvādapabhavam anuvādasambharam anuvādasamuṭṭhānam. Āpattādhikaraṇam āpattinidānam āpattisamudayam āpattijātikam āpattipabhavam āpattisambharam āpattisamuṭṭhānam. Kiccādhikaraṇam kiccyānidānam kiccyasamudayam kiccyajātikam kiccyapabhavam kiccyasambharam kiccyasamuṭṭhānam.

Vivādādhikaraṇam kiṁnidānam, kiṁsamudayam, kiṁjātikam, kiṁpabhavam, kiṁsambharam, kiṁsamuṭṭhānam? Anuvādādhikaraṇam...pe... Āpattādhikaraṇam...pe... Kiccādhikaraṇam kiṁnidānam, kiṁsamudayam, kiṁjātikam, kiṁpabhavam, kiṁsambharam, kiṁsamuṭṭhānam?

Vivādādhikaraṇam hetunidānam, hetusamudayam, hetujātikam, hetupabhavam, hetusambharam, hetusamuṭṭhānam. Anuvādādhikaraṇam...pe... Āpattādhikaraṇam...pe... Kiccādhikaraṇam hetunidānam, hetusamudayam, hetujātikam, hetupabhavam, hetusambharam, hetusamuṭṭhānam.

Vivādādhikaraṇam kiṁnidānam, kiṁsamudayam, kiṁjātikam, kiṁpabhavam, kiṁsambharam, kiṁsamuṭṭhānam? Anuvādādhikaraṇam ...pe... Āpattādhikaraṇam ...pe... Kiccādhikaraṇam kiṁnidānam, kiṁsamudayam, kiṁjātikam, kiṁpabhavam, kiṁsambharam, kiṁsamuṭṭhānam?

Vivādādhikaraṇam paccyanidānam, paccayasamudayam, paccayajātikam, paccayapabhavam, paccayasambharam, paccayasamuṭṭhānam. Anuvādādhikaraṇam...pe... Āpattādhikaraṇam...pe... Kiccādhikaraṇam paccyanidānam, paccayasamudayam, paccayajātikam, paccayapabhavam, paccayasambharam, paccayasamuṭṭhānam.

3. Adhikaraṇamūlādi

343. Catunnam adhikaraṇānam kati mūlāni, kati samuṭṭhānā? Catunnam adhikaraṇānam tettiṁsa mūlāni, tettiṁsa samuṭṭhānā.

Catunnam adhikaraṇānam katamāni tettiṁsa mūlāni? Vivādādhikaraṇassa dvādasa mūlāni, anuvādādhikaraṇassa cuddasa mūlāni, Āpattādhikaraṇassa cha mūlāni, Kiccādhikaraṇassa ekam mūlam, saṅgho – catunnam adhikaraṇānam imāni tettiṁsa mūlāni.

Catunnam adhikaraṇānam katame tettiṁsa samuṭṭhānā? Vivādādhikaraṇassa atṭhārasabhedakaravatthūni samuṭṭhānā, anuvādādhikaraṇassa catasso vipattiyo samuṭṭhānā, Āpattādhikaraṇassa sattāpattikkhandhā samuṭṭhānā, Kiccādhikaraṇassa cattāri kammāni samuṭṭhānā – catunnam adhikaraṇānam ime tettiṁsa samuṭṭhānā.

4. Adhikaraṇapaccayāpatti

344. Vivādādhikaraṇam āpattānāpattī? Vivādādhikaraṇam na āpatti. Kīm pana vivādādhikaraṇapaccayā āpattim āpajjeyyāti? Āma, vivādādhikaraṇapaccayā āpattim āpajjeyya. Vivādādhikaraṇapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Vivādādhikaraṇapaccayā dve āpattiyo āpajjati.

Upasampannam omasati, āpatti pācittiyassa; anupasampannam omasati, āpatti dukkaṭassa – vivādādhikaraṇapaccayā imā dve āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattīnam kati vipattiyo bhajanti? Catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Katihi adhikaraṇehi katisu ṭhānesu katihi samathehi sammanti?

Tā āpattiyo catunnam vipattīnam ekam vipattim bhajanti – ācāravipattim. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam āpattikkhandhānam dvīhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti. Ekena adhikaraṇena – kiccādhikaraṇena; tīsu ṭhānesu – saṅghamajjhe, gaṇamajjhe, puggalassa santike; tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

345. Anuvādādhikaraṇam āpattānāpattīti? Anuvādādhikaraṇam na āpatti. Kim pana anuvādādhikaraṇapaccayā āpattim āpajjeyyāti? Āma, anuvādādhikaraṇapaccayā āpattim āpajjeyya. Anuvādādhikaraṇapaccayā, kati āpattiyo āpajjati? Anuvādādhikaraṇapaccayā tisso āpattiyo āpajjati. Bhikkhum amūlakena pārājikena dhammena anuddhamseti, āpatti saṅghādisesassa; amūlakena saṅghādisesena anuddhamseti, āpatti pācittiyassa; amūlikāya ācāravipattiyā anuddhamseti, āpatti dukkaṭassa – anuvādādhikaraṇapaccayā imā tisso āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattīnam kati vipattiyo bhajanti? Catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Katihi adhikaraṇehi katisu ṭhānesu katihi samathehi sammanti?

Tā āpattiyo catunnam vipattīnam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim, siyā ācāravipattim. Catunnam adhikaraṇānam, āpattādhikaraṇam. Sattannam āpattikkhandhānam tīhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā saṅghādisesāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti. Yā tā āpattiyo garukā tā āpattiyo ekena adhikaraṇena – kiccādhikaraṇena; ekamhi ṭhāne – saṅghamajjhe; dvīhi samathehi sammanti – sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca. Yā tā āpattiyo lahukā tā āpattiyo ekena adhikaraṇena – kiccādhikaraṇena; tīsu ṭhānesu – saṅghamajjhe gaṇamajjhe puggalassa santike; tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

346. Āpattādhikaraṇam āpattānāpattīti? Āpattādhikaraṇam āpatti. Kim pana āpattādhikaraṇapaccayā āpattim āpajjeyyāti? Āma, āpattādhikaraṇapaccayā āpattim āpajjeyya. Āpattādhikaraṇapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Āpattādhikaraṇapaccayā catasso āpattiyo āpajjati. Bhikkhunī jānam pārājikam dhammam [**pārājikam dhammam ajjhāpannam (syā.)**] paṭicchādeti, āpatti pārājikassa; vematikā paṭicchādeti, āpatti thullaccayassa; bhikkhu saṅghādisesam paṭicchādeti, āpatti pācittiyassa; ācāravipattim paṭicchādeti, āpatti dukkaṭassa – āpattādhikaraṇapaccayā imā catasso āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattīnam kati vipattiyo bhajanti? Catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Katihi adhikaraṇehi katisu ṭhānesu katihi samathehi sammanti?

Tā āpattiyo catunnam vipattīnam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim siyā ācāravipattim.

Catunnam adhikaraṇānam – āpattādhikaraṇam. Sattannam āpattikkhandhānam catūhi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti. Yā sā āpatti anavasesā sā āpatti na katamena adhikaraṇena, na katamamhi ṭhāne, na katamena samathena sammati. Yā tā āpattiyo lahukā tā āpattiyo ekena adhikaraṇena – kiccādhikaraṇena; tīsu ṭhānesu – saṅghamajjhē, gaṇamajjhē, puggalassa santike; tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

347. Kiccādhikaraṇam āpattānāpattī? Kiccādhikaraṇam na āpatti. Kim pana kiccādhikaraṇapaccayā āpattim āpajjeyyāti? Āma, kiccādhikaraṇapaccayā āpattim āpajjeyya. Kiccādhikaraṇapaccayā kati āpattiyo āpajjati? Kiccādhikaraṇapaccayā pañca āpattiyo āpajjati. Ukkhittānuvattikā bhikkhunī yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjati, niattiyā dukkaṭam; dvīhi kammavācāhi thullaccayā; kammavācāpariyosāne āpatti pārājikassa; bhedakānuvattakā bhikkhū yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanti, āpatti saṅghādisesassa; pāpikāya diṭṭhiyā yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjanti, āpatti pācittiyassa – kiccādhikaraṇapaccayā imā pañca āpattiyo āpajjati.

Tā āpattiyo catunnam vipattīnam kati vipattiyo bhajanti? Catunnam adhikaraṇānam katamam adhikaraṇam? Sattannam āpattikkhandhānam katihi āpattikkhandhehi saṅgahitā? Channam āpattisamuṭṭhānānam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhanti? Katihi adhikaraṇehi katisu ṭhānesu katihi samathehi sammanti?

Tā āpattiyo catunnam vipattīnam dve vipattiyo bhajanti – siyā sīlavipattim siyā ācāravipattim. Catunnam adhikaraṇānam – āpattādhikaraṇam. Sattannam āpattikkhandhānam pañcahi āpattikkhandhehi saṅgahitā – siyā pārājikāpattikkhandhena, siyā saṅghādisesāpattikkhandhena, siyā thullaccayāpattikkhandhena, siyā pācittiyāpattikkhandhena, siyā dukkaṭāpattikkhandhena. Channam āpattisamuṭṭhānānam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhanti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhanti. Yā sā āpatti anavasesā sā āpatti na katamena adhikaraṇena, na katamamhi ṭhāne, na katamena samathena sammati. Yā sā āpatti garukā sā āpatti ekena adhikaraṇena – kiccādhikaraṇena; ekamhi ṭhāne – saṅghamajjhē; dvīhi samathehi sammati – sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca. Yā tā āpattiyo lahukā tā āpattiyo ekena adhikaraṇena – kiccādhikaraṇena; tīsu ṭhānesu – saṅghamajjhē, gaṇamajjhē, puggalassa santike; tīhi samathehi sammanti – siyā sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca, siyā sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca.

5. Adhikaraṇādhippāyo

348. Vivādādhikaraṇam hoti anuvādādhikaraṇam, hoti āpattādhikaraṇam, hoti kiccādhikaraṇam. Vivādādhikaraṇam na hoti anuvādādhikaraṇam, na hoti āpattādhikaraṇam, na hoti kiccādhikaraṇam; api ca, vivādādhikaraṇapaccayā hoti anuvādādhikaraṇam, hoti āpattādhikaraṇam, hoti kiccādhikaraṇam. Yathā katham viya? [cūlava. 215; pari. 314] Idha bhikkhū vivadanti – dhammoti vā adhammoti vā duṭṭhullāpattīti vā aduṭṭhullāpattīti vā. Yam tattha bhaṇḍanam kalaho viggaho vivādo nānāvādo aññathāvādo vipaccatāya vohāro medhakam, idam vuccati vivādādhikaraṇam. Vivādādhikaraṇe saṅgho vivadati vivādādhikaraṇam. Vivadamāno anuvadati anuvādādhikaraṇam. Anuvadamāno āpattim āpajjati āpattādhikaraṇam. Tāya āpattiyā saṅgho kammaṇi karoti kiccādhikaraṇam. Evam vivādādhikaraṇapaccayā hoti anuvādādhikaraṇam, hoti āpattādhikaraṇam, hoti kiccādhikaraṇam.

Anuvādādhikaraṇam hoti āpattādhikaraṇam, hoti kiccādhikaraṇam, hoti vivādādhikaraṇam. Anuvādādhikaraṇam na hoti āpattādhikaraṇam, na hoti kiccādhikaraṇam, na hoti vivādādhikaraṇam; api ca, anuvādādhikaraṇapaccayā hoti āpattādhikaraṇam, hoti kiccādhikaraṇam, hoti vivādādhikaraṇam. Yathā katham viya? Idha bhikkhū bhikkhum anuvadanti sīlavipattiyā vā ācāravipattiyā vā diṭṭhivipattiyā

vā ājīvavipattiyā vā. Yo tattha anuvādo anuvadanā anullapanā anubhaṇanā anusampavaṅkata abbhussahanatā anubalappadānam, idam vuccati anuvādādhikaraṇam. Anuvādādhikaraṇe saṅgo vivadati, vivādādhikaraṇam. Vivadamāno anuvadati, anuvādādhikaraṇam. Anuvadamāno āpattim āpajjati, āpattādhikaraṇam. Tāya āpattiyā saṅgo kammaṇi karoti, kiccādhikaraṇam. Evam anuvādādhikaraṇapaccayā hoti āpattādhikaraṇam, hoti kiccādhikaraṇam, hoti vivādādhikaraṇam.

Āpattādhikaraṇam hoti kiccādhikaraṇam, hoti vivādādhikaraṇam, hoti anuvādādhikaraṇam. Āpattādhikaraṇam na hoti kiccādhikaraṇam, na hoti vivādādhikaraṇam, na hoti anuvādādhikaraṇam; api ca, āpattādhikaraṇapaccayā hoti kiccādhikaraṇam, hoti vivādādhikaraṇam, hoti anuvādādhikaraṇam. Yathā kathaṁ viya? [cūlava. 215; pari. 348] Pañcapi āpattikkhandhā āpattādhikaraṇam, sattapi āpattikkhandhā āpattādhikaraṇam, idam vuccati āpattādhikaraṇam. Āpattādhikaraṇe saṅgo vivadati vivādādhikaraṇam. Vivadamāno anuvadati anuvādādhikaraṇam. Anuvadamāno āpattim āpajjati āpattādhikaraṇam. Tāya āpattiyā saṅgo kammaṇi karoti kiccādhikaraṇam. Evam āpattādhikaraṇapaccayā hoti kiccādhikaraṇam, hoti vivādādhikaraṇam, hoti anuvādādhikaraṇam.

Kiccādhikaraṇam hoti vivādādhikaraṇam, hoti anuvādādhikaraṇam, hoti āpattādhikaraṇam. Kiccādhikaraṇam na hoti vivādādhikaraṇam, na hoti anuvādādhikaraṇam, na hoti āpattādhikaraṇam; api ca, kiccādhikaraṇapaccayā hoti vivādādhikaraṇam, hoti anuvādādhikaraṇam, hoti āpattādhikaraṇam. Yathā kathaṁ viya? Yā saṅghassa kiccyatā karaṇīyatā apalokanakammaṇi ḡattikammaṇi ḡattidutiyakammaṇi ḡatticatuṭṭhakammaṇi, idam vuccati kiccādhikaraṇam. Kiccādhikaraṇe saṅgo vivadati vivādādhikaraṇam. Vivadamāno anuvadati anuvādādhikaraṇam. Anuvadamāno āpattim āpajjati āpattādhikaraṇam. Tāya āpattiyā saṅgo kammaṇi karoti kiccādhikaraṇam. Evam kiccādhikaraṇapaccayā hoti vivādādhikaraṇam, hoti anuvādādhikaraṇam, hoti āpattādhikaraṇam.

6. Pucchāvāro

349. Yattha sativinayo tattha sammukhāvinayo? Yattha sammukhāvinayo tattha sativinayo? Yattha amūlāvinayo tattha sammukhāvinayo? Yattha sammukhāvinayo tattha amūlāvinayo? Yattha paṭiññātakaraṇam tattha sammukhāvinayo? Yattha sammukhāvinayo tattha paṭiññātakaraṇam? Yattha yebhuyyasikā tattha sammukhāvinayo? Yattha sammukhāvinayo tattha yebhuyyasikā? Yattha tassapāpiyasikā tattha sammukhāvinayo? Yattha sammukhāvinayo tattha tassapāpiyasikā? Yattha tiṇavatthārako tattha sammukhāvinayo? Yattha sammukhāvinayo tattha tiṇavatthārako?

7. Vissajjanāvāro

350. Yasmim samaye sammukhāvinayena ca sativinayena ca adhikaraṇam vūpasammati – yattha sativinayo tattha sammukhāvinayo, yattha sammukhāvinayo tattha sativinayo, na tattha amūlāvinayo, na tattha paṭiññātakaraṇam, na tattha yebhuyyasikā, na tattha tassapāpiyasikā, na tattha tiṇavatthārako. Yasmim samaye sammukhāvinayena ca amūlāvinayena ca...pe... sammukhāvinayena ca paṭiññātakaraṇena ca...pe... sammukhāvinayena ca yebhuyyasikāya ca...pe... sammukhāvinayena ca tassapāpiyasikāya ca...pe... sammukhāvinayena ca tiṇavatthārakena ca adhikaraṇam vūpasammati – yattha tiṇavatthārako tattha sammukhāvinayo, yattha sammukhāvinayo tattha tiṇavatthārako, na tattha sativinayo, na tattha amūlāvinayo, na tattha paṭiññātakaraṇam, na tattha yebhuyyasikā, na tattha tassapāpiyasikā.

8. Saṃsaṭṭhavāro

351. Sammukhāvinayoti vā sativinayoti vā – ime dhammā saṃsaṭṭhā udāhu visaṃsaṭṭhā? Labbhā ca panimesam dhammānaṇi vinibbhujitvā vinibbhujitvā nānākaraṇam paññāpetum? Sammukhāvinayoti vā amūlāvinayoti vā...pe... sammukhāvinayoti vā paṭiññātakaraṇanti vā... sammukhāvinayoti vā yebhuyyasikāti vā... sammukhāvinayoti vā tassapāpiyasikāti vā... sammukhāvinayoti vā

tiṇavatthārakoti – ime dhammā saṃsaṭṭhā udāhu visam̄saṭṭhā? Labbhā ca panimesam̄ dhammānam̄ vinibbhujitvā vinibbhujitvā nānākaraṇam̄ paññāpetum̄?

Sammukhāvinayoti vā sativinayoti vā – ime dhammā saṃsaṭṭhā, no visam̄saṭṭhā; na ca labbhā imesam̄ dhammānam̄ vinibbhujitvā vinibbhujitvā nānākaraṇam̄ paññāpetum̄. Sammukhāvinayoti vā amūlavinayoti vā...pe... sammukhāvinayoti vā paṭiññātakaraṇanti vā... sammukhāvinayoti vā yebhuyyasikāti vā... sammukhāvinayoti vā tassapāpiyasikāti vā... sammukhāvinayoti vā tiṇavatthārakoti vā – ime dhammā saṃsaṭṭhā, no visam̄saṭṭhā; na ca labbhā imesam̄ dhammānam̄ vinibbhujitvā vinibbhujitvā nānākaraṇam̄ paññāpetum̄.

9. Sattasamathanidānam̄

352. Sammukhāvinayo kiṃnidāno, kiṃsamudayo, kiṃjātiko, kiṃpabhavo, kiṃsambhāro kiṃsamuṭṭhāno? Sativinayo kiṃnidāno, kiṃsamudayo, kiṃjātiko, kiṃpabhavo, kiṃsambhāro, kiṃsamuṭṭhāno? Amūlavinayo kiṃnidāno, kiṃsamudayo, kiṃjātiko, kiṃpabhavo, kiṃsambhāro, kiṃsamuṭṭhāno? Paṭiññātakaraṇam̄ kiṃnidānam̄, kiṃsamudayam̄, kiṃjātikam̄, kiṃpabhavam̄, kiṃsambhāram̄, kiṃsamuṭṭhānam̄? Yebhuyyasikā kiṃnidānā, kiṃsamudayā, kiṃjātikā, kiṃpabhavā, kiṃsambhārā, kiṃsamuṭṭhānā? Tassapāpiyasikā kiṃnidānā, kiṃsamudayā, kiṃjātikā, kiṃpabhavā, kiṃsambhārā, kiṃsamuṭṭhānā tiṇavatthārako kiṃnidāno, kiṃsamudayo, kiṃjātiko, kiṃpabhavo, kiṃsambhāro, kiṃsamuṭṭhāno?

Sammukhāvinayo nidānanidāno, nidānasamudayo, nidānajātiko, nidānapabhavo, nidānasambhāro, nidānasamuṭṭhāno. Sativinayo...pe... amūlavinayo...pe... paṭiññātakaraṇam̄ nidānanidānam̄, nidānasamudayam̄, nidānajātikam̄, nidānapabhavam̄, nidānasambhāram̄, nidānasamuṭṭhānam̄. Yebhuyyasikā...pe... tassapāpiyasikā nidānanidānā, nidānasamudayā, nidānajātikā, nidānapabhavā, nidānasambhārā, nidānasamuṭṭhānā. Tiṇavatthārako nidānanidāno, nidānasamudayo, nidānajātiko, nidānapabhavo, nidānasambhāro, nidānasamuṭṭhāno.

Sammukhāvinayo kiṃnidāno, kiṃsamudayo, kiṃjātiko, kiṃpabhavo, kiṃsambhāro, kiṃsamuṭṭhāno? Sativinayo...pe... amūlavinayo...pe... paṭiññātakaraṇam̄...pe... yebhuyyasikā...pe... tassapāpiyasikā...pe... tiṇavatthārako kiṃnidāno, kiṃsamudayo, kiṃjātiko, kiṃpabhavo, kiṃsambhāro, kiṃsamuṭṭhāno?

Sammukhāvinayo hetunidāno, hetusamudayo, hetujātiko, hetupabhavo, hetusambhāro, hetusamuṭṭhāno. Sativinayo...pe... amūlavinayo...pe... paṭiññātakaraṇam̄ hetunidānam̄, hetusamudayam̄, hetujātikam̄, hetupabhavam̄, hetusambhāram̄, hetusamuṭṭhānam̄. Yebhuyyasikā...pe... tassapāpiyasikā hetunidānā, hetusamudayā, hetujātikā, hetupabhavā, hetusambhārā, hetusamuṭṭhānā. Tiṇavatthārako hetunidāno, hetusamudayo, hetujātiko, hetupabhavo, hetusambhāro, hetusamuṭṭhāno.

Sammukhāvinayo kiṃnidāno, kiṃsamudayo, kiṃjātiko, kiṃpabhavo, kiṃsambhāro, kiṃsamuṭṭhāno? Sativinayo...pe... amūlavinayo...pe... paṭiññātakaraṇam̄...pe... yebhuyyasikā...pe... tassapāpiyasikā...pe... tiṇavatthārako kiṃnidāno, kiṃsamudayo, kiṃjātiko, kiṃpabhavo, kiṃsambhāro, kiṃsamuṭṭhāno? Sammukhāvinayo paccayanidāno, paccayasamudayo, paccayajātiko, paccayapabhavo, paccayasambhāro, paccayasamuṭṭhāno. Sativinayo...pe... amūlavinayo...pe... paṭiññātakaraṇam̄ paccayanidānam̄, paccayasamudayam̄, paccayajātikam̄, paccayapabhavam̄, paccayasambhāram̄, paccayasamuṭṭhānam̄. Yebhuyyasikā...pe... tassapāpiyasikā paccayanidānā, paccayasamudayā, paccayajātikā, paccayapabhavā, paccayasambhārā, paccayasamuṭṭhānā. Tiṇavatthārako paccayanidāno, paccayasamudayo, paccayajātiko, paccayapabhavo, paccayasambhāro, paccayasamuṭṭhāno.

353. Sattannam̄ samathānam̄ kati mūlāni, kati samuṭṭhānā? Sattannam̄ samathānam̄ chabbīsa mūlāni, chattim̄sa samuṭṭhānā. Sattannam̄ samathānam̄ katamāni chabbī mūlāni? Sammukhāvinayassa

cattāri mūlāni. Saṅghasammukhatā, dhammasammukhatā, vinayasammukhatā, puggalasammukhatā; sativinayassa cattāri mūlāni; amūlhavinayassa cattāri mūlāni; paṭiññātakaranassa dve mūlāni – yo ca deseti yassa ca deseti; yebhuyyasikāya cattāri mūlāni; tassapāpiyasikāya cattāri mūlāni; tiṇavatthārakassa cattāri mūlāni – saṅghasammukhatā, dhammasammukhatā, vinayasammukhatā, puggalasammukhatā – sattannam̄ samathānam̄ imāni chabbīsa mūlāni.

Sattannam̄ samathānam̄ katame chattim̄sa samuṭṭhānā? Sativinayassa kammassa kiriyā, karaṇam̄, upagamanam̄, ajjhupagamanam̄, adhivāsanā, appaṭikkosanā. Amūlhavinayassa kammassa...pe... paṭiññātakaranassa kammassa... yebhuyyasikāya kammassa... tassapāpiyasikāya kammassa... tiṇavatthārakassa kammassa kiriyā, karaṇam̄, upagamanam̄, ajjhupagamanam̄, adhivāsanā, appaṭikkosanā – sattannam̄ samathānam̄ ime chattim̄sa samuṭṭhānā.

10. Sattasamathanānatthādi

354. Sammukhāvinayoti vā sativinayoti vā – ime dhammā nānatthā nānābyañjanā udāhu ekatthā byañjanameva nānam̄? Sammukhāvinayoti vā amūlhavinayoti vā...pe... sammukhāvinayoti vā paṭiññātakarananti vā... sammukhāvinayoti vā yebhuyyasikāti vā... sammukhāvinayoti vā tassapāpiyasikāti vā... sammukhāvinayoti vā tiṇavatthārakoti vā – ime dhammā nānatthā nānābyañjanā udāhu ekatthā byañjanameva nānam̄? Sammukhāvinayoti vā sativinayoti vā – ime dhammā nānatthā ceva nānābyañjanā ca. Sammukhāvinayoti vā amūlhavinayoti vā...pe... sammukhāvinayoti vā paṭiññātakarananti vā... sammukhāvinayoti vā yebhuyyasikāti vā... sammukhāvinayoti vā tassapāpiyasikāti vā... sammukhāvinayoti vā tiṇavatthārakoti vā – ime dhammā nānatthā ceva nānā byañjanā ca.

355. [cūlava. 224] Vivādo vivādādhikaraṇam̄, vivādo no adhikaraṇam̄, adhikaraṇam̄ no vivādo, adhikaraṇañceva vivādo ca? Siyā vivādo vivādādhikaraṇam̄, siyā vivādo no adhikaraṇam̄, siyā adhikaraṇam̄ no vivādo, siyā adhikaraṇañceva vivādo ca.

Tattha katamo vivādo vivādādhikaraṇam̄? Idha bhikkhū vivadanti dhammoti vā adhammoti vā... pe... duṭṭhullā āpattīti vā aduṭṭhullā āpattīti vā. Yaṁ tattha bhaṇḍanam̄, kalaho, viggaho, vivādo, nānāvādo, aññathāvādo, vipaccatāya vohāro, medhakam̄ – ayam vivādo vivādādhikaraṇam̄.

Tattha katamo vivādo no adhikaraṇam̄? Mātāpi puttēna vivadati, puttopi mātarā vivadati, pitāpi puttēna vivadati, puttopi pitarā vivadati, bhātāpi bhātarā vivadati, bhātāpi bhaginiyā vivadati, bhaginīpi bhātarā vivadati, sahāyopi sahāyena vivadati – ayam vivādo no adhikaraṇam̄.

Tattha katamam̄ adhikaraṇam̄ no vivādo? Anuvādādhikaraṇam̄, āpattādhikaraṇam̄, kiccādhikaraṇam̄ – idam̄ adhikaraṇam̄ no vivādo.

Tattha katamam̄ adhikaraṇañceva vivādo ca? Vivādādhikaraṇam̄ adhikaraṇañceva vivādo ca.

356. [cūlava. 224 ādayo] Anuvādo anuvādādhikaraṇam̄, anuvādo no adhikaraṇam̄, adhikaraṇam̄ no anuvādo, adhikaraṇañceva anuvādo ca? Siyā anuvādo anuvādādhikaraṇam̄, siyā anuvādo no adhikaraṇam̄, siyā adhikaraṇam̄ no anuvādo, siyā adhikaraṇañceva anuvādo ca.

Tattha katamo anuvādo anuvādādhikaraṇam̄? Idha bhikkhū bhikkhum̄ anuvadanti sīlavipattiyā vā ācāravipattiyā vā diṭṭhivipattiyā vā ājīvavipattiyā vā. Yo tattha anuvādo, anuvadanā anullapanā anubhaṇānā anusampavañkatā abbhussahanatā anubalappadānam̄ – ayam anuvādo anuvādādhikaraṇam̄.

Tattha katamo anuvādo no adhikaraṇam̄? Mātāpi puttam̄ anuvadati, puttopi mātarām̄ anuvadati, pitāpi puttam̄ anuvadati, puttopi pitaram̄ anuvadati, bhātāpi bhātarām̄ anuvadati, bhātāpi bhaginiyām̄

anuvadati, bhaginīpi bhātaram anuvadati, sahāyopi sahāyam anuvadati – ayam anuvādo no adhikaraṇam.

Tattha katamañ adhikaraṇam no anuvādo? Āpattādhikaraṇam kiccādhikaraṇam vivādādhikaraṇam – idam adhikaraṇam no anuvādo.

Tattha katamañ adhikaraṇañceva anuvādo ca? Anuvādādhikaraṇam adhikaraṇañceva anuvādo ca.

357. Āpatti āpattādhikaraṇam, āpatti no adhikaraṇam, adhikaraṇam no āpatti, adhikaraṇañceva āpatti ca? Siyā āpatti āpattādhikaraṇam, siyā āpatti no adhikaraṇam, siyā adhikaraṇam no āpatti, siyā adhikaraṇañceva āpatti ca.

Tattha katamā āpatti āpattādhikaraṇam? Pañcapi āpattikkhandhā āpattādhikaraṇam. Sattapi āpattikkhandhā āpattādhikaraṇam. Ayam āpatti āpattādhikaraṇam.

Tattha katamā āpatti no adhikaraṇam? Sotāpatti samāpatti – ayam āpatti no adhikaraṇam.

Tattha katamañ adhikaraṇam no āpatti? Kiccādhikaraṇam vivādādhikaraṇam anuvādādhikaraṇam – idam adhikaraṇam no āpatti.

Tattha katamañ adhikaraṇañceva āpatti ca? Āpattādhikaraṇam adhikaraṇañceva āpatti ca.

358. [cūlava. 223] Kiccañ kiccādhikaraṇam, kiccañ no adhikaraṇam, adhikaraṇam no kiccañ, adhikaraṇañceva kiccañca? Siyā kiccañ kiccādhikaraṇam, siyā kiccañ no adhikaraṇam, siyā adhikaraṇam no kiccañ, siyā adhikaraṇañceva kiccañca.

Tattha katamañ kiccañ kiccādhikaraṇam? Yā saṅghassa kiccayatā karaṇīyatā apalokanakammam ñattikammañ ñattidutiyakammam ñatticatutthakammañ – idam kiccañ kiccādhikaraṇam.

Tattha katamañ kiccañ no adhikaraṇam? Ācariyakiccañ upajjhāyakiccañ [[upajjhāyakiccañ sakiccañ \(ka.\)](#)] samānupajjhāyakiccañ samānācariyakiccañ – idam kiccañ no adhikaraṇam.

Tattha katamañ adhikaraṇam no kiccañ? Vivādādhikaraṇam anuvādādhikaraṇam āpattādhikaraṇam – idam adhikaraṇam no kiccañ.

Tattha katamañ adhikaraṇañceva kiccañca? Kiccādhikaraṇam adhikaraṇañceva kiccañ cāti.

Adhikaraṇabhedo niṭṭhito.

Tassuddānam –

Adhikaraṇam ukkoṭā, ākārā puggalena ca;
Nidānahetupaccayā, mūlam samuṭṭhānena ca.

Āpatti hoti yattha ca, saṃsaṭṭhā nidānena ca [[samsaṭṭhā nidānapabhavā \(sī.\)](#)];
Hetupaccayamūlāni, samuṭṭhānena byañjanā;
Vivādo adhikaraṇanti, bhedādhikaraṇe idanti.

Aparagāthāsaṅgaṇikam

1. Codanādipucchāvissajjanā

359. Codanā kimathāya, sāraṇā kissa kāraṇā;
Saṅgo kimathāya, matikammaṁ pana kissa kāraṇā.

Codanā sāraṇatthāya, niggahatthāya sāraṇā;
Saṅgo pariggahatthāya, matikammaṁ pana pātiyekkaṁ.

Mā kho turito abhaṇi, mā kho caṇḍikato bhaṇi;
Mā kho paṭigham janayi, sace anuvijjako tuvam.

Mā kho sahasā abhaṇi, kathaṁ viggāhikam anatthasamhitam;
Sutte vinaye anulome, paññatte anulomike.

Anuyogavattam nisāmaya, kusalena buddhimatā kataṁ;
Suvuttam sikkhāpadānulomikam, gatiṁ na nāsento samparāyikam;
Hitesī anuyuñjassu, kālenatthūpasamhitam.

Cuditassa ca codakassa ca;
Sahasā voḥāram mā padhāresi;
Codako āha āpannoti;
Cuditako āha anāpannoti.

Ubho anukkhipanto, paṭiññānusandhitena kāraye;
Paṭiññā lajjisu katā, alajjisu evam na vijjati;
Bahumpi alajjī bhāseyya, vattānusandhitena [vuttānusandhitena (sī. syā. ka.)] kāraye.

Alajjī kīdiso hoti, paṭiññā yassa na rūhati;
Etañca [evañca (ka.)] tāham pucchāmi, kīdiso vuccati alajjī puggalo.

Sañcicca āpattim āpajjati, āpattim parigūhati;
Agatigamanāñca gacchati, ediso vuccati alajjīpuggalo.

Saccam ahampi jānāmi, ediso vuccati alajjīpuggalo;
Aññañca tāham pucchāmi, kīdiso vuccati lajjīpuggalo.

Sañcicca āpattim nāpajjati, āpattim na parigūhati;
Agatigamanam na gacchati, ediso vuccati lajjīpuggalo.

Saccam ahampi jānāmi, ediso vuccati lajjīpuggalo;
Aññañca tāham pucchāmi, kīdiso vuccati adhammacodako.

Akāle codeti abhūtena;
Pharusena anatthasamhitena;
Dosantaro codeti no mettācitto;
Ediso vuccati adhammacodako.

Saccam ahampi jānāmi, ediso vuccati adhammacodako;
Aññañca tāham pucchāmi, kīdiso vuccati dhammacodako.

Kālena codeti bhūtena, sañhena atthasamhitena;

Mettācitto codeti no dosantaro;
Ediso vuccati dhammadakō.

Saccam ahampi jānāmi, ediso vuccati dhammadakō;
Aññañca tāham pucchāmi, kīdiso vuccati bālacobako.

Pubbāparam na jānāti, pubbāparassa akovido;
Anusandhivacanapatham na jānāti;
Anusandhivacanapathassa akovido;
Ediso vuccati bālacobako.

Saccam ahampi jānāmi, ediso vuccati bālacobako;
Aññañca tāham pucchāmi, kīdiso vuccati pañditacobako.

Pubbāparampi jānāti, pubbāparassa kovido;
Anusandhivacanapatham jānāti, anusandhivacanapathassa kovido;
Ediso vuccati pañditacobako.

Saccam ahampi jānāmi, ediso vuccati pañditacobako;
Aññañca tāham pucchāmi, codanā kinti vuccati.

Silavipattiyā codeti, atho ācāraditthiyā;
Ājīvenapi codeti, codanā tena vuccatīti.

Aparam gāthāsaṅgaṇikam niṭhitam.

Codanākanḍam

1. Anuvijjakaanuyogo

360. Anuvijjake codako pucchitabbo – “yam kho tvam, āvuso, imam bhikkhum codesi, kimhi nam codesi, sīlavipattiyā vā codesi, ācāravipattiyā vā codesi, diṭṭhivipattiyā vā codesi”’ti? So ce evam vadeyya – “sīlavipattiyā vā codemi, ācāravipattiyā vā codemi, diṭṭhivipattiyā vā codemī”’ti, so evamassa vacanīyo – “jānāsi panāyasmā sīlavipattim, jānāsi ācāravipattim, jānāsi diṭṭhivipatti”’nti? So ce evam vadeyya – “jānāmi kho aham, āvuso, sīlavipattim, jānāmi ācāravipattim, jānāmi diṭṭhivipatti”’nti, so evamassa vacanīyo – “katamā panāvuso, sīlavipatti? Katamā ācāravipatti? Katamā diṭṭhivipatti”’ti? So ce evam vadeyya – “cattāri ca pārājikāni, terasa ca saṅghādisesā – ayam sīlavipatti. Thullaccayam, pācittiyam, pātidesanīyam, dukkaṭam, dubbhāsitam, ayam ācāravipatti. Micchādiṭṭhi, antaggāhikā diṭṭhi – ayam diṭṭhivipatti”’ti, so evamassa vacanīyo – “yam kho tvam, āvuso, imam bhikkhum codesi, diṭṭhena vā codesi sutena vā codesi parisankāya vā codesi”’ti? So ce evam vadeyya – “diṭṭhena vā codemi sutena vā codemi parisankāya vā codemī”’ti, so evamassa vacanīyo – “yam kho tvam, āvuso, imam bhikkhum diṭṭhena codesi, kim te diṭṭham kinti te diṭṭham, kadā te diṭṭham, kattha te diṭṭham pārājikam ajjhāpajjanto diṭṭho, saṅghādisesam ajjhāpajjanto diṭṭho, thullaccayam... pācittiyam... pātidesanīyam... dukkaṭam... dubbhāsitam ajjhāpajjanto diṭṭho, kattha ca tvam ahosi, kattha cāyam bhikkhu ahosi, kiñca tvam karosi, kim cāyam bhikkhu karoti”’ti? So ce evam vadeyya – “na kho aham, āvuso, imam bhikkhum diṭṭhena codemi, api ca sutena codemī”’ti, so evamassa vacanīyo – “yam kho tvam, āvuso, imam bhikkhum sutena codesi, kim te sutam, kinti te sutam, kadā te sutam, kattha te sutam, pārājikam ajjhāpannoti sutam, saṅghādisesam... thullaccayam... pācittiyam... pātidesanīyam... dukkaṭam... dubbhāsitam ajjhāpannoti sutam, bhikkhussa sutam, bhikkhuniyā sutam, sikkhamānāya sutam, sāmañerassa sutam, sāmañeriyā sutam, upāsakassa sutam, upāsikāya sutam, rājūnam sutam,

rājamahāmattānam sutam, titthiyānam sutam, titthiyasāvakānam sutā”nti? So ce evam vadeyya – “na kho aham, āvuso, imam bhikkhum sutena codemi, api ca parisākāya codemī’ti, so evamassa vacanīyo – “yam kho tvam, āvuso, imam bhikkhum parisākāya codesi, kiṁ parisākasi, kinti parisākasi, kadā parisākasi, kattha parisākasi, pārājikam ajjhāpannoti parisākasi, saṅghādisesam ajjhāpannoti parisākasi, thullaccayam... pācittiyam... pātidesanīyam... dukkaṭam... dubbhāsitam ajjhāpannoti parisākasi, bhikkhussa sutvā parisākasi, bhikkhuniyā sutvā parisākasi, sikkhamānāya sutvā parisākasi, sāmañerassa sutvā parisākasi, sāmañeriyā sutvā parisākasi, upāsakassa sutvā parisākasi, upāsikāya sutvā parisākasi, rājūnam sutvā parisākasi, rājamahāmattānam sutvā parisākasi, titthiyānam sutvā parisākasi, titthiyasāvakānam sutvā parisākasi”ti?

- 361.** Dīṭṭham dīṭṭhena sameti dīṭṭhena samsandate dīṭṭham;
Dīṭṭham paṭicca na upeti asuddhaparisaṅkito;
So puggalo paṭiññāya kātabbo tenuposatho.

Sutam sutena sameti sutena samsandate sutam;
Sutam paṭicca na upeti asuddhaparisaṅkito;
So puggalo paṭiññāya kātabbo tenuposatho.

Mutam mutena sameti mutena samsandate mutam;
Mutam paṭicca na upeti asuddhaparisaṅkito;
So puggalo paṭiññāya kātabbo tenuposatho.

362. Codanāya ko ādi, kiṁ majhe, kiṁ pariyośānam? Codanāya okāsakammaṁ ādi, kiriyā majhe, samatho pariyośānam. Codanāya kati mūlāni, kati vatthūni, kati bhūmiyo, katihākārehi codeti? Codanāya dve mūlāni, tīpi vatthūni, pañca bhūmiyo, dvīhākārehi codeti. Codanāya katamāni dve mūlāni? Samūlikā vā amūlikā vā – codanāya imāni dve mūlāni. Codanāya katamāni tīpi vatthūni? Dīṭṭhena sutena parisākāya – codanāya imāni tīpi vatthūni. Codanā katamā pañca bhūmiyo? Kālena vakkhāmi no akālena, bhūtena vakkhāmi no abhūtena, sañhena vakkhāmi no pharusena, atthasamhitena vakkhāmi no anatthasamhitena, mettācitto vakkhāmi no dosantaroti – codanāya imā pañca bhūmiyo.

Katamehi dvīhākārehi codeti? Kāyena vā codeti vācāya vā codeti – imehi dvīhākārehi codeti.

2. Codakādipaṭipatti

363. Codakena kathaṁ paṭipajjitabbam? Cuditakena kathaṁ paṭipajjitabbam? Saṅghena kathaṁ paṭipajjitabbam? Anuvijjakena kathaṁ paṭipajjitabbam? Codakena kathaṁ paṭipajjitabbanti? Codakena pañcasu dhammesu patīṭṭhāya paro codetabbo. Kālena vakkhāmi no akālena, bhūtena vakkhāmi no abhūtena, sañhena vakkhāmi no pharusena, atthasamhitena vakkhāmi no anatthasamhitena, mettācitto vakkhāmi no dosantaroti – codakena evam paṭipajjitabbam. Cuditakena kathaṁ paṭipajjitabbanti? Cuditakena dvīsu dhammesu paṭipajjitabbam. Sacce ca akuppe ca – cuditakena evam paṭipajjitabbam. Saṅghena kathaṁ paṭipajjitabbanti? Saṅghena otīṇānotīṇā jānitabbam. Saṅghena evam paṭipajjitabbam. Anuvijjakena kathaṁ paṭipajjitabbanti? Anuvijjakena yena dhammena yena vinayena yena satthusāsanena tam adhikaraṇam vūpasammati tathā tam adhikaraṇam vūpasametabbam. Anuvijjakena evam paṭipajjitabbam.

- 364.** Uposatho kimatthāya, pavāraṇā kissa kāraṇā;
Parivāso kimatthāya, mūlāyapatikassanā kissa kāraṇā;
Mānattam kimatthāya, abbhānam kissa kāraṇā.

Uposatho sāmaggaṭṭhāya, visuddhatthāya pavāraṇā;
Parivāso mānattatthāya, mūlāyapatikassanā niggahatthāya;

Mānattam abbhānatthāya, visuddhatthāya abbhānam.

Chandā dosā bhayā mohā, there ca paribhāsati;
Kāyassa bhedā dappañño, khato upahatindriyo;
Nirayam gacchati dummedho, na ca sikkhāya gāravo.

Na ca āmisam nissāya;
Na ca nissāya puggalam;
Ubho ete vivajjetvā;
Yathādhammo tathā kare.

3. Codakassaattajhāpanam

Kodhano upanāhī ca;
Caṇḍo ca paribhāsako;
Anāpattiya āpattīti ropeti;
Tādiso codako jhāpeti attānam.

Upakaṇṇakam jappati jimhaṁ pekkhati;
Vītharati kummaggam paṭisevati;
Anāpattiya āpattīti ropeti;
Tādiso codako jhāpeti attānam.

Akālena codeti abhūtena;
Pharusena anatthasamhitena;
Dosantaro codeti no mettācitto;
Anāpattiya āpattīti ropeti;
Tādiso codako jhāpeti attānam.

Dhammādhammaṁ na jānāti;
Dhammādhammassa akovido;
Anāpattiya āpattīti ropeti;
Tādiso codako jhāpeti attānam.

Vinayāvinayam na jānāti;
Vinayāvinayassa akovido;
Anāpattiya āpattīti ropeti;
Tādiso codako jhāpeti attānam.

Bhāsitābhāsitam na jānāti;
Bhāsitābhāsitassa akovido;
Anāpattiya āpattīti ropeti;
Tādiso codako jhāpeti attānam.

Āciṇṇānāciṇṇam na jānāti;
Āciṇṇānāciṇṇassa akovido;
Anāpattiya āpattīti ropeti;
Tādiso codako jhāpeti attānam.

Paññattāpaññattam na jānāti;
Paññattāpaññattassa akovido;

Anāpattiyā āpattīti ropeti;
Tādiso codako jhāpeti attānam.

Āpattānāpattim na jānāti;
Āpattānāpattiyā akovido;
Anāpattiyā āpattīti ropeti;
Tādiso codako jhāpeti attānam.

Lahukagarukam na jānāti;
Lahukagarukassa akovido;
Anāpattiyā āpattīti ropeti;
Tādiso codako jhāpeti attānam.

Sāvasesānavasesam na jānāti;
Sāvasesānavasesassa akovido;
Anāpattiyā āpattīti ropeti;
Tādiso codako jhāpeti attānam.

Duṭṭhullāduṭṭhullaṁ na jānāti;
Duṭṭhullāduṭṭhullassa akovido;
Anāpattiyā āpattīti ropeti;
Tādiso codako jhāpeti attānam.

Pubbāparam na jānāti;
Pubbāparassa akovido;
Anāpattiyā āpattīti ropeti;
Tādiso codako jhāpeti attānam.

Anusandhivacanapatham na jānāti;
Anusandhivacanapathassa akovido;
Anāpattiyā āpattīti ropeti;
Tādiso codako jhāpeti attānanti.

Codanākandanam niṭṭhitam.

Tassuddānam –

Codanā anuvijjā ca, ādi mūlenuposatho;
Gati codanakanḍamhi, sāsanam patiṭṭhāpayanti.

Cūlaśaṅgāmo

1. Anuvijjakassapaṭipatti

365. [pari. 421] Saṅgāmāvacare bhikkhunā saṅgham upasaṅkamantena nīcacittena saṅgho upasaṅkamitabbo rajoharāṇasamena cittena; āsanakusalena bhavitabbaṁ nisajjakusalena; there bhikkhū anupakhajjantena, nave bhikkhū āsanena appaṭibāhantena, yathāpatirūpe āsane nisīditabbam; anānākathikena bhavitabbaṁ atiracchānakathikena; sāmam vā dhammo bhāsitabbo paro vā ajhesitabbo ariyo vā tuṇhībhāvo nātimaññitabbo.

Saṅghena anumatena puggalena anuvijjakena anuvijjitukāmena na upajjhāyo pucchitabbo, na ācariyo pucchitabbo, na saddhivihāriko pucchitabbo, na antevāsiko pucchitabbo, na samānupajjhāyako pucchitabbo, na samānācariyako pucchitabbo, na jāti pucchitabbā, na nāmañ pucchitabbam, na gottam pucchitabbam, na āgamo pucchitabbo, na kulpadeso pucchitabbo, na jātibhūmi pucchitabbā. Tam kiṁ kāraṇā? Atrassa pemañ vā doso vā. Peme vā sati dose vā, chandāpi gaccheyya dosāpi gaccheyya mohāpi gaccheyya bhayāpi gaccheyya.

Saṅghena anumatena puggalena anuvijjakena anuvijjitukāmena saṅghagarukena bhavitabbam no puggalagarukena, saddhammagarukena bhavitabbam no āmisagarukena, atthavasikena bhavitabbam no parisakappikena, kālena anuvijjitabbam no akālena, bhūtena anuvijjitabbam no abhūtena, sañhena anuvijjitabbam no pharusena, atthasam̄hitena anuvijjitabbam no anatthasam̄hitena, mettācittena anuvijjitabbam no dosantarena, na upakanṇakajappinā bhavitabbam, na jimham pekkhitabbam, na akkhi nikhanitabbam, na bhamukam ukkhipitabbam, na sīsam ukkhipitabbam, na hatthavikāro kātabbo, na hatthamuddā dassetabbā.

Āsanakusalena bhavitabbañ nisajjakusalena, yugamattam pekkhantena attham anuvidhiyantena sake āsane nisīditabbam, na ca āsanā vuṭṭhātabbam, na vīṭhātabbam, na kummaggo sevitabbo, na bāhāvikkhepakañ [na vācā vikkhepakañ (syā.)] bhaṇitabbam, aturitena bhavitabbam asāhasikena, acāṇḍikatena bhavitabbam vacanakkhame, mettācittena bhavitabbam hitānukampinā, kāruṇikenā bhavitabbam hitaparisakkinā, asamphappalāpinā bhavitabbam pariyanthabhāñinā, averavasikena bhavitabbam anasuruttena, attā pariggahetabbo, paro pariggahetabbo, codako pariggahetabbo, cuditako pariggahetabbo, adhammacodako pariggahetabbo, adhammacuditako pariggahetabbo, dhammacodako pariggahetabbo, dhammacuditako pariggahetabbo, vuttam ahāpentena avuttam apakāsentena otīñāni padabyāñjanāni sādhukam pariggahetvā paro paṭipucchitvā yathā paṭiññāya kāretabbo, mando hāsetabbo [vepo pahāsetabbo (syā.)], bhīrū assāsetabbo, caṇḍo nisedhetabbo, asuci vibhāvetabbo, ujumaddavena na chandāgatim gantabbam, na dosāgatim gantabbam, na mohāgatim gantabbam, na bhayāgatim gantabbam, majjhattena bhavitabbam dhammesu ca puggalesu ca. Evañca pana anuvijjako anuvijjamāno satthu ceva sāsanakaro hoti, viññūnañca sabrahmacārīnam piyo ca hoti manāpo ca garu ca bhāvanīyo ca.

366. Suttam samsandanatthāya, opammañ nidassanatthāya, attho viññāpanatthāya, paṭipucchā ṭhapanatthāya, okāsakammam codanatthāya, codanā sāraṇatthāya, sāraṇā savacanīyathāya, savacanīyam palibodhatthāya, palibodho vinicchayatthāya, vinicchayo santīraṇatthāya, santīraṇam ṭhānāṭhānagamanatthāya, ṭhānāṭhānagamanam dummañkūnam puggalānam niggahatthāya, pesalānam bhikkhūnam sampaggahatthāya, saṅgho sampariggahasampaṭicchanatthāya, saṅghena anumatā puggalā paccekaṭṭhayino avisamvādakaṭṭhayino.

Vinayo samvaratthāya, samvaro avippaṭisāratthāya, avippaṭisāro pāmujjatthāya, pāmujjam pītatthāya, pīti passaddhatthāya, passaddhi sukhatthāya, sukham samādhatthāya, samādhi yathābhūtañāṇadassanatthāya, yathābhūtañāṇadassanam nibbidatthāya, nibbidā virāgatthāya, virāgo vimuttatthāya, vimutti vimuttiñāṇadassanatthāya, vimuttiñāṇadassanam anupādāparinibbānatthāya. Etadaththā kathā, etadaththā mantanā, etadaththā upanisā, etadaththam sotāvadhānam – yadidañ anupādācittassa vimokkhoti.

367. Anuyogavattam nisāmaya, kusalena buddhimatā katañ;
Suvuttam sikkhāpadānulomikam, gatim na nāsentō samparāyikam.

Vatthum vipattim āpattim, nidānam ākāraakovido;
Pubbāparam na jānāti, katākatañ samena ca.

Kammañca adhikaraṇañca, samathe cāpi akovido;
Ratto duṭṭho ca mūlho ca, bhayā mohā ca gacchati.

Na ca saññattikusalo, nijjhattiya ca akovido;
 Laddhapakkho ahiriko, kañhakammo anādaro;
 Sa ve [sace (ka.)] tādisako bhikkhu, appaṭikkhoti vuccati.

Vatthum vipattim āpattim, nidānam ākārakovido;
 Pubbāparañca jānāti, katākataṁ samena ca.

Kammañca adhikaraṇañca, samathe cāpi kovido;
 Aratto aduttho amūlho, bhayā mohā na gacchati.

Saññattiyā ca kusalo, nijjhattiya ca kovido;
 Laddhapakkho hirimano, sukkakammo sagāravo;
 Sa ve tādisako bhikkhu, sappaṭikkhoti vuccatīti.

Cūlaśaṅgāmo niṭṭhito.

Tassuddānam –

Nīcacittra puccheyya, garu saṅghe na puggale;
 Suttam saṃsandananathāya, vinayānuggahena ca;
 Uddānam cūlaśaṅgāme, ekuddeso [ekuddesam (sī. syā.)] idam katanti.

Mahāsaṅgāmo

1. Voharantena jānitabbādi

368. Saṅgāmāvacare bhikkhunā saṅghe voharantena vatthu jānitabbam, vipatti jānitabbā, āpatti jānitabbā, nidānam jānitabbam, ākāro jānitabbo, pubbāparam jānitabbam, katākataṁ jānitabbam, kammañcā jānitabbam, adhikaraṇam jānitabbam, samatho jānitabbo, na chandāgati gantabbā, na dosāgati gantabbā, na mohāgati gantabbā, na bhayāgati gantabbā, saññāpanīye thāne saññāpetabbam, nijjhāpanīye thāne nijjhāpetabbam, pekkhanīye thāne pekkhitabbam, pasādanīye thāne pasādetabbam, laddhapakkhomhīti parapakkho nāvajānitabbo, bahussutomhīti appassuto nāvajānitabbo, therataromhīti navakataro nāvajānitabbo, asampattam na byāhātabbam, sampattam dhammato vinayato na parihāpetabbam, yena dhammena yena vinayena yena satthusāsanena tam adhikaraṇam vūpasammati, tathā tam adhikaraṇam vūpasametabbam.

369. Vatthu jānitabbanti aṭṭhapārājikānam [aṭṭhannam pārājikānam (sī. ka.)] vatthu jānitabbam, tevīsasaṅghādisesānam vatthu jānitabbam, dveaniyatānam vatthu jānitabbam, dvecattārīsanissaggīyānam vatthu jānitabbam, aṭṭhāsītisatapācittiyānam vatthu jānitabbam, dvādasapāṭidesanīyānam vatthu jānitabbam, dukkaṭānam vatthu jānitabbam, dubbhāsitānam vatthu jānitabbam.

370. Vipatti jānitabbāti sīlavipatti jānitabbā, ācāravipatti jānitabbā, diṭṭhivipatti jānitabbā, ājīvavipatti jānitabbā.

371. Āpatti jānitabbāti pārājikāpatti jānitabbā, saṅghādisesāpatti jānitabbā, thullaccayāpatti jānitabbā, pācittiyāpatti jānitabbā, pāṭidesanīyāpatti jānitabbā, dukkaṭāpatti jānitabbā, dubbhāsitāpatti jānitabbā.

372. Nidānam jānitabbanti aṭṭhapārājikānam nidānam jānitabbam, tevīsasaṅghādisesānam nidānam jānitabbam, dveaniyatānam nidānam jānitabbam, dvecattārīsanissaggīyānam nidānam

jānitabbam, aṭṭhāsītisatapācittiyānam niḍānam jānitabbam, dvādasapāṭidesanīyānam niḍānam jānitabbam, dukkaṭānam niḍānam jānitabbam, dubbhāsitānam niḍānam jānitabbam.

373. Ākāro jānitabboti saṅgo ākārato jānitabbo, gaṇo ākārato jānitabbo, puggalo ākārato jānitabbo, codako ākārato jānitabbo, cuditako ākārato jānitabbo. **Saṅgo ākārato jānitabboti** paṭibalo nu kho ayam saṅgo imam adhikaraṇam vūpasametum dhammena vinayena satthusāsanena udāhu noti, evam saṅgo ākārato jānitabbo. **Gaṇo ākārato jānitabboti** paṭibalo nu kho ayam gaṇo imam adhikaraṇam vūpasametum dhammena vinayena satthusāsanena udāhu noti, evam gaṇo ākārato jānitabbo. **Puggalo ākārato jānitabboti** paṭibalo nu kho ayam puggalo imam adhikaraṇam vūpasametum dhammena vinayena satthusāsanena udāhu noti, evam puggalo ākārato jānitabbo. **Codako ākārato jānitabboti** kacci nu kho ayamāyasmā pañcasu dhammesu patiṭṭhāya param codeti udāhu noti, evam codako ākārato jānitabbo. **Cuditako ākārato jānitabboti** kacci nu kho ayamāyasmā dvīsu dhammesu patiṭṭhito sacce ca akuppe ca udāhu noti, evam cuditako ākārato jānitabbo.

374. Pubbāparam jānitabbanti kacci nu kho ayamāyasmā vatthuto vā vatthum saṅkamati, vipattito vā vipattiṁ saṅkamati, āpattito vā āpattiṁ saṅkamati, avajānītvā vā paṭijānāti, paṭijānītvā vā avajānāti, aññena vā aññam paṭicarati, udāhu noti, evam pubbāparam jānitabbam.

375. Katākatam jānitabbanti methunadhammo jānitabbo, methunadhammassa anulomam jānitabbam, methunadhammassa pubbabhāgo jānitabbo. **Methunadhammo jānitabboti** dvayamdvayasamāpatti jānitabbā. **Methunadhammassa anulomam jānitabbanti** bhikkhu attano mukhena parassa aṅgajatam gaṇhāti. **Methunadhammassa pubbabhāgo jānitabboti** vaṇṇāvaṇṇo [vaṇṇo avaṇṇo (syā.)], kāyasamṣaggo, duṭṭhullavācā, attakāmapāricariyā, vacanamanuppadānam [dhanamanuppadānam (ka.)].

376. Kammaṇ jānitabbanti soḷasakammāni jānitabbāni – cattāri apalokanakammāni jānitabbāni, cattāri ñattikammāni jānitabbāni, cattāri ñattidutiyakammāni jānitabbāni, cattāri ñatticatutthakammāni jānitabbāni.

377. Adhikaraṇam jānitabbanti cattāri adhikaraṇāni jānitabbāni – vivādādhikaraṇam jānitabbam, anuvādādhikaraṇam jānitabbam, āpattādhikaraṇam jānitabbam, kiccādhikaraṇam jānitabbam.

378. Samatho jānitabboti satta samathā jānitabbā – sammukhāvinayo jānitabbo, sativinayo jānitabbo, amūlhavinayo jānitabbo, paṭiññātakaraṇam jānitabbam, yebhuyyasikā jānitabbā, tassapāpiyasikā jānitabbā, tiṇavatthārako jānitabbo.

2. Agatiagantabbo

379. Na chandāgati gantabbāti chandāgatiṁ gacchanto kathaṁ chandāgatim gacchat? Idhekacco – “ayam me upajjhāyo vā ācariyo vā saddhivihāriko vā antevāsiko vā samānupajjhāyako vā samānācariyako vā sandiṭṭho vā sambhatto vā ñātisālohitō vā”ti, tassānukampāya tassānurakkhāya adhammam dhammoti dīpeti, dhammam adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, abhāsitam alapitam tathāgatena bhāsitam lapitam tathāgatenāti dīpeti, bhāsitam lapitam tathāgatena abhāsitam alapitam tathāgatenāti dīpeti, anāciṇṇam tathāgatena āciṇṇam tathāgatenāti dīpeti, āciṇṇam tathāgatena anāciṇṇam tathāgatenāti dīpeti, apaññattam tathāgatena paññattam tathāgatenāti dīpeti, paññattam tathāgatena apaññattam tathāgatenāti dīpeti, anāpattim āpattī dīpeti, āpattim anāpattī dīpeti, lahukam āpattim garukā āpattī dīpeti, garukam āpattim lahukā āpattī dīpeti, sāvasesam āpattim anavasesā āpattī dīpeti, anavasesam āpattim sāvasesā āpattī dīpeti, duṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattī dīpeti, aduṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattī dīpeti. Imehi aṭṭhārasahi vatthūhi chandāgatim gacchanto bahujanāhitāya paṭipanno hoti bahujanāsukhāya bahuno janassa anatthāya ahitāya dukkhāya devamanussānam. Imehi aṭṭhārasahi vatthūhi chandāgatim gacchanto khataṁ upahatam attānam

pariharati, sāvajjo ca hoti sānuvajjo ca viññūnam, bahuñca apuññam pasavati. Chandāgatim gacchanto evam chandāgatim gacchati.

380. Na dosāgati gantabbāti dosāgatim gacchanto kathaṁ dosāgatim gacchati? Idhekacco anattham me acarīti āghātam bandhati, anattham me caratīti āghātam bandhati, anattham me carissatīti āghātam bandhati, piyassa me manāpassa anattham acari... anattham carati... anattham carissatīti āghātam bandhati, appiyassa me amanāpassa attham acari... attham carati... attham carissatīti āghātam bandhati. Imehi navahi āghātavatthūhi āghāto paṭighāto kuddho kodhābhībhūto adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti...pe... duṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattīti dīpeti, aduṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattīti dīpeti. Imehi aṭṭhārasahi vatthūhi dosāgatim gacchanto bahujanāhitāya paṭipanno hoti bahujanāsukhāya bahuno janassa anatthāya ahitāya dukkhāya devamanussānam. Imehi aṭṭhārasahi vatthūhi dosāgatim gacchanto khataṁ upahataṁ attānam pariharati, sāvajjo ca hoti sānuvajjo ca viññūnam bahuñca apuññam pasavati. Dosāgatim gacchanto evam dosāgatim gacchati.

381. Na mohāgati gantabbāti mohāgatim gacchanto kathaṁ mohāgatim gacchati? Ratto rāgavasena gacchati, duṭṭho dosavasena gacchati, mūlho mohavasena gacchati, parāmaṭṭho diṭṭhivasena gacchati, mūlho saṃmūlho mohābhībhūto adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti...pe... duṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattīti dīpeti, aduṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattīti dīpeti. Imehi aṭṭhārasahi vatthūhi mohāgatim gacchanto bahujanāhitāya paṭipanno hoti bahujanāsukhāya bahuno janassa anatthāya ahitāya dukkhāya devamanussānam. Imehi aṭṭhārasahi vatthūhi mohāgatim gacchanto khataṁ upahataṁ attānam pariharati, sāvajjo ca hoti sānuvajjo ca viññūnam, bahuñca apuññam pasavati. Mohāgatim gacchanto evam mohāgatim gacchati.

382. Na bhayāgati gantabbāti bhayāgatim gacchanto kathaṁ bhayāgatim gacchati? Idhekacco – “ayam visamanissito vā gahananissito vā balavanissito vā kakkhalo pharuso jīvitantarāyam vā brahmacariyantarāyam vā karissatī”ti, tassa bhayā bhīto adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, abhāsitam alapitam tathāgatena bhāsitam lapitam tathāgatenāti dīpeti, bhāsitam lapitam tathāgatena abhāsitam alapitam tathāgatenāti dīpeti, anāciṇṇam tathāgatena āciṇṇam tathāgatenāti dīpeti, āciṇṇam tathāgatena anāciṇṇam tathāgatenāti dīpeti, apaññattam tathāgatena paññattam tathāgatenāti dīpeti, paññattam tathāgatena apaññattam tathāgatenāti dīpeti, anāpattim āpattīti dīpeti, āpattim anāpattīti dīpeti, lahukam āpattim garukā āpattīti dīpeti, garukam āpattim lahukā āpattīti dīpeti, sāvasesam āpattim anavasesā āpattīti dīpeti, anavasesam āpattim sāvasesā āpattīti dīpeti, duṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattīti dīpeti, aduṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattīti dīpeti. Imehi aṭṭhārasahi vatthūhi bhayāgatim gacchanto bahujanāhitāya paṭipanno hoti bahujanāsukhāya bahuno janassa anatthāya ahitāya dukkhāya devamanussānam. Imehi aṭṭhārasahi vatthūhi bhayāgatim gacchanto khataṁ upahataṁ attānam pariharati, sāvajjo ca hoti sānuvajjo ca viññūnam, bahuñca apuññam pasavati. Bhayāgatim gacchanto evam bhayāgatim gacchati.

Chandā dosā bhayā mohā, yo dhammam ativattati;
Nihiyati tassa yaso, kālapakkheva candimāti.

3. Agatiagamanam

383. Katham na chandāgatim gacchati? Adhammaṁ adhammoti dīpento na chandāgatim gacchati, dhammaṁ dhammoti dīpento na chandāgatim gacchati, avinayaṁ avinayoti dīpento na chandāgatim gacchati, vinayaṁ vinayoti dīpento na chandāgatim gacchati, abhāsitam alapitam tathāgatena abhāsitam alapitam tathāgatenāti dīpento na chandāgatim gacchati, bhāsitam lapitam tathāgatena bhāsitam lapitam tathāgatenāti dīpento na chandāgatim gacchati, anāciṇṇam tathāgatena anāciṇṇam tathāgatenāti dīpento na chandāgatim gacchati, āciṇṇam tathāgatena āciṇṇam tathāgatenāti dīpento na chandāgatim gacchati, apaññattam tathāgatena apaññattam tathāgatenāti dīpento na

chandāgatim gacchatī, paññattam tathāgatena paññattam tathāgatenāti dīpento na chandāgatim gacchatī, anāpattim anāpattīti dīpento na chandāgatim gacchatī, āpattim āpattīti dīpento na chandāgatim gacchatī, lahukam āpattim lahukā āpattīti dīpento na chandāgatim gacchatī, garukam āpattim garukā āpattīti dīpento na chandāgatim gacchatī, sāvasesam āpattim sāvasesā āpattīti dīpento na chandāgatim gacchatī, anavasesam āpattim anavasesā āpattīti dīpento na chandāgatim gacchatī, duṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattīti dīpento na chandāgatim gacchatī, aduṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattīti dīpento na chandāgatim gacchatī. Evam na chandāgatim gacchatī.

384. Katham na dosāgatim gacchatī? Adhammam adhammoti dīpento na dosāgatim gacchatī, dhammam dhammoti dīpento na dosāgatim gacchatī...pe... duṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattīti dīpento na dosāgatim gacchatī, aduṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattīti dīpento na dosāgatim gacchatī. Evam na dosāgatim gacchatī.

385. Katham na mohāgatim gacchatī? Adhammam adhammoti dīpento na mohāgatim gacchatī, dhammam dhammoti dīpento na mohāgatim gacchatī...pe... duṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattīti dīpento na mohāgatim gacchatī, aduṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattīti dīpento na mohāgatim gacchatī. Evam na mohāgatim gacchatī.

386. Katham na bhayāgatim gacchatī? Adhammam adhammoti dīpento na bhayāgatim gacchatī, dhammam dhammoti dīpento na bhayāgatim gacchatī, avinayaṁ avinayoti dīpento na bhayāgatim gacchatī, vinayaṁ vinayoti dīpento na bhayāgatim gacchatī, abhāsitam alapitaṁ tathāgatena abhāsitam alapitaṁ tathāgatenāti dīpento na bhayāgatim gacchatī, bhāsitam lapitam tathāgatena bhāsitam lapitam tathāgatenāti dīpento na bhayāgatim gacchatī, anāciṇṇam tathāgatena anāciṇṇam tathāgatenāti dīpento na bhayāgatim gacchatī, āciṇṇam tathāgatena āciṇṇam tathāgatenāti dīpento na bhayāgatim gacchatī, apaññattam tathāgatena apaññattam tathāgatenāti dīpento na bhayāgatim gacchatī, paññattam tathāgatena paññattam tathāgatenāti dīpento na bhayāgatim gacchatī, anāpattim anāpattīti dīpento na bhayāgatim gacchatī, āpattim āpattīti dīpento na bhayāgatim gacchatī, lahukam āpattim lahukā āpattīti dīpento na bhayāgatim gacchatī, garukam āpattim garukā āpattīti dīpento na bhayāgatim gacchatī, sāvasesam āpattim sāvasesā āpattīti dīpento na bhayāgatim gacchatī, anavasesam āpattim anavasesā āpattīti dīpento na bhayāgatim gacchatī, duṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattīti dīpento na bhayāgatim gacchatī, aduṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattīti dīpento na bhayāgatim gacchatī. Evam na bhayāgatim gacchatī.

Chandā dosā bhayā mohā, yo dhammam nātivattati;
Āpūrati tassa yaso, sukkapakkheva candimāti.

4. Saññāpanīyādi

387. Katham saññāpanīye ṭhāne saññāpeti? Adhammaṁ adhammoti dīpento saññāpanīye ṭhāne saññāpeti, dhammam dhammoti dīpento saññāpanīye ṭhāne saññāpeti...pe... duṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattīti dīpento saññāpanīye ṭhāne saññāpeti, aduṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattīti dīpento saññāpanīye ṭhāne saññāpeti. Evam saññāpanīye ṭhāne saññāpeti.

388. Katham nijjhāpanīye ṭhāne nijjhāpeti? Adhammaṁ adhammoti dīpento nijjhāpanīye ṭhāne nijjhāpeti, dhammam dhammoti dīpento nijjhāpanīye ṭhāne nijjhāpeti...pe... duṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattīti dīpento nijjhāpanīye ṭhāne nijjhāpeti, aduṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattīti dīpento nijjhāpanīye ṭhāne nijjhāpeti. Evam nijjhāpanīye ṭhāne nijjhāpeti.

389. Katham pekkhanīye ṭhāne pekkhati? Adhammaṁ adhammoti dīpento pekkhanīye ṭhāne pekkhati, dhammam dhammoti dīpento pekkhanīye ṭhāne pekkhati...pe... duṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattīti dīpento pekkhanīye ṭhāne pekkhati, aduṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattīti dīpento pekkhanīye

ṭhāne pekkhati. Evam pekkhanīye ṭhāne pekkhati.

390. Katham pasādanīye ṭhāne pasādeti? Adhammam adhammoti dīpento pasādanīye ṭhāne pasādeti, dhammam dhammoti dīpento pasādanīye ṭhāne pasādeti...pe... duṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattīti dīpento pasādanīye ṭhāne pasādeti, aduṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattīti dīpento pasādanīye ṭhāne pasādeti. Evam pasādanīye ṭhāne pasādeti.

5. Parapakkhādiavajānanam

391. Katham laddhapakkhomhīti parapakkham avajānāti? Idhekacco laddhapakkho hoti laddhaparivāro pakkhavā nātimā. “Ayam aladdhapakkho aladdhaparivāro na pakkhavā na nātimā”ti tassa avajānanto adhammam dhammoti dīpeti, dhammam adhammoti dīpeti...pe... duṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattīti dīpeti, aduṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattīti dīpeti. Evam laddhapakkhomhīti parapakkham avajānāti.

392. Katham bahussutomhīti appassutam avajānāti? Idhekacco bahussuto hoti sutadharo sutasannicayo. “Ayam appassuto appāgamo appadharo”ti tassa avajānanto adhammam dhammoti dīpeti, dhammam adhammoti dīpeti...pe... duṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattīti dīpeti, aduṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattīti dīpeti. Evam bahussutomhīti appassutam avajānāti.

393. Katham therataromhīti navakataram avajānāti? Idhekacco thero hoti rattaññū cirapabbajito ayam navako appaññāto appakataññū imassa vacanam akataṁ bhavissatī”ti tassa avajānanto adhammam dhammoti dīpeti, dhammam adhammoti dīpeti ...pe... duṭṭhullam āpattim aduṭṭhullā āpattīti dīpeti, aduṭṭhullam āpattim duṭṭhullā āpattīti dīpeti. Evam therataromhīti navakataram avajānāti.

394. Asampattam na byāharitabbanti anotiqñam bhāraṁ [bhāsam (syā.)] na otāretabbam. Sampattam dhammato vinayato na parihāpetabbanti yamatthāya saṅgho sannipatito hoti tam attham dhammato vinayato na parihāpetabbam.

395. Yena dhammenāti bhūtena vatthunā. Yena vinayenāti codetvā sāretvā. Yena satthusāsanenāti nattisampadāya anussāvanasampadāya, yena dhammena yena vinayena yena satthusāsanena tam adhikaraṇam vūpasammati, tathā tam adhikaraṇam vūpasametabbanti.

6. Anuvijjakassa anuyogam

396. Anuvijjakena codako pucchitabbo – “yam kho tvam, āvuso, imassa bhikkhuno pavāraṇam ṭhapesi, kimhi nam ṭhapesi, sīlavipattiyā vā ṭhapesi, ācāravipattiyā vā ṭhapesi, diṭṭhivipattiyā vā ṭhapesī”ti? So ce evam vadeyya – “sīlavipattiyā vā ṭhapemi ācāravipattiyā vā ṭhapemi diṭṭhivipattiyā vā ṭhapemī”ti, so evamassa vacanīyo – “jānāti panāyasmā sīlavipattim, jānati ācāravipattim, jānāti diṭṭhivipatti”nti? So ce evam vadeyya – “jānāmi kho aham, āvuso, sīlavipattim, jānāmi ācāravipattim, jānāmi diṭṭhivipatti”nti, so evamassa vacanīyo – “katamā panāvuso, sīlavipatti katamā ācāravipatti katamā diṭṭhivipatti”ti? So ce evam vadeyya – “cattāri pārājikāni terasa saṅghādisesā – ayam sīlavipatti. Thullaccayam pācittiyam pātidesanīyam dukkaṭam dubbhāsitam – ayam ācāravipatti. Micchādiṭṭhi antaggāhikādiṭṭhi – ayam diṭṭhivipattī”ti, so evamassa vacanīyo – “yam kho tvam, āvuso, imassa bhikkhuno pavāraṇam ṭhapesi, diṭṭhena vā ṭhapesi, sutena vā ṭhapesi, parisaṅkāya vā ṭhapesī”ti? So ce evam vadeyya – “diṭṭhena vā ṭhapemi, sutena vā ṭhapemi, parisaṅkāya vā ṭhapemī”ti, so evamassa vacanīyo – “yam kho tvam, āvuso, imassa bhikkhuno diṭṭhena pavāraṇam ṭhapesi, kim te diṭṭham, kinti te diṭṭham, kadā te diṭṭham, kattha te diṭṭham, pārājikam ajjhāpajjanto diṭṭho, saṅghādisesam ajjhāpajjanto diṭṭho, thullaccayam... pācittiyam... pātidesanīyam... dukkaṭam... dubbhāsitam ajjhāpajjanto diṭṭho, kattha ca tvam ahosi, kattha cāyam bhikkhu ahosi, kiñca tvam karosi, kim cāyam

bhikkhu karoti”ti? So ce evam vadeyya – “na kho aham, avuso, imassa bhikkhuno ditthena pavaraṇam thapemi, api ca sutena pavaraṇam thapemī”ti, so evamassa vacanīyo – “yam kho tvam, avuso, imassa bhikkhuno sutena pavaraṇam thapesi kiṁ te sutam, kinti te sutam, kadā te sutam, kattha te sutam, pārājikam ajjhāpannoti sutam, saṅghādisesam ajjhāpannoti sutam, thullaccayam... pācittiyam... pātidesanīyam... dukkaṭam... dubbhāsitam ajjhāpannoti sutam, bhikkhussa sutam, bhikkhuniyā sutam, sikkhamānāya sutam, sāmañerassa sutam, sāmañeriyā sutam, upāsakassa sutam, upāsikāya sutam, rājūnam sutam, rājamahāmattānam sutam, titthiyānam sutam, titthiyasāvakānam suta”nti? So ce evam vadeyya – “na kho aham, avuso, imassa bhikkhuno sutena pavaraṇam thapemi, api ca parisaṅkāya pavaraṇam thapemī”ti, so evamassa vacanīyo – “yam kho tvam, avuso, imassa bhikkhuno parisaṅkāya pavaraṇam thapesi, kiṁ parisaṅkasi, kinti parisaṅkasi, kadā parisaṅkasi, kattha parisaṅkasi, pārājikam ajjhāpannoti parisaṅkasi, saṅghādisesam ajjhāpannoti parisaṅkasi, thullaccayam... pācittiyam... pātidesanīyam... dukkaṭam... dubbhāsitam ajjhāpannoti parisaṅkasi, bhikkhussa sutvā parisaṅkasi, bhikkhuniyā sutvā parisaṅkasi, sikkhamānāya sutvā parisaṅkasi, sāmañerassa sutvā parisaṅkasi, sāmañeriyā sutvā parisaṅkasi, upāsakassa sutvā parisaṅkasi, upāsikāya sutvā parisaṅkasi, rājūnam sutvā parisaṅkasi rājamahāmattānam sutvā parisaṅkasi, titthiyānam sutvā parisaṅkasi, titthiyasāvakānam sutvā parisaṅkasi”ti?

397. Dittham ditthena sameti, ditthena samsandate dittham;

Dittham paṭicca na upeti, asuddhaparisaṅkito;

So puggalo paṭiññāya, kātabbā tena pavaraṇā.

Sutam sutena sameti, sutena samsandate sutam;

Sutam paṭicca na upeti, asuddhaparisaṅkito;

So puggalo paṭiññāya, kātabbā tena pavaraṇā.

Mutam mutena sameti, mutena samsandate mutam;

Mutam paṭicca na upeti, asuddhaparisaṅkito;

So puggalo paṭiññāya, kātabbā tena pavaraṇāti.

7. Pucchāvibhāgo

398. Kiṁ te ditthanti katamā pucchā? Kinti te ditthanti katamā pucchā? Kadā te ditthanti katamā pucchā? Kattha te ditthanti katamā pucchā?

399. **Kiṁ te ditthanti** vatthupucchā, vipattipucchā, āpattipucchā, ajjhācārapucchā. Vatthupucchāti – atthapārājikānam vatthupucchā, tevisasaṅghādisesānam vatthupucchā, dveaniyatānam vatthupucchā, dvecattāriśanissaggyānam vatthupucchā, atthāsītisatapācittiyānam vatthupucchā, dvādasapātidesanīyānam vatthupucchā, dukkaṭānam vatthupucchā, dubbhāsitānam vatthupucchā. Vipattipucchāti – sīlavipattipucchā, ācāravipattipucchā, ditthivipattipucchā, ājīvavipattipucchā. Āpattipucchāti – pārājikāpattipucchā, saṅghādisesāpattipucchā, thullaccayāpattipucchā, pācittiyāpattipucchā, pātidesanīyāpattipucchā, dukkaṭāpattipucchā, dubbhāsitāpattipucchā. Ajjhācārapucchāti – dvayamdvayasamāpattipucchā.

400. **Kinti te ditthanti** liṅgapucchā, iriyāpathapucchā, ākārapucchā, vippakārapucchā.

Liṅgapucchāti – dīgham vā rassam vā kanham vā odātam vā. Iriyāpathapucchāti gacchantaṁ vā ṭhitam vā nisinnam vā nipannam vā. Ākārapucchāti gihilinge vā titthiyalinge vā pabbajitalinge vā.

Vippakārapucchāti gacchantaṁ vā ṭhitam vā nisinnam vā nipannam vā.

401. **Kadā te ditthanti** kālapucchā, samayapucchā, divasapucchā, utupucchā. Kālapucchāti pubbanhakāle vā majjhānhikakāle vā sāyanhakāle vā. Samayapucchāti pubbanhasamaye vā majjhānhikasamaye vā sāyanhasamaye vā. Divasapucchāti purebhattam vā pacchābhattam vā rattim vā

divā vā kāle vā juṇhe vā. Utupucchāti hemante vā gimhe vā vasse vā [vassāne vā (sī.)].

402. Kattha te diṭṭhanti thānapucchā, bhūmipucchā, okāsapucchā, padesapucchā. Thānapucchāti bhūmiyā vā pathavyiyā vā dharaṇiyā vā jagatiyā vā. Bhūmipucchāti bhūmiyā vā pathavyiyā vā pabbate vā pāsāne vā pāsāde vā. Okāsapucchāti purathime vā okāse pacchime vā okāse uttare vā okāse dakkhiṇe vā okāse. Padessapucchāti purathime vā padese pacchime vā padese uttare vā padese dakkhiṇe vā padeseti.

Mahāsaṅgāmo niṭṭhito.

Tassuddānam –

Vatthu nidānam ākāro, pubbāparam katākataṁ;
Kammādhikaraṇañceva, samatho chandagāmi ca.

Dosā mohā bhayā ceva, saññā nijjhāpanena ca;
Pekkhā pasāde pakkhomhi, sutatheratarena ca.

Asampattañca sampattam, dhammena vinayena ca;
Satthussa sāsanenāpi, mahāsaṅgāmañāpanāti.

Kathinabhedo

1. Kathinaatthatādi

403. Kassa kathinam [kaṭhinaṁ (sī. syā.)] anatthatam? Kassa kathinam atthatam? Kinti kathinam anatthatam? Kinti kathinam atthatam?

Kassa kathinam anatthatanti? Dvinnam puggalānam anatthatam hoti kathinam – anatthārakassa ca ananumodakassa ca. Imesam dvinnam puggalānam anatthatam hoti kathinam.

Kassa kathinam attthatanti? Dvinnam puggalānam atthatam hoti kathinam – atthārakassa ca anumodakassa ca. Imesam dvinnam puggalānam atthatam hoti kathinam.

Kinti kathinam anatthatanti? Catuvīsatiyā ākārehi anatthatam hoti kathinam, na ullikkhitamattena attthatam hoti kathinam, na dhovanamattena attthatam hoti kathinam, na cīvaravicāraṇamattena attthatam hoti kathinam, na chedanamattena attthatam hoti kathinam, na bandhanamattena attthatam hoti kathinam, na ovatṭiyakaraṇamattena attthatam hoti kathinam, na kaṇḍusakaraṇamattena [na gaṇḍusakaraṇamattena (ka.)] attthatam hoti kathinam, na daļhīkammakaraṇamattena attthatam hoti kathinam, na anuvātakaraṇamattena attthatam hoti kathinam, na paribhaṇḍakaraṇamattena attthatam hoti kathinam, na ovaddheyyakaraṇamattena [na ovatṭeyyakaraṇamattena (sī. syā.), na ovadeyyakaraṇamattena (ka.)] attthatam hoti kathinam, na kambalamaddanamattena attthatam hoti kathinam, na nimittakatena attthatam hoti kathinam, na parikathākatena attthatam hoti kathinam, na kukukatena attthatam hoti kathinam, na sannidhikatena attthatam hoti kathinam, na nissaggiyena attthatam hoti kathinam, na akappakatena attthatam hoti kathinam, na aññatra saṅghātiyā attthatam hoti kathinam, na aññatra uttarāsaṅgena attthatam hoti kathinam, na aññatra antaravāsakena attthatam hoti kathinam, na aññatra pañcakena vā atirekapañcakena vā tadaheva sañchinnena samanḍalikatena attthatam hoti kathinam, na aññatra puggalassa atthārā attthatam hoti kathinam, sammā ce attthatam hoti kathinam tam ce nissīmaṭho anumodati. Evampi anatthatam hoti kathinam.

Nimittakammam nāma nimittam karoti – “iminā dussena kathinam attharissāmī” ti. Parikathā nāma

parikatham karoti – “imāya parikathāya kathinadussaṁ nibbattessāmī”ti. Kukkukataṁ nāma anādiyadānam vuccati. Sannidhi nāma dve sannidhiyo – karaṇasannidhi vā nicayasannidhi vā. Nissaggiyam nāma kayiramāne aruṇam uṭṭhahati [udriyati (si. syā.)]. Imehi catuvīsatiyā ākārehi anatthataṁ hoti kathinam.

Kinti kathinam attthatanti? Sattarasahi ākārehi attthatam hoti kathinam. Ahatena attthatam hoti kathinam, ahatakappena attthatam hoti kathinam, pilotikāya attthatam hoti kathinam, paṁsukūlena attthatam hoti kathinam, pāpanikena attthatam hoti kathinam, animittakatena attthatam hoti kathinam, aparikathākatena attthatam hoti kathinam, akukkukatena attthatam hoti kathinam, asannidhikatena attthatam hoti kathinam, anissaggiyena attthatam hoti kathinam, kappakatena attthatam hoti kathinam, saṅghātiyā attthatam hoti kathinam, uttarāsaṅgena attthatam hoti kathinam, antaravāsakena attthatam hoti kathinam, pañcakena vā atirekapañcakena vā tadaheva sañchinna samanḍalikatena attthatam hoti kathinam, puggalassa athārā attthatam hoti kathinam, sammā ce attthatam hoti kathinam, tam ce sīmaṭṭho anumodati, evampi attthatam hoti kathinam. Imehi sattarasahi ākārehi attthatam hoti kathinam.

Saha kathinassa athārā kati dhammā jāyanti? Saha kathinassa athārā pannarasa dhammā jāyanti – aṭṭha mātikā, dve palibodhā, pañcānisamsā. Saha kathinassa athārā ime pannarasa dhammā jāyanti.

2. Kathinaanantarapaccayādi

404. Payogassa katame dhammā anantarapaccayena paccayo, samanantarapaccayena paccayo, nissayapaccayena paccayo, upanissayapaccayena paccayo, purejātapaccayena paccayo, pacchājātapaccayena paccayo, sahajātapaccayena paccayo? Pubbakaraṇassa katame dhammā anantarapaccayena paccayo...pe... paccuddhārassa katame dhammā... adhiṭṭhānassa katame dhammā... athārassa katame dhammā... mātikānañca palibodhānañca katame dhammā... vatthussa katame dhammā anantarapaccayena paccayo, samanantarapaccayena paccayo, nissayapaccayena paccayo, upanissayapaccayena paccayo, purejātapaccayena paccayo, pacchājātapaccayena paccayo, sahajātapaccayena paccayo?

Pubbakaraṇam payogassa anantarapaccayena paccayo, samanantarapaccayena paccayo, nissayapaccayena paccayo, upanissayapaccayena paccayo. Payogo pubbakaraṇassa purejātapaccayena paccayo. Pubbakaraṇam payogassa pacchājātapaccayena paccayo. Pannarasa dhammā sahajātapaccayena paccayo. Paccuddhārō pubbakaraṇassa anantarapaccayena paccayo, samanantarapaccayena paccayo, nissayapaccayena paccayo, upanissayapaccayena paccayo. Paccuddhārō adhiṭṭhānassa purejātapaccayena paccayo. Adhiṭṭhānām paccuddhārassa pacchājātapaccayena paccayo. Pannarasa dhammā sahajātapaccayena paccayo. Atthāro adhiṭṭhānassa anantarapaccayena paccayo, samanantarapaccayena paccayo, nissayapaccayena paccayo, upanissayapaccayena paccayo. Adhiṭṭhānām athārassa purejātapaccayena paccayo. Atthāro adhiṭṭhānassa pacchājātapaccayena paccayo. Pannarasa dhammā sahajātapaccayena paccayo. Mātikā ca palibodhā ca athārassa anantarapaccayena paccayo, samanantarapaccayena paccayo, nissayapaccayena paccayo, upanissayapaccayena paccayo. Atthāro mātikānañca palibodhānañca purejātapaccayena paccayo. Mātikā ca palibodhā ca athārassa pacchājātapaccayena paccayo. Pannarasa dhammā sahajātapaccayena paccayo. Āsā ca anāsā ca vatthussa anantarapaccayena paccayo, samanantarapaccayena paccayo, nissayapaccayena paccayo, upanissayapaccayena paccayo. Vatthu āsānañca anāsānañca purejātapaccayena paccayo. Āsā ca anāsā ca vatthussa pacchājātapaccayena paccayo. Pannarasa dhammā sahajātapaccayena paccayo.

3. Pubbakaraṇidānādivibhāgo

405. Pubbakaraṇam kiṁnidānam, kiṁsamudayam, kiṁjātikam, kiṁpabhavam, kiṁsambhāram, kiṁsamutṭhānam? Paccuddhāro kiṁnidāno, kiṁsamudayo, kiṁjātiko, kiṁpabhavo, kiṁsambhāro, kiṁsamutṭhāno? Adhiṭṭhānam kiṁnidānam, kiṁsamudayam, kiṁjātikam, kiṁpabhavam, kiṁsambhāram, kiṁsamutṭhānam? Atthāro kiṁnidāno, kiṁsamudayo, kiṁjātiko, kiṁpabhavo, kiṁsambhāro, kiṁsamutṭhāno? Mātikā ca palibodhā ca kiṁnidānā, kiṁsamudayā, kiṁjātikā, kiṁpabhavā, kiṁsambhārā kiṁsamutṭhānā? Āsā ca anāsā ca kiṁnidānā, kiṁsamudayā, kiṁjātikā, kiṁpabhavā, kiṁsambhārā, kiṁsamutṭhānā?

Pubbakaraṇam payoganidānam, payogasamudayam, payogajātikam, payogapabhavam, payogasambhāram, payogasamutṭhānam. Paccuddhāro pubbakaraṇanidāno, pubbakaraṇasamuday, pubbakaraṇajātiko, pubbakaraṇapabhavo, pubbakaraṇasambhāro, pubbakaraṇasamutṭhāno. Adhiṭṭhānam paccuddhāranidānam, paccuddhārasamudayam, paccuddhārajātikam, paccuddhārapabhavam, paccuddhārasambhāram, paccuddhārasamutṭhānam. Atthāro adhiṭṭhānanidāno, adhiṭṭhānasamuday, adhiṭṭhānajātiko, adhiṭṭhānapabhavo, adhiṭṭhānasambhāro, adhiṭṭhānasamutṭhāno. Mātikā ca palibodhā ca atthāranidānā, atthārasamudayā, atthārajātikā, atthārapabhavā, atthārasambhārā, atthārasamutṭhānā. Āsā ca anāsā ca vatthunidānā, vatthusamudayā, vatthujātikā, vatthupabhavā, vatthusambhārā, vatthusamutṭhānā.

406. Payogo kiṁnidāno, kiṁsamudayo, kiṁjātiko, kiṁpabhavo, kiṁsambhāro, kiṁsamutṭhāno, pubbakaraṇam...pe... paccuddhāro... adhiṭṭhānam... atthāro... mātikā ca palibodhā ca... vatthu... āsā ca anāsā ca kiṁnidānā, kiṁsamudayā, kiṁjātikā, kiṁpabhavā, kiṁsambhārā, kiṁsamutṭhānā?

Payogo hetunidāno, hetusamuday, hetujātiko, hetupabhavo, hetusambhāro, hetusamutṭhāno. Pubbakaraṇam...pe... paccuddhāro... adhiṭṭhānam... atthāro... mātikā ca palibodhā ca... vatthu... āsā ca anāsā ca hetunidānā, hetusamudayā, hetujātikā, hetupabhavā, hetusambhārā, hetusamutṭhānā.

407. Payogo kiṁnidāno, kiṁsamudayo, kiṁjātiko, kiṁpabhavo, kiṁsambhāro, kiṁsamutṭhāno? Pubbakaraṇam...pe... paccuddhāro... adhiṭṭhānam... atthāro... mātikā ca palibodhā ca... vatthu... āsā ca anāsā ca kiṁnidānā, kiṁsamudayā, kiṁjātikā, kiṁpabhavā, kiṁsambhārā, kiṁsamutṭhānā?

Payogo paccayanidāno, paccayasamuday, paccayajātiko, paccayapabhavo, paccayasambhāro, paccayasamutṭhāno. Pubbakaraṇam...pe... paccuddhāro... adhiṭṭhānam... atthāro... mātikā ca palibodhā ca... vatthu... āsā ca anāsā ca paccayanidānā, paccayasamudayā, paccayajātikā, paccayapabhavā, paccayasambhārā, paccayasamutṭhānā.

408. Pubbakaraṇam katih dhammehi saṅgahitam? Pubbakaraṇam sattahi dhammehi saṅgahitam. Dhovanena, vicāraṇena, chedanena, bandhanena, sibbanena, rajanena, kappakaraṇena – pubbakaraṇam imehi sattahi dhammehi saṅgahitam.

Paccuddhāro katih dhammehi saṅgahito? Paccuddhāro tīhi dhammehi saṅgahito – saṅghātiyā, uttarāsaṅgena, antaravāsakena.

Adhiṭṭhānam katih dhammehi saṅgahitam? Adhiṭṭhānam tīhi dhammehi saṅgahitam – saṅghātiyā, uttarāsaṅgena, antaravāsakena.

Atthāro katih dhammehi saṅgahito? Atthāro ekena dhammena saṅgahito – vacībhedena.

Kathinassa kati mūlāni, kati vatthūni, kati bhūmiyo? Kathinassa ekam mūlam – saṅgho; tīpi vatthūni – saṅghāti, uttarāsaṅgo, antaravāsako, cha bhūmiyo – khomam, kappasikam, koseyyam, kambalam, sāṇam, bhaṅgam.

Kathinassa ko ādi, kiṁ majjhe, kiṁ pariyośānam? Kathinassa pubbakaraṇam ādi, kriyā majjhe, atthāro pariyośānam.

409. Katihāngēhi samannāgato puggalo abhabbo kathinam attharitum? Katihāngēhi samannāgato puggalo bhabbo kathinam attharitum? Aṭṭhahaṅgehi samannāgato puggalo abhabbo kathinam attharitum. Aṭṭhahaṅgehi samannāgato puggalo bhabbo kathinam attharitum. Katamehi aṭṭhahaṅgehi samannāgato puggalo abhabbo kathinam attharitum? Pubbakaraṇam na jānāti, paccuddhāram na jānāti, adhiṭṭhānam na jānāti, atthāram na jānāti, mātikam na jānāti, palibodham na jānāti, uddhāram na jānāti, ānisamsam na jānāti – imehi aṭṭhahaṅgehi samannāgato puggalo abhabbo kathinam attharitum. Katamehi aṭṭhahaṅgehi samannāgato puggalo bhabbo kathinam attharitum? Pubbakaraṇam jānāti, paccuddhāram jānāti, adhiṭṭhānam jānāti, atthāram jānāti, mātikam jānāti, palibodham jānāti, uddhāram jānāti, ānisamsam jānāti – imehi aṭṭhahaṅgehi samannāgato puggalo bhabbo kathinam attharitum.

410. Katinam puggalānam kathinatthārā na ruhanti? Katinam puggalānam kathinatthārā ruhanti? Tiṇṇam puggalānam kathinatthārā na ruhanti. Tiṇṇam puggalānam kathinatthārā ruhanti. Katamesam tiṇṇam puggalānam kathinatthārā na ruhanti? Nissīmaṭṭho anumodati, anumodento na vācam bhindati, vācam bhindanto na param viññāpeti – imesam tiṇṇam puggalānam kathinatthārā na ruhanti. Katamesam tiṇṇam puggalānam kathinatthārā ruhanti? Sīmaṭṭho anumodati, anumodento vācam bhindati, vācam bhindanto param viññāpeti – imesam tiṇṇam puggalānam kathinatthārā ruhanti.

411. Kati kathinatthārā na ruhanti? Kati kathinatthārā ruhanti? Tayo kathinatthārā na ruhanti. Tayo kathinatthārā ruhanti. Katame tayo kathinatthārā na ruhanti? Vatthuvipannañceva hoti, kālavipannañca, karaṇavipannañca – ime tayo kathinatthārā na ruhanti. Katame tayo kathinatthārā ruhanti? Vatthusampannañceva hoti, kālasampannañca, karaṇasampannañca – ime tayo kathinatthārā ruhanti.

4. Kathinādijānitabbavibhāgo

412. Kathinam jānitabbam, kathinatthāro jānitabbo, kathinassa atthāramāso jānitabbo, kathinassa atthāravipatti jānitabbā, kathinassa atthārasampatti jānitabbā, nimittakammam jānitabbam, parikathā jānitabbā, kukkukataṁ jānitabbam, sannidhi jānitabbā, nissaggiyam jānitabbam.

Kathinam jānitabbanti tesaññeva dhammānam saṅgaho samavāyo nāmaṁ nāmakammam nāmadheyayam nirutti byañjanam abhilāpo yadidam kathinanti.

Kathinassa atthāramāso jānitabboti vassānassa pacchimo māso jānitabbo.

Kathinassa atthāravipatti jānitabbāti catuvīsatiyā ākārehi kathinassa atthāravipatti jānitabbā.

Kathinassa atthārasampatti jānitabbāti sattarasahi ākārehi kathinassa atthārasampatti jānitabbā.

Nimittakammam jānitabbanti nimittam karoti iminā dussena kathinam attharissāmīti.

Parikathā jānitabbāti parikathaṁ karoti imāya parikathāya kathinadussaṁ nibbattessāmīti.

Kukkukataṁ jānitabbanti anādiyatānam jānitabbam.

Sannidhi jānitabbāti dve sannidhiyo jānitabbā – karaṇasannidhi vā nicayasannidhi vā.

Nissaggiyam jānitabbanti kariyamāne aruṇam uṭṭhahati.

Kathinatthārō jānitabboti sace saṅghassa kathinadussaṁ uppannaṁ hoti, saṅghena katham paṭipajjitatbam, atthārakena katham paṭipajjitatbam, anumodakena katham paṭipajjitatbam.

413. Saṅghena nāttidutiyena kammena kathinatthārakassa bhikkhuno dātabbam, tena kathinatthārakena bhikkhunā tadaheva dhovitvā vimajjivtā vicāretvā chinditvā sibbetvā rajitvā kappam katvā kathinam attharitabbam. Sace saṅghātiyā kathinam attharitukāmo hoti, porāṇikā saṅghāti paccuddharitabbā, navā saṅghāti adhiṭṭhātabbā. Imāya saṅghātiyā kathinam attharāmīti vācā bhinditabbā. Sace uttarāsaṅgena kathinam attharitukāmo hoti, porāṇako uttarāsaṅgo paccuddharitabbo, navo uttarāsaṅgo adhiṭṭhātabbo. Iminā uttarāsaṅgena kathinam attharāmīti vācā bhinditabbā. Sace antaravāsakena kathinam attharitukāmo hoti, porāṇako antaravāsako paccuddharitabbo, navo antaravāsako adhiṭṭhātabbo. Iminā antaravāsakena kathinam attharāmīti vācā bhinditabbā. Tena kathinatthārakena bhikkhunā saṅgham upasaṅkamitvā ekamsam uttarāsaṅgam karitvā añjaliṁ paggahetvā evamassa vacanīyo – “atthataṁ, bhante, saṅghassa kathinam, dhammiko kathinatthāro, anumodathā”ti. Tehi anumodakehi bhikkhūhi ekamsam uttarāsaṅgam karitvā añjaliṁ paggahetvā evamassa vacanīyo – “atthataṁ, āvuso, saṅghassa kathinam, dhammiko kathinatthāro, anumodāmā”ti. Tena kathinatthārakena bhikkhunā sambahule bhikkhū upasaṅkamitvā ekamsam uttarāsaṅgam karitvā añjaliṁ paggahetvā evamassu vacanīyā – “atthataṁ, bhante, saṅghassa kathinam, dhammiko kathinatthāro, anumodathā”ti. Tehi anumodakehi bhikkhūhi ekamsam uttarāsaṅgam karitvā añjaliṁ paggahetvā evamassa vacanīyo – “atthataṁ, āvuso, saṅghassa kathinam, dhammiko kathinatthāro anumodāmā”ti. Tena kathinatthārakena bhikkhunā ekam bhikkhuṁ upasaṅkamitvā ekamsam uttarāsaṅgam karitvā añjaliṁ paggahetvā evamassa vacanīyo – “atthataṁ, āvuso, saṅghassa kathinam, dhammiko kathinatthāro, anumodāhī”ti. Tena anumodakena bhikkhunā ekamsam uttarāsaṅgam karitvā añjaliṁ paggahetvā evamassa vacanīyo – “atthataṁ, āvuso, saṅghassa kathinam, dhammiko kathinatthāro, anumodāmī”ti.

5. Puggalassevakathinatthāro

414. Saṅgho kathinam attharati, gaṇo kathinam attharati, puggalo kathinam attharatīti. Na saṅgho kathinam attharati, na gaṇo kathinam attharati, puggalo kathinam attharatīti. Hañci na saṅgho kathinam attharati, na gaṇo kathinam attharati, puggalo kathinam attharati. Saṅghassa anatthataṁ hoti kathinam, gaṇassa anatthataṁ hoti kathinam, puggalassa atthataṁ hoti kathinam. Saṅgho pātimokkham uddisati gaṇo pātimokkham uddisati puggalo pātimokkham uddisatīti na saṅgho pātimokkham uddisati, na gaṇo pātimokkham uddisati, puggalo pātimokkham uddisatīti. Hañci na saṅgho pātimokkham uddisati, na gaṇo pātimokkham uddisati, puggalo pātimokkham uddisati. Saṅghassa anuddiṭṭham hoti pātimokkham, gaṇassa anuddiṭṭham hoti pātimokkham, puggalassa uddiṭṭham hoti pātimokkham. Saṅghassa sāmaggiyā gaṇassa sāmaggiyā puggalassa uddesā saṅghassa uddiṭṭham hoti pātimokkham, gaṇassa uddiṭṭham hoti pātimokkham, puggalassa uddiṭṭham hoti pātimokkham. Evameva na saṅgho kathinam attharati, na gaṇo kathinam attharati, puggalo kathinam attharati. Saṅghassa anumodanāya gaṇassa anumodanāya puggalassa atthārā saṅghassa atthataṁ hoti kathinam, gaṇassa atthataṁ hoti kathinam, puggalassa atthataṁ hoti kathinanti.

6. Palibodhapañhābyākaraṇam

415. Pakkamanantiko kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāham pucchāmi, katamo palibodho paṭhamam chijjati.

Pakkamanantiko kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāham vissajjissam, cīvarapalibodho paṭhamam chijjati;
Tassa saha bahisīmagamanā, āvāsapalibodho chijjati.

Niṭṭhānantiko kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;

Etañca tāhaṁ pucchāmi, katamo palibodho paṭhamam̄ chijjati.

Niṭṭhānantiko kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāhaṁ vissajjissam̄, āvāsapalibodho paṭhamam̄ chijjati;
Cīvare niṭṭhite cīvarapalibodho chijjati.

Sanniṭṭhānantiko kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāhaṁ pucchāmi, katamo palibodho paṭhamam̄ chijjati.

Sanniṭṭhānantiko kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāhaṁ vissajjissam̄, dve palibodhā apubbam̄ acarimam̄ chijjanti.

Nāsanantiko kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāhaṁ pucchāmi, katamo palibodho paṭhamam̄ chijjati.

Nāsanantiko kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāhaṁ vissajjissam̄, āvāsapalibodho paṭhamam̄ chijjati;
Cīvare naṭthe cīvarapalibodho chijjati.

Savanantiko kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāhaṁ pucchāmi, katamo palibodho paṭhamam̄ chijjati.

Savanantiko kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāhaṁ vissajjissam̄, cīvarapalibodho paṭhamam̄ chijjati;
Tassa saha savanena, āvāsapalibodho chijjati.

Āsāvacchediko kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāhaṁ pucchāmi, katamo palibodho paṭhamam̄ chijjati.

Āsāvacchediko kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāhaṁ vissajjissam̄, āvāsapalibodho paṭhamam̄ chijjati;
Cīvarāsāya upacchinnāya cīvarapalibodho chijjati.

Sīmātikkamanantiko kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāhaṁ pucchāmi, katamo palibodho paṭhamam̄ chijjati.

Sīmātikkamanantiko kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāhaṁ vissajjissam̄, cīvarapalibodho paṭhamam̄ chijjati;
Tassa bahisīme [bahisīmagatassa (sī. syā.)] āvāsapalibodho chijjati.

Sahubbhāro kathinuddhāro [saubbhāro (ka.)], vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāhaṁ pucchāmi, katamo palibodho paṭhamam̄ chijjati.

Sahubbhāro kathinuddhāro, vutto ādiccabandhunā;
Etañca tāhaṁ vissajjissam̄, dve palibodhā apubbam̄ acarimam̄ chijjantīti.

416. Kati kathinuddhārā saṅghādhīnā? Kati kathinuddhārā puggalādhīnā? Kati kathinuddhārā neva saṅghādhīnā na puggalādhīnā? Eko kathinuddhāro saṅghādhīno – antarubbhāro. Cattāro kathinuddhārā puggalādhīnā – pakkamanantiko, niṭṭhānantiko, sanniṭṭhānantiko, sīmātikkamanantiko. Cattāro kathinuddhārā neva saṅghādhīnā na puggalādhīnā – nāsanantiko, savanantiko, āsāvacchediko, sahubbhāro. Kati kathinuddhārā antosīmāya uddhariyyanti? Kati kathinuddhārā bahisīmāya

uddhariyyanti? Kati kathinuddhārā siyā antosīmāya uddhariyyanti siyā bahisīmāya uddhariyyanti? Dve kathinuddhārā antosīmāya uddhariyyanti – antarubbhāro, sahubbhāro. Tayo kathinuddhārā bahisīmāya uddhariyyanti – pakkamanantiko, savanantiko, sīmātikkamanantiko. Cattāro kathinuddhārā siyā antosīmāya uddhariyyanti siyā bahisīmāya uddhariyyanti – niṭṭhānantiko, sanniṭṭhānantiko, nāsanantiko, āsāvacchediko.

Kati kathinuddhārā ekuppādā ekanirodhā? Kati kathinuddhārā ekuppādā nānānirodhā? Dve kathinuddhārā ekuppādā ekanirodhā – antarubbhāro, sahubbhāro. Avasesā kathinuddhārā ekuppādā nānānirodhāti.

Kathinabhedo niṭṭhito.

Tassuddānam –

Kassa kinti pannarasa, dhammā nidānahetu ca;
Paccayasaṅgahamūlā, ādi ca atthārapuggalā [[atṭhapuggalā \(sī.\)](#)].

Tiṇṇam [bhedato tiṇṇam (ka.)] tayo jānitabbam, atthāram uddesena ca;
Palibodhādhinā, sīmāya uppādanirodhena cāti [[ito param “parivāram niṭṭhitam” itipāṭho kesuci potthakesu dissati](#)].

Upālipañcakam

1. Anissitavaggo

417. Tena samayena buddho bhagavā sāvatthiyam viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho āyasmā upāli yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho āyasmā upāli bhagavantam etadavoca – “katihu nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā yāvajīvam nānissitena vatthabba”nti?

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā yāvajīvam nānissitena vatthabbam. [[pari. 325](#)] Katamehi pañcahi? Uposathaṁ na jānāti, uposathakammaṁ na jānāti, pātimokkhām na jānāti, pātimokkhuddesam na jānāti, ūnapañcavasso hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā yāvajīvam nānissitena vatthabbam. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā yāvajīvam anissitena vatthabbam. Katamehi pañcahi? Uposathaṁ jānāti, uposathakammam jānāti, pātimokkhām jānāti, pātimokkhuddesam jānāti, pañcavasso vā hoti atirekapañcavasso vā – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā yāvajīvam anissitena vatthabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā yāvajīvam nānissitena vatthabbam. Katamehi pañcahi? Pavāraṇam na jānāti, pavāraṇākammam na jānāti, pātimokkhām na jānāti, pātimokkhuddesam na jānāti, ūnapañcavasso hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā yāvajīvam nānissitena vatthabbam. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā yāvajīvam anissitena vatthabbam. Katamehi pañcahi? Pavāraṇam jānāti, pavāraṇākammam jānāti, pātimokkhām jānāti, pātimokkhuddesam jānāti, pañcavasso vā hoti atirekapañcavasso vā – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā yāvajīvam anissitena vatthabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā yāvajīvam nānissitena vatthabbam. Katamehi pañcahi? Āpattānāpattim na jānāti, lahukagarukam āpattim na jānāti, sāvasesānavasesam āpattim na jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam āpattim na jānāti, ūnapañcavasso hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā yāvajīvam nānissitena vatthabbam. Pañcahupāli, aṅgehi

samannāgatena bhikkhunā yāvajīvam anissitena vatthabbam. Katamehi pañcahi? Āpattānāpattim jānāti, lahukagarukam āpattim jānāti, sāvasesānavasesam āpattim jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam āpattim jānāti, pañcavasso vā hoti atirekapañcavasso vā – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā yāvajīvam anissitena vatthabbam”.

418. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā na upasampādetabbam, na nissayo dātabbo, na sāmaṇero upaṭṭhāpetabbo”ti?

[mahāva. 84] “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā na upasampādetabbam, na nissayo dātabbo, na sāmaṇero upaṭṭhāpetabbo. Katamehi pañcahi? Na paṭibalo hoti antevāsim vā saddhivihārim vā gilānam upaṭṭhātum vā upaṭṭhāpetum vā, anabhirataṁ vūpakāsetum vā vūpakāsāpetum vā, uppānam kukuccam dhammato vinodetum [imasmin thāne sabbattha “vinodetum vā vinodāpetum vā”ti pātho dissati, vimativinodanīṭkāya mahāvaggavaṇṇanā oloketabbā], abhidhamme vinetum, abhivinaye vinetum – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā na upasampādetabbam, na nissayo dātabbo, na sāmaṇero upaṭṭhāpetabbo. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbam, nissayo dātabbo, sāmaṇero upaṭṭhāpetabbo. Katamehi pañcahi? Paṭibalo hoti antevāsim vā saddhivihārim vā gilānam upaṭṭhātum vā upaṭṭhāpetum vā, anabhirataṁ vūpakāsetum vā vūpakāsāpetum vā, uppānam kukuccam dhammato vinodetum, abhidhamme vinetum, abhivinaye vinetum – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbam, nissayo dātabbo, sāmaṇero upaṭṭhāpetabbo.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā na upasampādetabbam, na nissayo dātabbo, na sāmaṇero upaṭṭhāpetabbo. Katamehi pañcahi? Na paṭibalo hoti antevāsim vā saddhivihārim vā abhisamācārikāya sikkhāya sikkhāpetum, ādibrahmacāriyakāya sikkhāya vinetum, adhisile vinetum, adhicitte vinetum, adhipaññāya vinetum – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā na upasampādetabbam, na nissayo dātabbo, na sāmaṇero upaṭṭhāpetabbo. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbam, nissayo dātabbo, sāmaṇero upaṭṭhāpetabbo. Katamehi pañcahi? Paṭibalo hoti antevāsim vā saddhivihārim vā abhisamācārikāya sikkhāya sikkhāpetum, ādibrahmacāriyakāya sikkhāya vinetum, adhisile vinetum, adhicitte vinetum, adhipaññāya vinetum – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbam, nissayo dātabbo, sāmaṇero upaṭṭhāpetabbo”ti.

419. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabba”nti?

Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam. Katamehi pañcahi? Alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca, micchādiṭṭhiko ca hoti, ājīvavipanno ca – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam. Katamehi pañcahi? Adhisile sīlavipanno hoti, ajjhācāre ācāravipanno hoti, atidiṭṭhiyā diṭṭhivipanno hoti, micchādiṭṭhiko ca hoti, ājīvavipanno ca – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam. Katamehi pañcahi? Kāyikena davena samannāgato hoti, vācasikena davena samannāgato hoti, kāyikavācasikena davena samannāgato hoti, micchādiṭṭhiko ca hoti, ājīvavipanno ca – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam. Katamehi pañcahi? Kāyikena anācārena samannāgato hoti, vācasikena anācārena samannāgato hoti, kāyikavācasikena anācārena samannāgato hoti, micchādiṭṭhiko ca hoti, ājīvavipanno ca – imehi kho,

upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam. Katamehi pañcahi? Kāyikena upaghātikena samannāgato hoti, vācasikena upaghātikena samannāgato hoti, kāyikavācasikena upaghātikena samannāgato hoti, micchādiṭṭhiko ca hoti, ājīvavipanno ca – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam. Katamehi pañcahi? Kāyikena micchājīvena samannāgato hoti, vācasikena micchājīvena samannāgato hoti, kāyikavācasikena micchājīvena samannāgato hoti, micchādiṭṭhiko ca hoti, ājīvavipanno ca – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam. Katamehi pañcahi? Āpattim āpanno kammakato upasampādeti, nissayaṁ deti, sāmaṇeraṁ upaṭṭhāpeti, bhikkhunovādakasammutim sādiyati, sammatopi bhikkhuniyo ovadati – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam. Katamehi pañcahi? Yāya āpattiyā saṅghena kammaṁ kataṁ hoti tam āpattim āpajjati, aññam vā tādisikam, tato vā pāpiṭhataram, kammaṁ garahati, kammike garahati – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabbam. Katamehi pañcahi? Buddhassa avaṇṇam bhāsatī, dhammassa avaṇṇam bhāsatī, saṅghassa avaṇṇam bhāsatī, micchādiṭṭhiko ca hoti, ājīvavipanno ca – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ kātabba”nti.

Anissitavaggo niṭṭhito paṭhamo.

Tassuddānam –

Upasathaṁ pavāraṇam, āpatti ca gilānakam;
Abhisamācāralajjī ca, adhisile davena ca.

Anācāram upaghāti, micchā āpattimeva ca;
Yāyāpattiyā buddhassa, paṭhamo vaggasaṅgahoti.

2. Nappaṭippassambhanavaggo

420. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ nappaṭippassambhetabba”nti?

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ nappaṭippassambhetabbaṁ. Katamehi pañcahi? Āpattim āpanno kammakato upasampādeti, nissayaṁ deti, sāmaṇeraṁ upaṭṭhāpeti, bhikkhunovādakasammutim sādiyati, sammatopi bhikkhuniyo ovadati – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ nappaṭippassambhetabbaṁ.

[cūlava. 8-9, 18, 30-31, 43, 53, 62, 72] “Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ nappaṭippassambhetabbaṁ. Katamehi pañcahi? Yāya āpattiyā saṅghena kammaṁ kataṁ hoti tam āpattim āpajjati, aññam vā tādisikam, tato vā pāpiṭhataram, kammaṁ garahati, kammike garahati – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ

nappaṭippassambhetabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ nappaṭippassambhetabbam. Katamehi pañcahi? Buddhassa avaṇṇaṁ bhāsatī, dhammassa avaṇṇaṁ bhāsatī, saṅghassa avaṇṇaṁ bhāsatī, micchādiṭṭhiko ca hoti, ājīvavipanno ca – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ nappaṭippassambhetabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ nappaṭippassambhetabbam. Katamehi pañcahi? Alajī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca, omaddakārako ca hoti, vattesu sikkhāya ca na paripūrakārī – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno kammaṁ nappaṭippassambhetabba”nti.

421. “Saṅgāmāvacarena, bhante, bhikkhunā saṅghaṁ upasaṅkamantena kati dhamme ajjhattam upaṭṭhāpetvā saṅgho upasaṅkamitabbo”ti?

[pari. 365] “Saṅgāmāvacarena, upāli, bhikkhunā saṅghaṁ upasaṅkamantena pañca dhamme ajjhattam upaṭṭhāpetvā saṅgho upasaṅkamitabbo. Katame pañca? Saṅgāmāvacarena, upāli, bhikkhunā saṅghaṁ upasaṅkamantena nīcacittena saṅgho upasaṅkamitabbo, rajoharaṇasamena cittena, āsanakusalena bhavitabbam nissajjakusalena, there bhikkhū anupakhajjantena, nave bhikkhū āsanena appaṭibāhantena yathāpatirūpe āsane nisīditabbam, anānākathikena bhavitabbam atiracchānakathikena, sāmaṇ vā dhammo bhāsitabbo, paro vā ajjhesisabba, ariyo vā tuṇhibhāvo nātimaññitabbo, sace, upāli, saṅgho samaggakaraṇīyāni kammāni karoti tatra ce, upāli, bhikkhuno nakkhamati, api diṭṭhāvikammaṁ katvā ñāpetabbā sāmaggī. Tam kissahetu? Māham saṅghena nānatto assanti. Saṅgāmāvacarenupāli, bhikkhunā saṅghaṁ upasaṅkamantena ime pañca dhamme ajjhattam upaṭṭhāpetvā saṅgho upasaṅkamitabbo”ti.

422. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgato bhikkhu saṅghe voharanto bahujanaakanto ca hoti bahujanaamanāpo ca bahujanaarucito cā”ti?

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu saṅghe voharanto bahujanaakanto ca hoti bahujanaamanāpo ca bahujanaarucito ca. Katamehi pañcahi? Ussitamantī ca hoti, nissitajappī ca, na ca bhāsānusandhikusalo hoti, na yathādhamme yathāvinaye yathāpattiya codetā hoti, na yathādhamme yathāvinaye yathāpattiya kāretā hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu saṅghe voharanto bahujanaakanto ca hoti bahujanaamanāpo ca bahujanaarucito ca. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu saṅghe voharanto bahujanakanto ca hoti bahujanaamanāpo ca bahujanaarucito ca. Katamehi pañcahi? Na ussitamantī ca hoti, na nissitajappī ca, bhāsānusandhikusalo ca hoti, yathādhamme yathāvinaye yathāpattiya codetā hoti, yathādhamme yathāvinaye yathāpattiya kāretā hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu saṅghe voharanto bahujanakanto ca hoti bahujanaamanāpo ca bahujanarucito ca.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu saṅghe voharanto bahujanaakanto ca hoti bahujanaamanāpo ca bahujanaarucito ca. Katamehi pañcahi? Ussādetā ca hoti, apasādetā ca, adhammam gaṇhāti, dhammam paṭibāhati, samphañca bahūm bhāsatī – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu saṅghe voharanto bahujanaakanto ca hoti bahujanaamanāpo ca bahujanaarucito ca. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu saṅghe voharanto bahujanakanto ca hoti bahujanamanāpo ca bahujanarucito ca. Katamehi pañcahi? Na ussādetā ca hoti, na apasādetā ca, dhammam gaṇhāti, adhammam paṭibāhati, samphañca na bahūm bhāsatī – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu saṅghe voharanto bahujanakanto ca hoti bahujanamanāpo ca bahujanarucito ca.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu saṅghe voharanto bahujanaakanto ca hoti bahujanaamanāpo ca bahujanaarucito ca. Katamehi pañcahi? Pasayhapavattā hoti, anokāsakammam

kāretvā pavattā hoti, na yathādhamme yathāvinaye yathāpattiya codetā hoti, na yathādhamme yathāvinaye yathāpattiya kāretā hoti, na yathādiṭṭhiyā byākatā hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu saṅghe voharanto bahujanaakanto ca hoti bahujanaamanāpo ca bahujanaarucito ca. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu saṅghe voharanto bahujanakanto ca hoti bahujanamanāpo ca bahujanarucito ca. Katamehi pañcahi? Na pasayhapavattā hoti, okāsakammam kāretvā pavattā hoti, yathādhamme yathāvinaye yathāpattiya codetā hoti, yathādhamme yathāvinaye yathāpattiya kāretā hoti, yathādiṭṭhiyā byākatā hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu saṅghe voharanto bahujanakanto ca hoti bahujanamanāpo ca bahujanarucito cā”ti.

423. “Kati nu kho, bhante, ānisamsā vinayapariyattiyā”ti?

“Pañcime, upāli, ānisamsā vinayapariyattiyā. Katame pañca? Attano sīlakkhandho sugutto hoti surakkhito, kukkuccapakatānam paṭisaraṇam hoti, visārado saṅghamajjhe voharati, paccatthike sahadhammena suniggahitam nigganhāti, saddhammaṭhitiyā paṭipanno hoti – imehi kho, upāli, pañcānisamsā vinayapariyattiyā”.

Nappaṭipassambhanavaggo niṭṭhito dutiyo.

Tassuddānam –

Āpanno yāyavaṇṇañca, alajjī saṅgāmena ca;
Ussitā ussādetā ca, pasayha pariyattiyāti.

Paṭhamayamakapaññatti.

3. Vohāravaggo

424. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabba”ti?

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Katamehi pañcahi? Āpattim na jānāti, āpattisamuṭṭhānam na jānāti, āpattiya payogam na jānāti, āpattiya vūpasamam na jānāti, āpattiya na vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam. Katamehi pañcahi? Āpattim jānāti, āpattisamuṭṭhānam jānāti, āpattiya payogam jānāti, āpattiya vūpasamam jānāti, āpattiya vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Katamehi pañcahi? Adhikaraṇam na jānāti, adhikaraṇasamuṭṭhānam na jānāti, adhikaraṇassa payogam na jānāti, adhikaraṇassa vūpasamam na jānāti, adhikaraṇassa na vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam. Katamehi pañcahi? Adhikaraṇam jānāti, adhikaraṇasamuṭṭhānam jānāti, adhikaraṇassa vūpasamam jānāti, adhikaraṇassa vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Katamehi pañcahi? Pasayhapavattā hoti, anokāsakammam kāretvā pavattā hoti, na yathādhamme yathāvinaye yathāpattiya codetā hoti, na yathādhamme yathāvinaye yathāpattiya kāretā hoti, na yathādiṭṭhiyā byākatā hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam. Katamehi pañcahi? Na pasayhapavattā hoti, okāsakammam kāretvā pavattā hoti, yathādhamme yathāpattiya codetā hoti, yathādhamme

yathāvinaye yathāpattiya kāretā hoti, yathādīṭhiyā byākatā hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Katamehi pañcahi? Āpattānāpattiṁ na jānāti, lahukagarukam̄ āpattiṁ na jānāti, sāvasesānavasesam̄ āpattiṁ na jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam̄ āpattiṁ na jānāti, sappatikammam̄ appatikammaṁ āpattiṁ na jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam. Katamehi pañcahi? Āpattānāpattiṁ jānāti, lahukagarukam̄ āpattiṁ jānāti, sāvasesānavasesam̄ āpattiṁ jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam̄ āpattiṁ jānāti, sappatikammam̄ appatikammaṁ āpattiṁ jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Katamehi pañcahi? Kammaṁ na jānāti, kammaṭṭha karaṇam na jānāti, kammaṭṭha vatthum na jānāti, kammaṭṭha vattam na jānāti, kammaṭṭha vūpasamam na jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam. Katamehi pañcahi? Kammaṁ jānāti, kammaṭṭha karaṇam jānāti, kammaṭṭha vatthum jānāti, kammaṭṭha vattam jānāti, kammaṭṭha vūpasamam jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Katamehi pañcahi? Vatthum na jānāti, nidānam na jānāti, paññattim na jānāti, padapaccābhāṭṭham na jānāti, anusandhivacanapatham na jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam. Katamehi pañcahi? Vatthum jānāti, nidānam jānāti, paññattim jānāti, padapaccābhāṭṭham jānāti, anusandhivacanapatham jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Katamehi pañcahi? Chandāgatim gacchati, dosāgatim gacchati, mohāgatim gacchati, bhayāgatim gacchati, alajjī ca hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam. Katamehi pañcahi? Na chandāgatim gacchati, na dosāgatim gacchati, na mohāgatim gacchati, na bhayāgatim gacchati, lajjī ca hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Katamehi pañcahi? Chandāgatim gacchati, dosāgatim gacchati, mohāgatim gacchati, bhayāgatim gacchati, akusalo ca hoti vinaye – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam. Katamehi pañcahi? Na chandāgatim gacchati, na dosāgatim gacchati, na mohāgatim gacchati, na bhayāgatim gacchati, kusalo ca hoti vinaye – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Katamehi pañcahi? Ñattim na jānāti, ñattiyā karaṇam na jānāti, ñattiyā anussāvanam na jānāti, ñattiyā samatham na jānāti, ñattiyā vūpasamam na jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam. Katamehi pañcahi? Ñattim jānāti, ñattiyā karaṇam jānāti, ñattiyā anussāvanam jānāti, ñattiyā samatham jānāti, ñattiyā vūpasamam jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbam. Katamehi

pañcahi? Suttam na jānāti, suttānulomam na jānāti, vinayam na jānāti, vinayānulomam na jānāti, na ca thānāthānakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahañgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbaṁ. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbaṁ. Katamehi pañcahi? Suttam jānāti, suttānulomam jānāti, vinayam jānāti, vinayānulomam jānāti, thānāthānakusalo ca hoti – imehi kho, upāli, pañcahañgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbaṁ.

“Aparehipi, upāli, pañcahañgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbaṁ. Katamehi pañcahi? Dhammam na jānāti, dhammānulomam na jānāti, vinayam na jānāti, vinayānulomam na jānāti, na ca pubbāparakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahañgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe na voharitabbaṁ. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabbaṁ. Katamehi pañcahi? Dhammam jānāti, dhammānulomam jānāti, vinayam jānāti, vinayānulomam jānāti, pubbāparakusalo ca hoti – imehi kho, upāli, pañcahañgehi samannāgatena bhikkhunā saṅghe voharitabba”nti.

Vohāravaggo niṭṭhito tatiyo.

Tassuddānam –

Āpatti adhikaraṇam, pasayhāpatti jānanā;
Kammaṇi vatthum alajjī ca, akusalo ca fiattiyā;
Suttam na jānāti dhammam, tatiyo vaggasaṅgahoti.

4. Diṭṭhāvikammavaggo

425. “Kati nu kho, bhante, adhammikā diṭṭhāvikammā”ti? “Pañcime, upāli, adhammikā diṭṭhāvikammā. Katame pañca? Anāpattiya diṭṭhim āvi karoti, adesanāgāminiyā āpattiya diṭṭhim āvi karoti, desitāya āpattiya diṭṭhim āvi karoti, catūhi pañcahi diṭṭhim āvi karoti, mano mānasena diṭṭhim āvi karoti – ime kho, upāli, pañca adhammikā diṭṭhāvikammā.

“Pañcime, upāli, dhammikā diṭṭhāvikammā. Katame pañca? Āpattiya diṭṭhim āvi karoti, desanāgāminiyā āpattiya diṭṭhim āvi karoti, adesitāya āpattiya diṭṭhim āvi karoti, na catūhi pañcahi diṭṭhim āvi karoti, na mano mānasena diṭṭhim āvi karoti – ime kho, upāli, pañca dhammikā diṭṭhāvikammā.

“Aparepi, upāli, pañca adhammikā diṭṭhāvikammā. Katame pañca? Nānāsamvāsakassa santike diṭṭhim āvi karoti, nānāsīmāya ṛhitassa santike diṭṭhim āvi karoti, apakatattassa santike diṭṭhim āvi karoti, catūhi pañcahi diṭṭhim āvi karoti, mano mānasena diṭṭhim āvi karoti – ime kho, upāli, pañca adhammikā diṭṭhāvikammā.

“Pañcime, upāli, dhammikā diṭṭhāvikammā. Katame pañca? Samānasamvāsakassa santike diṭṭhim āvi karoti, samānasīmāya ṛhitassa santike diṭṭhim āvi karoti, pakatattassa santike diṭṭhim āvi karoti, na catūhi pañcahi diṭṭhim āvi karoti, na mano mānasena diṭṭhim āvi karoti – ime kho, upāli, pañca dhammikā diṭṭhāvikammātī.

426. “Kati nu kho, bhante, adhammikā paṭiggahā”ti? “Pañcime, upāli, adhammikā paṭiggahā. Katame pañca? Kāyena diyyamānaṁ kāyena appaṭiggahitam, kāyena diyyamānaṁ kāyappaṭibaddhena appaṭiggahitam, kāyappaṭibaddhena diyyamānaṁ kāyena appaṭiggahitam, kāyappaṭibaddhena diyyamānaṁ kāyappaṭibaddhena appaṭiggahitam, nissaggiyena diyyamānaṁ kāyena vā kāyappaṭibaddhena vā appaṭiggahitam – ime kho, upāli, pañca adhammikā paṭiggahā.

“Pañcime, upāli, dhammikā paṭiggahā. Katame pañca? Kāyena diyyamānaṁ kāyena paṭiggahitam, kāyena diyyamānaṁ kāyappaṭibaddhena paṭiggahitam, kāyappaṭibaddhena diyyamānaṁ kāyena

paṭiggahitam, kāyappaṭibaddhena diyyamānam kāyappaṭibaddhena paṭiggahitam, nissaggiyena diyyamānam kāyena vā kāyappaṭibaddhena vā paṭiggahitam – ime kho, upāli, pañca dhammikā paṭiggahā”ti.

427. “Kati nu kho, bhante, anatirittā”ti? “Pañcime, upāli, anatirittā. Katame pañca? [pāci. 239] Akappiyakataṁ hoti, appaṭiggahitakataṁ hoti anuccāritakataṁ hoti, ahatthapāse katam hoti, alametam sabbanti avuttam hoti – ime kho, upāli, pañca anatirittā.

“Pañcime, upāli, atirittā. Katame pañca? [pāci. 239] Kappiyakataṁ hoti, paṭiggahitakataṁ hoti, uccāritakataṁ hoti, hatthapāse katam hoti, alametam sabbanti vuttam hoti – ime kho, upāli, pañca atirittā”ti.

428. “Katihi nu kho, bhante, ākārehi pavāraṇā paññāyatī”ti? “Pañcahupāli, ākārehi pavāraṇā paññāyati. Katamehi pañcahi? [pāci. 239] Asanam paññāyati, bhojanam paññāyati, hatthapāse ṭhito abhiharati, paṭikkhepo paññāyati – imehi kho, upāli, pañcahākārehi pavāraṇā paññāyatī”ti.

429. “Kati nu kho, bhante, adhammikā paṭiññātakaraṇā”ti? “Pañcime, upāli, adhammikā paṭiññātakaraṇā. Katame pañca? Bhikkhu pārājikam ajjhāpanno hoti, pārājikena codiyamāno saṅghādisesam ajjhāpanno paṭijānāti, tam saṅgo saṅghādisesena kāreti, adhammikam paṭiññātakaraṇam. Bhikkhu pārājikam ajjhāpanno hoti, pārājikena codiyamāno pācittiyam...pe... pātidesanīyam... dukkaṭam ajjhāpanno paṭijānāti, tam saṅgo dukkaṭena kāreti, adhammikam paṭiññātakaraṇam. Bhikkhu saṅghādisesam...pe... pācittiyam... pātidesanīyam... dukkaṭam ajjhāpanno hoti. Dukkaṭena codiyamāno pārājikam ajjhāpanno paṭijānāti, tam saṅgo pārājikena kāreti, adhammikam paṭiññātakaraṇam. Bhikkhu dukkaṭam ajjhāpanno hoti, dukkaṭena codiyamāno saṅghādisesam...pe... pācittiyam... pātidesanīyam ajjhāpanno paṭijānāti, tam saṅgo pātidesanīyena kāreti – adhammikam paṭiññātakaraṇam. Ime kho, upāli, pañca adhammikā paṭiññātakaraṇā.

“Pañcime, upāli, dhammikā paṭiññātakaraṇā. Katame pañca? Bhikkhu pārājikam ajjhāpanno hoti, pārājikena codiyamāno pārājikam ajjhāpanno paṭijānāti, tam saṅgo pārājikena kāreti, dhammikam paṭiññātakaraṇam. Bhikkhu saṅghādisesam...pe... pācittiyam... pātidesanīyam... dukkaṭam ajjhāpanno hoti, dukkaṭena codiyamāno dukkaṭam ajjhāpanno paṭijānāti, tam saṅgo dukkaṭena kāreti, dhammikam paṭiññātakaraṇam. Ime kho, upāli, pañca dhammikā paṭiññātakaraṇā”ti.

430. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno okāsakammaṁ kārāpentassa nālam okāsakammaṁ kātu”nti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno okāsakammaṁ kārāpentassa nālam okāsakammaṁ kātum. Katamehi pañcahi? Alajī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca, cāvanādhippāyo vattā hoti, no vuṭṭhānādhippāyo – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno okāsakammaṁ kārāpentassa nālam okāsakammaṁ kātum.

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno okāsakammaṁ kārāpentassa alam okāsakammaṁ kātum. Katamehi pañcahi? Lajī ca hoti, pañḍito ca, pakatatto ca, vuṭṭhānādhippāyo vattā hoti, no cāvanādhippāyo – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno okāsakammaṁ kārāpentassa alam okāsakammaṁ kātu”nti.

431. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhiṁ vinayo na sākacchitabbo”ti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhiṁ vinayo na sākacchitabbo. Katamehi pañcahi? Vatthum na jānāti, nidānam na jānāti, paññattim na jānāti, padapaccābhāṭṭham na jānāti, anusandhivacanapatham na jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhiṁ vinayo na sākacchitabbo.

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhiṁ vinayo sākacchitabbo. Katamehi

pañcahi? Vatthum jānāti, nidānam jānāti, paññattim jānāti, padapaccābhāṭham jānāti, anusandhivacanapatham jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhiṁ vinayo sākacchitabbo”ti.

432. “Kati nu kho, bhante, pañhāpucchā”ti? “Pañcimā, upāli, pañhāpucchā. Katamā pañca? Mandattā momūhattā pañham pucchatī, pāpiccho icchāpakato pañham pucchatī, paribhavā pañham pucchatī, aññatukāmo pañham pucchatī, sace me pañham puṭṭho sammadeva byākarissati iccetam kusalam no ce pañham puṭṭho sammadeva byākarissati ahamassa sammadeva byākarissāmīti pañham pucchatī – imā kho, upāli, pañca pañhāpucchā”ti.

433. “Kati nu kho, bhante, aññabyākaraṇā”ti? “Pañcime, upāli, aññabyākaraṇā. Katame pañca? Mandattā momūhattā aññam byākaroti, pāpiccho icchāpakato aññam byākaroti, ummādā cittakkhepā aññam byākaroti, adhimānena aññam byākaroti, bhūtam aññam byākaroti – ime kho, upāli, pañca aññabyākaraṇā”ti.

434. “Kati nu kho, bhante, visuddhiyo”ti? “Pañcimā, upāli, visuddhiyo. Katamā pañca? Nidānam uddisitvā avasesam sutena sāvetabbam ayaṁ paṭhamā visuddhi, nidānam uddisitvā cattāri pārājikāni uddisitvā avasesam sutena sāvetabbam ayaṁ dutiyā visuddhi, nidānam uddisitvā cattāri pārājikāni uddisitvā terasa saṅghādisese uddisitvā avasesam sutena sāvetabbam ayaṁ tatiyā visuddhi, nidānam uddisitvā cattāri pārājikāni uddisitvā terasa saṅghādisese uddisitvā dve aniyate uddisitvā avasesam sutena sāvetabbam ayaṁ catutthā visuddhi, vitthareneva pañcamī – imā kho, upāli, pañca visuddhiyo”ti.

435. “Kati nu kho, bhante, bhojanā”ti? “Pañcime, upāli, bhojanā. Katame pañca? Odano, kummāso, sattu, maccho, maṃsam – ime kho, upāli, pañca bhojanā”ti.

Dīṭṭhāvikammavaggo niṭṭhito catuttho.

Tassuddānam –

Dīṭṭhāvikammā apare, paṭiggahānatirittā;
Pavāraṇā paṭiññātām, okāsam sākacchena ca;
Pañham aññabyākaraṇā, visuddhi cāpi bhojanāti.

5. Attādānavaggo

436. [cūlava. 399; a. ni. 10.44] “Codakena, bhante, bhikkhunā param codetukāmena kati dhamme ajjhattam paccavekkhitvā paro codetabbo”ti? “Codakenupāli, bhikkhunā param codetukāmena pañca dhamme ajjhattam paccavekkhitvā paro codetabbo. Katame pañca? Codakenupāli, bhikkhunā param codetukāmena evam paccavekkhitabbam – parisuddhakāyasamācāro nu khomhi, parisuddhenamhi kāyasamācārena samannāgato acciddena appaṭimamṣena, samvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no”ti. No ce, upāli, bhikkhu parisuddhakāyasamācāro hoti, parisuddhena kāyasamācārena samannāgato acciddena appaṭimamṣena, tassa bhavanti vattāro – ‘īngha, tāva āyasmā kāyikam sikkhassū’ti itissa bhavanti vattāro.

“Puna caparam, upāli, codakena bhikkhunā param codetukāmena evam paccavekkhitabbam – ‘parisuddhavacīsamācāro nu khomhi, parisuddhenamhi vacīsamācārena samannāgato acciddena appaṭimamṣena, samvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no’ti. No ce, upāli, bhikkhu parisuddhavacīsamācāro hoti, parisuddhena vacīsamācārena samannāgato acciddena appaṭimamṣena, tassa bhavanti vattāro – ‘īngha, tāva āyasmā vācasikam sikkhassū’ti itissa bhavanti vattāro.

“Puna caparam, upāli, codakena bhikkhunā param codetukāmena evam paccavekkhitabbam –

‘mettaṁ nu kho me cittam paccupatthitam sabrahmacārīsu anāghātām, samvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no’ti. No ce, upāli, bhikkhuno mettaṁ cittam paccupatthitam hoti sabrahmacārīsu anāghātām, tassa bhavanti vattāro – ‘intha, tāva āyasmā sabrahmacārīsu mettaṁ cittam upatthapehī’ti itissa bhavanti vattāro.

“Puna caparam, upāli, codakena bhikkhunā param codetukāmena evam paccavekkhitabbam – ‘bahussuto nu khomhi sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyośānakalyāṇā sāttham sabyañjanam kevalaparipuṇṇam parisuddham brahmacariyam abhivadanti, tathārūpā me dhammā bahussutā honti dhātā vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā, samvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no’ti. No ce, upāli, bhikkhu bahussuto hoti sutadharo sutasannicayo, ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalyāṇā pariyośānakalyāṇā sāttham sabyañjanam kevalaparipuṇṇam parisuddham brahmacariyam abhivadanti, tathārūpā passa dhammā na bahussutā honti dhātā vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā, tassa bhavanti vattāro – ‘intha, tāva āyasmā āgamam pariyoṇassū’ti itissa bhavanti vattāro.

“Puna caparam, upāli, codakena bhikkhunā param codetukāmena evam paccavekkhitabbam – ‘ubhayāni kho me pātimokkhāni vitthārena svāgatāni honti suvibhattāni suppavattīni suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso, samvijjati nu kho me eso dhammo udāhu no’ti. No ce, upāli, bhikkhuno ubhayāni pātimokkhāni vitthārena svāgatāni honti suvibhattāni suppavattīni suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso, ‘idam panāvuso kattha vuttam bhagavatā’ti iti puṭṭho na sampāyati [na sampādayati (ka.), na sampādeti (syā.)], tassa bhavanti vattāro – ‘intha, tāva āyasmā vinayam pariyoṇassū’ti itissa bhavanti vattāro. Codakenupāli, bhikkhunā param codetukāmena ime pañca dhamme ajjhattam paccavekkhitvā paro codetabbo”ti.

437. “Codakena, bhante, bhikkhunā param codetukāmena kati dhamme ajjhattam upatthāpetvā paro codetabbo”ti? “Codakenupāli, bhikkhunā param codetukāmena pañca dhamme ajjhattam upatthāpetvā paro codetabbo. Katame pañca? Kālena vakkhāmi no akālena, bhūtena vakkhāmi no abhūtena, sañhena vakkhāmi no pharusena, atthasamhitena vakkhāmi no anatthasamhitena, mettācitto vakkhāmi no dosantaroti – codakenupāli, bhikkhunā param codetukāmena ime pañca dhamme ajjhattam upatthāpetvā paro codetabbo”ti.

438. [cūlava. 400] “Codakena, bhante, bhikkhunā param codetukāmena kati dhamme ajjhattam manasi karitvā paro codetabbo”ti? “Codakenupāli, bhikkhunā param codetukāmena pañca dhamme ajjhattam manasi karitvā paro codetabbo. Katame pañca? Kāruññatā, hitesitā, anukampatā, āpattivuṭṭhanatā, vinayapurekkhāratā – codakenupāli, bhikkhunā param codetukāmena ime pañca dhamme ajjhattam manasi karitvā paro codetabbo”ti.

439. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno okāsakammaṁ kārāpentassa nālam okāsakammaṁ kātu”nti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno okāsakammaṁ kārāpentassa nālam okāsakammaṁ kātum. Katamehi pañcahi? Aparisuddhakāyasamācāro hoti, aparisuddhavacīsamācāro hoti, aparisuddhājīvo hoti, bālo hoti abyatto, na paṭibalo anuyuñjiyamāno anuyogam dātum – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno okāsakammaṁ kārāpentassa nālam okāsakammaṁ kātum.

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno okāsakammaṁ kārāpentassa alam okāsakammaṁ kātum. Katamehi pañcahi? Parisuddhakāyasamācāro hoti, parisuddhavacīsamācāro hoti, parisuddhājīvo hoti, pandito hoti byatto paṭibalo anuyuñjiyamāno anuyogam dātum – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno okāsakammaṁ kārāpentassa alam okāsakammaṁ kātu”nti.

440. [cūlava. 398] “Attādānam ādātukāmena, bhante, bhikkhunā katihāṅgehi samannāgataṁ attādānam ādātabba”nti? “Attādānam ādātukāmenupāli, bhikkhunā pañcaṅgasamannāgataṁ

[pañcahaṅgehi samannāgatam (sī. syā.)] attādānam ādātabbam. Katame pañca [katamehi pañcahi (syā.)]? Attādānam ādātukāmena, upāli, bhikkhunā evam paccavekkhitabbam – ‘yam kho aham imam attādānam ādātukāmo, kalo nu kho imam attādānam ādātum udāhu no’ti. Sace, upāli, bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti – ‘akalo imam attādānam ādātum no kalo’ti, na tam, upāli, attādānam ādātabbam.

“Sace panupāli, bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti – ‘kalo imam attādānam ādātum no akalo’ti, tenupāli bhikkhunā uttari paccavekkhitabbam – ‘yam kho aham imam attādānam ādātukāmo bhūtam nu kho idam attādānam udāhu no’ti. Sace, upāli, bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti – ‘abhūtam idam attādānam no bhūta’nti, na tam, upāli, attādānam ādātabbam.

“Sace panupāli bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti – ‘bhūtam idam attādānam no abhūta’nti, tenupāli bhikkhunā uttari paccavekkhitabbam – ‘yam kho aham imam attādānam ādātukāmo, atthasam̄hitam nu kho idam attādānam udāhu no’ti. Sace, upāli, bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti – ‘anatthasam̄hitam idam attādānam no atthasam̄hitā’nti, na tam, upāli, attādānam ādātabbam.

“Sace panupāli bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti – ‘atthasam̄hitam idam attādānam no anatthasam̄hitā’nti, tenupāli bhikkhunā uttari paccavekkhitabbam – ‘imam kho aham attādānam ādiyamāno labhissāmi sanditthe sambhatte bhikkhū dhammadto vinayato pakkhe udāhu no’ti. Sace, upāli, bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti – ‘imam kho aham attādānam ādiyamāno na labhissāmi sanditthe sambhatte bhikkhū dhammadto vinayato pakkhe’ti, na tam, upāli, attādānam ādātabbam.

“Sace panupāli bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti – ‘idam kho aham attādānam ādiyamāno labhissāmi sanditthe sambhatte bhikkhū dhammadto vinayato pakkhe’ti, tenupāli bhikkhunā uttari paccavekkhitabbam – ‘imam kho me attādānam ādiyato bhavissati saṅghassa tatonidānam bhaṇḍanam kalaho viggaho vivādo saṅghabhedo saṅgharāji saṅghavavatthānam saṅghanānākaraṇam udāhu no’ti. Sace, upāli, bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti – ‘imam kho me attādānam ādiyato bhavissati saṅghassa tatonidānam bhaṇḍanam kalaho viggaho vivādo saṅghabhedo saṅgharāji saṅghavavatthānam saṅghanānākaraṇā’nti, na tam, upāli, attādānam ādātabbam.

“Sace panupāli bhikkhu paccavekkhamāno evam jānāti – ‘imam kho me attādānam ādiyato na bhavissati saṅghassa tatonidānam bhaṇḍanam kalaho viggaho vivādo saṅghabhedo saṅgharāji saṅghavavatthānam saṅghanānākaraṇā’nti, tam ādātabbam, upāli, attādānam. Evam pañcaṅgasamannāgatam kho, upāli, attādānam ādinnam pacchāpi avippatisārakaram bhavissati”ti.

441. “Katihu nu kho, bhante, aṅgehi samannāgato bhikkhu adhikaraṇajātānam bhikkhūnam bahūpakāro hoti”ti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu adhikaraṇajātānam bhikkhūnam bahūpakāro hoti. Katamehi pañcahi? Sīlavā hoti, pātimokkhāsaṁvarasaṁvuto viharati ācāragocarasampanno aṇumattesu vajjesu bhayadassavī, samādāya sikkhati sikkhāpadesu; bahussuto hoti sutadharo sutasannicayo; ye te dhammā ādikalyāṇā majjhekalayāṇā pariyośānakalyāṇā sāttham sabyañjanam kevalaparipuṇṇam parisuddham brahmačariyam abhivadanti tathārūpassa dhammā bahussutā honti dhātā vacasā paricitā manasānupekkhitā diṭṭhiyā suppaṭividdhā, ubhayāni kho panassa pātimokkhāni vitthārena svāgatāni honti suvibhattāni suppavattīni suvinicchitāni suttaso anubyañjanaso; vinaye kho pana ṣhito hoti asaṁhīro; paṭibalo hoti ubho athapaccatthike assāsetum saññāpetum nijjhāpetum pekkhetum pasādetum – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu adhikaraṇajātānam bhikkhūnam bahūpakāro hoti.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu adhikaraṇajātānam bhikkhūnam bahūpakāro hoti. Katamehi pañcahi? Parisuddhakāyasamācāro hoti, parisuddhavacīsamācāro hoti, parisuddhājīvo hoti, pañḍito hoti byatto, paṭibalo anuyuñjiyamāno anuyogam dātum – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu adhikaraṇajātānam bhikkhūnam bahūpakāro hoti.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu adhikaraṇajātānam bhikkhūnam bahūpakāro hoti. Katamehi pañcahi? Vatthum jānāti, nidānam jānāti, paññattim jānāti, padapaccābhāṭṭham jānāti, anusandhivacanapatham jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu adhikaraṇajātānam bhikkhūnam bahūpakāro hotī”ti.

442. “Katih nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā nānuyuñjitabba”nti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā nānuyuñjitabbaṁ. Katamehi pañcahi? Suttam na jānāti, suttānulomam na jānāti, vinayam na jānāti, vinayānulomam na jānāti, na ca ṭhānāṭhānakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā nānuyuñjitabbaṁ.

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā anuyuñjitabbaṁ. Katamehi pañcahi? Suttam jānāti, suttānulomam jānāti, vinayam jānāti, vinayānulomam jānāti, ṭhānāṭhānakusalo ca hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā anuyuñjitabbaṁ.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā nānuyuñjitabbaṁ. Katamehi pañcahi? Dhammam na jānāti, dhammānulomam na jānāti, vinayam na jānāti, vinayānulomam na jānāti, na ca pubbāparakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā nānuyuñjitabbaṁ.

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā anuyuñjitabbaṁ. Katamehi pañcahi? Dhammaṁ jānāti, dhammānulomam jānāti, vinayam jānāti, vinayānulomam jānāti, pubbāparakusalo ca hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā anuyuñjitabbaṁ.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā nānuyuñjitabbaṁ. Katamehi pañcahi? Vatthum na jānāti, nidānam na jānāti, paññattim na jānāti, padapaccābhāṭṭham na jānāti, anusandhivacanapatham na jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā nānuyuñjitabbaṁ.

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā anuyuñjitabbaṁ. Katamehi pañcahi? Vatthum jānāti, nidānam jānāti, paññattim jānāti, padapaccābhāṭṭham jānāti, anusandhivacanapatham jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā anuyuñjitabbaṁ.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā nānuyuñjitabbaṁ. Katamehi pañcahi? Āpattim na jānāti, āpattisamuṭṭhānam na jānāti, āpattiyā payogam na jānāti, āpattiyā vūpasamam na jānāti, āpattiyā na vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā nānuyuñjitabbaṁ.

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā anuyuñjitabbaṁ. Katamehi pañcahi? Āpattim jānāti, āpattisamuṭṭhānam jānāti, āpattiyā payogam jānāti, āpattiyā vūpasamam jānāti, āpattiyā vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā anuyuñjitabbaṁ.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā nānuyuñjitabbaṁ. Katamehi pañcahi? Adhikaraṇam na jānāti, adhikaraṇasamuṭṭhānam na jānāti, adhikaraṇassa payogam na jānāti, adhikaraṇassa vūpasamam na jānāti, adhikaraṇassa na vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā nānuyuñjitabbaṁ.

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā anuyuñjitabbaṁ. Katamehi pañcahi? Adhikaraṇam jānāti, adhikaraṇasamuṭṭhānam jānāti, adhikaraṇassa payogam jānāti, adhikaraṇassa vūpasamam jānāti, adhikaraṇassa vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā anuyuñjitabba”nti.

Attādānavaggo niṭṭhito pañcamo.

Tassuddānam –

Parisuddhañca kālena, kāruññam okāsenā ca;
 Attādānam adhikarañam, aparehipi vatthuñca;
 Suttam dhammañ puna vatthuñca, āpatti adhikarañena cāti.

6. Dhutañgavaggo

443. “Kati nu kho, bhante, āraññikā”ti? “Pañcime, upāli, āraññikā [a. ni. 5.181; pari. 325]. Katame pañca? Mandattā momūhattā āraññiko hoti, pāpiccho icchāpakato āraññiko hoti, ummādā cittakkhepā āraññiko hoti, vaññitam buddhehi buddhasāvakehītī āraññiko hoti, api ca appicchaññeva nissāya santuññihīnēva nissāya – sallēkhaññeva nissāya pavivekaññeva nissāya idamatthitaññeva nissāya āraññiko hoti – ime kho, upāli, pañca āraññikā”ti.

“Kati nu kho, bhante, piñdapātikāti...pe... kati nu kho, bhante, pamsukūlikāti...pe... kati nu kho, bhante, rukkhamūlikāti...pe... kati nu kho, bhante, sosānikāti...pe... kati nu kho, bhante, abbhokāsikāti...pe... kati nu kho, bhante, tecīvarikāti...pe... kati nu kho, bhante, sapadānacārikāti...pe... kati nu kho, bhante, nesajjikāti...pe... kati nu kho, bhante, yathāsanthatikāti...pe... kati nu kho, bhante, ekāsanikāti...pe... kati nu kho, bhante, khalupacchābhāttikāti...pe... kati nu kho, bhante, pattapiñḍikāti? Pañcime, upāli, pattapiñḍikā. Katame pañca? Mandattā momūhattā pattapiñḍiko hoti, pāpiccho icchāpakato pattapiñḍiko hoti, ummādā cittakkhepā pattapiñḍiko hoti, vaññitam buddhehi buddhasāvakehītī pattapiñḍiko hoti, api ca appicchaññeva nissāya santuññihīnēva nissāya sallēkhaññeva nissāya pavivekaññeva nissāya idamatthitaññeva nissāya pattapiñḍiko hoti – ime kho, upāli, pañca pattapiñḍikā”ti.

Dhutañgavaggo niññhito chaṭṭho.

Tassuddānam –

Āraññiko piñdipam̄su, rukkhasusānapañcamam;
 Abbho tecīvarañceva, sapadānanesajjikā;
 Santhatekāsanañceva, khalupacchā pattapiñḍikāti.

7. Musāvādavaggo

444. “Kati nu kho, bhante, musāvādā”ti? “Pañcime, upāli, musāvādā. Katame pañca? Atthi musāvādo pārājikagāmī, atthi musāvādo saṅghādisesagāmī, atthi musāvādo thullaccayagāmī, atthi musāvādo pācittiyagāmī, atthi musāvādo dukkaṭagāmī – ime kho, upāli, pañca musāvādā”ti.

445. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno saṅghamajjhe uposatham vā pavārañam vā ṭhapentassa – ‘alam, bhikkhu, mā bhañḍanam, mā kalaham, mā viggahañ, mā vivāda’nti omadditvā saṅghena uposatho vā pavārañā vā kātabbā”ti? “Pañcaupāli, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno saṅghamajjhe uposatham vā pavārañam vā ṭhapentassa – ‘alam, bhikkhu, mā bhañḍanam, mā kalaham, mā viggahañ, mā vivāda’nti omadditvā saṅghena uposatho vā pavārañā vā kātabbā. Katamehi pañcahi? Alajjī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca, cāvanādhippāyo vattā hoti, no vuññhānādhippāyo – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno saṅghamajjhe uposatham vā pavārañam vā ṭhapentassa – ‘alam, bhikkhu, mā bhañḍanam, mā kalaham, mā viggahañ, mā vivāda’nti omadditvā saṅghena uposatho vā pavārañā vā kātabbā.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno saṅghamajjhe uposatham vā pavārañam vā ṭhapentassa – ‘alam, bhikkhu, mā bhañḍanam, mā kalaham, mā viggahañ, mā vivāda’nti

omadditvā saṅghena uposatho vā pavāraṇā vā kātabbā. Katamehi pañcahi? Aparisuddhakāyasamācāro hoti, aparisuddhavacīsamācāro hoti, aparisuddhājīvo hoti, bālo hoti abyutto, bhañḍanakārako hoti kalahakārako – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno saṅghamajjhē uposatham vā pavāraṇam vā ṭhapentassa – ‘alam, bhikkhu, mā bhañḍanam, mā kalaham, mā viggaham, mā vivāda’nti omadditvā saṅghena uposatho vā pavāraṇā vā kātabbā’ti.

446. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno anuyogo na dātabbo”ti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno anuyogo na dātabbo. Katamehi pañcahi? Āpattānāpattim na jānāti, lahukagarukam āpattim na jānāti, sāvasesānavasesam āpattim na jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam āpattim na jānāti, sappaṭikammāpaṭikammam āpattim na jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno anuyogo na dātabbo.

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno anuyogo dātabbo. Katamehi pañcahi? Āpattānāpattim jānāti, lahukagarukam āpattim jānāti, sāvasesānavasesam āpattim jānāti, duṭṭhullāduṭṭhullam āpattim jānāti, sappaṭikammāpaṭikammam āpattim jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno anuyogo dātabbo”ti.

447. “Katihi nu kho, bhante, ākārehi bhikkhu āpattim āpajjatī”ti? “Pañcahupāli, ākārehi bhikkhu āpattim āpajjati. Katamehi pañcahi? Alajjītā, aññānatā, kukkuccapakatatā, akappiye kappiyasaññitā, kappiye akappiyasaññitā – imehi kho, upāli, pañcahākārehi bhikkhu āpattim āpajjati.

“Aparehipi, upāli, pañcahākārehi bhikkhu āpattim āpajjati. Katamehi pañcahi? Adassanena, assavanena, pasuttakatā, tathāsaññī, satisammosā – imehi kho, upāli, pañcahākārehi bhikkhu āpattim āpajjatī”ti.

448. “Kati nu kho, bhante, verā”ti? “Pañcime, upāli, verā. Katame pañca? Pāñātipāto, adinnādānam, kāmesumicchācāro, musāvādo, surāmerayamajjappamādaṭṭhānam – ime kho, upāli, pañca verā”ti.

“Kati nu kho, bhante, veramaṇiyo”ti? “Pañcimā, upāli, veramaṇiyo. Katamā pañca? Pāñātipātā veramaṇī [veramaṇī (ka.)], adinnādānā veramaṇī, kāmesumicchācārā veramaṇī, musāvādā veramaṇī, surāmerayamajjappamādaṭṭhānā veramaṇī – imā kho, upāli, pañca veramaṇiyo”ti.

449. “Kati nu kho, bhante, byasanānī”ti? “Pañcimāni, upāli, byasanāni. [pari. 325; a. ni. 5.130] Katamāni pañca? Nātibyasananam, bhogabyasanam, rogabyasanam, sīlabyasanam, diṭṭhibyasanam – imāni kho, upāli, pañca byasanānī”ti.

“Kati nu kho, bhante, sampadā”ti? “Pañcimā, upāli, sampadā. [pari. 325; a. ni. 5.130] Katamā pañca? Nātisampadā, bhogasampadā, ārogyasampadā, sīlasampadā, diṭṭhisampadā – imā kho, upāli, pañca sampadā”ti.

Musāvādavaggo niṭṭhito sattamo.

Tassuddānam –

Musāvādo ca omaddi, aparehi anuyogo;
Āpattiñca aparehi, verā veramaṇīpi ca;
Byasanam sampadā ceva, sattamo vaggasaṅgahoti.

8. Bhikkhunovādavaggo

450. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno bhikkhunisaṅgheneva kammaṁ kātabba”nti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatassa bhikkhuno bhikkhunisaṅgheneva kammaṁ kātabbam, avandiyo so bhikkhu bhikkhunisaṅghena. Katamehi pañcahi? Vivaritvā kāyam bhikkhunīnam dasseti, ūrum dasseti, aṅgajātam dasseti, ubho aṁsakūte dasseti, obhāsatī, gihī sampayojeti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno bhikkhunisaṅgheneva kammaṁ kātabbam. Avandiyo so bhikkhu bhikkhunisaṅghena.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno bhikkhunisaṅgheneva kammaṁ kātabbam, avandiyo so bhikkhu bhikkhunisaṅghena. Katamehi pañcahi? Bhikkhunīnam alābhāya parisakkati, bhikkhunīnam anatthāya parisakkati, bhikkhunīnam avāsāya parisakkati, bhikkhuniyo akkosati paribhāsatī, bhikkhū bhikkhunīhi bhedeti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno bhikkhunisaṅgheneva kammaṁ kātabbam, avandiyo so bhikkhu bhikkhunisaṅghena.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno bhikkhunisaṅgheneva kammaṁ kātabbam, avandiyo so bhikkhu bhikkhunisaṅghena. Katamehi pañcahi? Bhikkhunīnam alābhāya parisakkati, bhikkhunīnam anatthāya parisakkati, bhikkhunīnam avāsāya parisakkati, bhikkhuniyo akkosati paribhāsatī, bhikkhū bhikkhunīhi sampayojeti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatassa bhikkhuno bhikkhunisaṅgheneva kammaṁ kātabbam, avandiyo so bhikkhu bhikkhunisaṅghenā”ti.

451. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatāya bhikkhuniyā kammaṁ kātabba”nti? Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatāya bhikkhuniyā kammaṁ kātabbam. Katamehi pañcahi? Vivaritvā kāyam bhikkhūnam dasseti, ūrum dasseti, aṅgajātam dasseti, ubho aṁsakūte dasseti, obhāsatī, gihī sampayojeti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatāya bhikkhuniyā kammaṁ kātabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatāya bhikkhuniyā kammaṁ kātabbam. Katamehi pañcahi? Bhikkhūnam alābhāya parisakkati, bhikkhūnam anatthāya parisakkati, bhikkhūnam avāsāya parisakkati, bhikkhū akkosati paribhāsatī, bhikkhuniyo bhikkhūhi bhedeti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatāya bhikkhuniyā kammaṁ kātabbam.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatāya bhikkhuniyā kammaṁ kātabbam. Katamehi pañcahi? Bhikkhūnam alābhāya parisakkati, bhikkhūnam anatthāya parisakkati, bhikkhūnam avāsāya parisakkati, bhikkhū akkosati paribhāsatī, bhikkhuniyo bhikkhūhi sampayojeti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatāya bhikkhuniyā kammaṁ kātabba”nti.

452. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā bhikkhunīnam ovādo na ṭhapetabbo”ti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā bhikkhunīnam ovādo na ṭhapetabbo. Katamehi pañcahi? Alajī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca, cāvanādhippāyo vattā hoti, no vuṭṭhānādhippāyo – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā bhikkhunīnam ovādo na ṭhapetabbo.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā bhikkhunīnam ovādo na ṭhapetabbo. Katamehi pañcahi? Aparisuddhakāyasamācāro hoti, aparisuddhavacīsamācāro hoti, aparisuddhājīvo hoti, bālo hoti, abyatto, na paṭibalo anuyuñjiyamāno anuyogam dātum – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā bhikkhunīnam ovādo na ṭhapetabbo.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā bhikkhunīnam ovādo na ṭhapetabbo. Katamehi pañcahi? Kāyikena anācārena samannāgato hoti, vācasikena anācārena samannāgato hoti, kāyikavācasikena anācārena samannāgato hoti, bhikkhunīnam akkosakaparibhāsako hoti, bhikkhunīhi saddhim saṁsaṭṭho viharati ananulomikena samsaggena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā bhikkhunīnam ovādo na ṭhapetabbo.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā bhikkhunīnam ovādo na ṭhapetabbo. Katamehi pañcahi? Alajī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca, bhaṇḍanakārako ca hoti kalahakārako, sikkhāya ca na paripūrikārī – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā bhikkhunīnam ovādo na ṭhapetabbo”ti.

453. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā bhikkhunīnam ovādo na gahetabbo”ti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā bhikkhunīnam ovādo na gahetabbo. Katamehi pañcahi? Kāyikena anācārena samannāgato hoti, vācasikena anācārena samannāgato hoti, kāyikavācasikena anācārena samannāgato hoti, bhikkhunīnam akkosakaparibhāsako hoti, bhikkhunīhi saddhim samsaṭho viharati ananulomikena samsaggena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā bhikkhunīnam ovādo na gahetabbo.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā bhikkhunīnam ovādo na gahetabbo. Katamehi pañcahi? Alajī ca hoti, bālo ca, apakatatto ca, gamiko vā hoti, gilāno vā – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā bhikkhunīnam ovādo na gahetabbo”ti.

454. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhim na sākacchitabbo”ti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhim na sākacchitabbo. Katamehi pañcahi? Na asekkhena sīlakkhandhena samannāgato hoti, na asekkhena samādhikkhandhena samannāgato hoti, na asekkhena paññākkhandhena samannāgato hoti, na asekkhena vimuttikkhandhena samannāgato hoti, na asekkhena vimuttiñāṇadassanakkhandhena samannāgato hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhim na sākacchitabbo. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhim sākacchitabbo. Katamehi pañcahi? Asekkhena sīlakkhandhena samannāgato hoti, asekkhena samādhikkhandhena samannāgato hoti, asekkhena vimuttikkhandhena samannāgato hoti, asekkhena vimuttiñāṇadassanakkhandhena samannāgato hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhim sākacchitabbo.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhim na sākacchitabbo. Katamehi pañcahi? Na atthapaṭisambhidāpatto hoti, na dhammapaṭisambhidāpatto hoti, na niruttipaṭisambhidāpatto hoti, na paṭibhāṇapaṭisambhidāpatto hoti, yathāvimuttaṁ cittam na paccavekkhitā – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhim na sākacchitabbo. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhim sākacchitabbo. Katamehi pañcahi? Atthapaṭisambhidāpatto hoti, dhammapaṭisambhidāpatto hoti, niruttipaṭisambhidāpatto hoti, paṭibhāṇapaṭisambhidāpatto hoti, yathāvimuttaṁ cittam paccavekkhitā – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgatena bhikkhunā saddhim sākacchitabbo”ti.

Bhikkhunovādavaggo niṭṭhito atṭhamo.

Tassuddānam –

Bhikkhuniheva kātabbam, aparehi tathā duve;
Bhikkhunīnam tayo kammā, na ṭhapetabbā dve dukā;
Na gahetabbā dve vuttā, sākacchāsu ca dve dukāti.

9. Ubbāhikavaggo

455. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya na sammannitabbo”ti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya na sammannitabbo. Katamehi pañcahi? Na atthakusalo hoti, na dhammakusalo hoti, na niruttikusalo hoti, na byañjanakusalo hoti, na pubbāparakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya na sammannitabbo. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo. Katamehi

pañcahi? Atthakusalo hoti, dhammadkusalo hoti, niruttikusalo hoti, byañjanakusalo hoti, pubbāparakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya na sammannitabbo. Katamehi pañcahi? Kodhano hoti kodhābhībhūto, makkhī hoti makkhābhībhūto, pañcasī hoti pañsābhībhūto, issukī hoti issābhībhūto, sandīṭhiparāmāsī hoti ādhānaggāhī dappaṭinissaggī – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya na sammannitabbo. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo. Katamehi pañcahi? Na kodhano hoti na kodhābhībhūto, na makkhī hoti na makkhābhībhūto, na pañcasī hoti na pañsābhībhūto, na issukī hoti na issābhībhūto, asandiṭhiparāmāsī hoti anādhānaggāhī suppaṭinissaggī – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya na sammannitabbo. Katamehi pañcahi? Kuppati, byāpajjati, patīṭhiyati, kopam janeti, akhamo hoti apadakkhiṇaggāhī anusāsanī – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya na sammannitabbo. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo. Katamehi pañcahi? Na kuppati, na byāpajjati, na patīṭhiyati, na kopam janeti, khamo hoti padakkhiṇaggāhī anusāsanī – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya na sammannitabbo. Katamehi pañcahi? Pasāretā hoti no sāretā, anokāsakammam kāretvā pavattā hoti, na yathādhamme yathāvinaye yathāpattiyyā codetā hoti, na yathādhamme yathāvinaye yathāpattiyyā kāretā hoti, na yathādiṭhiyā byākatā hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya na sammannitabbo. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo. Katamehi pañcahi? Sāretā hoti no pasāretā, okāsakammam kāretvā pavattā hoti, yathādhammaṁ yathāvinaye yathāpattiyyā codetā hoti, yathādhamme yathāvinaye yathāpattiyyā kāretā hoti, yathādiṭhiyā byākatā hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya na sammannitabbo. Katamehi pañcahi? Chandāgatīm gacchati, dosāgatīm gacchati, mohāgatīm gacchati, bhayāgatīm gacchati, alajjī ca hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya na sammannitabbo. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo. Katamehi pañcahi? Na chandāgatīm gacchati, na dosāgatīm gacchati, na mohāgatīm gacchati, na bhayāgatīm gacchati, lajjī ca hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya na sammannitabbo. Katamehi pañcahi? Chandāgatīm gacchati, dosāgatīm gacchati, mohāgatīm gacchati, bhayāgatīm gacchati, akusalō ca hoti vinaye – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya na sammannitabbo. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo. Katamehi pañcahi? Na chandāgatīm gacchati, na dosāgatīm gacchati, na mohāgatīm gacchati, na bhayāgatīm gacchati, kusalō ca hoti vinaye – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu ubbāhikāya sammannitabbo”ti.

456. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgato bhikkhu bālotveva saṅkham gacchati”ti?
“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu bālotveva saṅkham gacchati. Katamehi pañcahi? Suttam na jānāti, suttānulomam na jānāti, vinayaṁ na jānāti, vinayānulomam na jānāti, na ca thānaṭhānakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu bālotveva saṅkham gacchati. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu pañḍitotveva saṅkham gacchati. Katamehi pañcahi? Suttam jānāti, suttānulomam jānāti, vinayaṁ jānāti, vinayānulomam jānāti, thānaṭhānakusalo ca hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu pañḍitotveva saṅkham gacchati.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu bālotveva saṅkham gacchati. Katamehi pañcahi? Dhammadāna na jānāti, dhammadānulomam jānāti, vinayaṁ na jānāti, vinayānulomam na jānāti, na ca pubbāparakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu bālotveva saṅkham gacchati. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu paṇḍitotveva saṅkham gacchati. Katamehi pañcahi? Dhammadāna jānāti, dhammadānulomam jānāti, vinayaṁ jānāti, vinayānulomam jānāti, pubbāparakusalo ca hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu paṇḍitotveva saṅkham gacchati.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu bālotveva saṅkham gacchati. Katamehi pañcahi? Vatthum na jānāti, nidānam na jānāti, paññattim na jānāti, padapaccābhāṭṭham na jānāti, anusandhivacanapatham na jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu bālotveva saṅkham gacchati. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu paṇḍitotveva saṅkham gacchati. Katamehi pañcahi? Vatthum jānāti, nidānam jānāti, paññattim jānāti, padapaccābhāṭṭham jānāti, anusandhivacanapatham jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu paṇḍitotveva saṅkham gacchati.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu bālotveva saṅkham gacchati. Katamehi pañcahi? Āpattim na jānāti, āpattisamuṭṭhānam na jānāti, āpattiyaṁ payogam na jānāti, āpattiyaṁ vūpasamam na jānāti, āpattiyaṁ na vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu bālotveva saṅkham gacchati. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu paṇḍitotveva saṅkham gacchati. Katamehi pañcahi? Āpattim jānāti, āpattisamuṭṭhānam jānāti, āpattiyaṁ payogam jānāti, āpattiyaṁ vūpasamam jānāti, āpattiyaṁ vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu paṇḍitotveva saṅkham gacchati.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu bālotveva saṅkham gacchati. Katamehi pañcahi? Adhikaraṇam na jānāti, adhikaraṇasamuṭṭhānam na jānāti, adhikaraṇassa payogam na jānāti, adhikaraṇassa vūpasamam na jānāti, adhikaraṇassa na vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu bālotveva saṅkham gacchati. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu paṇḍitotveva saṅkham gacchati. Katamehi pañcahi? Adhikaraṇam jānāti, adhikaraṇasamuṭṭhānam jānāti, adhikaraṇassa payogam jānāti, adhikaraṇassa vūpasamam jānāti, adhikaraṇassa vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu paṇḍitotveva saṅkham gacchati”’ti.

Ubbāhikavaggo niṭṭhito navamo.

Tassuddānam –

Na atthakusalo ceva, kodhano kuppataī ca yo;
Pasāretā chandāgatim, akusalo tatheva ca.

Suttam dhammañca vatthuñca, āpatti adhikaraṇam;
Dve dve pakāsitā sabbe, kaṇhasukkam vijānathāti.

10. Adhikaraṇavūpasamavaggo

457. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametu”’nti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Āpattim na jānāti, āpattisamuṭṭhānam na jānāti, āpattiyaṁ payogam na jānāti, āpattiyaṁ vūpasamam na jānāti, āpattiyaṁ na vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Āpattim jānāti, āpattisamuṭṭhānam jānāti, āpattiyaṁ payogam jānāti, āpattiyaṁ vūpasamam jānāti, āpattiyaṁ vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi

samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Adhikaraṇam na jānāti, adhikaraṇasamuṭṭhānam na jānāti, adhikaraṇassa payogam na jānāti, adhikaraṇassa vūpasamam na jānāti, adhikaraṇassa na vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum.

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Adhikaraṇam jānāti, adhikaraṇasamuṭṭhānam jānāti, adhikaraṇassa payogam jānāti, adhikaraṇassa vūpasamam jānāti, adhikaraṇassa vinicchayakusalo hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Chandāgatim gacchatī, dosāgatim gacchatī, mohāgatim gacchatī, bhayāgatim gacchatī, alajjī ca hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Na chandāgatim gacchatī, na dosāgatim gacchatī, na mohāgatim gacchatī, na bhayāgatim gacchatī, lajjī ca hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Chandāgatim gacchatī, dosāgatim gacchatī, mohāgatim gacchatī, bhayāgatim gacchatī, appassuto ca hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Na chandāgatim gacchatī, na dosāgatim gacchatī, na mohāgatim gacchatī, na bhayāgatim gacchatī, bahussuto ca hoti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Vatthum na jānāti, nidānam na jānāti, paññattim na jānāti, padapaccābhāṭṭham na jānāti, anusandhivacanapatham na jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Vatthum jānāti, nidānam jānāti, paññattim jānāti, padapaccābhāṭṭham jānāti, anusandhivacanapatham jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Chandāgatim gacchatī, dosāgatim gacchatī, mohāgatim gacchatī, bhayāgatim gacchatī, akusalo ca hoti vinaye – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Na chandāgatim gacchatī, na dosāgatim gacchatī, na mohāgatim gacchatī, na bhayāgatim gacchatī, kusalo ca hoti vinaye – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Chandāgatim gacchatī, dosāgatim gacchatī, mohāgatim gacchatī, bhayāgatim gacchatī, puggalagaru hoti no saṅghagaru – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Na chandāgatim gacchatī, na dosāgatim gacchatī, na mohāgatim gacchatī, na bhayāgatim gacchatī, saṅghagaru hoti no puggalagaru – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Chandāgatim gacchatī, dosāgatim gacchatī, mohāgatim gacchatī, bhayāgatim gacchatī, āmisagaru hoti no saddhammagaru – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu nālam adhikaraṇam vūpasametum. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametum. Katamehi pañcahi? Na chandāgatim gacchatī, na dosāgatim gacchatī, na mohāgatim gacchatī, na bhayāgatim gacchatī, saddhammagaru hoti no āmisagaru – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhikkhu alam adhikaraṇam vūpasametu”nti.

458. “Katihi nu kho, bhante, ākārehi saṅgho bhijjati”ti? “Pañcahupāli, ākārehi saṅgho bhijjati. Katamehi pañcahi? Kammena, uddesena, voharanto, anussāvanena, salākaggāhena – imehi kho, upāli, pañcahākārehi saṅgho bhijjati”ti.

“Saṅgharāji saṅgharājīti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, saṅgharāji hoti no ca saṅghabhedo? Kittāvatā ca pana saṅgharāji ceva hoti saṅghabhedo cā”ti? “Paññattetam, upāli, mayā āgantukānam bhikkhūnam āgantukavattam. Evam supaññatte kho, upāli, mayā sikkhāpade āgantukā bhikkhū āgantukavatte na vattanti. Evampi kho, upāli, saṅgharāji hoti no ca saṅghabhedo. Paññattetam, upāli, mayā āvāsikānam bhikkhūnam āvāsikavattam. Evam supaññatte kho, upāli, mayā sikkhāpade āvāsikā bhikkhū āvāsikavatte na vattanti. Evampi kho, upāli, saṅgharāji hoti no ca saṅghabhedo. Paññattetam upāli mayā bhikkhūnam bhattagge bhattaggavattam – yathāvuḍḍham yathārattam yathāpatirūpam aggāsanam aggodakam aggapiṇḍam. Evam supaññatte kho, upāli, mayā sikkhāpade navā bhikkhū bhattagge therānam bhikkhūnam āsanam paṭibāhanti. Evampi kho, upāli, saṅgharāji hoti no ca saṅghabhedo. Paññattetam, upāli, mayā bhikkhūnam senāsane senāsanavattam – yathāvuḍḍham yathārattam yathāpatirūpam. Evam supaññatte kho, upāli, mayā sikkhāpade navā bhikkhū therānam bhikkhūnam senāsanam paṭibāhanti. Evampi kho, upāli, saṅgharāji hoti no ca saṅghabhedo. Paññattetam, upāli, mayā bhikkhūnam antosīmāya ekaṁ uposatham ekaṁ pavāraṇam ekaṁ saṅghakammam ekaṁ kammākammam. Evam supaññatte kho, upāli, mayā sikkhāpade tattheva antosīmāya āvenibhāvam [āveṇībhāvam (sī. syā.)] karitvā gaṇam bandhitvā āvenim [āveṇī (sī. syā.)] uposatham karonti āvenim pavāraṇam karonti āvenim saṅghakammam karonti āvenim kammākammāni karonti. Evam kho, upāli, saṅgharāji ceva hoti saṅghabhedo cā”ti.

Adhikaraṇavūpasamavaggo niṭṭhito dasamo.

Tassuddānam –

Āpattim adhikaraṇam, chandā appassutena ca;
Vatthuñca akusalo ca, puggalo āmisena ca;
Bhijjati saṅgharāji ca, saṅghabhedo tattheva cāti.

11. Saṅghabhedakavaggo

459. [cūlava. 354-355; a. ni. 10.38 ādayo] “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho”ti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, vinidhāya diṭṭhim kammena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, vinidhāya diṭṭhim uddesena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, vinidhāya diṭṭhi voharanto – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, vinidhāya diṭṭhim anussāvanena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, vinidhāya diṭṭhim salākaggāhena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, vinidhāya khantiṁ kamma...pe... vinidhāya khantiṁ uddesena...pe... vinidhāya khantiṁ voharanto...pe... vinidhāya khantiṁ anussāvanena...pe... vinidhāya khantiṁ salākaggāhena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, vinidhāya ruciṁ kamma...pe... vinidhāya ruciṁ uddesena...pe... vinidhāya ruciṁ voharanto...pe... vinidhāya ruciṁ anussāvanena...pe... vinidhāya ruciṁ salākaggāhena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, vinidhāya saññaṁ kamma...pe... vinidhāya saññaṁ uddesena...pe... vinidhāya saññaṁ voharanto...pe... vinidhāya saññaṁ anussāvanena...pe... vinidhāya saññaṁ salākaggāhena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho”ti.

Saṅghabhedakavaggo niṭṭhito ekādasamo.

Tassuddānam –

Vinidhāya diṭṭhim kamma, uddese voharena ca;
Anussāvane salākena, pañcete diṭṭhinissitā;
Khantiṁ ruciñca saññañca, tayo te pañcadhā nayāti.

12. Dutiyasaṅghabhedakavaggo

460. “Katihu nu kho, bhante, aṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho”ti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, avinidhāya diṭṭhim kamma – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na

kappaṭṭho na atekiccho.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, avinidhāya diṭṭhim uddeṣena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, avinidhāya diṭṭhim voḥaranto. Imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, avinidhāya diṭṭhim anussāvanena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, avinidhāya diṭṭhim salākaggāhena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, avinidhāya khantiṁ kammena...pe... avinidhāya khantiṁ uddeṣena...pe... avinidhāya khantiṁ voḥaranto...pe... avinidhāya khantiṁ anussāvanena...pe... avinidhāya khantiṁ salākaggāhena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, avinidhāya ruciṁ kammena...pe... avinidhāya ruciṁ uddeṣena...pe... avinidhāya ruciṁ voḥaranto...pe... avinidhāya ruciṁ anussāvanena...pe... avinidhāya ruciṁ salākaggāhena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho.

“Aparehipi, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho. Katamehi pañcahi? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti dīpeti, dhammaṁ adhammoti dīpeti, avinayaṁ vinayoti dīpeti, vinayaṁ avinayoti dīpeti, avinidhāya saññām kammena...pe... avinidhāya saññām uddeṣena...pe... avinidhāya saññām voḥaranto...pe... avinidhāya saññām anussāvanena...pe... avinidhāya saññām salākaggāhena – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato saṅghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho”ti.

Dutiyasaṅghabhedakavaggo niṭṭhito dvādasamo.

Tassuddānam –

Avinidhāya diṭṭhim kammena, uddeṣe voḥarena ca;
Anussāvane salākena, pañcete diṭṭhinissitā.

Khantiṁ ruciñca saññañca, tayo te pañcadhā nayā.

Heṭṭhime kaṇhapakkhamhi, samavīsatī vīdhī yathā;
Tatheva sukkapakkhamhi, samavīsatī jānathāti.

13. Āvāsikavaggo

461. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgato āvāsiko bhikkhu yathābhataṁ nikkhitto evam̄ niraye”ti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato āvāsiko bhikkhu yathābhataṁ nikkhitto evam̄ niraye. Katamehi pañcahi? Chandāgatīm gacchati, dosāgatīm gacchati, mohāgatīm gacchati, bhayāgatīm gacchati, saṅghikam puggalikaparibhogena paribhuñjati – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato āvāsiko bhikkhu yathābhataṁ nikkhitto evam̄ niraye.

“Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato āvāsiko bhikkhu yathābhataṁ nikkhitto evam̄ sagge. Katamehi pañcahi? Na chandāgatīm gacchati, na dosāgatīm gacchati, na mohāgatīm gacchati, na bhayāgatīm gacchati, saṅghikam na puggalikaparibhogena paribhuñjati – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato āvāsiko bhikkhu yathābhataṁ nikkhitto evam̄ sagge”ti.

462. “Kati nu kho, bhante, adhammikā vinayabyākaraṇā”ti? “Pañcime, upāli, adhammikā vinayabyākaraṇā. Katame pañca? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ dhammoti pariṇāmeti, dhammaṁ adhammoti pariṇāmeti, avinayaṁ vinayoti pariṇāmeti, vinayaṁ avinayoti pariṇāmeti, apaññattam̄ paññāpeti, paññattam̄ samucchindati – ime kho, upāli, pañca adhammikā vinayabyākaraṇā. Pañcime, upāli, dhammikā vinayabyākaraṇā. Katame pañca? Idhupāli, bhikkhu adhammaṁ adhammoti pariṇāmeti, dhammaṁ dhammoti pariṇāmeti, avinayaṁ avinayoti pariṇāmeti, vinayaṁ vinayoti pariṇāmeti, apaññattam̄ na paññāpeti, paññattam̄ na samucchindati – ime kho, upāli, pañca dhammikā vinayabyākaraṇā”ti.

463. [a. ni. 5.272-285] “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgato bhattuddesako yathābhataṁ nikkhitto evam̄ niraye”ti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhattuddesako yathābhataṁ nikkhitto evam̄ niraye. Katamehi pañcahi? Chandāgatīm gacchati, dosāgatīm gacchati, mohāgatīm gacchati, bhayāgatīm gacchati, uddiṭṭhānuddiṭṭham na jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhattuddesako yathābhataṁ nikkhitto evam̄ niraye.

[a. ni. 5.272-285] “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato bhattuddesako yathābhataṁ nikkhitto evam̄ sagge. Katamehi pañcahi? Na chandāgatīm gacchati, na dosāgatīm gacchati, na mohāgatīm gacchati, na bhayāgatīm gacchati, uddiṭṭhānuddiṭṭham jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato bhattuddesako yathābhataṁ nikkhitto evam̄ sagge”ti.

464. “Katihi nu kho, bhante, aṅgehi samannāgato senāsanapaññāpako...pe... bhaṇḍāgāriko...pe... cīvaraṇaṭīggāhako...pe... cīvaraṇābhājako...pe... yāgubhājako...pe... phalabhbājako...pe... khajjabhbājako...pe... appamattakavissajjako...pe... sāṭiyaggāhāpako...pe... pattaggāhāpako...pe... ārāmikapesako...pe... sāmaṇerapesako yathābhataṁ nikkhitto evam̄ niraye”ti? “Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato sāmaṇerapesako yathābhataṁ nikkhitto evam̄ niraye. Katamehi pañcahi? Chandāgatīm gacchati, dosāgatīm gacchati, mohāgatīm gacchati, bhayāgatīm gacchati, pesitāpesitam̄ na jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato sāmaṇerapesako yathābhataṁ nikkhitto evam̄ niraye. Pañcahupāli, aṅgehi samannāgato sāmaṇerapesako yathābhataṁ nikkhitto evam̄ sagge. Katamehi pañcahi? Na chandāgatīm gacchati, na dosāgatīm gacchati, na mohāgatīm gacchati, na bhayāgatīm gacchati, pesitāpesitam̄ jānāti – imehi kho, upāli, pañcahaṅgehi samannāgato sāmaṇerapesako yathābhataṁ nikkhitto evam̄ sagge”ti.

Āvāsikavaggo niṭṭhito terasamo.

Tassuddānam –

Āvāsikabyākaraṇā, bhattusenāsanāni ca;
Bhaṇḍacīvaraggāho ca, cīvarassa ca bhājako.

Yāgu phalaṁ khajjakañca, appasāṭiyagāhako;
Patto ārāmiko ceva, sāmañerena pesakoti.

14. Kathinatthāravaggo

465. “Kati nu kho, bhante, ānisamsā kathinatthāre”ti? “Pañcime, upāli, ānisamsā kathinatthāre. Katame pañca? Anāmantacāro, asamādānacāro, gaṇabhojanam, yāvadatthacīvaraṁ, yo ca tattha cīvaruppādo so nesaṁ bhavissati – ime kho, upāli, pañca ānisamsā kathinatthāre”ti.

466. “Kati nu kho, bhante, ādīnavā muṭṭhassatissa asampajānassa niddam okkamato”ti?
“Pañcime, upāli, ādīnavā muṭṭhassatissa asampajānassa niddam okkamato. Katame pañca? Dukkham supati, dukkham paṭibujjhati, pāpakaṁ supinam passati, devatā na rakkhanti, asuci muccati – ime kho, upāli, pañca ādīnavā muṭṭhassatissa asampajānassa niddam okkamato. Pañcime, upāli, ānisamsā upaṭṭhitassatissa sampajānassa niddam okkamato. Katame pañca? Sukham supati, sukham paṭibujjhati, na pāpakaṁ supinam passati, devatā rakkhanti, asuci na muccati – ime kho, upāli, pañca ānisamsā upaṭṭhitassatissa sampajānassa niddam okkamato”ti.

467. “Kati nu kho, bhante, avandiyā”ti? “Pañcime, upāli, avandiyā. Katame pañca? Antaragharam paviṭṭho avandiyo, racchagato avandiyo, otamasiko avandiyo, asamannāharanto avandiyo, sutto avandiyo – ime kho, upāli, pañca avandiyā.

“Aparepi, upāli, pañca avandiyā. Katame pañca? Yāgupāne avandiyo, bhattachge avandiyo, ekāvatto avandiyo, aññavihito avandiyo, naggo avandiyo – ime kho, upāli, pañca avandiyā.

“Aparepi, upāli, pañca avandiyā. Katame pañca? Khādanto avandiyo, bhuñjanto avandiyo, uccāram karonto avandiyo, passāvam karonto avandiyo, ukkhittako avandiyo – ime kho, upāli, pañca avandiyā.

“Aparepi, upāli, pañca avandiyā. Katame pañca? Pure upasampanna pacchā upasampanno avandiyo, anupasampanno avandiyo, nānāsaṁvāsako vuḍḍhataro adhammavādī avandiyo, mātugāmo avandiyo, pañḍako avandiyo – ime kho, upāli, pañca avandiyā.

“Aparepi, upāli, pañca avandiyā. Katame pañca? Pārivāsiko avandiyo, mūlāyapaṭikassanāraho avandiyo, mānattāraho avandiyo, mānattacāriko avandiyo, abbhānāraho avandiyo – ime kho, upāli, pañca avandiyā”ti.

468. “Kati nu kho, bhante, vandiyā”ti? “Pañcime, upāli, vandiyā. Katame pañca? Pacchā upasampanna pure upasampanno vandiyo, nānāsaṁvāsako vuḍḍhataro dhammavādī vandiyo, ācariyo vandiyo, upajjhāyo vandiyo, sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya tathāgato araham sammāsambuddho vandiyo – ime kho, upāli, pañca vandiyā”ti.

469. “Navakatarena, bhante, bhikkhunā vuḍḍhatarassa bhikkhuno pāde vandantena kati dhamme ajjhattam upaṭṭhāpetvā pādā vanditabbā”ti? “Navakatarenupāli, bhikkhunā vuḍḍhatarassa bhikkhuno pāde vandantena pañca dhamme ajjhattam upaṭṭhāpetvā pādā vanditabbā. Katame pañca? Navakatarenupāli, bhikkhunā vuḍḍhatarassa bhikkhuno pāde vandantena ekamsam uttarāsaṅgam karitvā, añjaliṁ paggahetvā, ubhohi pāṇitalehi pādāni parisambāhantena, pemañca gāravañca

upaṭṭhāpetvā pādā vanditabbā – navakatarenupāli bhikkhunā vuḍḍhatarassa bhikkhuno pāde vandantena ime pañca dhamme ajjhattam upaṭṭhāpetvā pādā vanditabbā’’ti.

Kathinatthāravaggo niṭṭhito cuddasamo.

Tassuddānam –

Kathinatthāraniddā ca, antarā yāgukhādane;
Pure ca pārivāsi ca, vandiyo vanditabbakanti.

Upālipañcakam niṭṭhitam.

Tesam vaggānam uddānam

Anissitena kammañca, vohārāvikammema ca;
Codanā ca dhutaṅgā ca, musā bhikkhunimeva ca.

Ubbāhikādhikaraṇam, bhedakā pañcamā pure;
Āvāsikā kathinañca, cuddasā suppakāsitāti.

Atthāpattisamuṭṭhānam

1. Pārājikam

470. Atthāpatti acittako āpajjati, sacittako vuṭṭhāti. Atthāpatti sacittako āpajjati, acittako vuṭṭhāti. Atthāpatti acittako āpajjati, acittako vuṭṭhāti. Atthāpatti sacittako āpajjati, sacittako vuṭṭhāti. Atthāpatti kusalacitto āpajjati, kusalacitto vuṭṭhāti. Atthāpatti kusalacitto āpajjati, akusalacitto vuṭṭhāti. Atthāpatti kusalacitto āpajjati, abyākatacitto vuṭṭhāti. Atthāpatti akusalacitto āpajjati, kusalacitto vuṭṭhāti. Atthāpatti akusalacitto āpajjati, akusalacitto vuṭṭhāti. Atthāpatti akusalacitto āpajjati, abyākatacitto vuṭṭhāti. Atthāpatti abyākatacitto āpajjati, kusalacitto vuṭṭhāti. Atthāpatti abyākatacitto āpajjati, abyākatacitto vuṭṭhāti, akusalacitto vuṭṭhāti. Atthāpatti abyākatacitto āpajjati, abyākatacitto vuṭṭhāti.

Paṭhamam pārājikam katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Paṭhamam pārājikam ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti. Kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato.

Dutiyam pārājikam katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Dutiyam pārājikam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Tatiyam pārājikam katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Tatiyam pārājikam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Catuttham pārājikam katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Catuttham pārājikam tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Cattāro pārājikā niṭṭhitā.

2. Saṅghādisesam

471. Upakkamitvā asuciṁ mocentassa saṅghādiseso katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Upakkamitvā asuciṁ mocentassa saṅghādiseso ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato.

Mātugāmena saddhiṁ kāyasamsaggam samāpajjantassa saṅghādiseso katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Mātugāmena saddhiṁ kāyasamsaggam samāpajjantassa saṅghādiseso ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato.

Mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhi obhāsentassa saṅghādiseso katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Mātugāmam duṭṭhullāhi vācāhi obhāsentassa saṅghādiseso tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Mātugāmassa santike attakāmapāricariyāya vanṇam bhāsantassa saṅghādiseso katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Mātugāmassa santike attakāmapāricariyāya vanṇam bhāsantassa saṅghādiseso tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Sañcarittam samāpajjantassa saṅghādiseso katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Sañcarittam samāpajjantassa saṅghādiseso chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā vācato samuṭṭhāti, na kāyato na cittato; siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Saññācikāya kuṭim kārāpentassa saṅghādiseso katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Saññācikāya kuṭim kārāpentassa saṅghādiseso chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Mahallakam vihāram kārāpentassa saṅghādiseso katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Mahallakam vihāram kārāpentassa saṅghādiseso chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Bhikkhum amūlakena pārājikena dhammena anuddhamsentassa saṅghādiseso katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Bhikkhum amūlakena pārājikena dhammena anuddhamsentassa saṅghādiseso tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Bhikkhum aññabhāgīyassa adhikaraṇassa kiñci desam lesamattam upādāya pārājikena dhammena anuddhamsentassa saṅghādiseso katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Bhikkhum aññabhāgīyassa adhikaraṇassa kiñci desam lesamattam upādāya pārājikena dhammena anuddhamsentassa saṅghādiseso tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti...pe....

Saṅghabhedakassa bhikkhuno yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantassa saṅghādiseso katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Saṅghabhedakassa bhikkhuno yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantassa saṅghādiseso ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Bhedakānuvattakānam bhikkhūnam yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantānam saṅghādiseso katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Bhedakānuvattakānam bhikkhūnam yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantānam saṅghādiseso ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Dubbacassa bhikkhuno yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantassa saṅghādiseso katihī samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Dubbacassa bhikkhuno yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantassa saṅghādiseso ekena samuṭṭhānena samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Kuladūsakassa bhikkhuno yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantassa saṅghādiseso katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Kuladūsakassa bhikkhuno yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjantassa saṅghādiseso ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Terasa saṅghādisesā niṭṭhitā.

472. ...Pe... anādariyam paṭicca udaeke uccāram vā passāvam vā kheḷam vā karontassa dukkaṭam katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Anādariyam paṭicca udaeke uccāram vā passāvam vā kheḷam vā karontassa dukkaṭam ekena samuṭṭhānenā samuṭṭhāti – kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato.

Sekhiyā niṭṭhitā.

3. Pārājikādi

473. Cattāro pārājikā katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Cattāro pārājikā tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Terasa saṅghādisesā katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Terasa saṅghādisesā chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā vācato samuṭṭhāti, na kāyato na cittato; siyā kāyato ca vācato na samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Dve aniyatā katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Dve aniyatā tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Tiṁsa nissaggiyā pācittiyā katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Tiṁsa nissaggiyā pācittiyā chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā vācato samuṭṭhāti, na kāyato na cittato; siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Dvenavuti pācittiyā katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Dvenavuti pācittiyā chahi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā vācato samuṭṭhāti, na kāyato na cittato; siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Cattāro pāṭidesanīyā katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Cattāro pāṭidesanīyā catūhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato samuṭṭhāti, na vācato na cittato; siyā kāyato ca vācato ca samuṭṭhāti, na cittato; siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Pañcasattati sekhiyā katihi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti? Pañcasattati sekhiyā tīhi samuṭṭhānehi samuṭṭhāti – siyā kāyato ca cittato ca samuṭṭhāti, na vācato; siyā vācato ca cittato ca samuṭṭhāti, na kāyato; siyā kāyato ca vācato ca cittato ca samuṭṭhāti.

Samuṭṭhānam niṭṭhitam.

Tassuddānam –

Acittakusalā ceva, samuṭṭhānañca sabbathā;
Yathādhammena ñāyena, samuṭṭhānam vijānathāti.

Dutiyagāthāsaṅgaṇikam

1. Kāyikādiāpatti

474. Kati āpattiyo kāyikā, kati vācasikā katā.

Chādentassa kati āpattiyo, kati saṃsaggapaccayā.

Chāpattiyo kāyikā, cha vācasikā katā;
Chādentassa tisso āpattiyo, pañca saṃsaggapaccayā.

Aruṇugge kati āpattiyo, kati yāvatatiyakā;
Ketetha aṭṭha vatthukā, katihī sabbasaṅgaho.

Aruṇugge tisso āpattiyo, dve yāvatatiyakā;
Ekettha aṭṭha vatthukā, ekena sabbasaṅgaho.

Vinayassa kati mūlāni, yāni buddhena paññattā;
Vinayagarukā kati vuttā, duṭṭhullacchādanā katī.

Vinayassa dve mūlāni, yāni buddhena paññattā;
Vinayagarukā dve vuttā, dve duṭṭhullacchādanā.

Gāmantare kati āpattiyo, kati nadipārapaccayā;
Katimam̄sesu thullaccayam, katimam̄sesu dukkaṭam.

Gāmantare catasso āpattiyo, catasso nadipārapaccayā;
Ekamam̄se thullaccayam, navamam̄sesu dukkaṭam.

Kati vācasikā rattīm, kati vācasikā divā;
Dadamānassa kati āpattiyo, paṭiggaṇhantassa kittakā.

Dve vācasikā rattīm, dve vācasikā divā;
Dadamānassa tisso āpattiyo, cattāro ca paṭiggahe.

2. Desanāgāminiyādiāpatti

475. Kati desanāgāminiyo, kati sappaṭikammā katā;
Ketetha appaṭikammā vuttā, buddhenādiccabandhunā.

Pañca desanāgāminiyo, cha sappaṭikammā katā;
Ekettha appaṭikammā vuttā, buddhenādiccabandhunā.

Vinayagarukā kati vuttā, kāyavācasikāni ca;
Kati vikāle dhaññaraso, kati ñatticatutthena sammuti.

Vinayagarukā dve vuttā, kāyavācasikāni ca;

Eko vikāle dhaññaraso, ekā ñatticatutthena sammuti.

Pārājikā kāyikā kati, kati samvāsakabhūmiyo;
Katinam raticchedo, paññattā dvaṅgulā kati.

Pārājikā kāyikā dve, dve samvāsakabhūmiyo;
Dvinnam raticchedo, paññattā dvaṅgulā duve.

Katattānam vadhitvāna, katihī saṅgho bhijjati;
Kettha paṭhamāpattikā, ñattiyā karaṇā kati.

Dve attānam vadhitvāna, dvīhi saṅgho bhijjati;
Dvettha paṭhamāpattikā, ñattiyā karaṇā duve.

Pāṇātipāte kati āpattiyo, vācā pārājikā kati;
Obhāsanā kati vuttā, sañcarittenā vā kati.

Pāṇātipāte tisso āpattiyo;
Vācā pārājikā tayo;
Obhāsanā tayo vuttā;
Sañcarittenā vā tayo.

Kati puggalā na upasampādetabbā, kati kammānam saṅgahā;
Nāsitakā kati vuttā, katinam ekavācikā.

Tayo puggalā na upasampādetabbā, tayo kammānam saṅgahā;
Nāsitakā tayo vuttā, tiṇṇannam ekavācikā.

Adinnādāne kati āpattiyo, kati methunapaccayā;
Chindantassa kati āpattiyo, kati chaḍḍitapaccayā.

Adinnādāne tisso āpattiyo, catasso methunapaccayā;
Chindantassa tisso āpattiyo, pañca chaḍḍitapaccayā.

Bhikkhunovādakavaggaśmīṁ, pācittiyena dukkaṭā;
Kettha navakā vuttā, katinam cīvarena ca.

Bhikkhunovādakavaggaśmīṁ, pācittiyena dukkaṭā katā;
Caturettha navakā vuttā, dvinnam cīvarena ca.

Bhikkhunīnañca akkhātā, pāṭidesanīyā kati;
Bhuñjantāmakadhaññena, pācittiyena dukkaṭā kati.

Bhikkhunīnañca akkhātā, aṭṭha pāṭidesanīyā katā;
Bhuñjantāmakadhaññena, pācittiyena dukkaṭā katā.

Gacchantassa kati āpattiyo, ṭhitassa cāpi kittakā;
Nisinnassa kati āpattiyo, nipannassāpi kittakā.

Gacchantassa catasso āpattiyo, ṭhitassa cāpi tattakā;

Nisinnassa catasso āpattiyo, nipannassāpi tattakā.

3. Pācittiyam

476. Kati pācittiyāni, sabbāni nānāvatthukāni;
Apubbam acarimam, āpajjeyya ekato.

Pañca pācittiyāni, sabbāni nānāvatthukāni;
Apubbam acarimam, āpajjeyya ekato.

Kati pācittiyāni, sabbāni nānāvatthukāni;
Apubbam acarimam, āpajjeyya ekato.

Na pācittiyāni, sabbāni nānāvatthukāni;
Apubbam acarimam, āpajjeyya ekato.

Kati pācittiyāni, sabbāni nānāvatthukāni;
Kati vācāya deseyya, vuttā ādiccabandhunā.

Pañca pācittiyāni, sabbāni nānāvatthukāni;
Ekavācāya deseyya, vuttā ādiccabandhunā.

Kati pācittiyāni, sabbāni nānāvatthukāni;
Kati vācāya deseyya, vuttā ādiccabandhunā.

Nava pācittiyāni, sabbāni nānāvatthukāni;
Ekavācāya deseyya, vuttā ādiccabandhunā.

Kati pācittiyāni, sabbāni nānāvatthukāni;
Kiñca kittetvā deseyya, vuttā ādiccabandhunā.

Pañca pācittiyāni, sabbāni nānāvatthukāni;
Vatthum kittetvā deseyya, vuttā ādiccabandhunā.

Kati pācittiyāni, sabbāni nānāvatthukāni;
Kiñca kittetvā deseyya, vuttā ādiccabandhunā.

Nava pācittiyāni, sabbāni nānāvatthukāni;
Vatthum kittetvā deseyya, vuttā ādiccabandhunā.

Yāvatatiyake kati āpattiyo, kati vohārapaccayā;
Khādantassa kati āpattiyo, kati bhojanapaccayā.

Yāvatatiyake tisso āpattiyo, cha vohārapaccayā;
Khādantassa tisso āpattiyo, pañca bhojanapaccayā.

Sabbā yāvatatiyakā, kati ṭhānāni gacchanti;
Katinañceva āpatti, katinañ adhikarañena ca.

Sabbā yāvatatiyakā, pañca ṭhānāni gacchanti;

Pañcannañceva āpatti, pañcannam adhikaraṇena ca.

Katinam vinicchayo hoti, katinam vūpasamena ca;
Katinañceva anāpatti, katihī thānehi sobhati.

Pañcannam vinicchayo hoti, pañcannam vūpasamena ca;
Pañcannañceva anāpatti, tīhi thānehi sobhati.

Kati kāyikā rattim, kati kāyikā divā;
Nijjhāyatassa kati āpatti, kati piṇḍapātapaccayā.

Dve kāyikā rattim, dve kāyikā divā;
Nijjhāyatassa ekā āpatti, ekā piṇḍapātapaccayā.

Katānisamse sampassam, paresam saddhāya desaye;
Ukkhittakā kati vuttā, kati sammāvattanā.

Aṭṭhānisamse sampassam, paresam saddhāya desaye;
Ukkhittakā tayo vuttā, tecattalīsa sammāvattanā.

Kati thāne musāvādo, kati paramanti vuccati;
Kati pāṭidesanīyā, katinam desanāya ca.

Pañca thāne musāvādo, cuddasa paramanti vuccati;
Dvādasa pāṭidesanīyā, catunnam desanāya ca.

Kataṅgiko musāvādo, kati uposathaṅgāni;
Kati dūteyyaṅgāni, kati titthiyavattanā.

Aṭṭhaṅgiko musāvādo, aṭṭha uposathaṅgāni;
Aṭṭha dūteyyaṅgāni, aṭṭha titthiyavattanā.

Kativācikā upasampadā, katinam paccuṭṭhātabbam;
Katinam āsanam dātabbam, bhikkhunovādako katihī.

Aṭṭhavācikā upasampadā, aṭṭhannam paccuṭṭhātabbam;
Aṭṭhannam āsanam dātabbam, bhikkhunovādako aṭṭhahi.

Katinam chejjam hoti, katinam thullaccayam;
Katinañceva anāpatti, sabbesam ekavatthukā.

Ekassa chejjam hoti, catunnam thullaccayam;
Catunnañceva anāpatti, sabbesam ekavatthukā.

Kati āghātavatthūni, katihī saṅgho bhijjati;
Ketetha paṭhamāpattikā, ñattiyā karaṇā kati.

Nava āghātavatthūni, navahi saṅgho bhijjati;
Navettha paṭhamāpattikā, ñattiyā karaṇā nava.

4. Avandanīyapuggalādi

477. Kati puggalā nābhivādetabbā, añjalisāmicena ca;
Katinam dukkaṭam hoti, kati cīvaradhāraṇā.

Dasa puggalā nābhivādetabbā, añjalisāmicena ca;
Dasannaṁ dukkaṭam hoti, dasa cīvaradhāraṇā.

Katinam vassamvuṭṭhānam, dātabbam idha cīvaram;
Katinam bhante dātabbam, katinañceva na dātabbam.

Pañcannam vassamvuṭṭhānam, dātabbam idha cīvaram;
Sattannam sante dātabbam, sołasannam na dātabbam.

Katisatam rattisatam, āpattiyo chādayitvāna;
Kati rattiyo vasitvāna, mucceyya pārivāsiko.

Dasasatam rattisatam, āpattiyo chādayitvāna;
Dasa rattiyo vasitvāna, mucceyya pārivāsiko.

Kati kammadosā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Campāyam vinayavatthusmiṁ, sabbeva adhammikā [sabbe adhammikā (sī. syā.)] kati.

Dvādasa kammadosā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Campāyam vinayavatthusmiṁ, sabbeva adhammikā [sabbevādhammikā (sī.), sabbe adhammikā (syā.)] katā.

Kati kammasampattiyo vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Campāyam vinayavatthusmiṁ, sabbeva dhammikā kati.

Catasso kammasampattiyo vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Campāyam vinayavatthusmiṁ, sabbeva dhammikā katā.

Kati kammāni vuttāni, buddhenādiccabandhunā;
Campāyam vinayavatthusmiṁ, dhammikā adhammikā kati.

Cha kammāni vuttāni, buddhenādiccabandhunā;
Campāyam vinayavatthusmiṁ, ekettha dhammikā katā;
Pañca adhammikā vuttā, buddhenādiccabandhunā.

Kati kammāni vuttāni, buddhenādiccabandhunā;
Campāyam vinayavatthusmiṁ, dhammikā adhammikā kati.

Cattāri kammāni vuttāni, buddhenādiccabandhunā;
Campāyam vinayavatthusmiṁ, ekettha dhammikā katā;
Tayo adhammikā vuttā, buddhenādiccabandhunā.

Yam desitañnantajinena tādinā;
Āpattikkhandhāni vivekadassinā;
Ketetha sammanti viñā samathehi;
Pucchāmi tam brūhi vibhaṅgakovida.

Yaṁ desitaṁnantajinena tādinā;
 Āpattikkhandhāni vivekadassīnā;
 Ekettha sammati vinā samathehi;
 Etam te akkhāmi vibhaṅgakovida.

Kati āpāyikā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
 Vinayam paṭijānantassa, vinayāni [visayāni (sī. syā. evamuparipi)] suñoma te.

Chaūnadiyadḍhasatā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
 Āpāyikā nerayikā, kappaṭṭhā saṅghabhedakā;
 Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

Kati nāpāyikā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
 Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñoma te.

Aṭṭhārasa nāpāyikā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
 Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

Kati aṭṭhakā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
 Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñoma te.

Aṭṭhārasa aṭṭhakā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
 Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

5. Soḷasakammādi

478. Kati kammāni vuttāni, buddhenādiccabandhunā;
 Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñoma te.

Soḷasa kammāni vuttāni, buddhenādiccabandhunā;
 Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

Kati kammadosā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
 Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñoma te.

Dvādasa kammadosā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
 Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

Kati kammasampattiyo vuttā, buddhenādiccabandhunā;
 Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñoma te.

Catasso kammasampattiyo vuttā, buddhenādiccabandhunā;
 Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

Kati kammāni vuttāni, buddhenādiccabandhunā;
 Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñoma te.

Cha kammāni vuttāni, buddhenādiccabandhunā;
 Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

Kati kammāni vuttāni, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñoma te.

Cattāri kammāni vuttāni, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

Kati pārājikā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñoma te.

Aṭṭha pārājikā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

Kati saṅghādisesā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñoma te.

Tevīsa saṅghādisesā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

Kati aniyatā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñoma te.

Dve aniyatā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

Kati nissaggiyā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñoma te.

Dvecattalīsa nissaggiyā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

Kati pācittiyā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñoma te.

Aṭṭhāśītisataṁ pācittiyā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

Kati pāṭidesanīyā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñoma te.

Dvādasa pāṭidesanīyā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

Kati sekhiyā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñoma te.

Pañcasattati sekhiyā vuttā, buddhenādiccabandhunā;
Vinayam paṭijānantassa, vinayāni suñohi me.

Yāva supucchitam tayā, yāva suvissajjitaṁ mayā;
Pucchāvissajjanāya vā, natthi kiñci asuttakanti.

Dutiyagāthāsaṅgaṇikam niṭhitam.

Sedamocanagāthā

1. Avippavāsapāñhā

- 479.** Asaṁvāso bhikkhūhi ca bhikkhunīhi ca;
Sambhogo ekacco tahiṁ na labbhati;
Avippavāsenā anāpatti;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Avissajjiyam avebhaṅgiyam;
Pañca vuttā mahesinā;
Vissajjantassa paribhuñjantassa anāpatti;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Dasa puggale na vadāmi, ekādasa vivajjiya;
Vuḍḍham vandantassa āpatti, pañhā mesā kusalehi cintitā.

Na ukhittako na ca pana pārivāsiko;
Na saṅghabhinno na ca pana pakkhasaṅkanto;
Samānasamvāsakabhūmiyā ḥhito;
Katham nu sikkhāya asādhāraṇo siyā;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Upeti dhammaṁ paripucchamāno, kusalam atthūpasañhitam;
Na jīvati na mato na nibbuto, tam puggalam katamam vadanti buddhā;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Ubbhakkhake na vadāmi, adho nābhīm vivajjiya;
Methunadhammapaccayā, katham pārājiko siyā;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Bhikkhu saññācikāya kuṭīm karoti;
Adesitavatthukam pamāṇātikkantam;
Sārambham aparikkamanam anāpatti;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Bhikkhu saññācikāya kuṭīm karoti;
Desitavatthukam pamāṇikam;
Anārambham saparikkamanam āpatti;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Na kāyikam kiñci payogamācare;
Na cāpi vācāya pare bhaṇeyya;
Āpajjeyya garukam chejjavatthum;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Na kāyikam vācasikañca kiñci;
Manasāpi santo na kareyya pāpam;

So nāsito kinti sunāsito bhave;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Anālapanto manujena kenaci;
Vācāgirām no ca pare bhaṇeyya;
Āpajjeyya vācasikam na kāyikam;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Sikkhāpadā buddhavarena vaṇṇitā;
Saṅghādisesā caturo bhaveyyum;
Āpajjeyya ekapayogena sabbe;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Ubho ekato upasampannā;
Ubhinnam̄ hatthato cīvaraṁ paṭiggaṇheyya;
Siyā āpattiyo nānā;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Caturo janā saṃvidhāya;
Garubhaṇḍam̄ avāharum̄;
Tayo pārājikā eko na pārājiko;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

2. Pārājikādipañhā

- 480.** Itthī ca abbhantare siyā,
Bhikkhu ca bahiddhā siyā;
Chiddam̄ tasmiṁ ghare natthi;
Methunadhammapaccayā;
Katham̄ pārājiko siyā;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Telam̄ madhum̄ phāṇitañcāpi sappim̄;
Sāmam̄ gahetvāna nikhippeyya;
Avītivatte sattāhe;
Sati paccaye paribhuñjantassa āpatti;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Nissaggiyena āpatti;
Suddhakena pācittiyam̄;
Āpajjantassa ekato;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Bhikkhū siyā vīsatiyā samāgatā;
Kammaṁ kareyyum̄ samaggasaññino;
Bhikkhu siyā dvādasayojane ṭhito;
Kammañca tam̄ kuppeyya vaggapaccayā;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Padavītihāramattena vācāya bhanitena ca;
Sabbāni garukāni sappaṭikammāni;

Catusaṭhi āpattiyo āpajjeyya ekato;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Nivattho antaravāsakena;
Diguṇam saṅghāṭīm pāruto;
Sabbāni tāni nissaggiyāni honti;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Na cāpi ñatti na ca pana kammavācā;
Na cehi bhikkhūti jino avoca;
Saranagamanampi na tassa atthi;
Upasampadā cassa akuppā;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Itthimę hane na mātaram, purisañca na pitaram hane;
Haneyya anariyam mando, tena cānantaram phuse;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Itthimę hane ca mātaram, purisañca pitaram hane;
Mātaram pitaram hantvā, na tenānantaram phuse;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Acodayitvā assārayitvā;
Asammukhībhūtassa kareyya kammaṇi;
Katañca kammaṇi sukataṁ bhaveyya;
Kārako ca saṅgo anāpattiko siyā;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Codayitvā sārayitvā;
Sammukhībhūtassa kareyya kammaṇi;
Katañca kammaṇi akataṁ bhaveyya;
Kārako ca saṅgo sāpattiko siyā;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Chindantassa āpatti, chindantassa anāpatti;
Chādentassa āpatti, chādentassa anāpatti;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Saccam bhaṇanto garukam, musā ca lahu bhāsato;
Musā bhaṇanto garukam, saccañca lahu bhāsato;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

3. Pācittiyādipañhā

- 481.** Adhiṭṭhitam rajañāya rattam;
Kappakatampi santam;
Paribhuñjantassa āpatti;
Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Atthaṅgate sūriye bhikkhu mamsāni khādati;
Na ummattako na ca pana khittacitto;

Na cāpi so vedanāṭṭo bhaveyya;
 Na cassa hoti āpatti;
 So ca dhammo sugatena desito;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Na rattacitto na ca pana theyyacitto;
 Na cāpi so param marañāya cetayi;
 Salākam dentassa hoti chejjam;
 Paṭīggaṇhantassa thullaccayam;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Na cāpi āraññakam sāsaṅkasammataṁ;
 Na cāpi saṅghena sammuti dinnā;
 Na cassa kathinam atthataṁ tattheva;
 Cīvaraṁ nikhipitvā gaccheyya addhayojanam;
 Tattheva aruṇam uggacchantassa anāpatti;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Kāyikāni na vācasikāni;
 Sabbāni nānāvatthukāni;
 Apubbaṁ acarimam āpajjeyya ekato;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Vācasikāni na kāyikāni;
 Sabbāni nānāvatthukāni;
 Apubbaṁ acarimam āpajjeyya ekato;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Tissitthiyo methunam tam na seve;
 Tayo purise tayo anariyapaṇḍake;
 Na cācare methunam byañjanasmiṁ;
 Chejjam siyā methunadhammapaccayā;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Mātarām cīvaraṁ yāce, no ca saṅghe [no samghassa (ka.), no ca samghassa (syā.), no ce samghassa (sī.)] pariṇataṁ;
 Kenassa hoti āpatti, anāpatti ca nātakē;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Kuddho ārādhako hoti, kuddho hoti garahiyo;
 Atha ko nāma so dhammo, yena kuddho pasam̄siyo;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Tuṭṭho ārādhako hoti, tuṭṭho hoti garahiyo;
 Atha ko nāma so dhammo, yena tuṭṭho garahiyo;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Saṅghādisesam thullaccayam;
 Pācittiyam pāṭidesanīyam;
 Dukkaṭam āpajjeyya ekato;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Ubho paripuṇṇavīsativassā;
 Ubhinnam̄ ekupajjhāyo;
 Ekācariyo ekā kammavacā;
 Eko upasampanno eko anupasampanno;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Akappakataṁ nāpi rajaṇāya rattam̄;
 Tena nivattho yena kāmam̄ vajeyya;
 Na cassa hoti āpatti;
 So ca dhammo sugatena desito;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Na deti na paṭiggaṇhāti, paṭiggaaho tena na vijjati;
 Āpajjati garukam̄ na lahukam̄, tañca paribhogapaccayā;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Na deti na paṭiggaṇhāti, paṭiggaaho tena na vijjati;
 Āpajjati lahukam̄ na garukam̄, tañca paribhogapaccayā;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Āpajjati garukam̄ sāvasesam̄;
 Chādeti anādariyam̄ paṭicca;
 Na bhikkhunī no ca phuseyya vajjam̄;
 Pañhā mesā kusalehi cintitā.

Sedamocanagāthā niṭṭhitā.

Tassuddānam̄ –

Asaṁvāso avissaggi, dasa ca anukkhittako;
 Upeti dhammam̄ ubbhakkhakam̄, tato saññācikā ca dve.

Na kāyikañca garukam̄, na kāyikam̄ na vācasikam̄ [na kāyikam̄ sunāsitam̄ (syā.)];
 Anālapanto sikkhā ca, ubho ca caturo janā.

Itthī telañca nissaggi, bhikkhu ca padavītiyo;
 Nivattho ca na ca ñatti, na mātaram̄ pitaram̄ hane.

Acodayitvā codayitvā, chindantam̄ saccameva ca;
 Adhiṭṭhitāñcatthaṅgate, na rattam̄ na cāraññakam̄.

Kāyikā vācasikā ca, tissitthī cāpi mātaram̄;
 Kuddho ārādhako tuṭṭho, saṅghādisesā ca ubho.

Akappakataṁ na deti, na detāpajjatī garum̄;
 Sedamocanikā gāthā, pañhā viññūhi vibhāvitā [viññūvibhāvitā (sī. syā.)].

Pañcavaggo

1. Kammavaggo

482. Cattāri kammāni. Apalokanakammam, ñattikammañ, ñattidutiyakammam, ñatticatutthakammam – imāni cattāri kammāni. Katihākārehi vipajjanti? Imāni cattāri kammāni pañcahākārehi vipajjanti – vatthuto vā ñattito vā anussāvanato vā sīmato vā parisato vā.

483. Katham **vatthuto kammāni vipajjanti?** Sammukhākaranīyam kammam asammukhā karoti, vatthuvippannam adhammakammam; pañipucchākaranīyam kammam apañipucchā karoti, vatthuvippannam adhammakammam; paññāya karanīyam kammam apaññāya karoti, vatthuvippannam adhammakammam; sativinayārahassa amūlavinayam deti, vatthuvippannam adhammakammam; amūlavinayārahassa tassapāpiyasikākammam karoti, vatthuvippannam adhammakammam; tassapāpiyasikākammārahassa tajjanīyakammañ karoti, vatthuvippannam adhammakammam; tajjanīyakammārahassa niyassakammañ karoti, vatthuvippannam adhammakammam; niyassakammārahassa pabbājanīyakammañ karoti, vatthuvippannam adhammakammam; pabbājanīyakammārahassa pañisarañīyakammañ karoti, vatthuvippannam adhammakammam; pañisarañīyakammārahassa ukkhepanīyakammañ karoti, vatthuvippannam adhammakammam; ukkhepanīyakammārahassa parivāsam deti, vatthuvippannam adhammakammam; parivārahām mūlāya pañkassati, vatthuvippannam adhammakammam; mūlāyapañkassanārahassa mānattam deti, vatthuvippannam adhammakammam; mānattārahañ abhetti, vatthuvippannam adhammakammam; abbhānārahañ upasampādeti, vatthuvippannam adhammakammam; anuposathe uposathañ karoti, vatthuvippannam adhammakammam; apavārañaya pavāreti, vatthuvippannam adhammakammañ. Evam vatthuto kammāni vipajjanti.

484. Katham **ñattito kammāni vipajjanti?** Pañcahākārehi ñattito kammāni vipajjanti – vatthum na parāmasati, saṅgham na parāmasati, puggalam na parāmasati, ñattim na parāmasati, pacchā vā ñattim ṭhāpeti – imehi pañcahākārehi ñattito kammāni vipajjanti.

485. Katham **anussāvanato kammāni vipajjanti?** Pañcahākārehi anussāvanato kammāni vipajjanti – vatthum na parāmasati, saṅgham na parāmasati, puggalam na parāmasati, sāvanañ hāpeti, akāle vā sāveti – imehi pañcahākārehi anussāvanato kammāni vipajjanti.

486. Katham **sīmato kammāni vipajjanti?** Ekādasahi ākārehi sīmato kammāni vipajjanti – atikhuddakam sīmañ sammannati, atimahatim sīmañ sammannati, khañdanimittam sīmañ sammannati, chāyānimittam sīmañ sammannati, animittam sīmañ sammannati, bahisīme ṭhito sīmañ sammannati, nadiyā sīmañ sammannati, samudde sīmañ sammannati, jātassare sīmañ sammannati, sīmāya sīmañ sambhindati, sīmāya sīmañ ajjhottarati – imehi ekādasahi ākārehi sīmato kammāni vipajjanti.

487. Katham **parisato kammāni vipajjanti?** Dvādasahi ākārehi parisato kammāni vipajjanti – catuvggakarañe kamme yāvatikā bhikkhū kammapattā te anāgatā honti, chandārahānam chando anāhañ hoti, sammukhībhūtā pañkkosanti, catuvggakarañe kamme yāvatikā bhikkhū kammapattā te āgatā honti, chandārahānam chando anāhañ hoti, sammukhībhūtā pañkkosanti, catuvggakarañe kamme yāvatikā bhikkhū kammapattā te āgatā honti, chandārahānam chando āhañ hoti, sammukhībhūtā pañkkosanti. Pañcavaggakarañe kamme...pe... dasavaggakarañe kamme...pe... vīsativaggakarañe kamme yāvatikā bhikkhū kammapattā te anāgatā honti, chandārahānam chando anāhañ hoti, sammukhībhūtā pañkkosanti, vīsativaggakarañe kamme yāvatikā bhikkhū kammapattā, te āgatā honti, chandārahānam chando anāhañ hoti, sammukhībhūtā pañkkosanti, vīsativaggakarañe kamme yāvatikā bhikkhū kammapattā, te āgatā honti, chandārahānam chando āhañ hoti sammukhībhūtā pañkkosanti – imehi dvādasahi ākārehi parisato kammāni vipajjanti.

488. Catuvggakarañe kamme cattāro bhikkhū pakatattā kammapattā, avasesā pakatattā chandārahā. Yassa saṅgho kammañ karoti so neva kammapatto nāpi chandāraho, api ca kammāraho. Pañcavaggakarañe kamme pañca bhikkhū pakatattā kammapattā, avasesā pakatattā chandārahā. Yassa saṅgho kammañ karoti so neva kammapatto nāpi chandāraho, api ca kammāraho. Dasavaggakarañe

kamme dasa bhikkhū pakatattā kammappattā, avasesā pakatattā chandārahā. Yassa saṅgho kammañ karoti so neva kammappatto nāpi chandāraho, api ca kammāraho. Vīsativaggakaraṇe kamme vīsatī bhikkhū pakatattā kammappattā, avasesā pakatattā chandārahā. Yassa saṅgho kammañ karoti so neva kammappatto nāpi chandāraho, api ca kammāraho.

489. Cattāri kammāni – apalokanakammañ, ñattikammañ, ñattidutiyakammañ, ñatticatutthakammañ. Imāni cattāri kammāni katihākārehi vipajjanti? Imāni cattāri kammāni pañcahākārehi vipajjanti – vatthuto vā ñattito vā anussāvanato vā sīmato vā parisato vā.

490. Katham **vatthuto kammāni vipajjanti?** Pañdakam upasampādeti, vatthuvipannam adhammakkammañ. Theyyasamvāsakam upasampādeti, vatthuvipannam adhammakkammañ. Titthiyapakkantakam upasampādeti, vatthuvipannam adhammakkammañ. Tiracchānagatam upasampādeti, vatthuvipannam adhammakkammañ. Mātughātakam upasampādeti, vatthuvipannam adhammakkammañ. Pitughātakam upasampādeti, vatthuvipannam adhammakkammañ. Arahantaghātakam upasampādeti, vatthuvipannam adhammakkammañ. Bhikkhunidūsakam upasampādeti, vatthuvipannam adhammakkammañ. Saṅghabhedakam upasampādeti, vatthuvipannam adhammakkammañ. Lohituppādakam upasampādeti, vatthuvipannam adhammakkammañ. Ubhatobyāñjanam upasampādeti, vatthuvipannam adhammakkammañ. Ūnavīsativassam puggalañ upasampādeti, vatthuvipannam adhammakkammañ. Evam vatthuto kammāni vipajjanti.

491. Katham **ñattito kammāni vipajjanti?** Pañcahākārehi ñattito kammāni vipajjanti. Vathum na parāmasati, saṅgham na parāmasati, puggalam na parāmasati, ñattiñ na parāmasati, pacchā vā ñattim ṭhāpeti – imehi pañcahākārehi ñattito kammāni vipajjanti.

492. Katham **anussāvanato kammāni vipajjanti?** Pañcahākārehi anussāvanato kammāni vipajjanti – vatthum na parāmasati, saṅgham na parāmasati, puggalam na parāmasati, sāvanam hāpeti, akāle vā sāveti – imehi pañcahākārehi anussāvanato kammāni vipajjanti.

493. Katham **sīmato kammāni vipajjanti?** Ekādasahi ākārehi sīmato kammāni vipajjanti. Atikhuddakam sīmañ sammannati, atimahatiñ sīmañ sammannati, khaṇḍanimittam sīmañ sammannati, chāyānimittam sīmañ sammannati, animittam sīmañ sammannati, bahisime ṭhito sīmañ sammannati, nadiyā sīmañ sammannati, samudde sīmañ sammannati, jātassare sīmañ sammannati, sīmāya sīmañ sambhindati, sīmāya sīmañ ajjhottarati – imehi ekādasahi ākārehi sīmato kammāni vipajjanti.

494. Katham **parisato kammāni vipajjanti?** Dvādasahi ākārehi parisato kammāni vipajjanti – catuvggakaraṇe kamme yāvatikā bhikkhū kammappattā te anāgatā honti, chandārahānam chando anāhaṭo hoti, sammukhībhūtā paṭikkosanti, catuvggakaraṇe kamme yāvatikā bhikkhū kammappattā te āgatā honti, chandārahānam chando anāhaṭo hoti, sammukhībhūtā paṭikkosanti. Catuvggakaraṇe kamme yāvatikā bhikkhū kammappattā te āgatā honti, chandārahānam chando āhaṭo hoti sammukhībhūtā paṭikkosanti. Pañcavaggakaraṇe kamme...pe... dasavaggakaraṇe kamme...pe... vīsativaggakaraṇe kamme yāvatikā bhikkhū kammappattā te anāgatā honti, chandārahānam chando anāhaṭo hoti, sammukhībhūtā paṭikkosanti. Vīsativaggakaraṇe kamme yāvatikā bhikkhū kammappattā te āgatā honti, chandārahānam chando anāhaṭo hoti, sammukhībhūtā paṭikkosanti. Vīsativaggakaraṇe kamme yāvatikā bhikkhū kammappattā te āgatā honti, chandārahānam chando āhaṭo hoti, sammukhībhūtā paṭikkosanti – imehi dvādasahi ākārehi parisato kammāni vipajjanti.

495. Apalokanakammañ kati ṭhānāni gacchatī? Ñattikammañ kati ṭhānāni gacchatī? Ñattidutiyakammañ kati ṭhānāni gacchatī? Ñatticatutthakammañ kati ṭhānāni gacchatī? Apalokanakammañ pañca ṭhānāni gacchatī. Ñattikammañ nava ṭhānāni gacchatī. Ñattidutiyakammañ satta ṭhānāni gacchatī. Ñatticatutthakammañ satta ṭhānāni gacchatī.

496. Apalokanakkammañ katamāni pañca ṭhānāni gacchat? Osāraṇam, nissāraṇam, bhanḍukammam, brahmadaṇḍam, kammalakkhaṇaññeva pañcamam – apalokanakkammañ imāni pañca ṭhānāni gacchat. Nattikammañ katamāni nava ṭhānāni gacchat? Osāraṇam, nissāraṇam, uposatham, pavāraṇam, sammutiñ, dānam, paṭiggañam, paccukkadñhanam, kammalakkhaṇaññeva navamam – nattikammañ imāni nava ṭhānāni gacchat. Nattidutiyakammañ katamāni satta ṭhānāni gacchat? Osāraṇam, nissāraṇam, sammutiñ, dānam, uddharanam, desanam, kammalakkhaṇaññeva sattamam – nattidutiyakammañ imāni satta ṭhānāni gacchat. Natticatutthakammañ katamāni satta ṭhānāni gacchat? Osāraṇam, nissāraṇam, sammutiñ, dānam, niggaham, samanubhāsanam, kammalakkhaṇaññeva sattamam – natticatutthakammañ imāni satta ṭhānāni gacchat.

497. Catuvggakaraṇe kamme cattāro bhikkhū pakatattā kammappattā, avasesā pakatattā chandārahā. Yassa saṅgho kammañ karoti so neva kammappatto nāpi chandāraho, api ca kammāraho. Pañcavaggakaraṇe kamme pañca bhikkhū pakatattā kammappattā, avasesā pakatattā chandārahā. Yassa saṅgho kammañ karoti so neva kammappatto nāpi chandāraho, api ca kammāraho. Dasavaggakaraṇe kamme dasa bhikkhū pakatattā kammappattā, avasesā pakatattā chandārahā. Yassa saṅgho kammañ karoti so neva kammappatto nāpi chandāraho, api ca kammāraho. Vīsativaggakaraṇe kamme vīsatī bhikkhū pakatattā kammappattā, avasesā pakatattā chandārahā. Yassa saṅgho kammañ karoti so neva kammappatto nāpi chandāraho, api ca kammāraho.

Kammavaggo niṭṭhito paṭhamo.

2. Atthavasavaggo

498. [a. ni. 2.201-230] Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Saṅghasutthutāya, saṅghaphāsutāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Dummañkūnam puggalānam niggahāya, pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya – ime dve athavase paṭicca tathāgate sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Diṭṭhadhammikānam āsavānam samvarāya, samparāyikānam āsavānam paṭighātāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Diṭṭhadhammikānam verānam samvarāya, samparāyikānam verānam paṭighātāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Diṭṭhadhammikānam bhayānam samvarāya, samparāyikānam bhayānam paṭighātāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Diṭṭhadhammikānam akusalānam dhammānam samvarāya, samparāyikānam akusalānam dhammānam paṭighātāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Gihīnam anukampāya, pāpicchānam pakkhupacchedāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Appasannānam pasādāya, pasannānam bhiyyobhāvāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam. Saddhammatthitiyā, vinayānuggahāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam sikkhāpadam paññattam.

Atthavasavaggo niṭṭhito dutiyo.

3. Paññattavaggo

499. Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam pātimokkham paññattam...pe... pātimokkhuddeso paññatto... pātimokkhaṭhapanam paññattam... pavāraṇā paññattā... pavāraṇāṭhapanam paññattam... tajjanīyakammaṇ paññattam... niyassakammaṇ paññattam... pabbajanīyakammaṇ paññattam... paṭisāraṇīyakammaṇ paññattam... ukkhepanīyakammaṇ paññattam... parivāsadānam paññattam... mūlāyapaṭikassanā paññattā... mānattadānam paññattam... abbhānam paññattam... osāraṇīyam paññattam... nissāraṇīyam paññattam... upasampadam paññattam... apalakanakammaṇ paññattam... nāttikammaṇ paññattam... nāttidutiyakammaṇ paññattam... nātticatutthakammaṇ paññattam...pe....

Paññattavaggo niṭhitō tatiyo.

4. Apaññatte paññattavaggo

500. ...Pe... apaññatte paññattam, paññatte anupaññattam...pe... sammukhāvinayo paññatto... pe... sativinayo paññatto...pe... amūlhavinayo paññatto...pe... paṭiññātakaraṇam paññattam...pe... yebhuyyasikā paññattā...pe... tassapāpiyasikā paññattā...pe... tiṇavatthārako paññatto saṅghasuṭṭhutāya, saṅghaphāsutāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto. Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto. Dummaṅkūnam puggalānam niggahāya, pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto. Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto. Dīṭhadhammikānam āsavānam samvarāya, samparāyikānam āsavānam paṭighātāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto. Dīṭhadhammikānam verānam samvarāya, samparāyikānam verānam paṭighātāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto. Dīṭhadhammikānam vajjānam samvarāya, samparāyikānam vajjānam paṭighātāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto. Dīṭhadhammikānam bhayānam samvarāya, samparāyikānam bhayānam paṭighātāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto. Dīṭhadhammikānam akusalānam dhammānam samvarāya, samparāyikānam akusalānam dhammānam paṭighātāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto. Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto. Gihīnam anukampāya, pāpicchānam pakkhupacchedāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto. Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto. Appasannānam pasādāya, pasannānam bhiyyobhāvāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto. Dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto. Saddhammaṭhitīyā, vinayānuggahāya – ime dve athavase paṭicca tathāgatena sāvakānam tiṇavatthārako paññatto.

Apaññatte paññattavaggo niṭhitō catuttho.

5. Navasaṅgahavaggo

501. Navasaṅgahā – vatthusaṅgaho, vipattisaṅgaho, āpattisaṅgaho, nidānasaṅgaho, puggalasaṅgaho, khandhasaṅgaho, samuṭṭhānasaṅgaho, adhikaraṇasaṅgaho, samathasaṅgahoti.

Adhikaraṇe samuppanne sace ubho athapaccatthikā āgacchanti ubhinnampi vatthu ārocāpetabbam. Ubhinnampi vatthu ārocāpetvā ubhinnampi paṭiññā sotabbā. Ubhinnampi paṭiññām sutvā ubhopi vattabbā – “amhākaṇ imasmiṇ adhikaraṇe vūpasamite [vūpasamepi (ka.)] ubhopi tuṭṭhā bhavissathā”ti. Sace āhaṁsu – “ubhopi tuṭṭhā bhavissāmā”ti, saṅghena tam adhikaraṇam sampaticchitabbam. Sace alajjussannā hoti, parisā ubbāhikāya vūpasametabbam. Sace bālussannā hoti,

parisā vinayadharo pariyesitabbo yena dhammena yena vinayena yena satthusāsanena tam adhikaraṇam vūpasammati. Tathā tam adhikaraṇam vūpasametabbam.

Vatthu jānitabbam, gottam jānitabbam, nāmaṇ jānitabbam, āpatti jānitabbā.

Methunadhammoti vatthu ceva gottañca – pārājikanti nāmañceva āpatti ca.

Adinnādānanti vatthu ceva gottañca – pārājikanti nāmañceva āpatti ca.

Manussaviggahoti vatthu ceva gottañca – pārājikanti nāmañceva āpatti ca.

Uttarimanussadhammoti vatthu ceva gottañca – pārājikanti nāmañceva āpatti ca.

Sukkavissaṭṭhīti vatthu ceva gottañca – saṅghādisesoti nāmañceva āpatti ca.

Kāyasam̄saggoti vatthu ceva gottañca – saṅghādisesoti nāmañceva āpatti ca.

Duṭṭhullavācāti vatthu ceva gottañca – saṅghādisesoti nāmañceva āpatti ca.

Attakāmanti vatthu ceva gottañca – saṅghādisesoti nāmañceva āpatti ca.

Sañcarittanti vatthu ceva gottañca – saṅghādisesoti nāmañceva āpatti ca.

Saññācikāya kuṭim kārāpananti vatthu ceva gottañca – saṅghādisesoti nāmañceva āpatti ca.

Mahallakam vihāram kārāpananti vatthu ceva gottañca – saṅghādisesoti nāmañceva āpatti ca.

Bhikkhum amūlakena pārājikena dhammena anuddhaṁsananti vatthu ceva gottañca – saṅghādisesoti nāmañceva āpatti ca.

Bhikkhum aññabhāgīyassa adhikaranassa kiñci desam lesamattam upādāya pārājikena dhammena anuddhaṁsananti vatthu ceva gottañca – saṅghādisesoti nāmañceva āpatti ca.

Saṅghabhedakassa bhikkhuno yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjananti vatthu ceva gottañca – saṅghādisesoti nāmañceva āpatti ca.

Bhedakānuvattakānam bhikkhūnam yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjananti vatthu ceva gottañca – saṅghādisesoti nāmañceva āpatti ca.

Dubbacassa bhikkhuno yāvatatiyam samanubhāsanāya na paṭinissajjananti vatthu ceva gottañca – saṅghādisesoti nāmañceva āpatti ca...pe....

Anādariyam paṭicca udake uccāram vā passāvam vā khelam vā karaṇanti vatthu ceva gottañca – dukkaṭanti nāmañceva āpatti cāti.

Navasaṅgahavaggo niṭṭhito pañcamo.

Tassuddānam –

Apalokanaṁ ñatti ca, dutiyaṁ catutthena ca;
Vatthu ñatti anussāvanaṁ, sīmā parisameva ca.

Sammukhā paṭipucchā ca, paṭiññā vinayāraho;
Vatthu saṅghapuggalañca, ñattim na pacchā ñatti ca.

Vatthum saṅghapuggalañca, sāvanam akālena ca;
Atikhuddakā mahantā ca, khaṇḍacchāyā nimittakā.

Bahinadī samudde ca, jātassare ca bhindati;
Ajjhottharati sīmāya, catu pañca ca vaggikā.

Dasa vīsativaggā ca, anāhaṭā ca āhaṭā;
Kammappattā chandārahā, kammārahā ca puggalā.

Apalokanam pañcaṭṭhānam, ñatti ca navathānikā;
Ñatti dutiyam sattaṭṭhānam, catutthā sattaṭṭhānikā.

Suṭṭhu phāsu ca dummañku, pesalā cāpi āsavā;
Veravajjabhayañceva, akusalam gihīnañca.

Pāpicchā appasannānam, pasannā dhammaṭṭhapanā;
Vinayānuggahā ceva, pātimokkhuddesena ca.

Pātimokkhañca ṭhapanā, pavāraṇañca ṭhapanam;
Tajjanīyā niyassañca, pabbājanīya paṭisāraṇī;

Ukkhepana parivāsaṁ, mūlamānattaabbhānam;
Osāraṇam nissāraṇam, tatheva upasampadā.

Apalokanañatti ca, dutiyañca catutthakam;
Apaññattenupaññattam, sammukhāvinayo sati.

Amūlhapaṭiyebhuyya, pāpiya tiṇavatthārakam;
Vatthu vipatti āpatti, nidānam puggalena ca.

Khandhā ceva samuṭṭhānā, adhikaraṇameva ca;
Samathā saṅgahā ceva, nāmaāpattikā tathāti.

Parivāro niṭṭhito.

Parivārapāli niṭṭhitā.